

**AFİŞ TASARIMINDA FOTOĞRAFİK VE VEKTÖREL
İLLÜSTRASYON YÖNTEMLERİNİN ÖĞRENCİLERİN TASARIM
BECERİLERİNE ETKİSİ VE GÖSTERGEBİLİM AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Veysel Şayli

**DOKTORA TEZİ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

MART, 2023

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren on iki (12) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Veysel
Soyadı : ŞAYLI
Bölümü : Resim-İş Eğitimi
İmza :
Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Ad : Afiş Tasarımında Fotografik ve Vektörel İllüstrasyon Yöntemlerinin Öğrencilerin Tasarım Becerilerine Etkisi ve Göstergebilim Açısından İncelenmesi

İngilizce Adı : The Effect of Photographic and Vectoral Illustration Methods in Poster Design On Students' Design Skills And Investigation in Terms of Services

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm bölümlerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazarın Adı Soyadı: Veysel ŞAYLI
İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Veysel ŞAYLI tarafından hazırlanan “Afiş Tasarımında Fotografik ve Vektörel İllüstrasyon Yöntemlerinin Öğrencilerin Tasarım Becerilerine Etkisi ve Göstergebilim Açısından İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı’nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Güler AKALAN

Resim-İş Eğitimi, Gazi Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Adnan TEPECİK

Görsel İletişim Tasarımı, Başkent Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Alev ÇAKMAKOĞLU KURU

Resim-İş Eğitimi, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Mehtap PAZARLIOĞLU BİNGÖL

Temel Sanat Bilimleri, Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Ali Ertuğrul KÜPELİ

Resim-İş Eğitimi, Gazi Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 24/02/2023

Bu tezin Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Resim İş Eğitimi Bilim Dalı'nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Şaban ÇETİN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Çalışmanın tamamlanmasında desteklerini esirgemeyen, her aşamasında bilgi, tecrübe ve anlayışıyla teze katkı sağlayan sanat alanının duayen hocası, saygıdeğer danışmanım Prof. Güler Akalan’a,

Eğitim hayatımın ilk gününden bu yana beni yönlendiren, maddi manevi desteğini hayatımın hiçbir döneminde esirgemeyen, çalışmamın bilimsel temellerinin oluşmasında büyük emeği olan, sonsuz sevgi ve saygı duyduğum dayım Doç. Dr. Esed Yağcı’ya,

Sanata olan ilgimi keşfedip beni sanat ve tasarım alanına yönlendiren, hayatımın her döneminde kişiliği, eğitimciliği ve sanatı ile bana kılavuz olan, sonsuz sevgi ve saygı duyduğum Dr. Öğr. Üy. Necmettin Yağcı’ya

Tez izleme komitemde ve tez savunma jürisinde yer alarak kıymetli görüş ve önerileriyle araştırma sürecime önemli katkılar sağlayan saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Adnan Tepecik, Prof. Dr. Alev Kuru ve Doç. Dr. Mehtap Pazarlıoğlu Bingöl’e,

Sahip olduğu insani değerleriyle hayatıma temas eden en önemli insanlardan birisi olan, bilimsel yönlendirmeleri ve özverisiyle çalışmama büyük katkı sağlayan, sevgili çalışma arkadaşım ve dostum Doç. Dr. Ali Ertuğrul Küpeli’ye,

Çalışma süreçlerimde uzun araların girdiği dönemlerde verdiği destek ve motive edici davranışlarıyla yardımını esirgemeyen ve çalışmamın uygulamasını yapmam için atölyesini açan değerli büyüğüm Prof. Dr. Osman Çaydere’ye

Hayatımın bu önemli dönemine kadar her zaman arkamda olduklarını bildiğim, varoluş sebebim çok değerli anne ve babama ve tabii ki kardeşim Eyüp’e,

Son olarak anlayışı ve desteğiyle can yoldaşım, biricik eşim Aylin’ e ve hayatımın anlamı oğlum Can’a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

**AFİŞ TASARIMINDA FOTOĞRAFİK VE VEKTÖREL
İLLÜSTRASYON YÖNTEMLERİNİN ÖĞRENCİLERİN TASARIM
BECERİLERİNE ETKİSİ VE GÖSTERGEBİLİM AÇISINDAN
İNCELENMESİ
(Doktora Tezi)**

Veysel Şaylı
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Mart, 2023

ÖZ

Bu araştırmanın amacı afiş tasarımında fotografik ve vektörel illüstrasyon yöntemlerinin kullanımının sanat eğitimi alan lisans öğrencilerin tasarım becerilerine etkisini ve öğrenciler tarafından yapılan çalışmaları göstergebilim açısından incelemektir. Bu bağlamda öğrenciler de tasarım öğelerinde çeşitlilik ve farklılıklar yaratarak afiş tasarımını ilgi çekici hale getirerek başarı düzeylerini arttırabilirler. Tasarımda çeşitliliğe giderek alternatif tasarım uygulamaları sayesinde basın ilanları ve diğer görsel ilanların çeşitliliğinde fark ortaya koyabilirler. Bundan dolayı afiş tasarımında fotografik ve vektörel illüstrasyon yöntemlerinin öğrenci tasarım becerilerine etkisini ortaya koymak araştırmanın önemini oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu heterojen, kolay ulaşılabilir, benzer sosyoekonomik ve benzer sosyokültürel düzeylerdeki 2019-2020 eğitim-öğretim yılı II. yarıyılıda Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Grafik Anasanat Atölye (RS-301A) 4. sınıfında yer alan 20 öğrenciden oluşturmaktadır. Araştırmanın modeli tek gruplu deneysel desen temelinde karma yöntem olarak benimsenmiştir. Bu doğrultuda araştırma verileri nicel ve nitel veri toplama araçlarıyla toplanmıştır. Araştırmanın nicel veri toplama aracını çalışma değerlendirme ölçeği, nitel veri toplama aracını anlatsal ve teknik göstergeler formu ile göstergebilimsel analiz formu oluşturmaktadır. Çalışma değerlendirme ölçeği puanlamasında tutarlılık olması için rubrik ölçeği (dereceli puanlama anahtarı) kullanılmıştır. Toplanan veriler nitel ve nicel veri analizlerine tabi tutularak nicel veri

analizinde ilişkili örneklem t testi, korelasyon katsayısı, aritmetik ortalama, yüzde hesaplama ve frekans analizi; nitel veri analizinde betimsel -yorumlayıcı analiz, içerik analizi ve göstergebilim analizi kullanılmıştır. Araştırmanın amacı bağlamında gerçekleştirilen uygulamanın sonuçlarına göre; öğrencilerin fotografik ve vektörel afiş tasarımı çalışmaları lehine anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının tasarım elemanları ölçütlerine göre vektörel afiş çalışmaları lehine ortalama puan farkı değeri 0,02; tasarım ilkeleri ölçütlerine göre vektörel afiş çalışmaları lehine ortalama puan farkı değeri 0,02 ve görsel iletişim ölçütlerine göre fotografik afiş çalışmaları lehine ortalama puan farkı değeri 0,05 olarak tespit edilmiştir. Fotografik ve teknikle yapılan çalışmaların korelasyon katsayısı 0,702 olarak tespit edilmiş ve “*iyi seviye*”de uyum olduğu görülmüştür. Sig. (p) değeri 0,001 ($p<0.05$) olarak tespit edilmiş ve bu uyumda anlamlı bir ilişki olduğu ortaya koyulmuştur. Fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının “*anlatısal göstergeler*” bakımından ve “*teknik göstergeler*” bakımından genel olarak konuya uygun kişi, mekân, renk, ışık ve biçim kullanımı gerçekleştirildiği görülmüştür. Ayrıca yapılan çalışmaların göstergebilim bağlamında genel anlamda çalışma grubunun ortaya koyduğu fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının afişin görüntüsel anlatımı ve genel gösterenleri, afişin anlatısal göstergeleri, afişin teknik göstergeleri, afişin anlam aktarımı, afişin kodlar açısından çözümlenmesi, metnin dizesel ve dizimsel yapısı, afişin söylensel (mitsel) yapısı ve afişin metinlerarasılığı açısından ele alındığı ve bu bağlamda çalışmaların olumlu bir şekilde göstergebilimsel perspektifinde çalışmalar gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Afiş, Tasarım, Fotoğraf, Vektörel Çizim, İllüstrasyon

Sayfa Adedi : xx + 244

Danışman : Prof. Güler Akalan

**THE EFFECT OF PHOTOGRAPHIC AND VECTORAL
ILLUSTRATION METHODS IN POSTER DESIGN ON STUDENTS'
DESIGN SKILLS AND INVESTIGATION IN TERMS OF SERVICES
(PhD Thesis)**

Veysel Şayli

GAZİ UNIVERSITY

INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES

March, 2023

ABSTRACT

For this purpose, the use of photographic and vectorial modeling methods in distribution design is to examine the design expenditures of undergraduate programs in art education and the studies made by students in terms of semiotics. In this context, children can increase the level of success that they can achieve to make the sprinkle design interesting by creating diversity and differences in design designs. By diversifying in design, they can present different parts of press advertisements and other visual advertisements thanks to alternative design applications. Therefore, it includes the importance of photographic and vector visualization methods in distribution design to expose display to large areas in student design. The study group of the research is heterogeneous, easy access, similar socioeconomic and similar sociocultural levels, 2019-2020 academic year II. Gazi University, Faculty of Education, Department of Fine Arts Education, Department of Painting Education, Graphic Art Workshop (RS-301A) consists of 20 students in the 4th semester. The model of the research was adopted as a mixed method based on single-group approaches. In this direction, the research data were collected with quantitative and qualitative data collection tools. The quantitative data collection tool of the research constitutes the study evaluation criteria, the descriptive and technical indicators formula of the qualitative data collection tool, and the semiotic analysis formula. The evaluation key (ranked archive key) was used for the protection of study data. Sample t-test, calculated variable, arithmetic mean, percentage

calculation, and frequency analysis in quantitative data analysis by subjecting the collected attributes to qualitative and quantitative data analysis; descriptive-interpretive analysis, content analysis, and semiotic analysis were used in qualitative data analysis. According to the results and benefiting from the purpose of the research; It has been reached that the results are different from the results of the vectorial production design studies, with an average of 0.31 difference between their studies in photographic and vectorial production design. According to the criteria of photographic and vector floral design elements, the mean score difference in vector leaf studies was 0.02; According to the design principles criteria, the thin mean score difference value of the vector distribution studies was determined as 0.02, and the weighted average score difference value of the photographic graphic studies was determined as 0.05 according to the visual communication criteria. The high value of photographic and technical work was determined as 0.702 and there was a "good level" of harmony. The signature (p) value was determined as 0.001 ($p < 0.05$) and it was revealed that there was a relationship in this agreement. Photographic and vectorial group ensembles, "narrative indicators" and "technical indicators", in which the use of people, places, colors, lights, and forms by their characteristics, in general, is carried out. The pictorial representation and general representations of the photographic and vectorial spread, the narrative directions of the broadcast, the technical representations of the immigrant, the meaning management of the broadcast, the analysis of the broadcast in terms of codes, the serial and syntactic structure of the imaging, the telling of the mating (mythical)) structure and the intertextuality of seeds, and in this context, it was concluded that the study was carried out in a positive semiotic perspective.

Key Word : Poster, Design, Photograph, Vector Drawing, Illustration
Page Number : xx + 244
Supervisor : Prof Güler Akalan

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvi
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.1.1. Alt Problemler	6
1.2.Araştırmanın Amacı	7
1.3.Araştırmanın Önemi.....	7
1.4.Sayıtlar.....	8
1.5. Sınırlılıklar.....	8
1.6. Tanımlar	8
BÖLÜM II	11
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	11
2.1. Görsel İletişim	11
2.2. Görsel İletişimde Afiş Tasarımı.....	14
2.3.Afiş Sanatının Tarihçesi	17
2.3.1.Dünyada Afiş Sanatının Tarihçesi.....	18
2.3.2.Türkiye’de Afiş Sanatının Tarihçesi	24

2.4. Afiş Sanatının Özellikleri	28
2.5. Afiş Sanatının Amacı, İşlevleri ve Gerekliliği	30
2.6. Afiş Tasarımında Bulunması Gereken Özellikler ve Değerlendirme Ölçütleri	32
2.6.1. Afiş Tasarımında İçerik	34
2.6.2. Afiş Tasarımında Renk	36
2.6.3. Afiş Tasarımında Kompozisyon	39
2.7. Afişlerin Uygulama Alanları	41
2.8. Afiş Türleri	44
2.8.1. Reklam ve Tanıtım Afişleri	45
2.8.2. Kültürel Afişler	49
2.8.3. Sosyal Afişler	52
2.8.3.1 Sosyal Farkındalık İçin Afiş Kullanımı ve Önemi	55
2.9. Afiş Tasarımının Öğeleri	59
2.9.1. İllüstrasyon Kullanımı	59
2.9.2. Fotoğraf Kullanımı	62
2.9.3. Bilgisayar Destekli Teknik	64
2.9.4. Tipografi Tekniği	67
2.9.5. Karışık Teknik	69
2.10. Afiş ve Göstergeler	71
2.10.1. Afiş ve Göstergebilim Arasındaki İlişki	73
2.11. Afişin Yapısal Özellikleri	75
2.11.1. Anlatısal Göstergeler	75
2.11.2. Teknik Göstergeler	76
2.11.2.1. Simgeler (Semboller) ve Piktogramlar	76
2.11.2.2. Göstergelerin Biçimleri ve Anlamları	78
2.11.2.3. Bir Tasarım Elemanı ve Simgesel Bir Öğe Olarak Renk	79
2.12. İllüstrasyon	80
2.12.1. İllüstrasyonun Tarihçesi	83
2.12.2. İllüstrasyonun İşlevselliği	84
2.12.3. Afiş Tasarımında İllüstrasyon Yöntemi	85
2.12.4. Vektörel İllüstrasyon Kullanımı	86
2.12.4.1. Vektörel İllüstrasyonun Avantaj ve Dezavantajları	86
2.13. Afiş Sanatının Grafik Tasarımındaki Önemi	87

2.14. İlgili Araştırmalar	89
2.14.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	89
2.14.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	94
BÖLÜM III	101
YÖNTEM.....	101
3.1. Araştırmanın Modeli	101
3.2. Araştırmanın Çalışma grubu.....	101
3.3. Veri Toplama Araçları	102
3.3.1 Çalışma Değerlendirme Ölçeği	103
3.3.2 Rubrik Ölçeği	104
3.3.3 Anlatısal ve Teknik Göstergeler Formu.....	104
3.4. Verilerin Toplanması.....	104
3.5. Verilerin Analizi.....	105
3.5.1 Nicel Verilerin Analizi	105
3.5.2 Nitel Verilerin Analizi.....	106
3.6. Uygulama Süreci	107
BÖLÜM IV.....	109
BULGULAR.....	109
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	109
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	112
4.3. Üçüncü ve Dördüncü Alt Problemlere İlişkin Bulgular	113
BÖLÜM V	221
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	221
5.1. Tartışma.....	221
5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Tartışma	222
5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Tartışma	222
5.1.3. Üçüncü ve Dördüncü Alt Problemlere İlişkin Tartışma	222
5.2. Sonuç	223
5.2.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç.....	223
5.2.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç.....	224
5.2.3. Üçüncü ve Dördüncü Alt Problemlere İlişkin Sonuç.....	224
5.3. Öneriler	225

KAYNAKLAR.....	227
EKLER.....	241
Ek-1. Çalışma Değerlendirme Ölçeği.....	242
Ek-2. Rubrik Ölçeği.....	243
Ek-3. Anlatısal ve Teknik Göstergeler Formu	244

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırma Deseni	101
Tablo 2. Çalışma Grubunun Frekans Tablosu	102
Tablo 3. Sınıf İçi Korelasyon Katsayısı	103
Tablo 4. Çalışma Grubuna Uygulanan Veri Toplama Araçlarının Uygulama İşlemleri ..	105
Tablo 5. Araştırmacı Çalışma Takvimi	108
Tablo 6. Fotografik ve Vektörel Afişlere Çalışma Değerlendirme Ölçeğinde Verilen Ortalama Ve Fark Puanlarının İstatistiği.....	109
Tablo 7. Fotografik ve Vektörel Afiş Çalışmalarının Çalışma Değerlendirme Ölçeği Öğrenci Puanları Ortalamaları İlişkili Örneklem t-Testi İstatistiği.....	110
Tablo 8. Fotografik Ve Vektörel Afişlere Çalışma Değerlendirme Ölçeğinde Verilen Puanların Ortalamaları Ve Farkları	110
Tablo 9. Fotografik Ve Vektörel Afişlere Çalışma Değerlendirme Ölçeğinde Ölçütlere Göre Verilen Puanların Ortalamaları	111
Tablo 10. Fotografik Ve Vektörel Afişlere Çalışma Değerlendirme Ölçeğinde Ölçütlere Göre Verilen Puanların Farkları	112
Tablo 11. Fotografik Ve Vektörel Afişlere Çalışma Değerlendirme Ölçeğinde Verilen Puanlara Göre Korelasyonu.....	113
Tablo 12. Fotografik Afiş Çalışmalarının Anlatsal Göstergeler Frekans ve Yüzde Tablosu.....	113
Tablo 13. Fotografik Afiş Çalışmalarının Teknik Göstergeler Frekans ve Yüzde Tablosu.....	114

Tablo 14. <i>Vektörel Afiş Çalışmalarının Anlatısal Göstergeler Frekans ve Yüzde Tablosu</i>	115
Tablo 15. <i>Vektörel Afiş Çalışmalarının Teknik Göstergeler Frekans ve Yüzde Tablosu</i> ..	116
Tablo 16. <i>Anlatısal Göstergeler Frekans ve Yüzde Tablosu</i>	117
Tablo 17. <i>Teknik Göstergeler Frekans ve Yüzde Tablosu</i>	118
Tablo 18. <i>Çalışma-1</i>	119
Tablo 19. <i>Çalışma-2</i>	122
Tablo 20. <i>Çalışma-3</i>	124
Tablo 21. <i>Çalışma-4</i>	127
Tablo 22. <i>Çalışma-5</i>	130
Tablo 23. <i>Çalışma-6</i>	132
Tablo 24. <i>Çalışma-7</i>	135
Tablo 25. <i>Çalışma-8</i>	137
Tablo 26. <i>Çalışma-9</i>	140
Tablo 27. <i>Çalışma-10</i>	143
Tablo 28. <i>Çalışma-11</i>	143
Tablo 29. <i>Çalışma-12</i>	148
Tablo 30. <i>Çalışma-13</i>	150
Tablo 31. <i>Çalışma-14</i>	152
Tablo 32. <i>Çalışma-15</i>	155
Tablo 33. <i>Çalışma-16</i>	157
Tablo 34. <i>Çalışma-17</i>	157
Tablo 35. <i>Çalışma-18</i>	163
Tablo 36. <i>Çalışma-19</i>	166
Tablo 37. <i>Çalışma-20</i>	166
Tablo 38. <i>Çalışma-21</i>	171

Tablo 39. <i>Çalışma-22</i>	171
Tablo 40. <i>Çalışma-23</i>	173
Tablo 41. <i>Çalışma-24</i>	176
Tablo 42. <i>Çalışma-25</i>	178
Tablo 43. <i>Çalışma-26</i>	183
Tablo 44. <i>Çalışma-27</i>	185
Tablo 45. <i>Çalışma-28</i>	185
Tablo 46. <i>Çalışma-29</i>	188
Tablo 47. <i>Çalışma-30</i>	193
Tablo 48. <i>Çalışma-31</i>	193
Tablo 49. <i>Çalışma-32</i>	197
Tablo 50. <i>Çalışma-33</i>	200
Tablo 51. <i>Çalışma-34</i>	202
Tablo 52. <i>Çalışma-35</i>	204
Tablo 53. <i>Çalışma-36</i>	206
Tablo 54. <i>Çalışma-37</i>	206
Tablo 55. <i>Çalışma-38</i>	208
Tablo 56. <i>Çalışma-39</i>	214
Tablo 57. <i>Çalışma-40</i>	217

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1.* İhlap Hulusi Görey afiş çalışmaları. The Geyik (t.y.). İhlap Hulusi Görey afiş çalışmaları. <https://i2.wp.com/www.thegeyik.com/wp-content/uploads/2015/10/%C4%B0hap-Hulusi-G%C3%B6rey-eserleri-11.jpg?w=620>, 2019 sayfasından erişilmiştir. 16
- Şekil 2.* Henri de Toulouse-Lautrec. Kınaoğlu, A. (2015). AFTASARIMI1. http://ahmetkinaoglu.com.tr/wp-content/uploads/2015/03/030915_1549_AFTASARIMI1.png, sayfasından erişilmiştir. 16
- Şekil 3.* Pop art örneği, 2019. Kınaoğlu, A. (2015). AFTASARIMI3. http://ahmetkinaoglu.com.tr/wp-content/uploads/2015/03/030915_1549_AFTASARIMI3.jpg sayfasından erişilmiştir. 17
- Şekil 4.* Papirüs afiş örneği..... 18
- Şekil 5.* Theophile Alexandre Steinlen. Bektaş, D. (1992). Çağdaş grafik tasarımın gelişimi. İstanbul: Yapı Kredi..... 20
- Şekil 6.* 1818 yılında Alois Senefelder’ in icadı “Litografi Baskı Atölyesi. Arı, İ. (2019). Türkiye’de tasarlanan tiyatro afişlerinin tasarım ilkeleri açısından analizi. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir. 22
- Şekil 7.* Alphonse Mucha. “Chocolat Ideal”, Paris, 1897, Renkli Litografi, 117 x 78 cm. Mucha Foundation (2023). Poster for 'Chocolat Idéal' (1897) http://www.muchafoundation.org/gallery/browse-works/object_type/posters/object/42 sayfasından erişilmiştir. 22
- Şekil 8.* H. C. Christy, “Gee.. I wish I were a Man, I’d join the Navy”, ABD, 1917, litografi, 104.1 x 68.6 cm. Time (2023). Gee.. I wish I were a Man, I’d join the Navy”,

http://time.com/3881351/world-war-i-posters-the-graphic-art-of-propaganda/ sayfasından erişilmiştir.	23
<i>Şekil 9.</i> Ferah Tiyatrosu için hazırlanan afiş çalışması. Grafik Tasarım (2019). Dünden Bugüne Türk grafik tasarım. http://www.webmastersitesi.com/grafik-tasarim/892614-dunden-bugune-grafik.htm sayfasından erişilmiştir.	25
<i>Şekil 10.</i> İlhap Hulusi Reklam Afişi Sakızlı, R. E.(1992). Sanat Dünyamız Dergisi, 70, 24.	26
<i>Şekil 11.</i> Mengü Ertel, “Androcles ile Arslan”, tiyatro afişleri sergisinden, 1969, 100 x 140 cm. Androcles ile Arslan (1969). Tiyatro afişleri sergisinden, 1969. http://gmk.org.tr/uploads/news/file-14466431891482159356.pdf sayfasından erişilmiştir.	27
<i>Şekil 12.</i> Mengü Ertel, opera afişi. Tansuğ, S. (1999). Resim sanatının tarihi. İstanbul: Remzi.	27
<i>Şekil 13.</i> Moda sektöründe bir reklam afişi. Pinterest (t.y.). https://tr.pinterest.com/pin/545850417316337476/ sayfasından erişilmiştir.	46
<i>Şekil 14.</i> Turizm sektöründe bir tanıtım afişi. Bayraklar Dünyası (2023). Tanıtım afişi. http://www.bayraklardunyasi.com/kategori/tanitim-afisleri/ sayfasından erişilmiştir.	46
<i>Şekil 15.</i> Gıda sektöründe bir reklam afişi. İstock (2023). Karton paket patates kızartması kutusu. https://www.istockphoto.com/tr/vekt%C3%B6r/yazg%C4%B1%C4%B1-yaz%C4%B1-reklam-afi%C5%9F-tasar%C4%B1m%C4%B1-ile-ka%C4%9F%C4%B1t-karton-paket-kutusunda-patates-gm1216112460-354480165 sayfasından erişilmiştir.	47
<i>Şekil 16.</i> İçecek sektöründe bir reklam afişi. onedio (2023). Son derece çarpıcı ve yaratıcı 27 reklam afişi. https://onedio.com/haber/son-derece-carpici-ve-yaratici-27-reklam-afisi-248682 sayfasından erişilmiştir.	48
<i>Şekil 17.</i> 29. Ankara Uluslararası Film Festivalini konu alan bir afiş. Ankara Film Festivali (2019). Afişler. https://filmfestankara.org.tr/afisler sayfasından erişilmiştir.	49
<i>Şekil 18.</i> 38. Grafik Tasarım Sergisini konu alan bir afiş. 38. Grafik Tasarım Sergisi (2019). 38. Grafik Tasarım Sergisi’ne başvuru süreci başladı. http://gmk.org.tr/events/grafik-urunler-sergisi/38-grafik-tasarim-sergisine-basvuru-sureci-basladi sayfasından erişilmiştir.	50

Şekil 19. Bilim şenliğini konu alan bir afiş. kaloab (2018). Bilim şenliği https://kaloab.org/haberler/bilimsenligi/ sayfasından erişilmiştir.....	50
Şekil 20. Tiyatro afişi. Tiyatro Afişleri (2012). Tiyatro afişi. http://tiyatro21.blogspot.com/2012/04/tiyatro-afisleri.html sayfasından erişilmiştir.	51
Şekil 21. Uyuşturucuyu konu alan afiş örneği	53
Şekil 22. Trafikte uykusuzluğu konu olan afiş. Pazarlamasyon (2023). https://pazarlamasyon.com/en-etkileyici-sosyal-sorumluluk-afisleri/ sayfasından erişilmiştir.	53
Şekil 23. Organ naklini konu alan afiş örneği. Ekonomi Kulubu (t.y). Kan bağışı. http://ekonomikulubu.org/afis/galeri/kan-bagisi/1353 sayfasından erişilmiştir.	54
Şekil 24. Çevreye duyarlılığı konu alan afiş örneği. Pinterest (t.y.). https://tr.pinterest.com/pin/763149099329436136/ sayfasından erişilmiştir.....	54
Şekil 25. Eğitim hayatını desteklemek için tasarlanmış bir afiş. Lal Design (t.y.). http://www.laldesign.net/en/eoitime+100+destek+bizden-2.html sayfasından erişilmiştir.	57
Şekil 26. Sosyal medya bağımlılığını konu alan bir afiş. Pinterest (t.y.). https://tr.pinterest.com/pin/776378423235099414/ sayfasından erişilmiştir.....	57
Şekil 27. Şiddete hayır konulu afiş örneği. NKFUCOM (2022). Kadına şiddete hayır sloganları ve afişleri. https://www.nkfu.com/kadina-siddete-hayir-sloganlari-afisleri/ sayfasından erişilmiştir.	58
Şekil 28. Egzotik hayvanların korunmasını konu alan bir afiş. Pazarlamasyon (2023). En etkileyici sosyal sorumluluk afişleri. https://pazarlamasyon.com/en-etkileyici-sosyal-sorumluluk-afisleri/ sayfasından erişilmiştir.....	58
Şekil 29. Yaşlılar arasındaki yalnızlığa dikkat çeken bir afiş. Pazarlamasyon (2023). En etkileyici sosyal sorumluluk afişleri. https://pazarlamasyon.com/en-etkileyici-sosyal-sorumluluk-afisleri/ sayfasından erişilmiştir.....	59
Şekil 30. Afiş tasarımında illüstrasyon kullanımı-1. ArtTablo (t.y). Drive illüstrasyon afiş tablo 2. https://www.arttablo.com/kanvas-tablolar/sinema/drive-illustasyon-afis-tablo-2/849	61

Şekil 31. Afiş tasarımında illüstrasyon kullanımı-2. ArtTablo (t.y). First Blood İlk Kan illüstrasyon afiş. https://www.arttablo.com/kanvas-tablolar/sinema/first-blood-ilk-kan-illustasyon-afis/856 sayfasından erişilmiştir.	61
Şekil 32. Afiş tasarımında illüstrasyon kullanımı-3. Pinterest (t.y.). https://tr.pinterest.com/pin/401031541804479505/ sayfasından erişilmiştir.....	62
Şekil 33. Afiş tasarımında fotoğraf kullanımı-1. bidolubaski (t.y.). Afiş tasarımı en iyi afiş örnekleri. https://www.bidolubaski.com/blog/afis-tasarimi-ve-en-iyi-afis-ornekleri sayfasından erişilmiştir	63
Şekil 34. Afiş tasarımında fotoğraf kullanımı-2. İstanbul Baskı (2023). Afiş tasarımı. https://www.istanbulbaski.net/Blog/tasarim/afis-tasarimi-nasil-olmali-afis-tasarimlariniz-icin-5-altin-kural sayfasından erişilmiştir.	64
Şekil 35. Afiş tasarımında bilgisayar tekniği-1. Pinterest (t.y.). https://fi.pinterest.com/pin/461267186814269563/ sayfasından erişilmiştir.....	66
Şekil 36. Afiş tasarımında bilgisayar tekniği-2. The Geyik (2022). Hong Kong’da Halkı temizliğe teşvik için hazırlanan yaratıcı reklam afişleri. http://www.thegeyik.com/hong-kongda-halki-temizlige-tesvik-icin-hazirlanan-yaratici-reklam-afisleri/ sayfasından erişilmiştir.	66
Şekil 37. Afiş tasarımında tipografi tekniği-1. Matbuu (2017). Tipografi nedir? Tipografik tasarım örnekleri. https://www.matbuu.com/blog/tipografi-nedir.html sayfasından erişilmiştir.	68
Şekil 38. Afiş tasarımında tipografi tekniği-2. Matbuu (2017). Tipografi nedir? https://www.matbuu.com/blog/tipografi-nedir.html sayfasından erişilmiştir.....	68
Şekil 39. Afiş tasarımında tipografi tekniği-3. SSC Design / Tipografi (t.y). Coffe exclusive - tipografi afiş tasarımı. https://sscdesign.weebly.com/tipografi.html sayfasından erişilmiştir.	69
Şekil 40. Afiş tasarımında karışık teknik-1. Pngwing (t.y.). png-mwubz. https://www.pngwing.com/tr/free-png-mwubz sayfasından erişilmiştir.	70
Şekil 41. Afiş tasarımında karışık teknik-2. Trend Hunter (2023). Collage-inspired clothing. https://www.trendhunter.com/trends/collage-t-shirt-designs-ken-marshalls-amazing-illustrations , sayfasından erişilmiştir.	70

Şekil 42. Gösterge=gösteren+gösterilen. Chandler, D. (2011) Semiotics For Beginners, http://www.aber.ac.uk/media/Documents . sayfasından erişilmiştir.	71
Şekil 43. Kavram. Chandler, D. (2012). Semiotics for beginners. http://www.aber.ac.uk/media/Documents . sayfasından erişilmiştir.	72
Şekil 44. İllüstrasyon-1. Pinterest (t.y.). https://tr.pinterest.com/pin/202943526943879877/ sayfasından erişilmiştir.	81
Şekil 45. Altamira Mağarası, İspanya. Wikipedia (2023). http://de.wikipedia.org/wiki/H%C3%B6hle_von_Altamira#mediaviewer/Datei:AltamiraBison.jpg sayfasından erişilmiştir.....	83

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlılar, sınırlılıklar ve tanımlar gibi kavramlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Doğduklarında konuşmayı bilmeyen bakıp tanıma ve gözlem yolu ile etrafta yaşananları anlamlandırmaya çalışan insanoğlu için görme yeryüzünde sözcüklerden önce var olmuştur. Algılama görme ile başlar ve sözcükler ile ifade edilir. Bireyler internette ya da telefonda çevresiyle konuşmak yerine onları görmeyi ve böyle paylaşımda bulunmayı tercih ederler. Dolayısıyla yüz yüze görüşmenin konuşmaya göre daha çok tercih edildiği ifade edilerek sağlıklı paylaşım yapılabileceği söylenebilir. Çünkü yüz yüze görüşme duyguların, bakışların ve hislerin de anlamlandırılmasını sağlar. Görüşmek konuşmadan önemlidir. Mesajlaşma ve telefon görüşmelerinde yanlış anlaşılma ihtimali yüz yüze görüşmeye göre daha fazladır. Çünkü beden dili görülmeden ve göz teması kurulmadan duyguların ve düşüncelerin karşı tarafa sağlıklı bir biçimde aktarılması daha zordur. Canlılar ve nesnelerdeki görme biçimleri farklılaşmaktadır. Görme duyusu sayesinde değerlendirme ve algılama biçimleri netleşir. İnsan hayatında bu kadar önemli olan görmenin ve reklam dünyasında da görsel elemanların çok önemli olduğu söylenebilir (Berger, 2014, s.7-10)

İyi bir fikir doğru ellerde harmanlanmalı ve buna göre kurgulanmalıdır. Tasarımı sonuca ulaştıran bu özelliğidir. Görsel öge bu noktada önem kazanmaktadır. Görsel tasarım sürekli süsleme ve nesnelerin çeşitli rötüşlerle katmanlara bulanması değildir. Böyle bir tasarım herhangi bir amaca hizmet etmemekle birlikte karmaşadan öteye gidememektedir. Halbuki

tasarımcının sağduyulu olması gerekmektedir. Bir görselin iyi tasarlanması için sürekli eklemeler yapmak her zaman doğru sonuca ulaştırmaz, bazen uygun tasarımın yakalanması için çıkarma yapmak da gerekebilir. Tasarımın başarıya ulaşması için gereken nitelikler arasında doğru tekniği kullanmak, detayları doğru göstermek, katman sayısını bilinçli kullanmak gibi hususlar bulunmaktadır. Görselde belirtilen konunun karmaşa yaratmaması, anlaşılabilir ve basit olması gerekmektedir. Görselde verilmek istenen mesajın karşı tarafça hemen anlaşılması ve yanlış anlaşılmaya imkan vermemesi gerekmektedir. İyi bir fikrin başarı ile uygulanabilmesi için anlaşılır olması ilk planda yer alır. Herhangi bir ilanı yazı kullanmadan sadece görsel öğelerle anlatabilmek doğru bir yöntem olabilir. Çünkü verilmek istenen mesajda en az seviyede yazının bulunması, diğer hususların azaltılması ve yalnızca görsel öğelerin kullanılması başarının sağlanmasında önemlidir. Belirtilen hususlara dikkat edilmesi tasarımda farklılık için gereken şartlar arasındadır. Bununla birlikte belirtilen özelliklere uygun olmadığı halde başarılı olan tasarımlar da bulunmaktadır; fakat minimalist tarz doğrultusunda görsel öğelerde başarının daha kolay yakalanması daha önemlidir. Görselde verilmek istenen mesajın verilmesi yani ana fikir önem taşımaktadır. Gösterişli ve minimal olan fikirler amaca daha kolay ulaşmaktadır. Bu noktada doğru fikrin bulunması her şeyden önemlidir. Yanlış bir fikir ne kadar iyi tasarlansa da başarı şansı o kadar düşük olur. İyi bir fikir, yalnızca görsel öğelerin minimalist bakış açısıyla sunulduğunda anlam kazanır. İllüstrasyon açısından karikatür ve fotoğrafa göre fikrin bireylere ulaştırılmasında daha ön planda olduğu söylenebilir (Aitchison, 2006, s.229-239)

Tasarımcı için tasarım yapmak; süreyle, ekonomiklikle, evrensellelikle, vatanseverlikle, toplumsallıkla, istekle, olması gereken estetik değerlerle ve tasarım ilkeleriyle ilişkilidir. Bu anlamda tasarımı alımlayan tarafın da bu ilişkileri bilmesi, anlaması ve uygulamaya olanak vermesi için yine bir dizi sanat eğitimlerinden geçmiş olması önemlidir (Ünlü, 2019, s. 108). Bir iletişim biçimi olan tasarım, görsel öğelerle biçimlenir. İletişimin ise toplumun/toplumların, bireylerin birbirleri ile olan etkileşimlerinde verilmek istenen mesajların ulaştırılmasındaki birleştirmek, bildirmek ve paylaşmak anlamlarında olduğu söylenebilir. Toplumsal bilgilerin aktarılması ve sosyal bir olgu olan iletişim, bireylerin kendisi, sosyal değerleri, çevresi ve teknoloji ile paralel gelişim göstermesini kapsar. Belirtilen nedenlerden dolayı da iletişim sürekli değişmektedir. En kısa anlamı ile iletişim bilginin ya da haberin topluma ulaştırılma biçimidir (Erdal, 2015, s.15-17).

İnsanın var oluşundan beri nesneler görerek algılanmış ve buna göre tanımlanmıştır. Eski çağlarda mağara duvarına betimlenen resimlerin varlığı insanların çok eski çağlardan beri

nesneleri görerek algılamalarının bir sonucudur. İlk görsel iletişim örnekleri bunlar ile doludur. Görsel iletişim boyutuna yeni bir ivme kazandıran insanoğlu gördüklerini benzeterek çizmiş ve şekillere dönüştürmüştür. Bu durum binlerce yıl sürecek olan görsel iletişim boyutuna da yeni bir güç kazandırmıştır (Uçar, 2014, s.17-19)

Görsel iletişimde tasarım, hedef kitle tarafından istenen şeylerden söz etmek için kullanılmaktadır. İnce detayların zenginleştirilmesi, karmaşıklıkların çözülmesi ve hayatın berraklaştırılması gibi faydalar sağlamaktadır. Bireylere yol gösteren ve yaşamı sorgulatan yönleri ile hayatın her alanında yer almaktadır. Bunlara verilecek en güzel örnek trafik işaretleridir. Trafik işaretleri hayatı kolaylaştırıp kazaların önüne geçmektedir. Besin görselleri de verilecek diğer örnekler arasındadır. Bu görseller sayesinde besinlerdeki kolesterol seviyesi ile insanlar bilinçlenir. Hedef kitle ile güçlü bir iletişim kuran, toplumun refahı uğruna ahlaki bir görev benimseyen tasarımcılar toplumun ilerlemesini amaçlamışlardır (Twemlow, 2011, s.6-8)

Afiş kavramı ise, resimli ve yazılı görsel öğelerin bir tanıtım ya da mesajı iletme için kullanılarak tasarlanması neticesinde meydana gelen grafik tasarım çıktısıdır (Çiğdem, 2006, s. 13). Afiş tasarımı, genellikle resimli duvar ilanları olup geniş kitlelere sesini duyuran, tasarlandığı ülkenin politik, ticari ve kültürel özelliklerini yansıtan, gereksinimlere uygun kültürel, ticari, siyasi, sosyal alanları konu alan, toplumsal yapı içerisinde bulunan estetik ve sanat kaygısının benzer ağırlıkta olduğu ilanlardır. Bireyler neredeyse her sokak, caddede ilan veya duvar panolarına asılan sayısız afişler görmektedirler (Ağsakallı, 2014, s. 8).

Bir afişin tasarlanması aşamasında gelecek ya da geçmişe yönelik bir görüntünün yer alması planlanıyorsa bu durum reklama zenginlik katarak özgün bir yön verecekse illüstrasyon kullanmanın doğru olabileceği söylenebilir. Bu noktada önce fikrin daha sonra da görselin nasıl kullanılacağı belirlenmelidir. İlk aşama olan fikrin belirlenmesinden sonra illüstrasyon ve fotoğraf aracılığıyla fikir görsele çevrilebilir. Bir ilanda çoğunlukla fotoğraf kullanıldığından illüstrasyon kullanmak iddialı gelebilmektedir. Görsel tasarımda fotoğraf kullanımının yoğun olması nedeniyle illüstrasyon kullanmak riskli gibi görünse de illüstrasyon sayesinde yapılan çalışma ilgi çekici ve farklı kılınabilir. Bu noktada önemli olan hususun illüstrasyonun okuyucuları duraklatacak nitelikte olabilmesidir. İllüstrasyon sayesinde meydan okunarak fark yaratılabilir (Aitchison, 2006, s.265).

Yapılan araştırmaların birçoğunda yaratıcı çizim yeteneğine sahip illüstratörlerin reklam alanında önemli yerleri olduğu ortaya konmuştur. Bazen fotoğraf yerine illüstrasyona da gereksinim duyulabilmektedir. Çünkü fotoğrafın anlatamadığı konuda illüstrasyondan faydalanılabilir. Fotoğraf ile yakalanması çok zor olan çok küçük detaylar illüstrasyon ile çizilerek verilmek istenen mesaj ortaya konabilir. Hayal gücünü meydana getiren imgelerin tasarımıda yer alması gerekebilir. Çalışma öncesi fikir ile çalışma esnasında oluşan fikirlerin değerlendirilmesi de illüstrasyonun faydaları arasındadır (Elden & Özden, 2015, s.121-122).

İllüstrasyonun afiş tasarımları veya basın ilanlarında kullanılması durumunda ilanın diğer öğeleriyle uyumlu olmasına dikkat edilmelidir. İllüstrasyonun başlık ve metni desteklemesi gerekmektedir. İllüstrasyon arka planın üzerinde kullanılabileceği gibi sayfanın tamamına da yansıtılabilir. Arka plan bir renk ya da görselden oluşabilir. Bütünlüğün oluşturulması arka plan ve illüstrasyonun birbiri ile uyumlu olması ile gerçekleşebilir. Tasarımda görsel teknik olarak sadece illüstrasyon kullanılabileceği gibi bununla birlikte fotoğraf da kullanılabilir. Fotoğrafın bazı kısımları yönlendirilerek illüstrasyona dönüştürülebilir; fakat fotoğraf ve illüstrasyonun uyumlu olması gerekmektedir. İllüstrasyon, tasarımıdaki fikri, hizmeti ya da ürünü resmeden bir unsurdan oluşmalıdır. Görsel unsurlar basın ilanlarında göze çarpan ilk öge olduklarından illüstrasyon en fazla özen gösterilmesi gereken alanlardan biridir. İlanda illüstrasyonun ön plana çıkması ile ilan çekici hale getirilerek ilana estetik değeri katılmış olur.

Düşüncelerin görselleştirilmesi için kullanılan en yaygın resimleme çeşidi illüstrasyondur. Mesleki, teknik, bilimsel ve öğretici eserlere detayları açıklamak için kullanılan bir resimleme çeşidi olmakla birlikte kitlelerin çoğuna seslenen serbest tarz ve teknik ile yapılan güçlü bir anlatım aracı olarak da illüstrasyonlar kullanılabilir. Görsel çözümler üretmek için reklam sektöründe sıklıkla kullanılmaktadır. Anlatılmak istenenenin basit bir biçimde anlatılmasında etkili yollardan olan illüstrasyon bir fikri veya konuyu anlatan türdür. İllüstrasyonlar tasarımcının kendine has karakteri ile birleşerek hedef kitlede estetik bir etki yaratmaktadır. 21. yy'da bilgisayarlar illüstrasyon üretiminde vazgeçilmez araçlar arasındadır. Boya, fırça, kağıt gibi ürünler düşünöldüğünde bilgisayarlar illüstratörlerin işlerini kolaylaştırarak istenen etkinin verilmesinde önemli bir araç olmuştur. Temel becerilerde uzmanlaşma sağlandıktan sonra illüstrasyon oluşturulması aşamasında heyecan ve motivasyon artarak hayal gücü daha geniş tasarımlar ortaya konacaktır; fakat çizimlerin etkili kılınması ve daha iyi hedeflenmesi için yoğun bir çalışma gerekmektedir. İllüstrasyon için önemli olan hususlar arasında çeşitli teknik ve materyalleri araştırmak, farklı bakış

açılarından faydalanmak ve kompozisyona önem vermek gibi hususlar bulunmaktadır. Farklı olasılıkların hesaplanması ve çizim becerilerinin sürekli yenilenmesi ve çeşitliliğin artırılması gerekmektedir. Çevrenin bir fotoğraf makinesi gibi algılanması yerine yeni yaklaşımların benimsenmesi ve farklılıkların oluşturulması zenginlik yaratır. İllüstratör bu noktada sanatçı ruhu ile dünyayı istediği gibi süsleyebilmelidir. Becerilerin geliştirilmesi için çizimlerin gerçek nesnelerden yararlanılarak yapılması etkili bir yol olabilir. Fotoğraftan ayrı bir görsel öge olan illüstrasyon, farklılık yaratsa da bazı fotoğraf tekniklerini temel almaktadır. İllüstrasyonun oluşturulması aşamasında hangi teknik ve yöntemlerden faydalandığı çok önemli değildir, ortaya çıkan ürün etkileyici ise amaca ulaşılmış olur. Eğer farklı açılardan bakan bir illüstratör olmak hedeflenmişse hayatı baz alan çizimlerin sıklıkla kullanılması gerekmektedir (Gray, 2015, s.7)

İllüstrasyonun en önemli sanat elemanı biçimdir. İllüstrasyonun değerlendirilmesi aşamasında önce biçim incelenir. Biçimdeki başarı gerçeğin yansıtılmasındaki başarı ile ilişkilidir. Bu noktada her illüstrasyonun gerçeği yansıtmak zorunda olmadığı bir aşıkardır. İllüstrasyonda gerçekliğin dışına da çıkılabilir; fakat gerçeği yansıtmayan konuları ele alan illüstratör, gerçeği yönlendirmek için gerçek hakkında da yeteri kadar bilgili olmalıdır.

İllüstrasyonun biçim ögesi aşağıdaki kavramları içermektedir (Erinç, 2009, s.86):

- ✓ Gölgesellik ve çizgisellik,
- ✓ Derinlik ve düzlemsellik,
- ✓ Açık ve kapalı şekil,
- ✓ Birlik ve çokluk,
- ✓ Nesnelerin oranlı ve mutlak belirliliği

İllüstratörün değinmek istediği konuyu gerçek ile birebir vermesi zorunlu değildir. Yalnızca konunun temel göstergelerinin verilmesi yeterli olur. İllüstrasyonda özgürlük biçimsel elemanların bağımsız hale gelmesi ile oluşturulur. İllüstratörler farklı biçimsel yönleri ile bir stil yaratarak farklılığı yakalamaya çalışırlar (Erinç, 2009, s.85- 87).

İllüstratörün tekniğini geliştirmesi sonucunda yarattığı stil herkes tarafından tanınabilir. İllüstratör yarattığı bu tarzı renk, çizgi, ışık vb. sanat elemanlarını kendine has bir biçimde kullanarak oluşturabilir. Hacimsel, dokusal ve kontur farklılıkları kullanılarak nesnelerdeki, figürlerdeki ve mekanlardaki formlar üzerinde daha geniş veya dar bozmalar oluşturulabilir. Teknik ve üslup birlikteliği hedef kitlenin görme biçimine ve illüstratörün

tarzına yön verir (Rideal, 2015, s.24-26). İllüstrasyonun birlik ve düzen içerisinde olması gerekmektedir. Belirtilen birlik ve düzenin değerlendirilmesinde figür, mekan, renk, açık ve koyu tanımlar ve çizgiler büyük önem taşımaktadır. Tasarım, hedef kitle tarafından incelendiğinde çizgisel öğelere yönelir. Dolayısıyla illüstrasyondaki kenar çizgilerinin algılanması önemlidir. Açık ve koyu tonlar sayesinde zıtlık, doluluk-boşluk ilişkisi ve uzaklık-yakınlık ilişkisi kurulabilir. İllüstratörün yaratıcılığına katkıda bulunan öğeler arasında çeşitlenme ve birleştirme imkanları, renkler ile tonların sayısı gibi özellikler bulunmaktadır. Mekanda gerçekçi biçimde perspektif olguları kullanılmakla birlikte espas kullanılarak hacimsel mesafeler de meydana getirilebilir. İllüstrasyonlarda figürün kullanılması hedef kitlenin dikkatini çekmektedir. Mekanlar figürler hakkında bilgi verirken figürler de mekan hakkında bilgiler verebilir (Eroğlu, 2013, s.108-116).

Bu bağlamda araştırmanın problem cümlesi: *“Afiş tasarımında fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan çalışmaların çalışma değerlendirme ölçeği puanları arasında bir fark veya anlamlı bir ilişki var mıdır? Afiş tasarımında fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan çalışmaların anlatısal ve teknik göstergeleri ile göstergebilimsel analizleri nelerdir?”* şeklinde belirlenerek lisans 4. sınıf Ana Sanat Atölye-V dersinde öğrencilerin ortaya koyduğu çalışma sonuçları incelenmiştir.

1.1.1. Alt Problemler

- Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarında öğrencilerin çalışma değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarında öğrencilerin çalışma değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarında anlatısal ve teknik göstergeler nelerdir?
- Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarının göstergebilimsel açıdan analizleri nedir?

1.2.Araştırmanın Amacı

Afiş tasarımında amaç kapalı mekanlarda, dükkân vitrinlerinde, binaların dış cephelerinde, metro ve otobüs duraklarında, billboardlarda ve insana yakın olan ortamlarda sergilenerek etki meydana getirmektir. Etki ne kadar çok çeşitlendirilirse yayılım alanı da genişler ve daha fazla hedef kitleye ulaşılması sağlanır. Tasarım ve iletişim araçlarındaki gelişmeler çok hızlı olsa bile afiş tasarımı varlığını güçlendirerek sürdürmektedir. Belirtilen nedenlerden dolayı öğrencilerin tasarım becerilerinin incelenmesinde bu faktörlerin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı afiş tasarımında fotografik ve vektörel illüstrasyon yöntemlerinin kullanımının sanat eğitimi alan lisans öğrencilerin tasarım becerilerine etkisini ve öğrenciler tarafından yapılan çalışmaları göstergebilim açısından incelemektir. Dolayısıyla afiş tasarımdaki fotografik ve vektörel illüstrasyon yöntemlerinin lisans düzeyi öğrencilerinin tasarım becerilerine etkisini ölçmek araştırmanın amaçları arasındadır.

1.3.Araştırmanın Önemi

Afiş tasarımları hedef kitle üzerinde son derece etkin bir yapıya sahip hedef kitleyi cezbedici ve ilgi çekici özellikler barındıran reklam vasıtalarıdır. Afiş tasarımları etkili ve kısa mesajların, reklam vasıtalarının sözsüz diğer öğelerle uyumlu ve anlamı tamamlayacak biçimde bütünleştirilmesidir. Afişin daha etkili olması için işaretler veya semboller (amblem, logo, marka vb.), resim, kullanılan tipografi, kısa öz reklam mesajı ile vektörel illüstrasyon ve fotografik yöntem ile çeşitlendirilmesi gerekmektedir (Yılmaz, 2012, s. 107). Hızlı tüketilen bir tanıtım aracı olan afiş önemli bir konu hakkında hedef kitleye en etkili şekilde bilgiler verir. Afişler şehir içerisinde muhtelif yerlere asılarak bireylere toplumsal veya diğer konuları hatırlatması açısından sıklıkla kullanılan bir kitle iletişim aracı olarak önem taşımaktadır. Afiş yalnızca tüketim ve üretim ilişkilerinde halka bilgi vermek ile kalmayıp kültürel, siyasal ve sosyal olayların da halka ulaştırılmasında büyük bir rol üstlenmektedir. 21. yy.'da TV, bilgisayar, tablet ve telefon gibi ileri teknolojiye sahip iletişim araçları bile afişler kadar etki yaratamamaktadır. Afişin devamlı olarak hatırlatıcılık özelliğinin bulunması bu durumda etkili olmaktadır. Bireylerin yoğun olarak bulunduğu yerlerde çeşitli afişler olduğu görülmektedir. Bilgi vermesinin yanında estetik olarak iyi tasarlanmış afişler kentlerin çevre düzenlemesinde önemli katkılar sağlamaktadır (Tepecik, 2002, s. 74).

Bu bağlamda öğrenciler de tasarım öğelerinde çeşitlilik ve farklılıklar yaratarak afiş tasarımını ilgi çekici hale getirerek başarı düzeylerini arttırabilirler. Tasarımda çeşitliliğe

giderek alternatif tasarım uygulamaları sayesinde basın ilanları ve diğer görsel ilanların çeşitliliğinde fark ortaya koyabilirler. Bundan dolayı afiş tasarımında fotografik ve vektörel illüstrasyon yöntemlerinin öğrenci tasarım becerilerine etkisini ortaya koymak araştırmanın önemini oluşturmaktadır.

1.4.Sayıtlar

1.4.1 Kontrol altına alınamayan istenmedik değişkenler sonucu etkilememiştir.

1.4.2 Toplanan veriler gerçeği yansıtmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Afiş tasarımında fotografik yöntem ve vektörel illüstrasyon yöntemlerinin öğrenci başarısına etkisi başlıklı araştırma;

- ✓ Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı 4. sınıf öğrencileri ile,
- ✓ 2019-2020 Eğitim Öğretim yılı ile,
- ✓ 4 hafta uygulama süresi ile,
- ✓ Yapılan çalışmalara uygulanmış çalışma değerlendirme ölçeği ile,
- ✓ Araştırmacı tarafından uygulanmış anlatısal ve teknik göstergeler formu ile,
- ✓ Ana Sanat Atölye-V dersini alan öğrencilerle sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Afiş: Afiş, bir ürün veya kültürün tanıtılması, bir mesaj vermek amacıyla tasarlanan ve insanların her alanda karşılarına çıkabilecek bir grafik tasarım aracıdır. Sanatsal ve tasarım açısından da kaygı taşıması gereken grafik ürünü olarak afiş, birçok sanat akımı içerisinde kendine yer bulmuştur. Bir ürün ya da tanıtım reklamlarında en büyük hedeflerden biri doğru zamanda doğru bir biçimde hedef kitleye ulaşabilmektir. Afiş, ortaya çıktığı ilk günden itibaren, kendisini insanlığa kabul ettirerek özel bir uzmanlık alanı olmuştur. Afiş tasarımı bir fikir ya da ürünün özelliklerini tanıtarak hedef kitleyi bu fikir ya da ürüne yönelterek üzerinde gereken etkiyi yaratmayı hedeflemektedir (Ceylan & Ceylan, 2015).

Tasarım: Latince “disignare” sözcüğünden gelen tasarım / dizayn (design) Fransızca *désigner*, İtalyanca *disegno*’dan İngilizce’ye girmiştir. Sözcük, 21.yy’da çizim, eskiz ve aynı zamanda planlama ve tasarlama anlamlarına gelen şeyleri içermekte, fikir ve onu ortaya koymak için kullanılan araçlar anlamındadır (Barnard, 2002, s. 92). Bireylerin nesneler ile kurduğu en temel iletişim kipi olan tasarım bireyler ve sosyal olaylar ile iç içedir (Tunalı, 2004, s. 13). Tasarlama; tümüyle çevredeki nesnelerin görünüşlerini biçimlendirmek değil, aynı zamanda yaşamı şekillendirmek olarak da ifade edilmiştir (Yurdakul, 1988, s. 112). Hata Heskett tasarımın evrensel bir olgu olduğunu şu sözlerle ifade etmektedir: “Şuan içinde bulunduğumuz dünyanın biçim ve yapılarının ezici bir çoğunlukla insan tasarımının bir sonucu olduğu şeklindeki önerme belki açık ama yine de vurgulamaya değer bir önermedir” (Heskett, 2013: 15). Tasarım, dönüşümü ve yeniden kurgulamayı ifade eder.

Fotoğraf: Fotoğraf kelimesi, eski Yunanca’da ışık anlamındaki “photo” ile “yazı / çizim” anlamına gelen “graphie” kelimesinin birleşiminden meydana gelmektedir. Bu sözcük aynı zamanda “ışıkla çizmek” anlamındadır. Fotoğraf, doğada görülebilen ya da görülemeyen, nesnelerin görüntülerini, ışıklara ya da ışığa karşı duyarlı hale getirilmiş bir yüzey (kâğıt, film vb.) üzerine düşerek görüntü meydana getirme süreci olarak ifade edilmektedir (Sözen, 2003, s. 7).

Vektörel Çizim: Vektörel çizimler çözünürlüğe bağlı olmayan, tasarımın her noktasının sayısal verilerden oluştuğu, boyutu değiştirilmesine rağmen hiçbir detayın kaybolmadığı bir grafik türüdür (camporselenlogo, t.y.)

Göstergebilim: Bu kavram anlam üretimini inceleyen disiplinler ötesi araştırma alanlarından biridir. Dilsel ve dilsel olmayan gösterge dizgelerini incelemektedir. Anlam da herhangi bir reklam bildirisi, bir bina, bir fotoğraf bir sembol, bir logo, bir metin olabilir. Göstergebilim sanat özellikle 1960’lı yıllardan sonra gelişme göstermiştir. Reklamcılık, pazarlama ve iletişim alanlarında bilinçli olarak tercih edilmiştir. Metin içerisinde mevcut olan anlamlı dizgeleri göstergeler yoluyla okumak, kodları anlamlandırmak, metonimi, metafor ve dizi ile metinlerarası ilişkilerin değerlendirilmesi, ima edilen anlamların altındaki kültür ve ideolojiyi arama yaklaşımlarından oluşmaktadır. Göstergebilim dil bilim içerisinde doğmuş ve yeni iletişim teknolojileri ile medyanın son yıllardaki hızlı gelişimiyle bağımsız bir bilim dalı haline gelmiş ve dilbilimi de kapsayarak kendi alt evrenleri olan dünyanın tamamının ilgisini çeken evrensel bir bilim dalı olmuştur. Örneğin mimari göstergebilim, müzik göstergebilim ve sinema göstergebilim gibi. Amerika kıtasında çalışan Charles Sanders Pierce (1839-1914) göstergebilimin mantıksal işlevini vurgularken çağdaş göstergebilimin

en bilinen ve popüler kurucuları arasında bulunan Avrupalı Ferdinand de Saussure (1857-1913), göstergebilimin toplumsal işlevini öne sürmüştür. Pierce Amerikan okulunun, Saussure de Avrupa Okulu'nun kurucusudur. Amerikan okulu mantığı temel alırken, Avrupa okulunun çıkış noktası yapısalcı dilbilimdir. Göstergebilim 21.yy'da hem mantık hem de toplum ile doğrudan ilintili ve ilişkilidir. Göstergeler de anlam ile ilintili olup anlama özgü amacı göstermektedir (Parsa ve Olgundeniz, 2016, s.1-2)

İllustrasyon: Kökeni Latince olan “lustare” sözcüğü yalnızca söyleyiş farklılıkları ile dillere girmiş ve genel olarak diğer dillere de ufak farklılıklarla yerleşmiştir. Türkçe’de “illüstrasyon” olarak Fransızca söyleyişi ile kullanılsa da Türk Dil Kurumuna “resimleme” olarak girmiştir. Bu sözcük İspanyolca: ilustración, Portekizce: ilustração, Felemenkçe: illustratie, Azerbaycan Türkçesi: illüstrasiya, İtalyanca: illustrazione, Fransızca: illustration ve İngilizce: illustration olarak kullanılmaktadır. İllüstrasyon görsel sanat alanlarında yer alan bir türdür. İllüstrasyon resim sanatında kullanılan teknik ve malzemelerden yararlanır. Resim sanatı ile olan bu ortaklık haklı bir yanılgıyı da beraberinde getirir. Yanılgı iki sanatın tek bir sanat olarak algılanmasıdır. Fakat bu sanatlar arasında farklılıklar bulunmaktadır. İllüstrasyon sanatının resim sanatından farkı kendisine yüklenen görev ile bağlantılıdır. Kısaca illüstrasyon bir betimleme, niteleme anlayışı ile ürünler ortaya koyarken resim sanatında betimleme ve niteleme bir gereklilik olmaktan uzaktır. İllüstrasyon bir yorumlama sanatıdır. Yorumlamanın da yorumlanacak olan her nesnenin anlaşılmasını zorunlu kılmaktadır. Grünberg (1964, s.117-118) tanımlanabilen bir olayın, durumun, nesnenin ya da ifadenin kolaylıkla anlaşılabilirliğini fakat anlaşılabilenlerin her zaman tanımlanabilmesinin mümkün olmadığını belirtmektedir. İfadelerin ne olduğunun eksiksiz bir biçimde tam olarak kavranması için ise anlamak gerekmektedir. Bilmek ise anlaşılabilen dilsel ifadenin tanımlanabilmesi aşamasında gerçekleşmektedir (Gönüllü, 2017).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Görsel İletişim

Birden fazla insan, kitleler veya insan grupları arasında meydana gelen bilgi alışverişi iletişim olarak tanımlanmaktadır (Becer, 2015, s.11). İletişim, iletişim kurulmak istenenlere düşünce, duygu ve bilgilerin aktarılması sürecidir. Bu süreçte görüntü, söz ya da yazılar kullanılır. Görsel öğelerin kullanımı ile yapılan iletişim türüne görsel iletişim denilmektedir.

Bilgi çeşitliliğinin kişiler arasında yer değiştirmesi, geliştirilmesi ve aktarılması süreci iletişimdir. Görsel iletişim görüntüsel unsurlar iletişimde yer aldığında geçerli olmaktadır. Görsel iletişim ayrıca karşı tarafa iletilmek istenen mesajın kalıcı olmasında ve hafızalarda yer edinmesinde etkili olmaktadır. İletişim sürecinde kullanılan görsel araç, görüntü, ses ve elektronik ortamda gerçekleşen iletişim görsel iletişim olarak değerlendirilebilir (Mısırlı, 2007, s. 21).

İnsanoğlu sembol ve şekiller ile çizimler yaparak iletişim kurmayı tarihin ilk çağlarından itibaren öğrenmeye başlamıştır. Şekil ve çizimlerin yaklaşık olarak 12000 yıl kullanılmasından sonra ise seslere işaret vererek oluşturulan ilk alfabe kullanılmıştır. Belirtilen süreç içerisinde ideogram (kavram yazı) gibi tam olarak alfabe olarak adlandırılmayacak farklı yollar denenmiştir. 21. yy.'da bile insanoğlunun gerçekleştirdiği davranışların temelinde görsel geçmişin birikimleri bulunmaktadır. Gazete okuyan bir bireye ait bir örnek vermek gerekirse birey gazeteye önce bakmakta, hızlıca genelini tanımlayarak büyük başlıkları tanımlanmaya başlamaktadır. Bir kitap örneğinde de kitabın ilk satırından itibaren okumaya başlamadan önce sayfalar hızlıca geçilir, iç kapak incelenir, ön ve arka kapağa bakılır. Bu sayede kitap hakkında bir ön fikir elde edilmeye çalışılır. Bunlar görsel algıda anlama boyutunu ortaya koyan örnekler arasındadır (Uçar, 2004, 21).

Görme insanoğlunun en önemli duyusudur. Bu duyu sayesinde insanlar olayları tanımlar, anlamlandırır, nesneleri ve çevreyi inceleme olanağı bulur. İletişimde konuşmadan önce görme eylemi gerçekleşmektedir. Örnek vermek gerekirse bebekler doğdukları andan itibaren görme ve dokunma duyuları ile çevrelerinde olan biteni anlamlandırmaya çalışırlar. İnsanların ilk yılları görme eyleminin giderek önem kazandığı yıllar arasındadır. Görme çevrenin algılanmasında ilk basamakta yer alır. Biyolojik olarak her insanda gözde görüntünün oluşması aynıdır. Görmedeki bu nesnelliğe rağmen insanlar gördüklerinden farklı anlamlar çıkarabilir. Bu farklı anlamların temelinde düşünceler ve diğer duyu organlarının payı büyüktür. Bireylerin düşüncelerinde soyut kavramlar bulunduğundan soyut kavramların diğer insanlara görsel görüntü şeklinde aktarıldığı söylenebilir.

M.Ö (15000) insanlar kayalara, mağara duvarlarına hiyeroglif olarak adlandırılan resimler çizerek iletişim sağlamaya çalışıyordu. İnsanlar hayvan figürleri, av sahneleri gibi günlük hayatta sıklıkla karşılaşılabilecek görüntü ve olayları çizerek deneyimlerini aktarmaya çalışmışlardır. Bu çizimlerdeki imgeler görsel iletişimin ilk örnekleri arasında bulunmaktadır (Uçar, 2016, s.17). Tarihin ilk çağlarından itibaren yapılan bu çizimler hangi amacı taşırsa taşırsın mesaj verme niteliği taşıdığından görsel iletişimin ilk örnekleri arasında bulunmaktadır.

Tarihin ilk çağlarından itibaren iletişim görselleştirilerek insan tarafından mağara duvarlarına bizon resimleri çizilmeye başlanmıştır. İnsan sürekli çizerek, boyayarak ve birtakım baskı teknikleri kullanarak düşünce ve duygularını mağara duvarlarına aktarmıştır (Kılıç, 2007, s. 13).

Bireylerin duyuları arasında sahip olduğu en büyük, en değerli ve en önemli duyusu görmedir. Görmenin öğrenme ve günlük yaşantı üzerinde %75-%95 aralığında bir etki taşıdığı bilinmektedir. Görsel iletişimde görme duyusu ön plandadır. Farklı ülkeler farklı sosyolojik yapılar taşıdığından pek çok dil konuşulmaktadır. Farklılıkların çok çeşitli olduğu bu küresel yapı içerisinde iletişimin kolay ve hızlı gerçekleştirilebilmesi için görsel iletişim genellikle tercih edilmektedir. Mesajın karşı tarafa etkili bir şekilde ulaştırılabilmesi için görsel iletişimin etkin bir rolü bulunmaktadır. Farklı sosyolojik yapı, kültür ve dil yapısında bulunan insanlar arasında ortak olan görme duyusu mesajın kolay ve daha hızlı bir şekilde aktarılmasına olanak sağlamaktadır (Arıkan, 2008, s.20-21).

Hedef kitlenin dikkatinin çekilmesi, isteklerinin karşılanması ve verilmek istenen mesajın yanlış anlaşılma imkân vermeden aktarılması için görsel iletişim ve bu iletişimin tasarımı önem taşımaktadır. Görsel iletişim ince detayları zenginleştirmeye, karmaşıklıkları çözmeye ve hayatı daha berraklaştırmayı sağlar. Bireylere yol gösteren ve onlara hayatı sorgulatan yönleri ile

hayatın her aşamasında yer almaktadır. Örneğin trafik işaretleri ile hayatı kolaylaştırır. Besindeki kolesterol miktarını göstermesi ile de insanları bilinçlendirmektedir. Tasarımcılar da toplumun daha ileri bir noktaya taşınması için görsel iletişim ile ahlaki bir görev üstlenerek hedef kitle ile güçlü bir etkileşim sağlamaktadır (Twemlow, 2011:6-8)

Dünyadaki toplumlar arasında yüzlerce dil kullanıldığı düşünüldüğünde toplumlar arasında sağlıklı bir iletişim ancak dillerin tamamen öğrenilmesi ile gerçekleşebilir. Görsel iletişim bu noktada devreye girer ve ortak bir dil meydana getirerek farklı noktalarda bulunan toplumların iletişimini hızlı ve kolay bir biçimde gerçekleştirerek objektif bir bakış açısı sağlar. Örnek vermek gerekirse ölüm tehlikesi barındıran bir trafoda kullanılan bir ikaz yazısı ne kadar büyük ve dikkat çekici renklerle barındırılırsa barındırılırsın o dili bilmeyen bir insan tarafından ilk bakışta mesajın anlamlandırılması doğru bir biçimde sağlanamaz. Dikkat yazısı yerine uyarıcı semboller tercih edilirse daha kolay anlaşılabilir ve daha dikkat çekici olarak hafızalarda yer edinebilir. Bundan dolayı yukarıda belirtilen trafo örneğinde kullanılan kuru kafa ve ölüm tehlikesi sembolleri dünyanın her yerinde aynı anlamları taşıyarak nesnel bir anlam kazanmış ve dünyaya mal olmuştur. Tüm bunlar görsel iletişimin sağladığı kolaylıklar ile gerçekleşmiştir.

Görsel iletişim konuşmanın yetersiz olduğu, dile gerek duyulmayan durumlarda görsel göstergeler yolu ile mesajların hedefe daha hızlı bir şekilde iletilmesini sağlamaktadır. Görsel iletişim evrensel mesajlar vermektedir. Bundan dolayı da farklı topluluklar arasındaki iletişim daha kolay sağlanabilmektedir.

Görsel tasarım, grafik açısından da önemli bir aşamada yer almaktadır. Burada bulunan aşama grafik tasarımından elektronik ve basılı tasarım vasıtalarına kadar uzanabilmektedir. Görsel öğrenmeye ilave değer katan görsel iletişimde bir form yaratan grafikler iletişim araçları kapsamındadır. Bunlarla birlikte sözel ve görsel etkileşimin oluşmasında büyük bir öneme sahiptir. Görselliğin gerçeklik seviyesi ve türleri önem taşıyan unsurlar arasındadır. Çizim ve tasarımdaki sıralama da çok faydalı olan unsurlar arasındadır. Özellikle günümüzde teknolojik gelişmelerin hızlanması ile gündelik yaşamda da sıklıkla kullanılan bilgisayarlar sayesinde görsel öğrenme aşaması içerisinde görüntünün gücü, anlamı, yapısı ve ekran tasarımı gibi hususlar teknologlar ve öğretim tasarımcıları için eğitimsel parametreler olarak hayatın her alanında bulunmaktadır (İpek, 2003, s. 69).

Yazı bulunmadan önceki aşamalar görsel iletişim açısından incelendiğinde benzeştirme ve resimsel yaklaşım tekniği ile iletileri kurgulama biçiminin ne kadar etkili olduğu görülmektedir (Uçar, 2004, s. 21). 21. yy.'da ise teknolojinin getirdiği yeniliklerden olan bilgisayarlar ile görsel

iletişimin farklı olanaklar ile daha da geliştiği görülmektedir. Yapılmak istenenlerin kolaylıkla yapılması, hayallerin gerçeğe dönüşmesi bilgisayarlar sayesinde gerçekleşmiştir. Vektörel programlardaki bu gelişmeler sayesinde de tasarım ve plastik sanatlarla ilgilenen tasarımcılar tarafından kullanımı görsel iletişim uygulamalarının da hızla gelişmesine olanak sağlamıştır (Demir, 2007, s. 54).

Görsel iletişim ve bu iletişimin tasarımı verilmek istenen mesajın büyük kitlelere ulaşılabilmesinde oldukça etkili yollardan biridir. Çünkü görsel iletişimin belirtilen etkili, güçlü ve ortak dili ve toplumların zihninde kolay yer edinebilmesi onun tasarımını da önemli kılmaktadır. Bu noktada görsel iletişimde afiş tasarımı kavramının incelenmesi önem taşımaktadır.

2.2. Görsel İletişimde Afiş Tasarımı

İngilizce poster, Almanca plakat olarak ifade edilen afiş, Türkçeye Fransızcadan gelen “*affiche*” kelimesine karşılık olarak kullanılmaktadır. Afiş, toplu yaşam alanlarında insanların yoğun olarak yaşadıkları, zaman geçirdikleri ve dikkat çekici yerlere asılan duyuruyu iletme, haber verme, bilgilendirme amaçlı görsel ve yazılı öğelerdir. Afişler konunun içeriğine göre sanatsal, sosyal, kültürel kaygılar ile hazırlanmış olabilir. Afişler ayrıca resimli veya resimsiz tipografik unsurlarla desteklenmiş görsel bir kitle iletişim araçlarından biridir (Arı, 2019).

Afiş genelde tasarlandığı kültüre ait olan dikkat çekici, birden fazla üretilen, kimi zaman toplum için kimi zaman da tasarımın kendisi için oluşturulan, düşündürten ve bir amaca yönelik olan mesaj iletim aracıdır. 21. yy.’da ise zenginleştirilmiş, etkileşimli, hareketli ve teknoloji ile sınırları zorlayan bir tanıtım aracı olduğu söylenebilir.

Grafik tasarımı da bir görsel iletişim sanatı olarak teknolojinin gelişmesi ile artan birçok ürün barındırmaktadır. Afişler, logolar, amblemler, internet siteleri, reklam tasarımları, ürün katalogları, kitaplar, tanıtım broşürleri vs. görsel tasarım ürünleri arasındadır. Tarihi eskilere dayanan afişler de bunlar arasında önem kazanmaktadır. Görsel içerikleri ve dil bilimsel öğeleri ile iletişimi sağlayan basılı grafik tasarım ürünü olan afişlerin Türk Dil Kurumu'na göre tanımı ise; “Bir şeyi duyurmak veya tanıtmak için hazırlanan, kalabalığın görebileceği yere asılmış, genellikle resimli duvar ilanı, ası” olarak tanımlanmaktadır. Afişler genel olarak hayatın her alanında bireylerin karşısına çıkan dikkat çekici görseller olup ayrıca bireylere yenilikleri göstermektedir (Yayla, 2014).

Afişler, propaganda veya reklam yapmak, herhangi bir fikrin yayılmasını sağlamak amacı ile duvar ya da bu iş için hazırlanan panolara asılan, yapıştırılan basılı kâğıt ya da el yazması ürünlerdir. Afişler ilk zamanlarda daha çok haberleri duyurmak için kullanılmıştır. Televizyon ve reklam gibi yayın organlarının ortaya çıkmasıyla daha ziyade reklam amaçlı kullanılmaya başlanmıştır. Şehir kültürü ve diğer iletişim araçlarının da etkisi ile ilan tahtalarının içerik ve şekilleri farklılaşmıştır. Siyasi ve ekonomik farklılıkların da göz önünde bulundurulması ile 21. yy.'da şehirlere, semtlere göre çeşitli ürünlerin tanıtımında farklı bir obje veya dille çalışmalarda bulunmaktadır (Yayla, 2014).

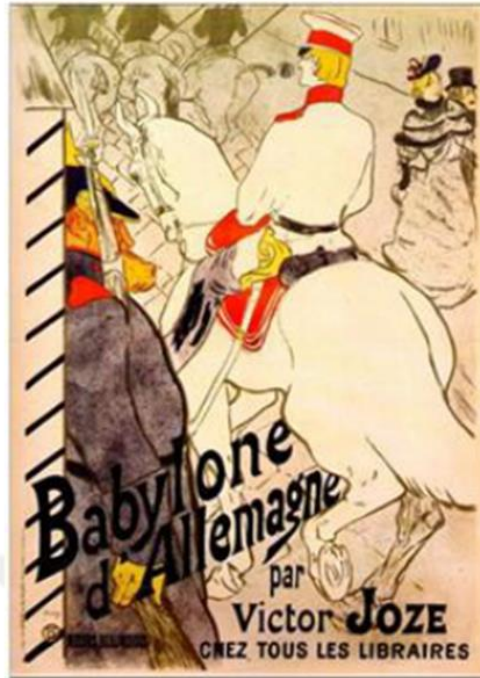
Afiş, geçmiş ve gelecek arasında köprü kuran tasarımın, değerlerin, kültürün evrimi hakkında da bilgi verebilir. Afişler konusunu toplumsal yapı içerisindeki ihtiyaçlara göre kültürel, ticari, politik ve sosyal değerlerden almaktadır, buna bağlı olarak da bir şeyi tanıtmak, duyurmak için hazırlanan hedef kitleyi bir olayın, bir malın veya bir düşüncenin varlığı konusunda bilinçlendiren iyi çözümlenmiş, öz anlatımlı, fazlalıklardan arındırılmış resimli ilan ve yazılardır.

Farklı yöntem ve kullanım teknikleri ile 21. yy.'a kadar gelişerek uzanan afişler, 21. yy.'da da teknolojiye paralel olarak bilgisayar destekli programlardan yararlanmakta ve buna bağlı ürünler ortaya koymaktadır. Afiş görsel iletişim tasarımında önemli bir yere sahip olup ilk zamanlarında topluma yalnızca görsel yönden hitap ederken 21. yy.'da ise tüm duylara hitap ederek her geçen gün daha da fazla gelişim göstermektedir.

21. yy.'da basılı afişler direklerde, dükkân vitrinlerinde, metro ve otobüs duraklarında insanların birbirleri ile yakın temasta bulundukları alanlarda görülür. Değişen araç, iletişim ve ortamlara ve teknolojiye paralel olarak gelişen afiş bir ikna etme ve bilgilendirme aracı olarak varlığını hızla sürdürmeye devam etmektedir. Afişlerin özel ihtiyaçlara hitap ederek üretildiği ve buna göre düzenlendiği de bilinen bir gerçektir.

Şekil 1. İhlap Hulusi Görey afiş çalışmaları. The Geyik (t.y.). *İhlap Hulusi Görey afiş çalışmaları*.
<https://i2.wp.com/www.thegeyik.com/wp-content/uploads/2015/10/%C4%B0hap-Hulusi-G%C3%B6rey-eserleri-11.jpg?w=620>,
 2019 sayfasından erişilmiştir.

Şekil 2. Henri de Toulouse-Lautrec. Kınaoğlu, A. (2015). *AFTASARIMI1*.
http://ahmetkınaoglu.com.tr/wp-content/uploads/2015/03/030915_1549_AFTASARIMI1.png, sayfasından erişilmiştir.

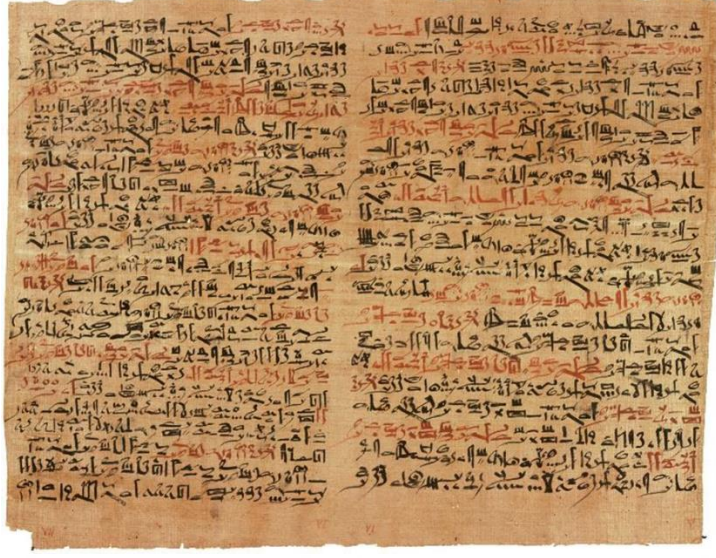

Şekil 3. Pop art örneği, 2019. Kınaoğlu, A. (2015). AFTASARIMI3. http://ahmetkinaoglu.com.tr/wp-content/uploads2015/03/030915_1549_AFTASARIMI3.jpg sayfasından erişilmiştir.

2.3.Afiş Sanatının Tarihçesi

Afiş sanatının ortaya çıkmasının çok eski tarihlere dayandığı söylenebilir. Ticaretle ilgili bilgiler, tahta tabletler, resmi yazılar, duvarlara çizilen resimler ve bunun gibi birçok olay insanların çok eski tarihten beri bilgi vermek ve iletişim kurmak için faydalandığı yöntemler arasındadır (Dinçeli, 2016).

İlk çağ toplumlarına kadar uzanan afiş sanatı bireylerin yaşadıkları dönemdeki insanlara ve sonraki kuşaklara bilgi vermek veya iletişim kurmak amacıyla oluşturdukları ürünlerden oluşmaktadır. Bu iletişim türleri arasında duvarlara yazılar yazmak, resimler çizmek gibi yollar bulunmaktadır. MÖ 4000 yılında Asur ticaret kolonilerindeki kil tabletler üzerinde çivi yazısı ile ürün tanıtımı yapılarak satış sağlanmaktaydı. Kil tablet üzerindeki bu ürün tanıtım örneği ilk afiş örneği olarak gösterilebilir. Eski Yunan ve Roma kentlerinde gladyatör savaşları ve eğlenceler tahtadan levhalara işlenerek sokaklara asılmakta ve halk da bu görsel ve yazılı semboller ile eğlence ve etkinliklere katılırdı. Eski Mısır'da ise ilanlar halka papirüs aracılığıyla duyurulmaktaydı. Eski Mısır'daki bu örnekler de afişlerin ilk örnekleri arasında sayılmaktadır (Temiz, 2013).

Şekil 4. Papirüs afiş örneği

2.3.1.Dünyada Afiş Sanatının Tarihçesi

200 yıldan fazla zaman boyunca insanlığa hizmet eden modern afiş tasarımı, insanların herhangi bir ürün ya da hizmetin satın alınması, herhangi bir etkinliğe davet edilmesi, bir siyasi görüşün bildirilmesi, toplumsal önem taşıyan konularda bilgilendirme amaçlı olarak önünden geçen insanların dikkatini çekmek amacıyla hazırlanmaktadır.

Afiş 1400'lü yıllara kadar duvarlara asılan basılı bir kâğıttan öteye gidememiş, Gutenberg'in matbaayı bulması ile anlam kazanmaya başlamıştır. Bu sayede afiş tasarımı ve dolayısıyla da grafik sanatların hedeflerinden biri olan basma ve çoğaltma yöntemleri ile daha geniş kitlelere hitap etme olanağı yakalamıştır. Matbaa sayesinde artan ürün çeşitliliği de tartışmaların birçoğunu da beraberinde getirmiştir. Pano ve duvarlarda bulunan el yazması ürünlerin duyuru mu afiş mi olduğu o günlerde en çok konuşulan konular arasında yer almaktaydı. 21. yy.'da bile işaretlerin, duyuruların ve basılı kâğıtların afiş olup olmadığı konusu merak konusu olmaktadır. Duyurularda amaç yöneticilerinin emirlerini iletmek ve bir konuda bilgi vermek amacını taşır. Afişlerde ise toplumu meydana getiren bireyleri satın almaya zorlamak, inandırmak, ikna etmek yani bireyleri etkisi altına almak amaçlanmaktadır. Bununla birlikte bir basılı kâğıdın afiş olup olmadığının belirlenmesi için şu niteliklerin belirleyici nitelikler olarak benimsenmesi gerekmektedir: Birden fazla üretilmesi, topluma sunulmuş olması ve mesaj iletmesi bağlamında duvarlardaki objelerin hepsine (kumaş, deri kâğıt) afiş demek doğru olmaz. Bununla birlikte Hristiyanlık dininde yeni bir çığır açan Martin Luther düşündüklerini maddeler halinde kilisenin kapısını aşarak

afişin öncüleri arasında gösterilmiştir; fakat bu durum yine de onun afişin öncüleri arasında olmasını hak ettiği anlamına gelmemektedir; çünkü bu duyuru tek nüshadan oluşan ve elle yazılan bir üründür. Bundan dolayı Martin Luther'in elle yazılan ve tek nüshadan oluşan ürününün afiş kapsamında yer aldığı söylenemez. 1400'lü yıllardaki afişlerin ilk örnekleri arasında İngiltere'de bulunan "*Salisbury Banyolarını*" tanıtan ve "*Meryem Ana*" resminin de yer aldığı bir el yazması ilk reklam afişleri arasında yer almaktadır. Halkın toplu olarak bulundukları yerlere ve caddelere asılması yasaklanan bu ürünler daha ziyade dükkân içlerine ve kiliselere asılıyordu. Belirtilen bu kurallara uymayanlara verilecek olan en ağır yaptırımlar yasalarda yerini almış ve uygulamaya da konmuştur. Baskı tekniklerinin gelişimine rağmen genç sanatın, üretimin ve özgür düşüncenin önüne set koyan bu uygulamalar afişin de gelişimini yavaşlatmıştır (Bektaş, 1992, s.18-25).

1500 ve 1600'lü yılların sonlarına kadar afişler sadece yazılı kaynaklardan oluşmakta görsel içerik kullanımı oldukça kısıtlı kalmaktaydı. 1700'lü yıllardan itibaren ise aktör ve aktrislerin çekici görüntülerini içeren resimsel afişler üretilmiştir. Taşbaskı tekniği de bu dönemde ortaya çıkmış ve afişin gelişimi açısından önemli bir rol oynamıştır. Taşbaskı tekniği 1798'de Alman Alois Senefelder tarafından bulunarak tonlar arası geçiş probleminin de önüne geçilmiştir. Bu teknikte suların yağ ile birleşmemesi prensibi bulunmaktadır. Bu yöntemde ayrıca ince kireçtaşına çizilen bir yazı veya desenin baskı aracılığıyla kâğıda geçmesi sağlanmaktaydı. Keşfedilen bu yeni yöntem sayesinde resim sanatında kullanım alanları genişlemiş oldu. Bununla birlikte afişlerde renkliliği başlatan baskı sisteminin de temelini oluşturan litografi görsel sanatların gelişiminde kolaylıklar sağlamıştır.

1871'de "*Beyaz Kadın*" afişini ortaya çıkaran Frederick Walker'a kadar afişleri boğan yazıların yerini tahta oyma resimler alamamıştır. "*Beyaz Kadın*" afişinden sonra afişte resmin de kullanılması gerekliliği şüphe gerektirmeyecek bir biçimde kendisini göstermiştir. "*Beyaz Kadın*" afişi ortaya çıktıktan sonra büyük bir yankı uyandırarak dramatik hareketi, arılığı ve yalınlığı yansıtmayı ve her şeyden öte içerdiği görsel ekonomi sayesinde gerçek ilk afiş olarak kabul edilmiştir.

19. yy.'da afiş tasarımının en başarılı örnekleri arasında Manet'in yaptığı "*Les Chats*" adlı afiş bulunmaktadır. Bu afişte resim yazı bağlantısı olmamakla birlikte resim sadece kitabın başlığını vererek yazılara göre ikinci planda bulunmaktadır (Çetin, 2005, s.44).

18. yy.'a kadar halkın toplu olarak bulundukları yerlere ve sokaklara asılması yasaklanan afiş yüzyılın sonlarına doğru basın özgürlüğü ile özgürlüğüne kavuşarak gerçek kimliğini

kazanmıştır. Belirtilen gelişmeleri takiben sanayi devrimi ile birlikte de ticaretin de önem kazanması ile afiş sanatında yeni gelişmeler ortaya çıkmıştır. Afiş tasarımcıları bu gelişmeler karşısında kendilerini hiç ilgilendirmeyen konular arasında bulmuşlardır. Oyun, eğlence, tiyatro gibi alanlarda afişler üreten tasarımcılar afişin ticari hayatta kullanılması ile çalışmalarında çeşitliliğe giderek yiyecek, süt ürünleri, deterjan ve sabun gibi ürünlerin tanıtımını sağlamak için de afiş tasarlamaya başlamıştır. Bu durumun olumsuz yanlarından biri de alanında yetkin olmadığı halde kendisini afiş tasarımcısı olarak tanıtan birçok insanın ortaya çıkmasıdır. Altın çağını yaşayan afişler bu durumun sonrasında gerileme yaşamıştır. Bu dönemde yapılan afişlerde dikkat çeken en önemli unsur yazı ile anlatılan konu arasındaki uyumsuzluktur. Resimler tamamlandıktan sonra eklenen yazıları başka sanatçılar üstlenmiştir. Bu anlayış 20. yy. başlarına kadar devam etmiştir. Lautrec ve Aubrey Beardsley'in, Toulouse Lautrec eserlerinin ardından toplumda en çok konuşulanlar arasında afiş yer almıştır.

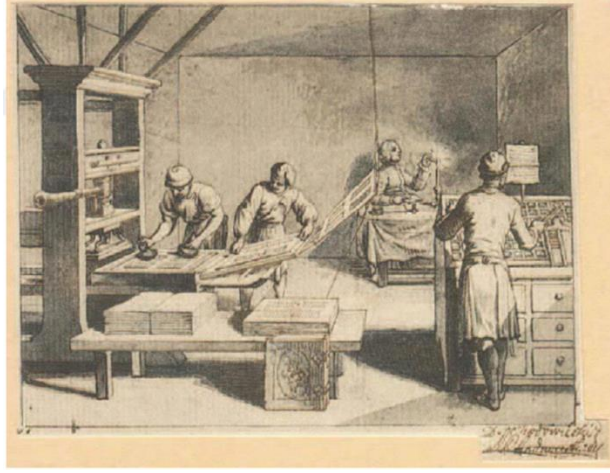
Şekil 5.Theophile Alexandre Steinlen. Bektaş, D. (1992). *Çağdaş grafik tasarımın gelişimi*. İstanbul: Yapı Kredi.

Dinamik ve doğal alanların tamamında afişler ile karşılaşmak mümkündür. Modern afiş tasarım tarihi incelendiğinde sanat ve ticarete paralel olarak afişin etkileşim ile geliştiği söylenebilir. Grafik tasarım kısaca resim ve yazı birleşiminden oluştuğundan 21. yy.'daki halini 19. yy. sonu ve 20. yy. başlarında gelişen sanat hareketleri sonucunda almıştır. Matbaa mürekkebinin Batıya gelerek ağaç kalıplar ile resim basma tekniğinin gelişmesi, Doğu-Batı

ticaretinin ilerlemesi ve kâğıdın bulunması gibi gelişmeler ambalaj tasarımı ve endüstriyel tasarım gibi alanların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Fakat endüstriyel gelişimiyle birlikte tasarım çeşitliliği problemi gündeme gelmiş, bu problemin çözümü için de “*Bauhaus*” ve “*Arts and Crafts*” okulları açılmıştır. Bu okulların sayesinde de birçok tasarımcı ve mimar yetiştirilerek sanatsal gelişim hızlanmıştır (Batur, 2005, s. 172)

19. yy. sonlarına kadar afiş tasarımı formal eğitim kapsamında yer almamıştır. Belirtilen okulların açılması ile daha planlı ve resmi şekilde öğretilerek belirli yöntemler doğrultusunda uygulanmaya başlanan afiş tasarımına yenilikler kazandırılmıştır. Afiş tasarım uzmanlarından olan John Barnicoat modern afişin bir yüzyıldan fazla zamandan beri kullanıldığını ifade etmiştir. Reklam tasarımcısı ve tiyatrocu Mucha ve ressam Toulouse-Lautrec’in da dikkatini çeken afiş hızla yükselen bir sanat türü olmuştur. Belirtilen sanatçıların tarzları Art Deco, Kübizm, Sembolizm, Art Nouveau’dan daha resmi bir nitelik taşıyan Bauhaus’lara kadar geniş bir yelpaze taşımaktadır (Bektaş, 1992, s. 18-19). Kısaca afiş tasarımı bir tarz ya da belirli bir dönem ile sınırlı kalmayarak akımların etkisine uğrayarak dönemsel değişikliklerle yeniden ve sürekli şekillenmiştir. Bu sayede birikimli ilerleme fırsatı yakalamıştır. Fakat Weill’e göre afişin etkilendiği akımlar bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Weil, akımların tamamının Orta Çağ zanaatkârlarının yaratıcılığına dönmeyi tavsiye eden ve yozlaşmış örneklerin bitip tükenmek bilmemesine kopyalanmasına karşı çıkan akımlardan oluştuğunu ifade etmektedir (Barnicoat, 1985, s. 162). Afiş sanatı yaratıcılığı ortaya çıkarmak için gericiliği yok etme, afiş sanatını bilindik ve tek düze olmaktan çıkararak yeniliklerle sunmak için gerçekleştirilen bir düşünce birliğidir.

Taş baskı sanatı afiş sanatına getirdiği yenilikler ile ön plandadır. Alois Senefelder bu sanat ile afiş sanatına yenilikler getirmiştir. Taş baskı tekniğinin ortaya çıkmasıyla çözülen problemler arasında renk tercih ve düzeninin yeniden üretmeye müsait olmaması, afiş tasarım masraflarının ve ortaya çıkış süreçlerinin uzun zaman alan yöntemlerle yapılmasının önüne geçilmiştir. Görsel imgeler ve yazılar ilgi çekici bir hal alarak tasarım yüzeyinde birleşmiş ve sanatçıya ekonomik kazanç olanakları ile zaman kazandırmıştı. Afiş sanatı kısa zaman içerisinde toplu iletişim ögesi olarak ABD ve Avrupa’da yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır (Arı, 2019).

Şekil 6. 1818 yılında Alois Senefelder' in icadı "Litografi Baskı Atölyesi. Arı, İ. (2019). *Türkiye'de tasarlanan tiyatro afişlerinin tasarım ilkeleri açısından analizi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Afişler 19. yy.'ın ikinci yarısından itibaren tasarımcılar tarafından büyük bir ilgi görmüştür. Afiş sanatı Op Art, Pop Art, Kübizm ve Art Nouveau gibi çeşitli sanat akımlarından beslenerek giderek küresel bir sanat ve iletişim dili olarak yaygınlık alanını genişletmiştir. Bundan dolayı belirtilen akımlar modern afiş tasarımının gelişiminde büyük bir öneme sahiptir. 21. yy. afiş tasarımının ilk temellerini atan ve grafik tasarıma yön veren sanatlardan olan Art Nouveau'un ayrı bir öneme sahip olduğu söylenebilir.

Şekil 7. Alphonse Mucha. "Chocolat Ideal", Paris, 1897, Renkli Litografi, 117 x 78 cm. Mucha Foundation (2023). *Poster for 'Chocolat Idéal' (1897)* http://www.muchafoundation.org/gallery/browse-works/object_type/posters/object/42 sayfasından erişilmiştir.

Art Nouveau hareketinin öncüleri arasında Alphonse Mucha, Van Caspel, Erler, Bradley, Steinlen, Meunier, Cheret ve Henri de Toulouse Lautrec gösterilebilir. Art Nouveau hareketinin en önemli tasarımcılardan biri de Alphonse Mucha'dır. Oluşturduğu afişlerde

süslemelerle çevrelenen figürler, stilize edilmiş dekoratif desenler olmakla birlikte çoğunlukla bitki ve çiçeklerden esinlenerek bu objeleri tasarım düşünceleri ile ahenk içerisinde birleştirmesi afişlerinin belirgin özellikleri arasındadır.

20. yy.'a kadar afiş tasarım teknikleri Avrupa'da yayılmış Jules Chéret ve Henri de Toulouse-Lautrec bu dönemlere sanatları ile damga vurmuştur. Reklam afişlerinin babası kabul edilen Chéret parlak renkler, zıtlıklar ve çarpıcı desenlerle dolu binin üzerinde afiş tasarlamıştır (Weill, 2007, s.14) Chéret, daha fazla renk kullanarak yenilikçi bir tipografi yaklaşımı benimsemiştir. Bu sayede reklamcıların beklentilerine daha çok seslenen litografik tekniği geliştirmiştir. Toulouse-Lautrec'in yapmış olduğu afişlerin tersine afişlerinde kışkırtıcı, kahkaha atan ve seksi kadınlara yer vererek farklı bir reklam anlayışının ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

20. yy. başlarında ise afiş tasarımları tüketim çağının önemli bir parçası haline gelmiştir. I. ve II. Dünya Savaşları nedeni ile savaşla ilgili temalara değinilerek savaş propagandaları yapılmıştır. İllüstratör Howard Chandler Christy'nin tasarladığı donanma üniformalı genç bir kadını gösteren aşağıdaki afiş bu örnekler arasında yer almaktadır.

Şekil 8. H. C. Christy, “Gee.. I wish I were a Man, I’d join the Navy”, ABD, 1917, litografi, 104.1 x 68.6 cm. Time (2023). *Gee.. I wish I were a Man, I’d join the Navy*”, <http://time.com/3881351/world-war-i-posters-the-graphic-art-of-propaganda/> sayfasından erişilmiştir.

Bireylerin inanç, fikir, düşünce ve duygularını yönlendirip değiştirebilecek kadar güçlü bir görsel iletişim aracı olan afişler, yaşam biçimine, tüketim alışkanlıklarına, toplumsal belleğe kasti olarak yön verebilmektedir. Afişler bazı dönemlerde güçlü olanların istekleri doğrultusunda insanlığa yön vermek için seçilmiş ve propaganda için kullanılmıştır. Baskı

teknolojilerindeki gelişmeler, toplumsal ve siyasi olaylar afişi önemli görsel iletişim araçlarından biri haline getirmiştir. Fakat TV ve radyonun yaygınlaşması ve daha fazla insana bu medya iletişim araçları ile ulaşılabilmesi neticesinde afiş 2. Dünya Savaşı'nda, I. Dünya Savaşı'ndaki kadar etki yaratamamıştır. 2. Dünya Savaşı'nın ardından teknolojik olanaklara paralel olarak afişler evrilerek gereksinimlere uygun olarak yeniden biçimlenmeye başlamıştır (Atasoy, 2018).

Ülkelerin kendi kültüründen izler taşıyabilen afişler, iletilmek istenen mesajın doğru aktarılması ile küresel bir iletişim dili olarak kullanılabilmektedir. Küresel iletişim dili olarak afişi etkili kullanabilen ülkeler arasında İngiltere, Amerika, Japonya, Küba ve Polonya gibi ülkeler bulunmaktadır.

2.3.2. Türkiye'de Afiş Sanatının Tarihçesi

Türkiye'de afiş sanatı 19. yy.'ın başından itibaren gelişim göstermiştir. Türkiye'de Osmanlıların son dönemi ve Cumhuriyetin başlangıcı arasındaki yıllarda afişin ilk örnekleri ortaya çıkmıştır. Gelişim Alfabetik Kültür Ansiklopedisinde de Türkiye'de Afiş Sanatının Gelişim Tarihi ile ilgili aşağıdaki ifade yer almaktadır:

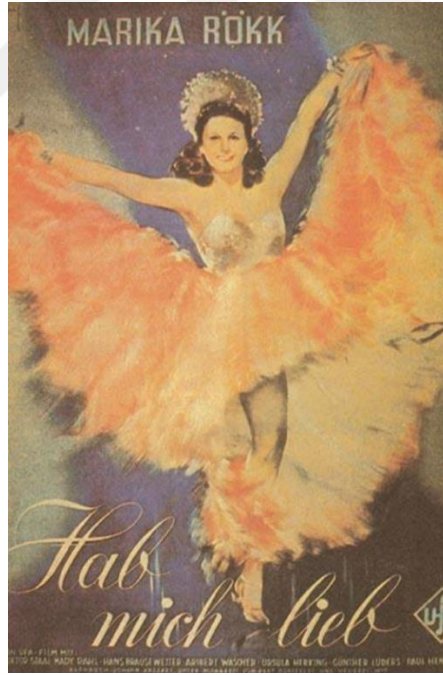
Bu sanatın cumhuriyet öncesi döneme ait olduğunu gösteren bazı belgeler bulunmaktadır. O dönemde çeşitli kuruluşlar için yardım niteliği taşıyan afişler yapılmıştır. Balkan Savaşı'ndan sonra topluma, yetimlere yardım etmek amacıyla seslenen yalnızca yazıyla hazırlanmış taş baskı afişler görülmektedir. Bu afişler kahvelere asılmıştır. Bu dönemde yapılan afişler, daha çok yazı içeriklidir. Ferah tiyatrosu için yapılmış olan taş baskı afişleri de tiyatro kapısına asılmıştır. O dönemde genellikle tiyatro, sinema ve yardım derneklerine ait afişler üretilmekteydi. Ayrıca harf devriminden önce, Darülbeydi için de eski harflerle bir afiş yapılmıştır. Bu arada, Batıdan getirilen bazı afişler kullanılmış, Fransız bisküvileri, İsviçre çikolataları, ilaç ve giyim gibi bazı ürünler için yapılmış bu afişler, sokaklardan çok dükkânların içlerine asılmıştır (Gelişim Hachette Alfabetik Genel Kültür Ansiklopedisi, 1983, s. 27)

Belirtilen dönemlerde afişler meydan, sokak gibi dış mekânlardan ziyade tiyatro girişleri ve dükkân vitrinleri gibi iç mekânlarda sergilenirdi. Belirtilen dönemlerde Batıda bir sanat dalı haline gelen afiş Türkiye'de yeterince gelişim gösterememişti. Türk grafik tasarımına öncülük eden sanatçılar arasında 1920'li yıllarda basın ilanı, kitap kapağı ve afiş alanında

nitelikli çalışmaları bulunan Kenan Temizan, İhap Hulusu ve Münif Fehim bulunmaktadır (Becer, 2015).

Cumhuriyetin ilanının ardından diğer alanlarda olduğu gibi Türk ve afiş grafik sanatında da büyük gelişmeler yaşanmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında resim sanatı ile uğraşanlar ve hattatlar afiş tasarımı ile uğraştığından grafik sanata ait bir uzmanlaşma alanı bulunmamaktaydı. Cumhuriyetin ilk yıllarında alanında henüz uzmanlaşmayan, teknik olarak henüz gelişmeyen bireyler kopya çalışmalardan ve ülke dışı yayınlardan para kazanmak amacıyla henüz yaratıcı olamayan grafik ürünler meydana getirmiştir. Cumhuriyetin ilerleyen yıllarında eğitim, bilim, sanat ve diğer alanlarda yaşanan hızlı gelişmelere paralel olarak yurt dışına eğitim için gönderilen sanatçılar sanat eğitiminin ardından Türkiye’de özgün ürünler ortaya koyabilmiştir (Ketenci ve Bilgili, 2006, s. 286).

Türkiye’de afişin ilk örnekleri sinemanın doğuşu ve gelişmesi, tiyatronun yaygınlaşması ile gerçekleşmiştir. Türkiye’de bilinen ilk afiş uygulaması Ferah Tiyatrosu için hazırlanan afiş çalışmasıdır.

Şekil 9. Ferah Tiyatrosu için hazırlanan afiş çalışması. Grafik Tasarım (2019). Dünden Bugüne *Türk grafik tasarım*. <http://www.webmastersitesi.com/grafik-tasarim/892614-dunden-bugune-grafik.htm> sayfasından erişilmiştir.

1925 yılının ardından İhap Hulusi Görey’in çalışmalarının ardından Türk afiş sanatının gerçek temelleri atılmıştır. Türk afiş sanatının kurucusu sayılan Almanya’da eğitim gören ve ardından Türkiye’ye dönen İhap Hulusi’dir. Türkiye’de ilk kişisel afiş sergisini açan

fotoğraftan yararlanarak bir iki rengin tonları ile gerçekçi anlayışta çalışan ve uzun yıllar bu sanat ile bilinen tek isim olan İhap Hulusi'nin sanatında Ludwig Hohlwein'in etkisi görülmüştür (Sakızlı, 1992, s. 24).

Türkiye'de grafik sanatının öncüleri ve ilkelerinden olan İhap Hulusi'nin etkinlik yıllarında Osmanlı topraklarında dergi ve gazete baskı sayıları birkaç yüzlük rakamlarla ifade edilmiş, sessiz film ve fotoğraf daha yeni gelişim göstererek çok dar bir kesimin hayatına girmiş ve İstanbul daha yeni atlı tramvaya kavuşmuştur. Bu kısıtlı durumlar Osmanlı'da matbaacılığın henüz yeteri kadar gelişim göstermediğini ve gelişmelerin kişilere bağlı olarak ilerlediğini göstermektedir.

Şekil 10.İlhap Hulusi Reklam Afişi Sakızlı, R. E.(1992). *Sanat Dünyamız Dergisi*, 70, 24.

Cumhuriyetin ilerleyen yıllarında Türk Grafik Sanatçıları Derneği'nin kurulmasına öncülük eden Türk Grafik Tasarımının ünlü isimlerinden bazıları şunlardır: Metin Edremit, Leyla Uçansu, Sait Maden, Yurdaer Altıntaş, Erkal Yavi ve Mengü Ertel'dir. Türk Grafik Sanatçıları Derneği'nin bugünkü bilinen adı, Grafikerler Meslek Kuruluşu'dur.

Şekil 11.Mengü Ertel, “Androcles ile Arslan”, tiyatro afişleri sergisinden, 1969, 100 x 140 cm. Androcles ile Arslan (1969). *Tiyatro afişleri sergisinden, 1969.* <http://gmkn.org.tr/uploads/news/file-14466431891482159356.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 12.Mengü Ertel, opera afişi. Tansuğ, S. (1999). *Resim sanatının tarihi*. İstanbul: Remzi.

20. yy.’ın son çeyreğinden bu yana Türkiye’de afiş sanatında belirgin özellikler ortaya çıkmıştır. Grafik sanatçıların üsluplaştırma, motif, kavrayış ve bireysel tutumları ne olursa

olsun sanatçıların tamamı gelişen kültürel ve ekonomik hayatın etkinliğini vurgulayan bir kimliğe bürünmüştür. Mengü Ertel'in araştırmacı çalışmalarına destek olan olaylardan biri de özel tiyatroların afiş konusuna önem vermeleridir. Mengü Ertel festival ve kongre afişleri alanında da etkinliği olan bir sanatçıdır. Sanatçı özel sergilere konu olan, resimsel değerlerin ağır bastığı afiş çalışmaları ile grafik sanatına karşı ilgi ve beğeni seviyelerinin artmasında önemli bir rol oynamıştır (Sülü, 2012).

2.4.Afiş Sanatının Özellikleri

Afişin özellikleri var oluş amacı ile yakından ilişkilidir. Afişin var olma amacı ise bir iletinin hedef kitleye en anlaşılır, en kısa sürede, doğrudan ve açık bir şekilde ulaştırılmasıdır. 21.yy'da dijitalleşmenin ve teknolojinin getirdiği hızlı yenilikler ve yeniliklere uyum sağlama zorluğu bireylerin gereğinden fazla bilgi yüklenmesine neden olmuştur. Bu durum da gün içerisinde birçok durumun yaşanmasına bağlı olarak bireylerin gün sonunda bazı olayları çok az ya da silik veya hiç hatırlamamasına neden olmaktadır. Teknolojide yaşanan bu süratli gelişmelerin ardından bireyin hayatının içerisindeki görsel uyaranların sayısının oldukça fazla olması sonucunda dikkat sürelerinde azalma yaşanabilmektedir. 21. yy'da görsel öğelerin fazlalığı ve insan beyninin bu karmaşık görüntü kalabalığı içerisinde yer alan, çeşitli tanıtımların yapıldığı ve mesaj verilmek istenen afişler ne gibi ve nasıl özellikler barındırmalıdır? Belirtilen soruya bağlı olarak bir afişte bulunması gereken özellikler ve etkili bir afişin özellikleri aşağıda belirtilmiştir (Yalçın, 2015):

- a) Afişin asılacağı mekânın konumu düşünölmeli ve buna göre tasarlanmalıdır.
- b) Gözü yormayacak derecede zıt renkler kullanılarak renk ögesi olabildiğince etkin kullanılmalıdır.
- c) 25-30 metre mesafeden okunabilen bir yazısı olmalı ve yazı karakteri buna göre hesaplanmalıdır.
- d) Yalın bir slogana (slogan olmayabilir de) eşlik eden görsel ön planda olmalı ve bu görsel karmaşadan uzak bir şekilde ifade edilmelidir.
- e) Etkileme gücü yüksek, kısa sürede dikkati çeker nitelikte ve benzerlerinden farklı olmalıdır.
- f) Sade ve etkin olmalı, kafa karıştırıcı ve izleyiciyi bunaltıcı görsel öğelerden kesinlikle kaçınılmalıdır.

- g) Hedef kitleye yönelik mesajlar içermeli ve hedef kitlenin anlayabileceği bir biçimde tasarlanmalıdır.
- h) Mesajını anlaşılır ve açık bir biçimde iletmelidir.
- i) Amacı doğrultusunda yönlendirilmeli ve izleyicisini harekete geçirmelidir.
- j) Konu üzerinde istek uyandırmalı ve izleyenini bilgilendirmelidir.
- k) İnsanların dikkatini çekebilmelidir.

Afiş sanatında iletişimsel görsel gücün imgelerin etkin kullanımı ile mümkün olduğundan bahseden İncearık (2012, s.34-35), afişte bulunması gereken özellikler arasında aşağıdaki maddeleri sıralamaktadır:

- 1) Okunaklı yazı karakteri süslü dekoratif yazılara tercih edilmelidir. İnsanlar afişlere birden fazla bakmayabilir.
- 2) Renkler arasında güçlü kontrast ilişkiler kurulmalı, canlı ve parlak renkler tercih edilmeli ve renkler geniş yüzeyler halinde kullanılmalıdır.
- 3) Afişteki imge sayısı en fazla 3 hatta mümkünse 1 ile sınırlandırılmalıdır. Zemin (fon) illüstrasyon veya fotoğraf ile tipografik unsur afiş üzerinde bulunan üç farklı imge olarak algılanmaktadır.
- 4) Afişte bulunan sözel unsurlar olabildiği kadar kısaltılmalıdır. En fazla 5 sözcükten oluşan slogan ya da başlıklar verilmek istenen mesajı daha hızlı iletir. 10 sözcüğün üzerine çıkan sözel mesajlar anlaşılabilirliği azaltarak okuma zorluğuna neden olur. Amerika Reklamcılık Enstitüsü dış mekân afişinin en çok 6 saniye içerisinde iletilebilmesinin etkili olabileceğini belirtmektedir.
- 5) İllüstrasyon veya fotoğraf afişte mümkün olduğu kadar büyük bir ölçek ile kullanılmalıdır. İmgenin tamamıyla gösterilmesi her zaman gerekli olmayabilir.
- 6) İmgeler ve sözel unsurlar arasında yorumlayıcı, destekleyici, açıklayıcı veya kontrast meydana getiren bir bağlantı kurulmalı, görüntü ve yazı birbirini tekdüze tekrarlamamalıdır.

Afişin, verilmek istenen mesajı etkili, çabuk, anlaşılır, rahat ve hedef kitleye açık bir şekilde iletilebilmesi için yukarıda belirtilen özellikleri taşıması gerekmektedir. Fakat üretici veya tasarımcının isteğine göre düzenlenen afişlerin tamamının hedef kitlede güçlü etki bıraktığını söylemek doğru değildir. Bunun nedeni bireylerin her birinin farklı nitelik ve

sosyokültürel çevreden oluşmasıdır. Bireysel olarak kesin bir yargı belirtmeyen yukarıdaki maddeler genel olarak bir afişte bulunması gereken, hedef kitleye ulaşmasını sağlayan, anlaşılması ve algılanmasını kolaylaştıran nitelikler barındırması açısından önem taşımaktadır (Yalçın, 2015).

2.5. Afiş Sanatının Amacı, İşlevleri ve Gerekliliği

Afişlerin genel olarak iki kategoride değerlendirilebileceği söylenebilir. Bu kategorilerin ilki çeşitli öğretileri, düşünceleri, olayları, çeşitli bilgileri kitlelere ulaştırmak için propaganda ve resmi haber afişleri diğeri ise bir ürünün satışını artırmak amacı ile kullanılan ticaret ve reklam afişleridir. Afiş türlerinin her ikisinde de amaç hedef kitlenin yönlendirilmesi ve etkilenmesi için halkın beğenisini kazanmaktır (Gelişim Hachette Alfabetik Genel Kültür Ansiklopedisi Cilt: 6, s.24).

Politik, çevresel, sağlık, ulaşım, trafik ve sivil savunma gibi uyarıcı ve eğitici nitelikteki afişler ilk kapsamda yer alan afiş türleri arasındadır. Toplumsal açıdan önemli olan ve konularına göre sınıflandırılan bu afişler çoğaltılan birer objedir ve bu afiş türleri bireylerin ihtiyaçlarını karşılayan bir iletişim aracı olma rolünü üstlenir. Afişler belirtilen özelliklerine ek olarak aynı zamanda insanların duygularına da hitap etmelidir. Bundan dolayı asıldığı alanla birlikte iletilen mesajın da aktif olması gerekmektedir. Afişin zaman ve hedef kitle arasında bulunan bir iletişim aracı olduğu söylenebilir. Bu aralık genişlik, okunabilirlik, algılanırlık, dinamizm, ritim, miktar, oran vb. kurallara riayet edilerek belirlenmelidir. Belirtilen ilke ve elemanlar beraberinde afiş tasarımı için gereken biçim, tipografik karakterler, fark edilebilirlik, görsel ve sözel hiyerarşi, mesaj-imge bütünlüğü ve mesaj ilişkisinin dikkate alındığı bir değerlendirme aşamasını gerektirmektedir (Mercin, 2010, s. 4).

Afişin, görsel ağırlıklı bir objenin iletişim gücünden yararlanmak için oluşturulduğu bir tasarım çalışması olduğu söylenebilir. Afişin asıl varlık amacı estetik ve sanatsal boyutunun dışında iletişimsel boyutudur. Afiş sıradan bir obje değildir, ileticinin üretimsel, siyasi, kültürel veya sosyal mesajının alıcıya en dikkat çekici, akılda kalıcı ve etkili bir biçimde alıcıya iletilmesi amacını taşımaktadır. Sergilendikleri alanda pek çok kişi tarafından kısa süre içerisinde görülebilen afişler hemen her yerde sergilenmeleri dolayısıyla topluma aracısız ulaşabilmektedir. Bundan dolayı en demokratik kitle iletişim aracı olduğu söylenebilir (Atak, 2009, s. 28).

Afiş, grafik tasarım alanının en önemli kitle iletişim araçlarından biridir. Afişin tasarımcı açısından hedefi, anlatılmak istenen konuyu estetik ve sanat anlayışı içerisinde en etkili bir biçimde görsellerle var etmek ve tasarlamaktır. Bu noktada afiş hedef kitleye seslenebilmeli, tasarımcı afişteki her iz ile dikkatleri üzerine çekebilmelidir. Bunun için de afişte vurucu etki yaratabilecek, dikkatleri toplayabilecek öğelerin kullanımını sağlanmalıdır. Belirtilen tasarım kaygısında tasarımcının izleyicilerin estetik beğenisine de seslenebilmesi önem kazanmaktadır; dolayısıyla afişte kullanılacak karakterlerin, renklerin, kâğıdın ebadının, tipografinin ve kullanılan görsellerin belirlenmesinde estetik, algısal ve tasarımsal bütünlük önem kazanmaktadır. Bu sayede afiş hedef kitle ile karşı karşıya geldiğinde kendisini okutabilmeli ve hedef kitleyi yanına çağırabilmelidir (Tanrıkulu, 2009, s. 45).

Afişler boyutlarına göre küçük ve büyük olarak ikiye ayrılabilir: İç mekân afişleri koridor, salon ve lobilerde kullanılmak üzere tasarlanan küçük boyutlu afişlerdir. Dış mekân afişleri de büyük boyutlu afişleridir. Dış mekân afişleri ilan panolarına ve duvar yüzeylerine asılır. İç mekân afişleri daha uzun süre izlenebilirken dış mekân afişlerinin izlenme süresi kısadır (Taşören, 2010, s. 69). Tasarım aşamasında dikkate alınması gereken bir diğer kriter ise afişin izlenme süresidir. Afişler bienallerde, sanat dergilerinde, sergi salonlarında yer almaya başlayarak gündelik hayatın dekoru ile birleşerek ofislere ve evlere girmiştir.

Afişin toplum ile iletişime geçme görevi öncelikli ve aynı zamanda da genel amacdır. Afiş ilk amaç olarak taşıdığı mesajı halka iletebilmeli ve kitle ile etkileşim yaşamalıdır. Bu amacının dışına çıktığı takdirde diğer işlevlerini yerine getiremez. İlk aşama gerçekleşikten yani halk ile iletişim kurulduktan sonra afişin etkileycilik özelliği kullanılarak halk afişin amacı doğrultusunda yönlendirilip halkın beğenisi kazanılmalıdır. Bununla birlikte afiş, mesajını etkili ve sade görseller üzerinden en yüklü şekilde iletirken estetik ve sanatsal kaygıları da beraberinde getirir, bu durum da onun basit bir iletişim materyali algısından kurtulmasını sağlar. Hızlı dijital aşamaların yaşandığı 21. yy.'da bireylerin ilgi süreleri azaldığından afişte kullanılan görselin özelliklerinin de belirtilen kısa süreli odaklanma ve ilgiye cevap verebilmesi gerekmektedir.

Afişte estetik, ikna edicilik ve ekonomik işlevler bulunmaktadır. Fakat afiş birey ve kitleler üzerinde daha çok estetik ve ideolojik baskılar oluşturur. Düşünce biçimini, alışkanlıkları ve beğenileri yönlendirmesi açısından da moda alanında belirleyici bir etmen olarak kendisine yer edinir. Bu sayede afiş gerek insan davranışlarını etkileme düzleminde gerekse de estetik düzlemde önemli bir rol taşımaktadır (Tıgılı, 2012, s. 9).

Deveci (2010, s. 38) ise afişin işlevsel boyutuna şöyle değinmiştir: “Özellikle internet ve cep telefonlarından sanal olarak ulaştırılan bilgilerin dolaysız anlatım biçimlerine karşın, afişin bilgiyi kodlayarak, imgeler ve metinlerin örtüşmesi ile dolaylı anlatıma gitmesi, kendine özgü dili ile bilgisini anlam üretimi içinde sunmasıyla afiş, ayrıcalıklığını gösterir”.

2.6.Afiş Tasarımında Bulunması Gereken Özellikler ve Değerlendirme Ölçütleri

Afiş, sözlü iletişimi sürekli azaltmakta ve teknolojinin gelişmesi ile birlikte de afiş tasarımında bulunması gereken özellikler çeşitlilik kazanmaktadır. Afiş sözcüklerden daha etkili, insan beyninde daha kolay ve hızlı yer edinebilen bir iletişim aracıdır. Çünkü anında göze hitap etmektedir. Grafik sanatların en etkili ve önemli ögesi olan afişler 21. yy.’da reklam afişi veya film gösterimi gibi yollarla bilgiye hemen ulaşılmasına imkân verir. Afiş tasarımı açısından bu durum düşünülmürlük ve uğraşı hissi yaratmaktadır. Bu durum afişin kendine özgü bir dili olduğunu gösterir. 21. yy.’da çok farklı afiş türleri bulunmaktadır; fakat hepsinin de ortak özelliği anlatılmak istenen fikir, bilgi veya verilmek istenen mesajın hemen iletilmesidir. İçinde barındırdığı metin ve görseller ile bireyler üzerinde bilgi edinme, bilinç kazandırma ve düşünme gibi yönlendirmeler yaparak anlatım kurgusunun yapılandırılmasına yardımcı olur (Çelikçi, 2019).

Afişte bulunan yazılı ve görsel öğeler ne kadar etkili kullanılırsa kullanılsın verilmek istenen mesaj etkili değilse afiş amacına ulaşmış sayılmaz. Afişin iyi kurgulanması için iyi bir planlama ve zaman sürecinden geçmesi gerekmektedir. İlk aşamada görselin yani afişin teknik tasarımı sağlanmalı, yaratıcı fikirler oluşturularak yazı ve şekillerin hangi ölçülere bağlı kalarak nereye yerleştirileceği hakkında iyi bir planlama yapma ve düşünme sürecinden geçilmelidir. Sonraki aşamalarda ise afişin kompozisyonunu meydana getiren resimler ve kullanılan yazıların şekiller ile uyum içerisinde olmasına dikkat edilerek afiş buna göre yerleştirilmelidir (Odabaşı, 2002, s.132-150).

Afişin başarısından söz edebilmek için estetik açıdan özelliklerinin de üst düzeyde olması gerekmektedir. Kullanılan kompozisyonlar ve görseller estetik özellikleri ifade eder. Afiş tasarımında da her tasarım ürününde olduğu gibi uyulması ve dikkat edilmesi gereken birtakım kurallar bulunmaktadır. Bu kurallar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Dereoğlu, 2001, s.60-65; Teker, 2001, s.171):

- 1) Afişte anlatılmak istenen konuya etkin bir biçimde değinilmelidir. Anlatılan ürünün devamı, konunun temeli ve içeriği düşünülerek afiş tasarlanmalıdır.

- 2) Afişte bulunan yazının okunması renk seçimi ile doğru orantılıdır. Bundan dolayı okumayı kolaylaştıran renkler seçilmelidir.
- 3) Afiş tasarımında boyutların değerlendirilmesi yapılmalıdır. Açık hava ortamlarında toplu olarak yan yana asılan afişler izlenim açısından bütünlük ve dikkat gerektirir. Bundan dolayı kullanılan fotoğrafın renk, büyüklük ve kontrast gibi tasarım özelliklerinin dikkate alınması gerekmektedir.
- 4) Grafik tasarım açısından afiş özgün olmalıdır. Anlaşılabilirliği ile dikkat çekici özellikler de barındırmalıdır.
- 5) Afişte imgelerle mesaj iletme özelliği artırılarak kullanılan sözcüklerin sayısı olabildiğince azaltılmalıdır.
- 6) Afişin iletmediği mesaj ilk bakışta yaratıcı, etkili, çarpıcı ve anlaşılabilir olmalıdır.
- 7) İnsanlara yararlı nitelikte olmalı fazla duygusal mesaj içermemelidir.
- 8) Afiş davetkar ve etkili görüntüsü ile içerdigi mesajın birbiri ile uyumlu olmasına dikkat edilmelidir.
- 9) Afişte kullanılan bilginin sınırlandırılmamasına dikkat edilmelidir.
- 10) Afişte anlaşılabilirliğin sağlanabilmesi için kullanılan sözcüklerin de herkes tarafından bilinen sözcüklerden seçilmesi önemlidir.
- 11) Tasarımcı izleyiciyi yönlendirmek için afişte yer alan başlık, alt başlık ve slogan gibi sözlü bilgiler arasında kesinlikle hiyerarşik bir düzen ve sıralama oluşturmaya özen göstermelidir.

Afişte bulunmaması gereken özellikler ise aşağıdaki gibi sıralanabilir (Becer, 2015):

- 1) Afişin mesaj iletme dışında sanatsal bir kaygı taşıması zorunlu değildir.
- 2) Afişi tasarlayan bireyin bakış açısını yansıtmak zorunda değildir.
- 3) Dekoratif ve güzel olma zorunluluğu bulunmamaktadır.
- 4) İzleyicinin var olan dünya görüşünü değiştirme amacı taşımak zorunda değildir.

Bireylerin karşısına çıkan afişler dikkat çekebilir ya da hiç önemsenmeyebilir. Afiş ile izleyici arasında bir bağ kurulmuşsa etkileşim oluşmuş ve afiş görevini sağlamış olur. Tasarımcı tarafından iletilen mesajın çekici, sanatsal ve kalıcı olması isteniyorsa görsel öğelerin denge içerisinde ve çarpıcı olarak bir kompozisyon olarak tasarlanması

gerekmektedir. Bununla birlikte tasarımcı tarafından öncelikle afişin işlevsellik boyutu dikkate alınmalıdır. İşlevsellik boyutu dikkate alındıktan sonra afişin sanatsallık boyutu da dikkate alınarak diğer afişlerden farklı özellikler barındırması sağlanabilir. Bu sayede afişte belirli göstergeler kullanılarak iletişim, mesaj ve iletişim boyutlarıyla birlikte sanatsal boyutları da yerine getirilmiş olur. Belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi için özgün tasarımlar yapabilmek, etkili iletişim kurabilmek ve geniş halk kitlelerine ulaşabilmek gerekmektedir. Bunun için küresel mesaj ve sembollerle birlikte yerel kodlar bir vasıta olarak kullanılmalıdır.

Afiş tasarımı dikkat süresi, dikkat çekici yöntemin ne olması gerektiği, kitlenin afişten ne anlaması gerektiği, iletişimde bulunulacak kitleyi ve kitleyi harekete geçiren mesajın ne olması gerektiğini de içeren bir dizi önem arz eden ve planlanması gereken nitelikler barındıran yapılardan oluşmaktadır. Bunlarla birlikte afiş tasarımında dikkat edilmesi gereken başka konular da bulunmaktadır. Bu konulardan biri de afişin sergileneceği mekândır. Afiş iç mekânda mı dış mekânda mı sergilenmelidir? Bu noktada dış mekân afişlerinin mesajı olabildiğince çabuk iletmesi gerektiği ve izlenme süresinin çoğunlukla kısa olduğu unutulmamalıdır. İç mekân afişleri daha uzun süre incelenebildiğinden iletmek istenen mesajın doğrudan verilme zorunluluğu bulunmamaktadır. İç mekân afişleri anlaşılması için zaman ayrılması gereken, iletişimi mümkün olduğu kadar uzun tutmak isteyen ve düşündüren afişlerden meydana gelebilir. Tüm bunlarla birlikte afişlerin estetik bir bütünlüğe sahip olması, tipografisine, espaslara özen gösterilmesi, mesaj-imge bütünlüğü açısından anlaşılabilirliği, sözel bir hiyerarşisi bulunması, çevresindeki ilan kirliliğinde dahi fark edilebilmesi gerekmektedir (Atasoy, 2018).

Afişler yoğun veya yalın olabilir; kolay veya zor anlaşılabilir. Bu özellikler ortama göre değişebilen özellikler arasındadır. Afişlerde esas amaç anlatılmak istenenin çarpıcı ve özgün biçimde sunulmasıdır. Kısaca afişte bir kişilik ve kimlik bulunmalıdır. Kendine özgü, sıradan olmayan, iletişimde en etkili dili kullanan özellikleri barındırmalıdır.

2.6.1.Afiş Tasarımında İçerik

Sanatçılar tarafından değerlendirilen, yorumlanan ve bakış açısıyla harmanlanan içerik gerçekteki belli olayların imgeler ile yansımasıdır. Biçim ile dile gelir, biçim ile diyalektik bir bütünlük kurar, estetik tema ve düşünceden oluşur (Eroğlu, 2013, s. 76). Afiş tasarımı açısından içerik soyut bir fikrin biçimsel olarak somut hale getirilmesi ile meydana getirilen,

etkileyicilik ve duygusallık ilkeleri ile çeşitlendirilen bir iletinin, kitlelere estetik olarak sunulmasıdır.

Tasarımcı bir afiş içeriğinin tespit edilmesi aşamasında ön plandadır. Tasarımcı tarafından kurgulanacak olan afiş ilk önce tasarımcının tecrübe, beceri ve bilgisi ile yorumlanır, bunun ardından da tasarım oluşturulur. Tasarımcı bu aşamada toplumun görselin ardında yatan iletinin mesajı algılama seviyesini, estetik görgüye yatkınlıklarını, hassasiyetini ve kültürel yapısını en iyi şekilde analiz etmek durumundadır. Tasarımcı, oluşturduğu afişin toplum tarafından kabul görmesini istiyorsa yukarıda belirtilen noktalara dikkat etmeli ve bu eğilim çerçevesinde tasarım dilinden faydalanmalıdır. Tasarımcı, görsel ağırlıktan oluşan kompozisyondaki iletisini, kolay anlaşılabilir, yalın, özgün ve en kısa sürede iletebilmelidir.

İçerik olarak iyi tasarlanan bir sanat yapıtının tutarlı ve mantığa dayalı olması gerekmektedir. Yalnızca estetik kaygılar güdülerek yapılan bir sanat eseri başarıyı sınırlı ölçüde yakalayabilir. Bunun için tasarımcı objeyi nerede ve hangi şekilde kullanacağını belirledikten sonra yüzeysel ve günlük olanları aşarak eserini tutarlı bir içerik ile verebilmelidir. Sanat yapıtlarının genellikle anlaşılamamasının ardında yatan sebep, yapıtların maddi yapısı çerçevesinde estetik olarak algılanabileceği ve tinsel içeriğinin çıkarılabileceği bir bilincin henüz oluşmamasıdır (Muhammet, 2004, s. 37).

İçerik afiş tasarımında estetik ve duygusal bakış açılarına yansıyan bir durumdur. Tasarımcının bunun için afişindeki ana ve yardımcı unsurları, tasarımın ilkeleri ile yoğurarak seyircinin arzuladığı duyu ve duygulara seslenmesi ve tasarımı estetik açıdan zenginleştirmesi olayıdır. Tasarımcı belirtilen ilkeler çerçevesinde hareket ederken konunun akışına göre seyirciyi bir anda kendisine çekebilen, farklı düzenleme ve ilginç görseller oluşturan kendine has tasarımlar meydana getirmelidir. Afişlerin grafik tasarımının kendine has olması afişteki ileti ya da iletilerin etkin ve hızlı bir biçimde hedef kitlesini bulmasını ve amaçlananı verebilmesini sağlamaktadır (Işık, 2010, s. 38).

Afiş tasarımında içeriğin amacına ulaşması ve isteneni yakalayabilmesi için dikkat edilmesi gereken birtakım nitelikler bulunmaktadır. Afişin iletişimsel, teknik ve tasarımsal tarafının güçlü olması için belirtilen niteliklere uyulması gerekmektedir. Belirtilen nitelikler aşağıda özetlenmiştir (Taşören, 2010, s. 84):

- Afişin yansıtacağı mesajın kısa, öz olması ve doğrudan verilmesi gerekmektedir.
- Afişler duygusal mesajlar içermeli ve uyarıcı niteliğe sahip olmalıdır.

- Afiş alışılmışın dışında dikkat çekici unsurlar barındırmalı ve afişin grafik tasarımının kendine has olması gerekmektedir.
- Afişlerin yaratacağı etkinin artırılması için asılacağı yerin kalabalık ve dikkat çekici noktalar olmasına dikkat edilmelidir.
- Afiş seyircisinde etki yaratan hızlı ve çarpıcı mesajlar içermelidir.
- Afişin farklı mevsim koşullarından ve günün farklı saatlerinden etkilenmeyecek şekilde tasarlanması gerekmektedir.
- Afişin benzer kuruluşların afişlerinden ayırt edici olması için kendine has olması gerekmektedir.
- Afişte sözcüklerin sayısı azaltılarak imgelere verilen mesaj iletme görevi artırılmalıdır.
- Okunması zor yazı karakterlerinden kaçınılmalı, okunaklı bir yazı karakteri ile yazılarak en az 30 metre uzaklıktan okunmalıdır.
- Afiş tasarımının TV ve diğer basın organları ile bir bütünlük oluşturmaya dikkat edilmelidir.
- Afişte kullanılan görselin mesajı temsil etmekte yeterli olmaması durumunda mesajı temsil eden iyi bir sloganın belirlenmesi gerekir. Bu sloganın etkili, kafiyeli, akılda kalıcı ve kısa olması gerekmektedir.
- Afişte kullanılan görselin dikkat çekebilmesi için ilginç nitelik taşıması gerekmektedir. Bununla birlikte konusuna göre trajikomik, mizahi gibi stiller ile tasarlanan görsellerin dikkatleri üzerine çekebileceği tasarımcılar tarafından bilinmelidir.
- Afişteki görsel, sembol ve simgelerin sergilenmiş oldukları topluma ya da toplumun değerlerine aykırı özellikler barındırmaması gerekmektedir.
- Afişin temsil ettiği anlamlar ve tüm imgeler hedef kitlenin yaş aralığında bulunan bireylerin tamamı tarafından aynı anlama gelmelidir.

2.6.2. Afiş Tasarımında Renk

Rengin bilimsel manada ışığın özel durumu, sanatsal anlamda ise ışığın niteliğinde bulunan ruhsal ve plastik ayrımları algılama biçimi olduğu söylenebilir (Eroğlu, 2013, s. 111). Renk yalnızca ışığın olduğu ortamlarda anlam kazanmaktadır. Objelerin özünde bulunan

karakteristik pigmentler ile ışığın bir araya gelmesi neticesinde bireylerin sınıflar halinde birbirinden ayırdığı farklı renkler belirmektedir. İnsanları oldukça etkileyen ve tasarımın özünü oluşturan bu renkler tasarımın temel ilkelerinden biridir.

Tasarım aşamasında rengin kullanım amaçları arasında, nesnelere ve tasarımda verilmek istenen anlatıma yoğunluk kazandırmak, düşünceleri renk ile simgeleştirmek ve renkli alana bir özellik kazandırmaktır. Renk bir tasarım ögesi olarak sistem içerisinde kullanılmaktadır. Bunun gerekçesi de gözlemci ve tasarımcılar arasında ortak bir dil meydana getirerek tasarımın eleştiri ve yapımlarının eşit seviyede yapılabilmesine olanak vermektir (İncearık, 2012, s. 20).

Renklerin afiş tasarımlarında seyircinin ruhsal ve psikolojik durumuna doğrudan etki edebilen bir özelliğe sahip olduğu söylenebilir. Bireylerin renklere karşı hissettiği günlük hayattaki duygu durumu ve genel algı durumuna göre afişteki renklerin insanları eşit derecede etkilemesi gibi bir etkiden söz etmek doğru değildir. Fakat renklerin birey psikolojisini ne oranda ve nasıl etkilediklerine yönelik yapılan araştırmaların birçoğunda ve bazı bilimsel araştırmalarda bazı genellemelere varılmıştır. Bu araştırma ve çalışmalara göre bireylerin psikolojik durumlarına etki eden faktörlerden yola çıkılarak renkler sıcak, soğuk, tamamlayıcı (zıt, kontrast) gibi çeşitli sınıflara bölünmüştür.

Renklerin her birinin birey üzerinde farklı psikolojik etkilere neden olduğu söylenebilir. Örnek vermek gerekirse sıcak renk sınıflandırmasında bulunan sarı, turuncu ve kırmızı tonlarının insan ruhunda aydınlık, sıcaklık, canlılık ve hareket uyandırdığı bilinmektedir. Soğuk renk olarak tanımlanan renk grubunda bulunan renkler (mor, yeşil, mavi) ise farklı duygular uyandırmaktadır. Fakat sarı rengin konumuna bağlı olarak soğuk renk grubuna girdiği de söylenebilir. Bununla birlikte kendi grupları içerisinde bulunan soğuk ve sıcak renkler konuma göre sınıf değiştirebilir. Örnek vermek gerekirse soğuk renk grubunda bulunan yeşil, mavi ve yeşilin bir arada bulunduğu bir resimde sıcak renk olarak algı yaratabilir.

Tamamlayıcılık da renk çalışmasında kullanılan bir diğer kavramdır. Grafik tasarımcı renk düzenlemelerinde tasarımın çarpıcılığını kuvvetlendirmek için tamamlayıcı renk gruplarını kullanabilir. Bu durum farklı bir ifade ile anlatılırsa tasarımın daha etkili görünmesini sağlamak için zıt renklerin bir arada kullanılmasıdır (Tepecik, 2002, s. 35).

Tamamlayıcı ve armonik renkleri aynı çalışmada sık sık bir arada kullanan tasarımcılara ait bu çalışmalarda ya tamamlayıcı ya da armonik renkler birinci role sahiptir veya bu ilişki

soğuk ve sıcak renkler aracılığıyla sağlanabilir (Becer, 2015). Kontrast, zıt (birbirini tamamlayan) renkler arasında kırmızı-yeşil, mavi-turuncu, sarı-mor gibi renkler bulunmaktadır. Armonik renkler arasında turuncu, kırmızı, mor, mavi, yeşil ve sarı renkler bulunmaktadır. Bu renk sistemleri birbirleri ile bir araya gelerek bir ilişki kurulmasını sağlarlar. Tamamlayıcı renklerin seyircisini yormayan ve rahatlatan bir etkisi bulunmaktadır. Bununla birlikte kompozisyonadaki tasarım öğelerini birbirinden ayırt etmede etkilidirler.

Etkili bir sunum için afiş tasarımındaki renklerin özenle tasarlanması ve iyi planlanması gerekmektedir. Renkler kültüre doğrudan etki etmektedir. Örnek vermek gerekirse kutup kuşağındaki soğuk iklim ülkelerinde daha çok pastel tonları ve soğuk renkler tercih edilmektedir. Sıcak iklim ülkelerinde bulunan insanlar ise daha çok canlı renkleri tercih ederler. Başka bir örnek vermek gerekirse Polonya'nın afişlerinde renklerin tüm imkânları kullanılmakta, ressam paleti gibi çeşitli zenginlikteki renkler kullanılmaktadır. Meksika'da da sıcak renkler en parlak halleriyle sıklıkla kullanılmaktadır. İran afişlerinde de genelde siyah olmak üzere tek renk afişler kullanılmaktadır (Seylan, 2011, s. 4). Bununla birlikte hitap edilen kitlenin yaş aralığı da renk seçiminde önemli bir unsur olarak tasarımda rol oynamaktadır. Şirketlerin tanıtım afişlerinde ise kurumsal kimliklerinde kullanılan renkler tercih edilmektedir. Moda ve besin sektörlerindeki afişlerin ise çeşitli canlı renklerin birlikte kullanılmasıyla tasarlandığı bilinmektedir. Bunun nedeni canlı renklerin afiş tasarım uygulamalarında vurguyu ve etkileyciliği artırıcı etkiye sahip olmasıdır. Becer'e göre grafik tasarımcının renk seçiminde dikkat etmesi gereken özellikler aşağıda sıralanmıştır (Becer, 2015):

- 1) Rengin kültürel çağrışımı,
- 2) Hedef kitlenin renk tercihi,
- 3) İşletme ya da ürünün karakteri,
- 4) Tasarımdaki yaklaşım biçimi

21. yy.'da dijitalleşme oranının artması ve teknolojideki gelişmelerin hız kazanması nedeniyle bilgisayar ağırlıklı teknikler yoğun olarak kullanılmaktadır. Bundan dolayı dijital baskı makinelerinden çıkan afişlerin tasarımlarındaki bu gelişmeler tasarımcının renk bilgisinde uzman olma gerekliliğini zorunlu kılmaktadır. Baskı ve kaliteden istenen seviyede canlı ve doygun renklerin çıkabilmesi için tasarım sürecinde bilgisayar programlarında bulunan renk seçeneklerinin dikkatle planlanması gerekmektedir. Bilgisayar

ortamında düzenlenen afişler üç ana renk etrafında oluşturulmaktadır. Bu renklerden limon sarısı karışimsız saf sarı renk iken, cyan mavisi gökyüzü mavisi niteliğinde saf mavi olup magenta kırmızısı ise saf kırmızı renktir. Bu renkler grafik tasarım programları aracılığıyla istenen düzeyde karıştırılarak diğer bütün renkler ortaya çıkarılmaktadır. Tasarlama aşamasında bilinmesi gerekenlerden biri baskı düzeninde çalışılması durumunda CMYK, sanal yani dijital bir ortamda çalışılması durumunda RGB düzenindeki renklerin kullanılmasıdır. Bu durum dikkate alınmadığında baskı sonucunda istenen renklerin oluşmadığı görülecektir.

Afiş tasarımında renk seçiminin belirtilen öneminden dolayı tasarlama aşamasında dikkat edilmesi gereken birtakım özellikler bulunmaktadır. Bu özellikler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Taşören, 2010, s. 83):

- ✓ Afişteki renkler geniş yüzeyler halinde kontrast, canlı ve parlak olmalıdır.
- ✓ Afişte kullanılan rengin okunabilirliği artırması gerekmektedir. Bundan dolayı sarı ve siyah kontrast gibi okunmayı kolaylaştıran renklerin tercih edilmesi gerekmektedir. Okunmayı zorlaştıran negatif renklerden uzak durulmalıdır.
- ✓ Renkler arasında güçlü kontrastlar oluşturulmalı, canlı ve parlak renkler tercih edilmeli, renkleri geniş yüzeyler halinde kullanılmalıdır.
- ✓ Grafik tasarım afişin etkisinin artırılması için oldukça önem taşımaktadır. Bundan dolayı seçilen fotoğrafların yeterli renk, büyüklük ve kontrasta sahip olması gerekmektedir.

Tasarımcının yukarıda maddeler halinde verilen ve afişin tasarımsal gücünü artıran niteliklere dikkat etmesi durumunda tasarım etkili bir oranda başarı sağlayabilir.

2.6.3.Afiş Tasarımında Kompozisyon

Kompozisyon sanatsal dizgenin eserde meydana getirilmesi aşamasıdır (Eroğlu, 2013, s. 84). Görsel kompozisyon ilkesi görsel öğelerin tamamının belirli bir düzen içerisinde bir araya getirilmesi işlemidir. Başarılı bir kompozisyonun oluşturulması için tasarımcıların hedef kitleye ulaştırmak istedikleri mesajı tasarım ilke ve elemanlarına ile görsel uyuma dikkat ederek oluşturmaları gerekmektedir (Bingöl, 2010, s. 33). Yukarıda ifade edilen kavramlar bir araya getirildiğinde bir sanat eserinin meydana getirilmesi aşamasında tasarımın ana

maddelerini oluşturan parçaların birleştirilmesi ve belirli kurallar dahilinde bir bütünlük oluşturmaları kompozisyon olarak tanımlanabilir.

Afiş tasarımında kompozisyon ise afişin vermek istediği iletinin etkili görseller ile görselleri destekleyen metin, sloganlar ve diğer tüm yardımcı tasarım öğeleri (gölgeleme, ışık, hareket, değer (ton), renk, doku, aralık, ölçü, biçim, yön ve çizgi) ile bir araya getirilerek bireylere sunulması aşamalarından meydana gelir. Kompozisyonlar meydana getirilirken afişlerin kendi içerisinde bir bütünlük oluşturmaya dikkat edilmelidir. Ritim, denge ve düzen bütünü oluşturan unsurlar arasındadır (Muhammet, 2004, s. 35). Denge ise tasarımda estetik bütünlüğün yakalanması için önemlidir. Afiş elemanlarının kompozisyonda dengeli yerleştirilmemesi durumunda başarısız, estetik görünümünden yoksun ve seyircisini rahatsız eden tasarımlar ortaya çıkar.

Kompozisyon, baskı ve fotoğraf gibi sanatlarda da kullanıldığı gibi afişte de açık ve kapalı olmak üzere iki farklı şekilde tercih edilebilmektedir. Afişte açık kompozisyon konu dâhilinde verilmek istenen mesajın afişin sınırları dışında da devam etmesi gibi bir izlenim oluşturmak için yazıların, görsellerin ve diğer yardımcı tasarım elemanlarının bir kısmının afişte bulunması durumudur. Afişte kapalı kompozisyon ise, konu ile iletilmek istenen mesajın kompozisyon dâhilinde ve afişin sınırları içerisinde yazılar, görseller ve diğer yardımcı tasarım öğeleri aracılığı ile verilmesi durumudur.

Kompozisyon açısından afiş tasarımında bulunması gereken bazı nitelikler bulunmaktadır. Bu nitelikler aşağıda sıralanmıştır (Taşören, 2010, s. 83):

- ✓ Afişteki görsel düzenleme sade ve basit olmalıdır.
- ✓ Afişte tek imge kullanılmalı, birden çok imgeye yer verilmemelidir.
- ✓ İllüstrasyon veya fotoğraf afiş yüzeyinde mümkün olduğu kadar büyük bir ölçekte kullanılmalıdır. İmgenin tamamen gösterilmesi her zaman gerekli olmayabilir.
- ✓ Afişte karmaşıklığa neden olacak kadar çok yazı veya resim bulunmamalıdır. Yazı resmin boğucu bir tekrarı şeklinde olmamalıdır.
- ✓ Afişteki görsellerde kullanılan renk ve tonlarının birbiri ile uyumlu olmasına dikkat edilmelidir. Kompozisyonu meydana getiren tasarım öğelerinin birbirinden renk ve ton farklılıkları ile ayrılması ve bu sayede birbirlerine karışmaları engellenmelidir.
- ✓ Afişte kompozisyonda kullanılan yazıların 30 metreden kolaylıkla okunmasına dikkat edilmelidir.

- ✓ Kompozisyon bütünlüğünün bozulmaması için afişte kullanılan yazılarda font seçimine gereken özen gösterilmelidir. Görseller ile uyumlu olan okunurluğu yüksek ve estetik fonlar seçilmelidir.

Kompozisyon, çok fazla kuralı olan, yaklaşım ve stilleri ile geniş bir yelpaze barındıran konudur. Kompozisyon bakış açısı (perspektif), değer ve renk gibi çeşitli görsel öğelerle kurulan bir yapboz niteliğindedir (Bingöl, 2010, s. 33). Yapbozun parçaları birleştirildiğinde afişin görsel sistemde bulunan en önemli kısmı yani kompozisyon meydana gelir.

2.7.Afişlerin Uygulama Alanları

21. yy.'da tek sayfalık afişlere kapalı mekanlarda, dükkân vitrinlerinde, metro ve otobüs duraklarında kısaca insanların yakın temasta oldukları mekanlarda sıklıkla karşılaşılmaktadır. Teknolojideki tüm gelişmelere ve farklılaşan iletişim ortam ve araçlarına rağmen afiş ikna etme ve bilgilendirme aracı olmaya devam etmektedir. Afişler özel gereksinimlere uygun bir biçimde üretilmektedir, bundan dolayı diğer biçimlere pek benzemezler (50 megs, t.y.). Belirtilen nedenlerden dolayı afişler amaç ve konularına göre farklılıklar barındırmaktadır. Fakat afiş yalnızca amaç ve konusuna ayrılmak ile kalmayıp izleyici ile karşılaşmasına, ömrüne ve ilettiği mesaja göre de farklılıklar taşır. Afişin tasarlanmasında yalın, kolay anlaşılır ve çekici olmasına dikkat edilmelidir. Fakat anlaşılabilirlik ve çekiciliğin oluşturulabilmesi için sadece güzel fikirler ve yeni buluşlar yetersiz kalmaktadır. Afişin tasarlanmasıyla birlikte seslenilecek olan hedef kitlenin de iyi tanınması ve ihtiyaçlarına cevap verilmesi gerekmektedir. Çünkü seyircinin de afişi görmek için evden dışarı çıkması düşünülemez. Kısaca afişte özel bir seyirci kitlesinden söz edilemez. Bundan dolayı afiş seyirciyi düşündürmeli, heyecanlandırmalı, ilgilendirmeli ve onu çekmelidir.

Afişin etkileme süresi de mesajın iletilmesinde önemli rol oynar. Mesajı hemen vermeyen, mesajı alabilmek için izleyicinin uzun süre düşünmesi gereken bir afiş amacına ulaşamaz. Bundan dolayı afişin taşıdığı mesajın izleyiciye hemen ulaştırılması gerekmektedir.

Afişler, farklı amaçlar yüklenen mesajların bilinçli bir şekilde seçilen hedef kitlelere iletilmesi için hazırlanan etkili görsel materyallerden oluşur. Bu mesajlar arasında harekete geçirme, yöneltme, dikkati çekme, uyarma, tanıtmaya ve bilgilendirme bulunur. Afişlerde yazı kullanılabilir de ağırlık görsel nesne kullanımındadır ve içeriğinde barındırdığı mesajları hedef kitleye en etkili ve en kısa biçimde iletmek amacı ile oluşturulmuştur. Bundan dolayı bireylerin afişler tarafından sunulan ve mesaj yüklü olan görsel ağırlıklı tasarımlar ile

tanıtılması için özel olarak ayarlanan hazırlanmış materyallere, mekanlara ve araçlara gereksinim duyulmaktadır (Yalçın, 2015).

Afişlerin kullanım ve uygulama alanları arasında durak tanıtımları, ulaşım araçları, ışıklı ilanlar, tabelalar, billboardlar, pankartlar, hareketli (mobil) tanıtımlar ile çatı ve duvar tanıtımları bulunmaktadır.

21. yy. görsel ağırlıklı afiş tasarımları ile çok bağdaşmayan pankartlar, mesaj iletimi açısından afiş kullanım alanları ile bir bağ içerisinde bulunmaktadır. Türk Dil Kurumu (TDK)'nın güncel Türkçe sözlüğüne göre pankartın tanımı *“toplantı ve gösterilerde taşınan, üzerinde benimsenen amacın birkaç sözle gösterildiği karton veya bezden levha”* olarak yapılmıştır. Pankartlar afişlere göre daha küçük oranlarda olup 25x30 cm, 35x50 cm veya 50x70 cm boyutlarındadır. Pankartlar dış mekânlarda aktif olarak kullanılmakla birlikte iç mekânlarda da bazen kullanılabilir.

Billboardlar ise, belli bir standarda oturtulan, yol kenarlarında bulunan demirlikler üzerindeki fiber, tahta ya da alüminyumdan yapılan genel olarak yol kenarında demir ayaklar üzerine alüminyum, tahta veya fiberden yapılmış, 2x3,5 m ebadında olan afiş panoları olarak tanımlanabilir. Bununla birlikte kent çıkışlarında 360x720 cm boyutlarında olan ve kullanılmak üzere hazırlanan büyük billboardların da 24-30 afişi birden sergileyebilme olanağı bulunmaktadır. Billboardlar ayrıca en çok 50 km hız ile seyir halinde ilerleyen vasıtaların içinde bulunan bireylerin okuyabilmesi ve verilmek istenen mesajların algılanabilmesi için tasarlanan afişler olarak da tanımlanabilir (İncearık, 2012, s. 116).

Tabelalar ise genel olarak işyerlerinin girişinde bulunan işletmenin unvanı, logosu veya isminin yazılması gibi amaçlar için kullanılır. Saç ya da ahşap üzerine yağlıboya ya da farklı boyaların kullanılması yoluyla hazırlanır. Önemli özellikleri arasında kalıcı tanıtım malzemelerinden yapılması ve uzun ömürlü olmaları bulunmaktadır (Boztaş, 2004, s. 67). Tabelalar da pankartlarda olduğu gibi iletişimsel özellikler açısından afişlerin uygulanma ve kullanım alanlarına girerler.

Işıklı ilanlar ise, genel olarak demir ve alüminyumdan yapılan bir iskelet üzerine florasan, neon, led türündeki ışıklardan meydana getirilen dış ve iç mekânlarda kullanımı olan ve gece işlevlerini daha çok yerine getirebilen panolardan oluşmaktadır. Işıklı panolar firma veya ürün tanıtımlarının karanlıkta görülebilmesine yardımcı olan tanıtım görsellerinden oluşmaktadır. İçerisindeki ışık ve ön kısmında bulunan reklam yazıları ile her alanda kolayca fark edilebilirler. Bu ilanların ön yüzeyinde polikarbon ya da ışık geçiren pleksi (akrilik,

pleksiglas) levhalar, arka yüzeyinde ise ışığın eşit seviyede yansımaları sağlamak için yerleştirilen alüminyum gofrajlı levha bulunmaktadır.

Ulaşım araçlarındaki levhalar ise balonların ve şirket araçlarının dış cephelerine, tren, vapur, metro, tramvay, uçak, minibüs ve belediye otobüslerinin iç ve dış cephelerine asılmak üzere tasarlanan tasarım çalışmalarından meydana gelmektedir. Ulaşım araçlarında bulunan levhalar genellikle tanıtım ve reklam amaçlıdır. Bazen de sosyal sorumluluk çerçevesinde mesaj verebilirler.

Durak tanıtımları, genel olarak toplu taşıma vasıtalarının duraklarında bulunan, özel olarak hazırlanan panolara asılan afişler aracılığıyla yapılan, insanların görebileceği yerlere asılan tanıtım çalışmalarıdır. Vapur, tren, metro, belediye otobüsleri gibi ulaşım araçlarının duraklarında bulunan ışıklı tabelalar veya billboard kullanılmak yöntemiyle oluşturulan tanıtımlardır (Boztaş, 2004, s. 70).

Çatı ve duvar tanıtımları, yüksekçe yerlere asılan ve uzaktan rahatlıkla görülebilen alanlarda olan büyük şehir merkezlerindeki boş cephe duvarlarına veya binaların çatılarına asılabilecek veya boyanabilecek biçimde hazırlanan afiş çalışmalarından meydana gelmektedir. Duvarlarda bulunan afişlerde genelde bir şirket ya da ürün tanıtımı yapılmaktadır (Muhammet, 2004, s. 12). Bu türde tasarlanan afiş çalışmalarında dikkat çekicilik ön plandadır. En büyük avantajı ilginç tasarımları ve boyutsal büyüklüğüdür. Kitleler tarafından rahatça görülebilirler. Dezavantajları arasında da büyük oranda görüntü kirliliğine neden olması bulunmaktadır.

Mobil (hareketli) tanıtımlar arasında ise genel olarak büyük şehirlerdeki gösteri merkezleri, spor salonları, hipodrom, stadyum, belediye ilan panoları ve binaların çatılarındaki yukarı-aşağı, sağ-sol gibi farklı yönlerdeki dijital bir sistem yardımı ile hareket ettirilen farklı boyutlardaki tanıtım afişlerinden meydana gelir. Bu ilanlarda ürün ya da şirket reklamları yapılmaktadır. Bazen de sosyal mesajlar verilebilmektedir. 21. yy. teknolojisindeki büyük gelişmeler sayesinde de dijital alanda yaşanan hızlı gelişmeler hareketli tanıtım afişlerinin üç boyutlu olarak belirlenen bir yüzey üzerine yansıtılabilmesini sağlamaktadır (Yalçın, 2015).

2.8. Afiş Türleri

Zaman içerisinde amaçları yönünden sınıflandırılan afiş tasarımlarındaki bu sınıflandırmalar afişlerin işlevlerini değiştirememiştir. Afişler, reklam ve tanıtım, kültürel ve sosyal amaçlarına göre dört gruba ayrılmaktadır. Belirtilen ana gruplarda da alt unsurlar bulunmaktadır. Reklam afişleri bir hizmet ya da ürünü doğrudan alıcıya ulaştırmayı ve satışı hedeflemektedir. Propaganda afişleri hedef kitleyi belirli bir görüş çerçevesinde etkilemek için tasarlanmıştır. Kültürel afişler; en yalın anlatımı ile sinema, opera, festival, dinleti, konser, tiyatro gibi sanatsal etkinliklerin duyurularını yapar. Bu afişler etkinlikleri hedef kitleye tanıtmayı hedeflemektedir. Sosyal afişler; politik, siyasi durumları, sosyal sorumluluk kampanyalarını ve kamu yararını gözeten duyuruları içermektedir. Yapılan tanımlardan da anlaşılacağı üzere afiş türlerinde afişin işlevi aynı kalmaktadır, yalnızca afişin odaklandığı konular ile konuların işleyiş biçimleri farklılaşmaktadır (Kulakoğlu, 2019).

Afiş içinde farklı türler barındırsa da seyircisinin bakmaya değer bulduğu ve ardından da seyirciyi harekete geçirme, ilgi çekme, bilgi verme süreçlerini yerine getirmek ile yükümlü olmayı sürdürmüştür. Afişler ikna eder, motive eder, seferber eder, açıklar, sorgular, sorgular, kışkırtır, uyarır, bilgilendirir veya belirtilen işlevlerin tamamını yerine getirir. Afiş türlerinin meydana gelmesini sağlayan değişken etmenler arasında verdiği mesaj, hedef kitlesi, konusu, afişin amacı bulunmaktadır. Bu nedenle afiş türlerini sanatçı, metin yazarı, sanat yönetmeni ya da reklam veren tespit etmektedir. Örnek vermek gerekirse bir afiş türünün sosyal içerik taşıması için halkı ilgilendiren bir konuda bilgilendirmeyi amaç edinmesi gerekmektedir. Amaç açısından ele alındığında afiş tasarımının sosyal afiş olarak değerlendirilebilmesi için içerilen mesaj ön planda bulunmaktadır. Bu mesaj ana görsel ile verilebileceği gibi tipografi ile de verilebilir. Böylece doğrudan içerik afişte sosyal yarar ilkesine göre hareket edilmesine yardımcı olmaktadır. Farklı afiş türlerinde de bu çözümleme biçimi geçerlidir (Muller-Brockmann, 2010, s.12).

İlk afişlerdeki dekoratif unsurların zaman içerisinde mesajı ileten imgelere dönüştüğü ve süslenmiş duyuruların ilk aşamada ön planda oldukları görülmektedir. Sözcüklerin sayısı imgelere mesaj iletme işlevi yüklenince azalmaya başlamıştır. Sonuç olarak imgeler sözel unsurlardan daha fazla önemsenmeye başlanmıştır. Afişler estetik ve canlı bir gösterge olup tasarlandığı ülkenin sosyal ve kültürel özelliklerini yansıtmaktadır (Ünalın, 2001, s.28).

Afişler tasarlanmadan önce tasarımcı ekonomik, sosyal ve kültürel boyutlar için araştırma yapmalıdır (Tepecik, 2002, s.72). Afiş yalnızca ürünün tanıtımını yapmakla kalmayıp aynı zamanda siyasi, kültürel ve sosyal olaylarında hedef kitlelere duyurulmasında etkin ve önemli bir rol üstlenmektedir. Afişlerde amaçlardan biri de geniş kitlelere mesajların farklı biçimlerde ulaştırılmasıdır. Afişler kimi zaman politikacıların seslerini, kimi zaman bir sinema filminin tanıtımını, kimi zaman bir ticari ürünün tanıtımını bazen de tüketim olgusunu yansıtarak ortaya çıkmaktadır. Afişler içerdikleri konular açısından sınıflandırıldığında reklam ve tanıtım, kültürel ve sosyal olarak gruplandırılmıştır.

- Reklam ve Tanıtım Afişleri
- Kültürel Afişler
- Sosyal afişler

Yukarıda belirtilen afiş türleri aşağıda detaylı olarak açıklanmıştır.

2.8.1. Reklam ve Tanıtım Afişleri

Bir hizmet veya ürünü tanıtan reklam ve tanıtım afişleri altı sektörde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu sektörler; turizm, gıda, basın-yayın, kurumsal reklamcılık, endüstri ve modadan oluşmaktadır. Reklam ve tanıtım afişleri hedef kitleyi hazır duruma getirmeyi sağladığından ve ticari olduğundan bu afiş türleri endüstri afişleri olarak da bilinmektedir. İzleyiciye ulaştığı pano ya da mekânda iletilip, duygusal birliktelik sağlamaktadır. Bu yönden günlük yaşantıya ürün veya görüntü ile girdiği imajı vermektedir.

Şekil 13. Moda sektöründe bir reklam afişi. Pinterest (t.y.). <https://tr.pinterest.com/pin/545850417316337476/> sayfasından erişilmiştir.

Ticari afişlerde görev ürünü tüketicinin ayağına götürmek değildir. Tüketicuyu ürüne yönlendirmeye çalışmaktır. Kültürel afişlerde özgür yaratılar sunmayı ve özgür düşünmeyi amaçlar. Sosyal afişler ikna edici ve yönlendirici niteliktedir; fakat ticari afişler kültürel afişlerin taşıdığı amaçları taşımamaktadır (Taş, 2020).

Şekil 14. Turizm sektöründe bir tanıtım afişi. Bayraklar Dünyası (2023). Tanıtım afişi. <http://www.bayraklardunyasi.com/kategori/tanitim-afisleri/> sayfasından erişilmiştir.

Hizmet veya ürün tanıtımında bulunan, halkı yönlendirmek ve etkilemek için tasarlanan afiş türüdür. Ticari afişlerde ana amaç alıcıya hizmet ya da ürün satmaktır. Tipografi, renk ve ana görsel birtakım kurallara bağlı olarak kullanılabilir. Örnek vermek gerekirse bir firmanın piyasaya yeni süreceği bir ürün için kimlik tasarlaması satış ve tüketici algısı açısından çok önemlidir. Ürünün kimliği içerisinde ürünü çağrıştıran renk, tipografi, logo ve ambalaj bulunmaktadır. Ürünün kendisi de çoğu zaman afişte ana görselde yer almaktadır. Afiş, belirtilen unsurların tamamı ve oluşturulan kimlik de ele alındığında tümüyle hedef kitlenin satın alma arzusunu harekete geçirmek üzere tasarlanmaktadır. Ürünün satılabilmesi için tüketicinin ilgisini çekmesi ve mesajın dikkat çekici olması gerekmektedir. Belirtilen ileti ve slogan afiş tasarımında doğrudan yer alabilir; fakat kimi zaman da tasarımcılar bu durumu tüketiciye farklı biçimlerde de yansıtabilmektedir (Çelikçi, 2019).

Ticari afişler hizmet veya ürün tanıtımına odaklanmaktadır. Bunun için de bireyleri etkilemeleri ve yönlendirmeleri gerekmektedir. Ticari afişler arasında bulunan sektörler ve bu sektörlerin amaçları ele alındığında ticari afişlerin diğer afişlerden ayrılan en belirgin özelliğinin iletilen mesaj ve hedef kitlenin alıcı durumuna getirilmesi bulunmaktadır. Ticari afişlerde estetik ve sanat kaygısı bulunmamaktadır. Bu afişlerde amaç hedef kitleye hızlı bir biçimde ulaşabilmek ve istenen algının hızlı bir biçimde verilerek satın alma işleminin gerçekleştirilmesi yatmaktadır.

Şekil 15. Gıda sektöründe bir reklam afişi. İstock (2023). Karton paket patates kızartması kutusu. <https://www.istockphoto.com/tr/vekt%C3%B6r/yazg%C4%B1l%C4%B1-yaz%C4%B1-reklam-afi%C5%9F-tasar%C4%B1m%C4%B1-ile-ka%C4%9F%C4%B1t-karton-paket-kutusunda-patates-gm1216112460-354480165> sayfasından erişilmiştir.

21. yy.'da tüketime farklı anlamlar yüklenmiştir. Yüklenen anlamlardan ilki temel gereksinimleri karşılamasıdır. İkinci anlam da insanların toplumdaki yerini, konumunu belirleyen bir nitelik taşımasıdır. Reklam aracılığı ile tüketicilerin zihninde tüketim kavramı oluşmaktadır (Topçuoğlu, 1996, s.470). Belirtilen afiş türü genel olarak hedef kitleyi alıcı durumuna getirmeyi amaçlar. Bundan dolayı endüstri afişleri olarak da bilinir. Bu afişlerde sınırlı sayıda bulunan hizmet ve ürünler bireylerin sınırsız ihtiyaçlarına göre düzenlenmektedir. Üretici ve ticari işletmeler tasarlanan bu afişlere her geçen gün daha çok ihtiyaç duymaktadır.

Ticari algıyı artırma ve tüketiciyi teşvik etme gibi önemli amaçlar taşıyan ve bir medya grubu olan bu afişler ekonomide önemli bir rol üstlenmektedir. Belirtilen nedenlerden dolayı bu afişlerin hedef kitleye, ürünü tanıtmaya, ürünü satın almayı sağlama ve ürünü kazandırma gibi amaçlar taşımaktadır. Kısaca tüketiciye tanınmayan ve bilinmeyen ürün hakkında bilgi vermelidir. Bu afişlerin yarattığı etki sonucunda tüketici ürünü satın alma eğiliminde bulunabilir, bundan dolayı da ticari kaygı taşıyan afişlerin temel amacının ürün ya da hizmeti satma olduğu, bu görev ile tasarlandıkları söylenebilir (Ünsal, 1984, s.184-185).

Şekil 16. İçecek sektöründe bir reklam afişi. onedio (2023). *Son derece çarpıcı ve yaratıcı 27 reklam afişi*. <https://onedio.com/haber/son-derece-carpici-ve-yaratici-27-reklam-afisi-248682> sayfasından erişilmiştir.

2.8.2. Kültürel Afişler

Spor, sergi, tiyatro, sinema, konser, balo, sempozyum, seminer ve festival gibi kültürel etkinliklerin tanıtıldığı afiş grubu kültürel afişlerdir. Kavram olarak afişin konusunu anlatan bu afişlerde bilgilendirme ön plandadır.

Kültürel afişler konferans, seminer, spor, konser, bale, opera, sinema, tiyatro ve festival gibi kültürel faaliyetler ile ilgili bireylere bilgi veren afişler olarak tanımlanabilir (Becer, 2009). Bu afişler toplumu bilgilendirmekle birlikte etkinliklerin tarihi ile ilgili bilgiler vererek toplumun kültür düzeyini ve toplumsal refahı artırmayı ve bireyleri günlük yaşantının sınırlarından kopararak onlara bilgi ve kültürün kapısını açmayı hedeflemektedir. Aşağıda kültürel afişlere verilen bazı örneklerle ilişkin görseller bulunmaktadır:

Şekil 17. 29. Ankara Uluslararası Film Festivalini konu alan bir afiş. Ankara Film Festivali (2019). *Afişler*. <https://filmfestankara.org.tr/afisler> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 18. 38.Grafik Tasarım Sergisini konu alan bir afiş. 38. Grafik Tasarım Sergisi (2019). 38. Grafik Tasarım Sergisi'ne başvuru süreci başladı. <http://gmk.org.tr/events/grafik-urunler-sergisi/38-grafik-tasarim-sergisine-basvuru-sureci-basladi> sayfasından erişilmiştir.

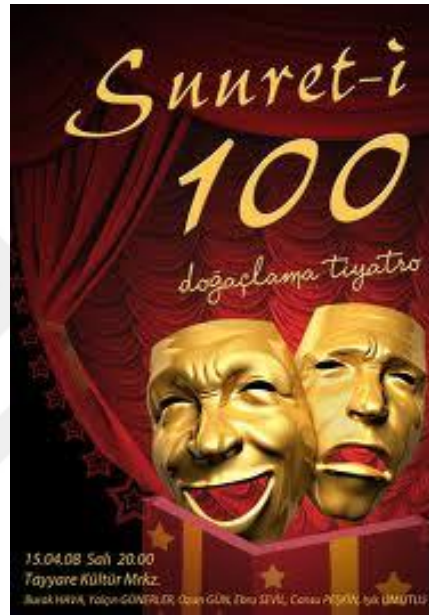

Şekil 19. Bilim şenliğini konu alan bir afiş. kaloab (2018). *Bilim şenliği* <https://kaloab.org/haberler/bilimsenligi/> sayfasından erişilmiştir.

Bilimsel, spor ve sanatsal etkinlikleri alıcıya aktarma amacıyla tasarlanan kültürel afişlerde ana işlev mesajın alıcısını ilgili etkinliğe davet etmektir. Kültürel afişler, diğer afiş türleri içerisinde alt unsurları en fazla olan afiş türüdür. Çeşitli sanat disiplinlerinden her biri

kültürel afişlerin alt dallarını meydana getirmektedir. Örneğin sinema ayrı bir sanat dalı olmakla birlikte aynı zamanda kültürel bir etkinliktir. Bundan dolayı da sinema afişleri kültürel afişler grubunun bir ögesidir (Kulakoğlu, 2019).

Kültürel faaliyetleri içeren sinema afişleri amacına göre reklam ve tanıtım amaçlı afişler olarak da sınıflandırılabilir. Fuar ve festivaller de kültürel afiş uygulamaları arasındadır. Bale, konser, festival, tiyatro, opera hatta oyun ve kitap fuarı da kültürel afiş türlerinin alt unsurlarını oluşturur.

Şekil 20. Tiyatro afişi. Tiyatro Afişleri (2012). Tiyatro afişi.
<http://tiyatro21.blogspot.com/2012/04/tiyatro-afisleri.html> sayfasından erişilmiştir.

Kültürel afişlerde ticari kaygı en az düzeydedir. Amaç sanatsal ve kültürel organizasyonların insanlara duyurulmasıdır. Bundan dolayı her afişin kendi içerisinde kültürel bir düzey göstergesi olduğu söylenebilir. Kültürel afişlerde ekonomik bir rekabet ortamı bulunmadığından afiş alanında grafik tasarımcılar yetenek, sezgi, bilgi ve tecrübelerini özgürce kullanabilme imkânı bulmuştur. Bundan dolayı daha özgün eserler ortaya çıkabileceği söylenebilir.

Kültürel afişler içerdiği mesajlar ile toplumu bilgilendirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca estetik ve sanatsal kaygı da taşıdığından tasarımcının kendi özgün tarzı ile tasarlanmaktadır. İzleyicileri bir etkinliğe davet eden kültürel afişler içerdikleri mesajlar ile hedef kitleleri yönlendirmekle birlikte sanatsal görevler de üstlenmektedir. Bundan dolayı balo, sergi, spor, sempozyum, tiyatro ve konser gibi sanatsal olayları oluşturan afişler de bu guruba

girmektedir. Kültürel afişler bilgi vermekle birlikte sanatsal gelişmeleri, olayları topluma benimseterek kültür seviyesini artırmayı da hedeflemektedir. Kültürel afişler toplum ile bütünleşerek toplumu kültürü ile tanıştırmayı, toplumun kültürünü benimsemesini ve kültürü çeşitlendirmeyi de amaçlar (Mercin, 2010, s.2).

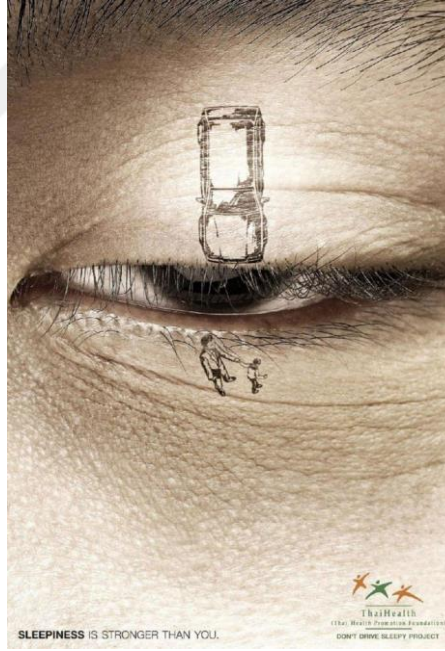
2.8.3. Sosyal Afişler

Sivil savunma, çevre, trafik, ulaşım ve sağlık gibi uygulama alanları bulunan ve bu alanlarda uyarıcı, eğitici mesajlar veren afişler sosyal afişlerdir. Belirtilen afişlerin dışında bir siyasi parti ya da politik bir düşüncüyü tanıtan afişler de sosyal afiş grubuna girmektedir. Sosyal afişler tasarlanırken yeni buluş ve düşünceleri ortaya koymalı ileteceği mesaj ile kamuoyunun ilgisini çekmelidir. Sosyal afişlerin tasarlanmasındaki amaç bireylerin psikolojik yönlerine etki ederek etkili, sağlam ve harekete geçirici duygular yaratmaktır. Sosyal afişlerdeki sloganların oldukça samimi ve kolay olmasına dikkat edilmelidir. Sosyal afişlerde belirtilen iki niteliğin olmaması afiş ile seyirci arasında kurulan bağın zayıf olmasına neden olur. Bu afişlerde slogan cümlesinin oldukça etkili kullanılması gerekmektedir. Bu afişlerde yazı birinci derecede önemli bir unsur olarak etkilidir. Bu afişlerdeki slogan yazısı afişte bulunan görselden, renkten daha önemli konuma geçmekte diğer etmenler ikinci planda kalmaktadır. Afişteki yazının görsel uyumu, renk ve formu birbiri ile denge yaratmalıdır. Belirtilen etkenler izleyici ile verilmek istenen ileti arasındaki bağ güçlendiren en önemli unsurlardan biridir. Sosyal afişlerde verilmek istenen mesajdaki anlatım güçlendikçe ilgili kişi ve kurumlarda yaratılmak istenen etki daha kolay sağlanabilir (Yayla, 2014).

Sosyal afişler toplumsal olayları konu almaktadır. Bu afişler toplumsal bir olayla ilgili toplumsal değişim veya toplum bilinçlenmesi gibi konularda uyarıcı bir nitelik taşırlar (Bürge, 2010, s. 88). Sosyal afişler siyaset, bağış etkinlikleri, eğitim, trafik, ulaşım, çevre koruma ve sağlık gibi alanlarda uyarıcı ve eğitici afişler olup kitleleri bilinçlendirmek amacı ile oluşturulan afişler kapsamındadır. Aşağıda belirtilen afiş türlerine ilişkin örnekler verilmiştir.

Şekil 21. Uyuşturucuyu konu alan afiş örneği

Şekil 22. Trafikte uykusuzluğu konu olan afiş. Pazarlamasyon (2023).
<https://pazarlamasyon.com/en-etkileyici-sosyal-sorumluluk-afisleri/> sayfasından
erişilmiştir.

Şekil 23. Organ naklini konu alan afiş örneği. Ekonomi Kulubu (t.y). Kan bağışı. <http://ekonomikulubu.org/afis/galeri/kan-bagisi/1353> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 24. Çevreye duyarlılığı konu alan afiş örneği. Pinterest (t.y.). <https://tr.pinterest.com/pin/763149099329436136/> sayfasından erişilmiştir.

2.8.3.1 Sosyal Farkındalık İçin Afiş Kullanımı ve Önemi

Sosyal sorumluluk kampanyalarında amaç gönüllü olarak toplum yararına hareket ederek topluma hizmet etmektir. Belirtilen kampanyalar toplumsal refahı, kalkınmayı ve gelişimi sağlamayı ana amaç olarak edinmiştir. Tanıtımının yapılması, doğrudan ticari boyutunun olmaması, ölçümlenebilmesi, uzun süreli olması, yarar sağlaması ve toplumsal bir soruna dikkat çekmesi en önemli özellikleri arasındadır. Toplumun gereksinim duyduğu bir konunun tercih edilmesi topluma fayda sağlamakla birlikte projenin ilgi çekerek amacına ulaşmasına yardımcı olmaktadır (Yayla, 2014).

Toplumun geleceğine yapılan en önemli yatırımlardan biri sosyal sorumluluk kampanyalarıdır. Kurum ve kuruluşlar, toplumun gereksinim duyduğu hususlarda sosyal sorumluluk kampanyaları başlatarak belirtilen bilincin yaşamasını sağlamaktadır. Sosyal sorumluluk projeleri sayesinde sosyal amaca hizmet edilmekte ve işletmeler uzun dönemde kar elde etmektedir. Kurum ve kuruluşlar bir toplumsal sorunu çözmek için harekete geçerken aynı zamanda markası ve işletmenin itibarını artırmak için de sosyal sorumluluk kampanyaları başlatabilirler. Sosyal sorumluluk kampanyalarında asıl amacın ticari kaygılardan öte toplumun ihtiyaçlarını karşılayarak ihtiyaçlara yapıcı çözümler bulmak olduğu unutulmamalıdır. Bu çözümler hayata geçirilebilir, uygulamalı olmalıdır. Sosyal sorumluluk kampanyalarında en önemli aşama topluma nasıl daha fazla yarar sağlanabilir sorusuna cevap aramaktır (Sivil Toplak, t.y.).

Türkiye’de 1980 yılından sonra gündeme gelerek yaygınlaşmaya başlayan sosyal sorumluluk kampanyaları özellikle son yıllarda birçok işletmenin desteği ile daha yaygın kullanılmaya başlanmıştır. Bununla birlikte de Türkiye’de sosyal sorumluluk projelerine olan ilgi, bilinç ve duyarlılık da her geçen gün artış göstermektedir. Şiddet, eğitim, kültür, çevre, sağlık ve sanat gibi alanlarda sosyal sorumluluk kampanyaları sıkça yapılmaktadır. Belirtilen alanlarda belirli bir konuya dikkat çekilerek toplumsal duyarlılık ve bilinç yaratılmak istenen asıl amaç olarak ortaya çıkmaktadır.

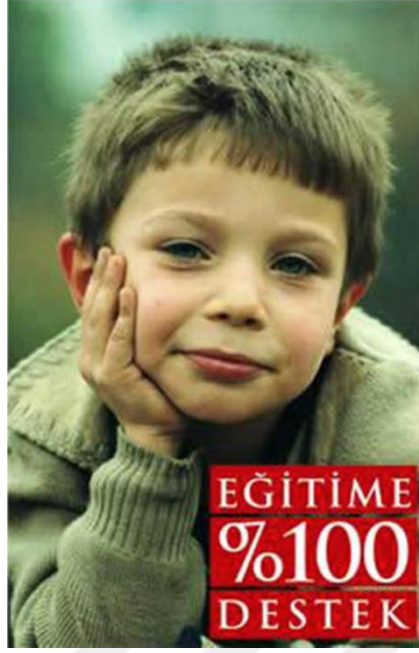
Toplumun sosyal sorumluluk projelerindeki duyarlılığının artması sorunların önüne geçilmesi için ilk aşamadır. Fikirlerin öneminin anlaşılması ve yayılması sonrasında da toplum harekete geçebilir. Bu kampanyalarda verilmek istenen mesajın büyük kitlelere duyurulabilmesi için farklı kitle iletişim araçları kullanılabilir. Sosyal sorumluluk kampanyaları kitle iletişim araçları aracılığıyla verilerek toplumsal bir bilinç, tavır ve düşünce geliştirilmesi sağlanmaktadır. Belirtilen amaca ulaşılabilmesi için doğru kitle

iletişim araçları kullanılmalıdır. Afiş de sosyal sorumluluk kampanyaları alanında etkin olabilecek bir basılı görsel iletişim aracıdır. Birçok soruna dikkat çekilmesi için dünyanın her yerinde farklı türde afişler hazırlanmaktadır. Afişler dünyadaki birçok sorun ile ilgili toplumsal bilincin artırılması ve çözüm sağlanması amaçlarken aynı zamanda sanatsal değerler de taşımaktadır.

Sosyal sorumluluk kampanyaları için hazırlanan afişlerin tasarımı da üzerinde durulması gereken konulardan biridir. Çünkü amaç hedef kitlenin dikkatini çekmek ve hedef kitleyi harekete geçirmek olduğuna göre tasarım bu noktada önem kazanmaktadır. Tasarım aşamasında yapılabilecek küçük bir hata bile yanlış anlaşılmalara ya da farklı mesajlar verilmesine neden olabilir. Bundan dolayı sosyal sorumluluk kampanyalarına ait afişlerin tasarlanması aşamasında sosyal pazarlama uzmanları, iletişimciler ve afiş tasarımcılarıyla birlikte çalışılmalıdır (Gülerce, 2008, s. 2).

Sosyal sorumluluk kampanyalarında verilmek istenen mesajın doğru slogan tercihleri aracılığıyla ulaştırılması gerekmektedir. Bundan dolayı belirtilen afişlerde slogan büyük bir önem taşımaktadır. Kitlenin motive edilmesi, eğitilmesi, bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi temel hedeftir. Afişte kullanılan grafik öğelerin verilmek istenen mesaja uygun olması gerekmektedir. Grafik öğelerin bireylerin sorunlar üzerinde bilgilenmesi ve dşnebilmesine yardım etmesini sağlayacak öğelerden oluşmasına dikkat edilmelidir. Afişlerde amaç herkes tarafından okunabilir bir dil oluşturmaktır. Bu nedenle sosyal sorumluluk kampanyalarındaki afişlerde de uygulanan ilk yöntem ortak bir dil oluşturmaktır (Yayla, 2014).

Sosyal sorumluluk kampanyalarındaki afişlerde bireylerin bilinçlenmesi için kullanılan fotoğraf ve slogana dikkat edilmelidir. Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı tarafından başlatılan “*Eğitime %100 Destek*” kampanya afişlerinde de bu özelliklere dikkat edilmiştir. Sosyal sorumluluk kampanyalarındaki afişlerdeki fotoğrafın seyirci üzerinde bırakacağı etki verilmek istenen mesaj ile orantılıdır. Sosyal sorumluluk projeleri kapsamında hazırlanan bazı afişler aşağıda verilmiştir. Afişlerde dikkat çekmek, toplumu bilinçlendirmek, bilgilendirmek, toplumu harekete geçirmek ve ortak bir duruş, tavır ve düşünce sergilenmesi amaçlanmıştır.

Şekil 25. Eğitim hayatını desteklemek için tasarlanmış bir afiş. Lal Design (t.y.). <http://www.laldesign.net/en/eoitime+100+destek+bizden-2.html> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 26. Sosyal medya bağımlılığını konu alan bir afiş. Pinterest (t.y.). <https://tr.pinterest.com/pin/776378423235099414/> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 27. Şiddete hayır konulu afiş örneği. NKFUCOM (2022). *Kadına şiddete hayır sloganları ve afişleri*. <https://www.nkfu.com/kadina-siddete-hayir-sloganlari-afisleri/> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 28. Egzotik hayvanların korunmasını konu alan bir afiş. Pazarlamasyon (2023). *En etkileyici sosyal sorumluluk afişleri*. <https://pazarlamasyon.com/en-etkileyici-sosyal-sorumluluk-afisleri/> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 29.Yaşlılar arasındaki yalnızlığa dikkat çeken bir afiş. Pazarlamasyon (2023). *En etkileyici sosyal sorumluluk afişleri*. <https://pazarlamasyon.com/en-etkileyici-sosyal-sorumluluk-afisleri/> sayfasından erişilmiştir.

2.9. Afiş Tasarımının Öğeleri

Akıldaki bir fikrin görsel olarak afiş hale getirilebilmesi ve teknik olarak tasarımının sağlanabilmesi için birtakım çalışmaların yapılması gerekmektedir. Afiş tasarımında kullanılan teknikler arasında illüstrasyon tekniği, fotoğraf tekniği, bilgisayar destekli ve karışık teknik kullanılmaktadır. Aşağıda bu tekniklere değinilmiştir.

2.9.1. İllüstrasyon Kullanımı

Bir metni, düşünceyi ya da konuyu görsel olarak resimlemek veya tanımlamak İllüstrasyon olarak tanımlanabilir. Bu teknik genelde el sanatları döneminde ve basılı kitaplarda kullanılırken belirtilen dönemlerde süsleme kavramı olarak algılanmıştır. Fakat belirtilen dönemden 21. yy.'a kadar yalnızca bir süsleme unsuru olarak kalmayıp aynı zamanda bir tasarım unsuru olarak da bir bütünlük ve disiplin içerisinde kullanılmıştır.

İllüstrasyon afiş tasarımcılarının ifadenin güçlendirilmesi amacıyla başvurdukları yöntemlerden biridir. Teknolojik gelişmelerden önce kullanıldığı gibi 21. yy.'da da sıklıkla tercih edilmektedir. İllüstrasyon düzenleme aşamasında da içerisine soyut ifadelerin rahatlıkla girebildiği bir ifade alanı meydana getirmektedir. Geleneksel yöntemden ayrı olarak dijital ortamın çeşitli imkânları sayesinde farklı çalışmalar yapılabilir (Arı, 2019).

Bu teknikte fırça ve kalem hâkimiyeti ile tasarımcının yaratıcı gücü ortaya çıkmaktadır. Bu tekniğin insanların ilgisini çeken bir özelliği bulunmaktadır. Püskürtme boya, akrilik boya, guaj boya, pastel boya, kuru boyalar ve sulu boya türlerinin tümü bu teknikte kullanılabilir (Sülü, 2012).

Afişlerde bilgi verme açısından konusuna göre zorunlu olabilen metinler el ile yazılabileceği gibi hazır transfer yazılar da kullanılabilir ya da baskıdan önce montaj sürecinde de yazı metinleri yerleştirilebilir. Tasarım ve uygulama aşamasında baskı zorlukları ve teknikler devamlı olarak göz önünde bulundurulmalıdır.

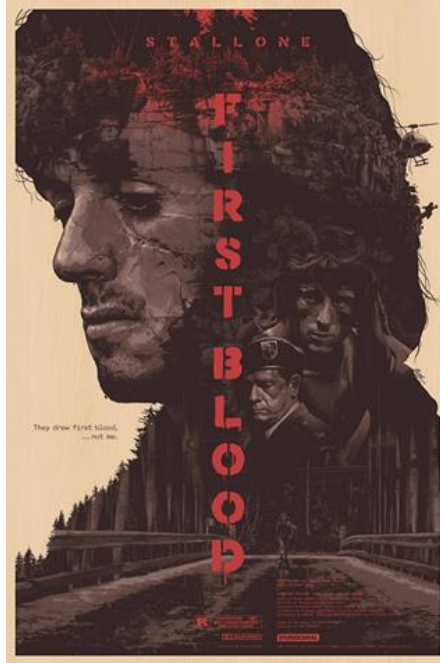
Afişte illüstrasyon tekniğinin kullanılmasının temelinde insanların dikkatini kolayca çekebilmek yatmaktadır. Bunun nedeni tasarımcının illüstrasyon tekniği ile varabildiği özgür tasarım çeşitliliği ve kendine has yaratım kabiliyetidir. Böylece, sanatçının buluşu ile zenginleşen tasarım alıcı açısından farklı bir algılama özelliği meydana getirir. İllüstrasyonun diğer kullanım amaçları arasında ise insanlarda inandırıcılığı uyandırarak istek yaratmasıdır (Kaptan, 1996, s.56-58).

Bu tekniğin uygulanmasında kâğıt ve kalem ile yaratıcılığını ortaya koyabilen tasarımcı, hakimiyet gücünü de özgür bırakarak sınırsız çalışmalar ortaya çıkarabilir. Bu teknikte ilgi çekici bir özellik bulunmaktadır. Akrilik boya, püskürtme, guaj, pastel, suluboya çeşitlerinden biri ile uygulama yapılabilir.

Afiş tasarımında metin ve yazı ile ilgili bilgiler verilmesi gerekmektedir. Tasarımın uygulanma aşamasında karşılaşılan ve çabuk baskı tekniğindeki güçlüklerle dikkat edilmelidir (Çetin, 2005).

Şekil 30. Afiş tasarımı illüstrasyon kullanımı-1. ArtTablo (t.y). *Drive* illüstrasyon afiş tablo 2. <https://www.arttablo.com/kanvas-tablolar/sinema/drive-illüstrasyon-afis-tablo-2/849>

Şekil 31. Afiş tasarımı illüstrasyon kullanımı-2. ArtTablo (t.y). *First Blood İlk Kan* illüstrasyon afiş. <https://www.arttablo.com/kanvas-tablolar/sinema/first-blood-ilk-kan-illüstrasyon-afis/856> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 32. Afiş tasarımında illüstrasyon kullanımı-3. Pinterest (t.y.). <https://tr.pinterest.com/pin/401031541804479505/> sayfasından erişilmiştir.

Afiş tasarımında yararlanılan yöntemlerin her biri afiş tasarımına zenginlik katmaktadır. Konuya göre de afiş tasarımının etkililiği değişebilir. Bir konuda bir yöntemin etkili olmadığı ya da kısmen etkili olduğu noktada diğer yöntem daha etkili olabilir. Ya da birden fazla yöntem bir arada kullanılabilir. Afiş tasarımında kullanılan bir diğer yöntem de fotoğraftır.

2.9.2. Fotoğraf Kullanımı

Fotoğraf bilgi, deneyim, teknolojik takip ve merak gerektirir. Afiş için de bu durum geçerlidir. Fotoğraf zamanın belgeseli olarak afiş tasarımında zengin ve pratik bir görsel şölen sunar. Bu nedenle afiş tasarımında fotoğraf da vazgeçilmez unsurlar arasında bulunmaktadır. Tasarlanan afişlerde konusuna uygun anlatım dili yüksek fotoğraflar üzerinde gerekli düzenlemeler yapılarak (tipografik eklentiler, çizimler, efektler vb.) afişlere zenginlik katılmaktadır. Fotoğraf tekniği kullanılarak gerçekleştirilen afişlerde illüstrasyon tekniğinde olduğu gibi fazla zaman ve emek harcanmaz. Tasarım aşaması bu sayede daha erken tamamlanabilir (Atasoy, 2018).

Fotoğraf, sanatsal düzenlemeler ve laboratuvar tekniği ile kullanılabileceği gibi afişlerde yalın olarak da kullanılabilir. Bu teknik sayesinde montaj öncesi ya da sonrasında fotoğraf

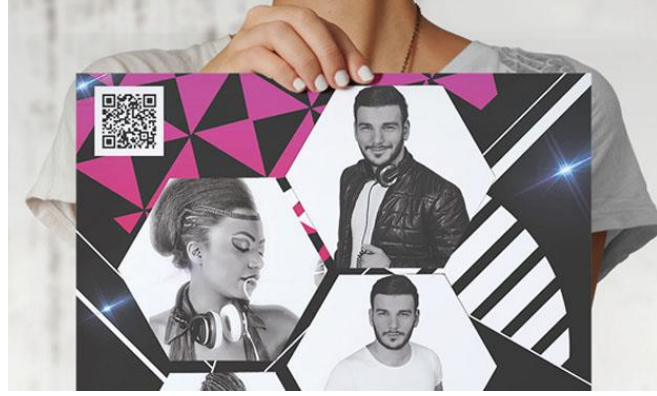
üzerine yazı uygulanabilir. Bununla birlikte bu işlemler renkli veya siyah beyaz fotoğraf üzerinde gerçekleştirilebilir.

Fotoğraf kendi başına bir sanatsal değer taşımakla birlikte grafik tasarım alanında da ana düşüncenin simgesini gösterir. Bundan dolayı iletilen kavram bir görüntü niteliğindedir. Tasarımcının öznel buluşu ve nesnel bir gerçeklik içermesine bağlıdır. 20. yy. başlarında afişlere fotoğraf tekniği kullanımı yaygınlaşmıştır. Modern akımlar neticesinde fotoğraf tekniğinin öznel ve duygusal olması düşüncesi ile gerçekçi fotoğraflara yönelim başlamıştır (Çelikçi, 2019).

Afiş tekniğinde fotoğraf kullanımı sade bir stil ile uygulanabilir veya farklı ve çeşitli sanatsal etkinliklerle zenginleştirilebilir, bu sayede fotoğrafın etkinliği artırılabilir. Fotoğraf tekniğinin uygulanması aşamasının ardından afişin belirli ölçülerini ayarlayarak en ve boyunda birer santim ölçünün artırılması ile düzenlenen fotoğrafa bilgisayar yazıları uygulanır. Belirtilen uygulamalar siyah-beyaz ya da renkli fotoğraflar üzerine uygulanabilir (Çetin, 2005).

Şekil 33. Afiş tasarımında fotoğraf kullanımı-1. bidolubaski (t.y.). *Afiş tasarımı en iyi afiş örnekleri.* <https://www.bidolubaski.com/blog/afis-tasarimi-ve-en-iyi-afis-ornekleri> sayfasından erişilmiştir

Şekil 34. *Afiş tasarımında fotoğraf kullanımı-2*. İstanbul Baskı (2023). *Afiş tasarımı*. <https://www.istanbulbaski.net/Blog/tasarim/afis-tasarimi-nasil-olmali-afis-tasarimlariniz-icin-5-altin-kural> sayfasından erişilmiştir.

2.9.3. Bilgisayar Destekli Teknik

Bilimsel sanat, teknolojik kabiliyetlerle daha ileri götürülerek bilgisayar ortamında matematiksel ölçümlere dayalı, kesinlik arz eden çizimler, modellemeler ve iletişim araçların çeşitliliğiyle eğitimde yeni imkânlar ortaya çıkmıştır (Ünlü, 2018, s. 175). Eğitim alanındaki gelişmeler de teknolojiyle birlikte ilerlemiştir. Bilgisayarlar teknolojinin en önemli araçlarından biri olarak birçok kolaylık sağlamıştır. Bu cihazlar estetik ve mantıksal olguların uygulanışını araçsallaştırmış ve grafik unsurları için çeşitli olanaklar getirmiştir. Böylece tasarım teknikleri kısa bir süre içerisinde uygulama alanı bularak zamandan tasarruf sağlanmıştır (Tepecik, 2002, s.72).

Bilgisayarlar 1960 yılından itibaren hayatımıza girerek tasarım aşamasında devrim yaratmıştır. IBM şirketinin 1980 yılında kişisel ilk bilgisayarı piyasaya sürmesiyle de grafik programları tasarlanarak kullanılmaya başlanmıştır. Bilgisayar Destekli Tasarım Devri böylece başlamıştır.

Yaratıcı bir yetenek ve düşünceye sahip olan bir iyi bir program kullanıcısı, sahip olduğu yetenek sayesinde başarılı çalışmalar ortaya koyarak hayal edilen birçok şeyi gerçekleştirebilir. Bilgisayar Destekli Tasarım sayesinde uygulamada yenilik ve kolaylık sağlanırken zamandan da tasarruf sağlanır. Bilgisayar Destekli Tasarım gereksinimi yüksek güvenilirlik ve performansa sahip olan ürünlerin daha az maliyet ile daha kısa zamanda üretilmeye çalışılmasından kaynaklanmıştır. Bu gelişmelerin ardından grafik çizim tabletlerinin tasarlama ve kolay kullanım imkânları ile tasarımlarda palet sınırlaması olmaksızın istenen doku ve renkte üretim başlamıştır (Atasoy, 2018).

Bu tür gelişmeler sonucunda televizyon reklamlarında, mimari yapıların düzenlenmesinde, grafik tasarımda, bilimsel örneklerin incelenmesinde, uzay simülasyonlarında, çizgi film animasyonları, sinema ve özel efektlerde, tıbbî ve ticarî alanda, antropolojide, endüstriyel tasarımda, tiyatro sahnelerinin düzenlenmesinde ve daha birçok alanda kullanılan Maya, Z Brush, LightWave, SoftImageXSI, Autodesk Revit, 3DS Max gibi modelleme programları (Ünlü, 2018, s. 155) ile özellikle Autodesk Sketchbook Pro, Corel Painter ve Adobe Photoshop gibi çizim, boyama yazılımları kalem fareye kıyasla daha doğal ve kolay bir kullanım alanı sunmuştur. Basınç ve eğilim algılama yetenekleri de kalemin sahip olup farenin sahip olmadığı yetenekler arasında bulunmaktadır. Grafik tasarım yazılımlarının çoğu basınca hassas tabletleri destekler. Böylece kalem bastırıldığı ölçüde çizgilerde değişiklikler meydana gelir. Tercih ve yazılıma göre çizgilerin değişme şekli farklılaşır, değişebilecek özelliklere örnek olarak da fırça boyutu ve şeffaflığı gösterilebilir. Fare ile bunların simüle edilmesi neredeyse olanaksızdır (Atasoy, 2018).

Bilgisayar Destekli Teknikte dikkat edilmesi gereken husus, bilgisayara uygulama yani son aşamada geçilmesidir. Tasarım için taslak veya eskiz şemalarının oluşturulmasının ve tasarıma ait bir buluşun ardından bilgisayar aşamasına geçilebilir. Bilgisayar Destekli Tasarım tekniğinde tasarım açısından programlara hâkim olmak ve dijital teknolojiyi iyi bilmek gerekmektedir. Belirtilen hususlara dikkat edilmesi durumunda tahmin edilenden çok daha iyi bir tasarım ürünü ortaya konabilir.

21. yy.'da grafik tasarımının her alanına giren bilgisayarlar afiş tasarımında çığır açmıştır. Ustalık ve teknik aşamaları bilgisayar çözdüğünden tasarımcı yalnızca yaratıcı ve iyi bir program kullanıcısı olmalıdır. Bunlar sağlandığı takdirde hayal edilen her şey gerçeğe dönüşebilir. Bununla birlikte tasarım tekniklerinin tamamını çok kısa bir zamanda ve aynı anda uygulayabilmek olanaklıdır (Çetin, 2005).

Şekil 35. Afiş tasarımı bilgisayar tekniği-1. Pinterest (t.y.). <https://fi.pinterest.com/pin/461267186814269563/> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 36. Afiş tasarımı bilgisayar tekniği-2. The Geyik (2022). *Hong Kong'da Halkı temizliğe teşvik için hazırlanan yaratıcı reklam afişleri.* <http://www.thegeyik.com/hong-kongda-halki-temizlige-tesvik-icin-hazirlanan-yaratıcı-reklam-afisleri/> sayfasından erişilmiştir.

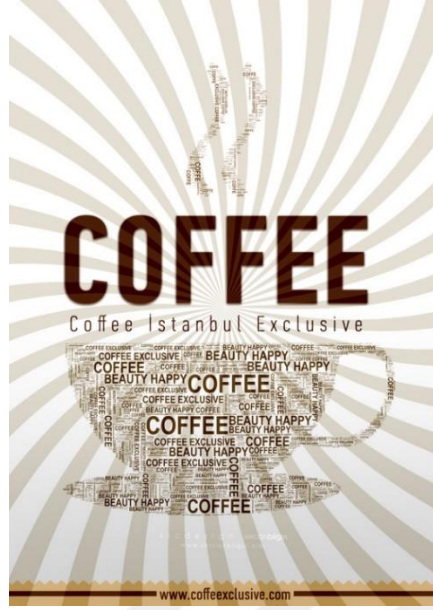
2.9.4. Tipografi Tekniği

Tipografi kelimesinin kökeni Yunancadır. “*Typos*” (form) ve “*graphia*” (yazmak) kelimelerinden türemiştir. Tipografi forma uygun olmak, forma uygun yazmak anlamlarında kullanılmaktadır.

Tipografi satır arası boşluk, satır uzunluğu, punto b y kl ğu ve yazı tipi gibi etkenlerin birleşimiyle yapılmaktadır. Tipografi Tekniği harf ile görsel-yazınsal iletişime dair diğer öğelerin sanatsal, fonksiyonel ve görsel düzenlemesi ile oluşturulan bir tasarım dilidir. Tipografi mesajı ikna edici kıldığından reklam amaçlı her faaliyette kullanılmakta ve ticari kullanım açısından vazgeçilmez bir noktada bulunmaktadır (Taş, 2020).

Yazı ve yazının tasarlanma sanatı olarak bilinen tipografi yetersiz kurgulanmış ve tüm yönleriyle bir bütün olarak ele alınmamışsa bir afişin görselinde sıradan bir düzenlemenin ötesine geçememektedir. Bundan dolayı dikkat edilmesi gereken ve afişi afiş yapan unsurlardan biri de tipografidir.

Afiş tasarımında başlı başına tipografik öğelerin bir araya gelmesi veya resmin içinde kullanılması ile oluşan tipografi görsel bir forma çevrilerek kullanılmaktadır. Afişin sadelikten uzak olması, kullanılan yazının renkle birlikte resmi gölgede bırakması, tipografik öğelerin kullanımında espaslara dikkat edilmemesi, afiş görselinin çarpıcı ve hızlı bir şekilde verilmek istenilen mesajı iletmemesi gibi birçok olumsuz faktörden söz edilebilir. Bu noktada tipografinin sadece yazının rengi, fontu ve karakterler arasındaki boşluk olmadığı bilinmelidir. Tipografinin tasarım ile harflerin uyumlu kullanımı olduğu söylenebilir. Tipografi yapılan için harfler ile temsil edilme sanatı olarak tanımlanabilir (Atasoy, 2018).

Şekil 39. Afiş tasarımında tipografi tekniği-3. SSC Design / Tıpografi (t.y). Coffe exclusive - tıpografi afis tasarımı. <https://sscdesign.weebly.com/tipografi.html> sayfasından erişilmiştir.

2.9.5. Karışık Teknik

Her türlü malzemenin kullanılabildiği karışık teknikte kuru kalem, pastel, sulu boya, illüstrasyon, fotoğraf ve kolaj gibi grafik tasarım ürünlerinin tün yöntemleri kullanılabilir. Belirtilen tekniklerin uyum içerisinde kullanılmaması estetik bütünlüğün bozulmasına neden olur (Çetin, 2005, s. 56).

Başarılı ve etkili işler karışık teknik ile de olanaklı olabilir. Daha dinamik olan bu tekniği tercih eden tasarımcı daha özgür bir çalışmanın ortaya konulmasını sağlayabilir. Bunun nedeni istenilen konunun daha iyi anlatılması ve birçok tekniğin bir arada kullanılmasıdır.

Çeşitli malzemelerin bir araya getirilerek tasarlanmasından oluşan karışık teknik bir anlamda yaratıcılık ve özgürlüğün temel alındığı bir tekniktir. Belirli bir aşamanın ardından kuru renkli kalem, kolaj, pastel boya, fotoğraf ve kullanılan tekniklerin tamamı grafik tasarım aşamasında karışık olarak uygulanabilir; fakat bunların bir araya getirilmesinde belirli bir uyumun yakalanmasına dikkat edilmelidir. Eğer kullanılan tekniklerde bir uyum yakalanamazsa estetik bir değere ulaşılması olanaksız olur (Çetin, 2005).

Karışık teknikte her türlü yöntem denenebildiğinden tasarımcının bu teknikte daha özgür ve yaratıcı olmasının sağlanabileceği söylenebilir. Bu sayede de daha başarılı tasarımlar ortaya çıkabilir. Tasarımcı bir kâğıt üzerinde düzenleme yaparak kâğıdı parçalara ayırabilir ve

farklı formlar ile birleştirerek onu fotoğraflayabilir ve ardından da oluşturmuş olduğu görüntüyü bilgisayara atarak yeniden düzenleyebilir. Bu yöntem deneyseldir; fakat düzenleme aşamasında farklı tekniklerin verilmek istenen mesaj ile uyumlu olması, bir bütünlük oluşturması oldukça önemlidir. Karışık teknikte herhangi bir sınırlamanın olmaması sadelikten vazgeçilmesini gerektirmez.

Şekil 40. Afiş tasarımında karışık teknik-1. Pngwing (t.y.). *png-mwubz*.
<https://www.pngwing.com/tr/free-png-mwubz> sayfasından erişilmiştir.

Şekil 41. Afiş tasarımında karışık teknik-2. Trend Hunter (2023). *Collage-inspired clothing*.
<https://www.trendhunter.com/trends/collage-t-shirt-designs-ken-marshalls-amazing-illustrations>, sayfasından erişilmiştir.

2.10. Afiş ve Göstergeler

Göstergeler ister resim ister nesne isterse de sözcük olsun bir birey veya grup için anlam ifade eden “şey”lerdir. Gösterge, gösteren ve gösterilendir. Fakat analitik amaç ile birbirlerinden ayrılmaktadır; genel olarak gösterge “şey” artı anlamdan oluşmaktadır (Gaskell, 2000, s.15)

Yukarıda belirtilen tanımdan yola çıkarak göstergenin iki boyuttan oluştuğunu ve boyutların birinin anlam olduğu söylenebilir. Gösterge sorusuna cevap veren iki önemli isim filozof Charles Sanders Peirce ve dilbilimci Ferdinand de Saussure’dır. Saussure’e göre gösterge iki ögelidir. Gösterilen ve gösteren bu ögelerdir. Gösteren, göstergenin aldığı biçimi gösterilen de sunduğu kavramı aktarır (Tuzcu Tıǧlı, 2012, s.16).

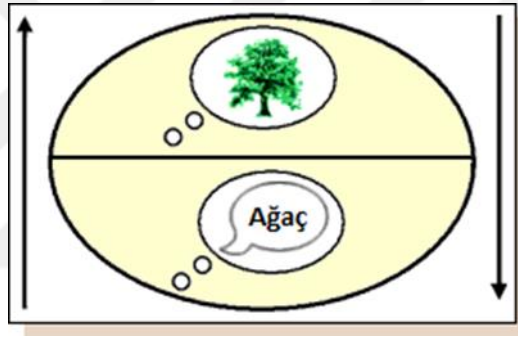
Şekil 42. Gösterge=gösteren+gösterilen. Chandler, D. (2011) *Semiotics For Beginners*, <http://www.aber.ac.uk/media/Documents>. sayfasından erişilmiştir.

“Gösterge, gösterenle gösterilenin bir araya gelmesiyle oluşan bir bütündür” (Koerner, 1973, s.67). Anlamlandırma da gösteren ile gösterilen arasındaki ilişkidir. Bu durum Saussure’ün diyagramında oklar ile gösterilmektedir. Dilbilimsel bir açıdan bir örnek vermek gerekirse herhangi bir birey tarafından fark edilen bir dükkân kapısı üzerindeki “Açık” yazısı gösterge örneğidir. Gösteren yazının kendisini gösterilen de dükkânın o gün açık olduğunu ifade etmektedir (Tuzcu Tıǧlı, 2012, s.17).

Göstergede hem bir gösteren hem de gösterilen olmalıdır. “Ne tamamen anlamsız bir gösteren ne de tamamen şekilsiz bir gösterilen olması mümkün değildir” (Chandler, 2012). Gösterge, belirli bir gösterilen herhangi bir gösterenle birlikte ortaya çıkardığı ayırt edilebilir bağdaşımdan oluşmaktadır. “Açık” yazısının olduğu dükkânı tekrar ele alalım. “Açık” gösteren farklı bir gösterilen tarafından belirtilebilir; bu nedenle gösterge de değişebilir. Örnek vermek gerekirse “Açık” yazısı hava durumunu bildiren bir haritanın üzerinde ise hava yağmursuz, bulutsuz ve güneşli anlamına gelir. Gösterilenin aynı olduğu gösterenin değiştiği durumlara da örnek verilebilir. Sigara içilmemesi için asılan “sigara içmek yasaktır” yazısı ile üzerine çarpı konan bir sigara resmi aynı kavramları anlatmaktadır; ama

gösterilenleri farklıdır. 21. yy.'a yeniden uyarlanan Saussure'un temel gösterge tablosunda gösterge artık göstergenin fiziksel ve özdek şekli olarak kabul edilmektedir. Yani koklanan, tadılan, görülen hissedilen ve duyulan bir durumdur (Tuzcu Tıǧlı, 2012, s.17).

Saussure' göre gösterilen ve gösteren cisimden ziyade biçimi anlatmakta olup tamamen psikolojiktir. Dilbilimsel göstergeler bir "isim" ve bir "şey" arasındaki bağ değil bir "kavram" ile bir "ses biçimi" arasındaki bağdan oluşmaktadır. Ses, ses biçimi anlamında değildir; ses fizikseldir. Bu çerçevede dilbilimsel göstergeyi meydana getiren diğer bir unsur da soyut olan "kavram" tanımlamasıdır (Saussure, 1983, s.66). Saussure, genel olarak dilbilimsel göstergelere yoğunlaştığından yazıyı bağımsız, ikincil, farklı ama gösterge sistemi ile karşılaştırılabilir gördüğünden yazılı bir sözcüğün yalnızca kavramı değil bununla birlikte bir sesi temsil ettiği de iddia edilmiştir. Bundan dolayı Saussure konuşma ve yazı arasındaki ilişkiyi gösterilen ve gösteren arasındaki ilişkiye benzetmektedir.

Şekil 43. Kavram. Chandler, D. (2012). *Semiotics for beginners*. <http://www.aber.ac.uk/media/Documents>. sayfasından erişilmiştir.

Langer ise dilbilimsel göstergede Saussure'in söylemekten uzak durduğu "sembol" sözcüğü üzerinde durmuştur. "*Semboller nesnelerinin yerine geçen şeyler değildirler*" (Langer, 1951, s.61). Fakat onların anlamlandırılmalarında birer vasıtaadır. Sözcüklerin ortaya çıkardığı edimler düşünme aşamasıdır. Louis Hjelmslev, "söylem" ve "içerik" ifadelerini gösteren ve gösterilen kavramları için kullanmıştır (Hjelmslev, 1961, s.47). Bu kapsamda gösteren; göstergenin biçimini, gösterilen de içeriği olarak görülmektedir.

Vardar ise göstergeyi "genel olarak bir başka şeyin yerini alabilecek nitelikte olduğundan kendi dışında bir şey gösteren her türlü nesne, varlık ya da olgu" olarak tanımlamıştır (Vardar, 1988, s.111). Gösterge geniş anlamıyla bireylerin bir toplumda birbirleriyle anlaşmalarında oluşturdukları ve kullandıkları doğal diller (Fransızca, İngilizce, Almanca vb) farklı mimikler (baş, el, kol hareketleri), müzik, resim, yazın, mimarlık düzenlemeleri, moda, reklam afişleri, bazı meslek gruplarında kullanılan flamalar, trafik işaretleri, işitme ve

konusma engelliler için alfabelerden oluşan ve hareket, görüntü, yazı ve ses gibi gereçler vasıtasıyla gerçekleştirilen dizgelerin meydana getirdiği anlamlı bütünün birimlerinden oluşmaktadır. Örnek vermek gerekirse bir tablodaki figür veya renk unsuru bir gösterge olarak değerlendirilebileceği gibi bir edebi eserde kahramanların davranışları veya amacı ya da moda açısından bir kazak, etek, çanta vb. diğer birimler ile ilişkiye giren bir gösterge olarak değerlendirilebilmektedir (Rifat, 1992, s.6). Göstergebilim yalnızca dilsel göstergelerden oluşmayıp anlamlı bir bütün oluşturan ve temsili olan her şeyi incelemektedir. Bunun sonucunda da kendileri dışında bir şeye göndermede bulunan eylemler ve anlamlandırma yapılarıdır.

Göstergeler, bir nesnenin yerini alma aşamasında duygular, nesne ve birey vasıtasıyla yer değiştirmektedir. Bu noktada göstergelerin afiş ile bağdaştırılması mümkündür. Çünkü afişler anlamın değiştirilmesinin betimlenmesi anlamındadır. *“Eğer bir nesne, bir imgenin yerini alıyor ve ona ait tüm özellikleri kendine mal ederek, onun bir ifadesi haline gelirse buna “gönderge sistemi” denir* (Williamson, 1978, s.19). Gönderge, dünyada bir kavram veya kelimenin gösterdiği şeyi ya da fiili ifade etmektedir. Gösterge dışsal olup gösterilen de göstergenin parçalarından biridir. Bundan dolayı gönderge, göstergelerdeki kodları çözümleyerek göstergenin iletmek istediği mesajı kısaca gösterilen hangi kavramın yerine durduğunu ve ne olduğunu bulmaya çalışmaktadır (Tuzcu Tıgılı, 2012, s.19).

2.10.1. Afiş ve Göstergebilim Arasındaki İlişki

Afiş görsel bir unsur olup bir grafik tasarımı ürünüdür. Görsel tasarımlar, genel olarak resimler, yazılar, semboller ve imgeler ile aktarılmaktadır. Bundan dolayı afiş ürünü bu kavramların tamamını inceleyen ve anlamlandıran *“göstergebilim”* farklı bir ifadeyle *“semyoloji”* kavramı ile açıklanabilir. *“Toplumsal yaşamdaki çeşitli anlamlı bütünleri ele alarak, insanların birbirleri ile iletişim kurmalarını sağlayan gösterge sistemlerini inceleyen, anlamlandıran ve sınıflandıran bilim dalına, semyotik ya da semyoloji adı verilir”* (Teker, 2009, s.73). Görsel bir iletişim unsuru olan afiş toplumlara seslenmektedir. Bu işlevi yerine getirmek onu sınıflandırmak ve anlamlı kılmak göstergebilime aittir.

Birey görme duyusu sayesinde armonik imgeler ile oluşturulan gerçekliğin bilincine varmakta veya bir evren inşa edebilmektedir. Belirtilen bilinç kimi zaman karmaşık kimi zaman da basit biçimde imgeler ile donatılan doğrudan algılanan bir gerçekliği göstermektedir (Ellul, 1985, s.122). Bundan dolayı bilim konusundaki göstergelerin

çözümlelenerek aralarındaki ilişkilerin kavranması ve toplumsal yaşamdaki alanların sınıflandırılmasına çalışılmaktadır. “Göstergeler kuramının ilk dönem çalışmalarında ‘semiyotik’ kavramı, genel bir göstergeler kuramından çok, bir dil felsefesi kapsamında ele alınmıştır” (Tüzel, 1994, s.18). Kavram ilk kez 17. yy.’da John Locke’un “*An Essay Concerning Human Understanding*” isimli incelemesinde gösterge sorununa yönelerek kendisini göstermiştir. Bundan sonra düşünürlerin birçoğu yapıtlarında dilsel ve dil dışı göstergelerin incelenmesi problemlerini ele almaya başlamıştır.

Göstergebilimin öncüleri arasında Avrupa’da ise F. de Saussure ve ABD’de C.S. Peirce bulunmaktadır. İletişim ile ilgili olguların tamamını kapsayan bir gösterge kuramı tasarlayarak bunu mantık ile bir tutmuş ve bunu “*semiyotik*” olarak tanımlamıştır. Peirce bireylerin yalnızca göstergeler ile düşünebildiğini belirtmiştir (Innis, 1985, s.302). Göstergeler daima yapısal bir anlam taşımayan nesneler, hareketler, tatlar, kokular, sesler, resimler ve kelimelerden oluşmaktadır. Belirtilen unsurlar ancak bireyler tarafından anlamlandırıldığında gösterge halini almaktadır. Peirce’ye göre bir şeyin gösterge olması için onun gösterge olarak anlamlandırılması gerekmektedir. Herhangi bir şey o şeyi temsil ettiğinde, kendinden başka bir şey yerine geçtiğinde ve herhangi bir şeyi anlamlandırırdığında gösterge niteliği kazanır. “*Göstergeler genellikle farkında olmaksızın, onları tanıdık sistemlerle bağdaştırarak oluşur. Bu da göstergebilimin can damarı olan göstergelerin, anlamlı bir şekilde kullanılmasıdır*” (Chandler, 2021)

Avrupa’da F. de Saussure göstergebilimsel alandaki çalışmaları eş zamanlı olarak yürütmüş Genel Dilbilim Dersleri (Cours de Linguistique Generale) isimli eserinde bir mantıkçı olarak değil bir dilbilimci olarak konuya yaklaşmış, Peirce de ABD’de göstergebilimsel olguları sınıflandırmak amacı ile bir göstergeler sistemi oluşturmuştur. Pierce göstergebilimin ana dallardan biri olmasını ve dilbilimin de bunun alt dallarından biri olması fikrini öne sürmüştür. Amerikalı düşünür C.W. Morris genel bir kuram oluşturmaya çalışarak 1930 yılında Göstergeler Kuramının Temelleri (Foundations of the Theory of Signs) ve 1946 yılında Göstergeler, Dil ve Davranış (Signs, Language and Behaviour) isimli eserleri yazmıştır (Tekel, 2009, s.73).

Julien Greimas (Fransız göstergebilimci)’a göre göstergebilim dünyadaki anlamlar evreninin temel özelliklerini sınıflandıran ve anlamlı sistemlerin tamamını çözümleyen özerk bir bilimdir. Greimas İstanbul ve Ankara Üniversitelerinde anlambilim dersleri vermiş ve simgesel mantığa ilgi duyarak sadece iletişim olgusunu değil anlam üretiminin eklemeleme biçimlerini de araştırarak aksiyom ve hipotezlere dayalı genel bir göstergebilim ileri

sürmüştür. Genel bir değerlendirme yapıldığında her kuramcının tarzlarının birbirinden farklı olduğu görülmekle birlikte kuramlarının tamamının özlerinin aynı olduğu söylenebilir. Göstergebilim çalışmaları neyin nasıl iletildiği ve anlamın nasıl düzenlendiği ile ilgili olarak göstergelerin işlevlerinden bahsetmektedir. *“Dolayısıyla göstergebilimsel (semyolojik)-yapısalcı çalışmalarda nedensellik ve belirleyicilik yerine ‘ilişkiler’ önemli noktadır”* (Türkoğlu, 2004, s.175). Bu nedenle göstergebilim ile metin çözümlemeleri yapılabilir.

Metinler yazıdan oluşabildiği gibi çözümlenen bir fotoğraf, görüntü, sembol veya imgelerden oluşabilir. *“Ancak, göstergebilimsel yaklaşımla gerçekleştirilen metin çözümlemelerinde, göstergebilimsel bir yaklaşım içinde içerik ve biçimin nedensiz ve geçici bir ayrımını yaparak metni oluşturan göstergeler dizgesinde yoğunlaşırız”* (Berger, 1994, s.14). Çünkü metinlerin bazılarında biçim ve içerik her zaman birbiri ile örtüşmemektedir. Bu durumlarda daha ziyade çağrışımlardan, eğretilmelerden ve yan anlamlardan faydalanılır. Bu sayede içerik ve biçim geçici ve nedensiz bir süreyle ayrı tutularak metin içinde bulunan göstergelerle anlamlandırılır.

2.11. Afişin Yapısal Özellikleri

2.11.1. Anlatısal Göstergeler

Göstergebilim, bireylerin birbirleri ile anlaşmak için kullandıkları mimarlık düzenlemeleri, ulaşım yolları, reklam ve film afişi, tiyatro gösterisi, resim, müzik eseri, trafik, görüntüler, davranışlar, doğal diller ve moda gibi bildirim amacı taşıyarak veya taşımadan farklı birimlerden oluşan dizgeler bütünüdür. Farklı bir ifade ile birey ile doğa arasındaki ilişkileri açıklamak, gösterge ve gösterge dizgelerini tasnif etmek, göstergelerin birbirleri ile olan bağlantılarını saptamak, anlamlı her birimin bütün olarak oluşturdukları dizgeleri sınıflandırmak için yalın, kapsayıcı ve tutarlı bir kuram oluşturmak gibi araştırmaların birçoğu *“Göstergebilim/semyoloji”* alanının içerisinde (Rifat, 1992, s.83). Bundan dolayı birimleri birleştirerek dizgeler meydana getirmek için bazı unsurlara ihtiyaç vardır. Bu unsurlar arasında zaman, birey ve uzam bulunmaktadır. Vladimir Propp (Rus dilbilimci) yüze yakın Rus halk masalını incelemiş ve anlatı çözümlemesi ve göstergebilim çözümlemesi arasındaki ilişkinin anlaşılmasını sağlamıştır. Yapısal anlatı çözümlemelerinde öncü yöntemler kullanarak bu yöntemleri geleneksel hale getirmiştir. Ona göre masalların tamamının yapısında değişmezlik ilkesi bulunmaktadır (Tuzcu Tıgılı, 2012, s.23).

Propp'un olay örgüleri içerisinde doğrudan etkili olan unsurlar arasında kişi, zaman ve mekân bulunmaktadır. Bireylerin yerine getirdikleri rollere göre “31 işlev” saptanmıştır. Fakat Propp eylem planlarına göre bireyleri indirgemektedir. Bu sayede anlatıda bireylerin işlevlerini çözümlemiştir (Küçükdoğan, 2010). Afiş çözümlemelerinde de masalda olduğu gibi birey unsurundan bahsetmek mümkün olmasa bile belirli bir fonksiyonu olan ve bu fonksiyon ile sunulan birey unsurunu ele almak mümkündür. Örnek vermek gerekirse film afişinde yönetmenin adı, konser afişinde orkestra şefinin adı gibi öğeler anlatısal göstergelerden bireyi belirtmektedir.

“Uygulamada bir söylemin anlatı düzeyine erişebilmesi için, en azından belli bir zamanda bir söyleme, düşünme ya da yapma edimiyle donatılmış bir kişiyi içermesi gerekir” (Yücel, 1979, s.13). Öykü ve birey anlatıcının belirli bir zaman ve yerde gerçekleşen yaklaşık betimlenen mekânlara yerleştirilmektedir. Zaman, birey ve uzam üçgenini meydana getiren unsurlardan birinin değişmesi diğerini de değiştirir. Okurlar, film seyircileri gibi metindeki anlamı bu unsurların birbirleri ile olan ilişkileri çerçevesinde çözmeye çalışır.

2.11.2. Teknik Göstergeler

Yalnızca anlatısal göstergelerin kullanılması afiş tasarımını için yetersizdir. Tasarımı tasarım yapan görsel düzenlemedir. Fakat görsel düzenlemelerin yapılmasında uygulanması gereken noktalar bulunmaktadır. Yapılan ürün her şeyden önce izleyiciye/okuyucuya seslendiğinden gerek görsel gerekse de teknik anlamda eğlendirici, yaratıcı ve heyecan verici olmalıdır. İzleyiciye ulaşmak filmlerin temel amacı arasındadır. Bundan dolayı filmin tanıtım ve pazarlanmasında izleyicilerin izleme isteğini uyandıran afiş tasarımının yapılmasının önemi büyüktür. Bundan dolayı afişlerdeki teknik göstergeler oldukça önemlidir. Afişin teknik göstergeleri arasında piktogramlar, semboller, renk, biçim ve ışık bulunmaktadır (Tuzcu Tıgılı, 2012, s.25).

2.11.2.1. Simgeler (Semboller) ve Piktogramlar

Simge (sembol) hayal edilebilen kavramların tamamı için kullanılan ve toplumsal anlamları işaret yoluyla anlatmaya yarayan evrenselleşmiş somut biçimlerdir. Örnek vermek gerekirse Hristiyanlığın sembolü arasında İsa'nın çarmıha gerilişinden esinlenerek ortaya çıkan “haç” sembolüdür. Ayrıca Yahudiliği “Davut Yıldızı”, İslamiyet'i de “hilal” simgeler (Teker,

2009, s.83). Kısaca yaşanmışlıklarla birlikte gösteren ve gösterilen arasındaki ilişki okuyucunun hafızasında bir anlam ve değer kazanmaktadır.

Gösteren ve gösterilen ayrı ögeler olsa bile toplum açısından bir bütünü oluşturmaktadır. Bir amblem olarak tasarlanan, yaz olimpiyatları için tüm dünyada tanınarak bir sembole dönüşen “*Olimpiyat halkaları*” bunun örneklerinden biridir (Erhardt ve Stiebner, 1982, s.15).

21. yy.’da afiş tasarımının evrensel bir dil oluşturması için sembolik (simgesel) yöntemlere başvurulmaktadır. Simgenin yapısı ve düzeni tanımlanarak yapısal ögelerin kullanımı estetik kurallar içerisinde kalmalıdır. Farklı ülkelerde bulunan bireyler sembollerini aynı algılamalı; sembol mevcut alışkanlık ve kurallara uygun olmalıdır. Göstergebilimsel anlamı ile simge Charles Peirce’ün nesne ile gösterge arasındaki ilişkiden yola çıkarak belirlediği üç gösterge çeşidinden (symbol, index, icon) biridir. Bu çerçevede simge objesine uzlaşma, kural veya kanunla gönderme yapmaktadır; niyetli ve nedensizdir. Simgede içerikle biçim arasındaki bağıntı nedenli olmayıp uzlaşmaya bağlıdır. İletişim niyetiyle üretilip kullanılan simgelere en güzel örnek bir dilde kullanılan sözcüklerdir. Örnek vermek gerekirse “*masa*” sözcüğüyle gönderme yaptığı obje arasında hiçbir nedensel bağ ve ilişki bulunmamaktadır; fakat uzlaşma vardır. Bu nedenle tecrübe ve yaşanmışlıklar bireylerin zihninde gösteren ile gösterilen arasında nedenli veya nedensiz bir ilişki kurarak toplumların bunları bir bütün olarak algılamasına bu sayede uzlaşmaya varılmasını sağlar. Farklı bir ifade ile simgelerin yorumlanabilmesi için çözümleyen/okuyanın bunların anlamlarını bilmesi gerekir. Bu çerçevede simgeler toplumdan gelerek soyut kavramları aktaran, insanları bütünleştiren, değişim gösteren, sürekli olan ve sonradan öğrenilen üretimlerden biridir (Küçükdoğan, 2012, s.1)

Simgeler, bir nesne, hizmet veya ürünü göstermeye yarayan göstergeler arasındadır, simgeler evrensel bir dil yaratmak için topluma yaygın bir biçimde hizmet veren farklı mekanlarda kullanılmaktadır. Kısaca simgeler alınan nesneyi direkt olarak göstererek bunların tüm insanlar tarafından algılanmasını sağlamaktadır. Simgeler, nesnelerin yalın silüetine benzer ve resim işlevi görüp iletişimi doğrudan sağlarlar. Piktogram sözcüğü de Latince ’den gelip “*pictus*” ve “*gram*” sözcüklerinin bir araya gelmesi ile oluşan ve yazısız resim anlamına gelen bir kelimedir. Yani piktogram resimsel bir ifade olan simgesel işaretlerin bir sistem dâhilinde toplanmasıdır. Anlamı uluslararası düzeyde anlaşılabilir bir gösterge sistemi kurmak ve anlamı evrenselleştirmektir (Tuzcu Tıgılı, 2012, s.27).

2.11.2.2. Göstergelerin Biçimleri ve Anlamları

Göstergelerde geçmişten 21. yy.'a kadar birçok unsur yer edinmiştir. 21. yy.'da kullanılan yazısız resimlerin (piktogram) birçoğu ve tescilli marka bu temel işaretler üzerine kurulmaktadır. Göstergelerin biçimleri ve bu biçimlerin bazı kullanım amaçlarıyla özellikleri bulunmaktadır.

Daire: İnsan yaşamında farklı alanlarda ve anlamlarda karşımıza çıkan gösterge biçimlerinden biri de dairedir. Çin yazınında parlaklık, 21. yy.'da da halka olarak kullanıldığında sonsuz evreni, soyutluluğu, merkeziliği ve kapalılığı çağrıştırmaktadır (Smith, 2004, s. 97). Simyacılar, altının ifade edilmesinde yararlanırken tekerlek olarak da hareketlilik ve dinamizmi sembolize etmektedir. Trafikte de yasak işareti olarak kullanılmaktadır.

Kare: Somutluğu, gerçekliği, sertliği, sağlamlığı, keskinliği, taşınmazlığı ve dört yönü ifade eder. Avrupa ülkelerinden bazılarının bayrakları karedir. Kare; belirli alanı çağrıştırarak yönleri gönderme yapmaktadır. Dünya ve üzerinde yaşanan toprak parçasını simgelemektedir. Değişmezlik, kalıcılık ve istikrar anlamlarında kullanılmaktadır (Küçükdoğan, 2012, s. 4). Bundan dolayı kare ile duygusallığın, yalınlığın ve yumuşaklığın bağdaştırılması mümkün değildir. Örnek vermek gerekirse kare biçimli bir yüze sahip bireylerin genel olarak “*sert hatlı*” olarak ifade edildiği görülmektedir. Kare köşelerindeki keskinlik karakterdeki sertlik ve keskinliği de anlatabilir.

Üçgen: İlgi, dikkat ve aklı temsil etmektedir. Eşkenar üçgen de uyarı ve dengeyi simgeler. Bundan dolayı trafik levhalarındaki üçgenin bu duruma bağlanması mümkündür.

Ağaç: Canlılığı, sağlığı, evreni, gelişimi ve insanların büyümesini ifade etmektedir. Bunun nedeni ağacın kendini yenileyen, yeşeren ve sürekli büyüyen bir unsur olmasıdır.

İnsan: İlk defa buzul çağında insana benzeyen figürler kullanılmıştır. Çin yazınında da insanlara ait figürler, insanüstülüğü belirtirken Barok Çağ'da Soligenli makas üretim evini Henkel kullanmıştır. 21. yy.'da da piktogram olarak ikizler işareti kullanılmaktadır (Teker, 2009, s. 82). Bu bilgilere göre insan figürünün göstergebilim açısından önemli olduğu ve farklı anlamları ifade ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Yıldız: Mısır hiyerogliflerinde tanrıyı, gökyüzünü, uzaktaki değeri ve evrenin sonsuzluğunu ifade etmektedir. Biçimsel olarak dinamik ve dışa yaygın olarak kullanılan bayrak 21. yy.'da ülkelerin birçoğunda politik sembol olarak kullanılır. İnanış ve kültüre göre köşe sayıları ve

şekli değişmektedir. Bundan dolayı yıldız sembolü genelde yol gösteren, ışık, aydınlık, özgürlük, zafer ve barış gibi olumlu öğeleri temsil etmektedir (Tuzcu Tıgılı, 2012, s. 29).

Güneş Işığı: Neşe, gençlik, parlaklık ve aydınlığı simgeler. Yaz olimpiyatlarındaki olimpiyat spirali de bu çağrışımlar arasındadır. Çoğu ülke için Kraliyet Evi'nin simgesi olup yeniden doğuş anlamında kullanılmaktadır (Küçükdoğan, 2012, s. 4).

Ok: Piktogramlarda sıklıkla kullanılan oklar sağ-sol, aşağı-yukarı gibi anlamlardadır. Şehir merkezi levhalarında ve asansör giriş çıkış kapılarında sıklıkla rastlanmaktadır.

2.11.2.3. Bir Tasarım Elemanı ve Simgesel Bir Öge Olarak Renk

Grafik tasarımcı, kompozisyon, tipografi, kavramsal çözüm gibi farklı problemlere çözüm ararken bir yandan da renk unsurunu tasarımın bir unsuru olarak oluşturmak zorundadır. Ton ve renkler sayesinde ön plan, tipografi ve biçim daha kolay algılanır; çünkü renkler görsel hiyerarşinin ayırt edilmesinde önem taşır. Bu noktada renklerin sadece kendi kendilerine sahip oldukları anlam değil birlikte kullanıldıklarında oluşan anlamları da incelenmektedir. Renkler iyi kullanılıp bilinçli bir biçimde düzenlenirse başarılı ve kolay algılanan tasarımlar oluşur; fakat tasarım alanında renk kullanımı konusunda genel ilkeler oluşturmak ve bunları temel tasarım kuralları olarak ortaya koymak mümkün değildir (Uçar, 2004, s. 46). Farklı bir ifade ile renklerde evrensel kimlikler bulunmaktadır; fakat renklerin anlamları daima kimlikleri ile tutarlı olmayabilir. Bu durum tasarımcının beklentisi ve kendi stili ile ilgilidir.

Beyaz: Temizlik ve saflığın simgesi olan beyaz rengin kabul edici ve olumlu bir tavrı bulunmaktadır. Ton olarak beyaz, üzerinde en az tartışılan renkler arasındadır. Siyahın karşıtı olup tektir. Farklı renklerde ton farklılıkları bulunmakla birlikte beyaz tek renk olduğundan böyle bir zorluğu yoktur (Uçar, 2004, s. 48). Beyaz; kabul edici, barışçıl, saflık ve olumluluğun bir yansımasıdır. Nur, aydınlık, bilgi, ışık gibi erdemli ve olumlu değerler ile örtüşmektedir. Fakat bu durum beyazın belirtilen niteliklerinden farklı anlamlar taşıyamayacağı anlamına gelmez. Örnek vermek gerekirse Eski Hint ve Çin toplumlarında beyaz yas ve ölümü simgelemektedir.

Siyah: Batıda matem ve ölümü temsil eden siyah resmiyet ve aristokrasinin de rengidir. Çin'de de kuzey ve kışın göstergeleri arasındadır (Floch, 2001, s. 36). Fiziksel olarak renklerin tamamını soğuran siyah gizemli, gizli, bilinmeyeni ve dışa kapalı olanı simgeler. Kuzey Afrika ve Eski Mısır ülkelerinde verimliliği temsil etmektedir.

Kırmızı: Kan, aşk, ateş ve tutkunun rengidir. Dinamik, enerjik, aktif bir yapısı bulunmaktadır. Bununla birlikte dikkat, tehlike ve olumsuzluğu da simgeler. Bu nedenle örneğin trafik işaretlerinde kırmızı eril bir renktir.

Sarı: Gümüş ve altının rengidir. Eski Mısır'da utanç ve gözden düşmeyi simgeler. Çin'de ise saray ve saltanatı temsil eder. Uluslararası trafik levhalarında da dikkat rengi olarak tanımlanır. İç mimarlıkta içten ve sıcak bir hava oluşturulması için kullanılmaktadır.

Mavi: Deniz, su ve gökyüzünün rengi olduğu için huzur ve sonsuzluğu simgelemektedir. Anadolu, Arap yarımadası, Hindistan, İran ve Mısır'da kötü ruhları uzaklaştıran bir renk olarak tanınırken Mezopotamya'da bağışlamayı ve tanrısal lütfu simgeler. Kırmızının karşıtı olup huzur verir, dinlendirir. Mekânda soğukluk oluşturur. Bu çerçevede bakımevleri ve hastanelerin renklerinin mavi olması rahatlık ve huzur veren anlamı ile açıklanabilir (Tuzcu Tıgılı, 2012, s. 31).

Yeşil: Sarı ve mavinin birleşimi ile oluşan yeşil her iki rengin de özellik ve anlamlarını içermektedir. Sarının canlılığına mavinin de dinginliğine sahiptir. İslam dininde kutsal bir renk olan yeşil murat ve cennetin rengidir. Camii, türbe gibi kutsal yerlerin yeşil olmasının nedeni bu durumdur. Kumanda ve düğme masalarında kırmızının karşıtı olarak enerji veya açık olduğunun göstergesidir. Trafikte de “geç” anlamına gelmektedir (Gage, 2000, s. 189-190).

2.12. İllüstrasyon

İllüstrasyon sözel unsurlar arasında bulunan metin, slogan veya başlıkları yorumlayan veya betimleyen genel öğelerdir (Becer, 2015, s. 210). Sözcük anlamı resimleme olan illüstrasyon bir metin veya konunun açıklanması ve yorumlanması amacıyla yapılmaktadır (Sürmeli, 2004, s. 24). Ambrose ve Harris (2010, s. 23) ise illüstrasyonu süslemek, örneklendirmek veya açıklamak olarak tanımlamıştır. Düşünce ve metinlerin açıklanması, tasvir edilmesi hedefi ile en yaygın kullanılan resimleme türü illüstrasyondur (Kaptan, 1996, s. 55). Turani (1998, s. 71) ise illüstrasyonu kitaptaki bir metni açıklayan veya süsleyen resim olarak ifade etmiştir.

Metin, slogan veya başlık gibi sözel unsurların görsel olarak betimlenmesi veya yorumlanması ile ilgili unsurların tamamına illüstrasyon denmektedir (Becer, 1999, s.210). İllüstrasyon grafik sanatı içerisinde bulunan ya da grafik sanatından uzak bireyler için farklı

anlamlara gelmektedir (Kaptan, 1996, s. 56). Batı ülkelerinde de gereken ilgiyi yeni yeni gören illüstrasyon Türkiye’de de gereken ilgiyi gerek piyasa açısından gerekse de akademik açıdan görememiştir. Türkiye’de ise 1960’lı yıllarda kelime dağarcığına girmiştir.

İllüstrasyon, var oluştan beri iletişimin sağlanmasında etkili olmaktadır. Bir düşüncenin ifade edilmesi, bir metnin tanımlanması ve desteklenmesini sağlar. İllüstratör (sanatçı) tasarım aşamasında grafik tasarım öge ve ilkelerini dikkate almadan illüstrasyonu tasarlamamalıdır. İllüstrasyonu meydana getiren elemanlar yüzeyle ve birbirleriyle bütünlük içerisinde dengeli ve orantılı olmalıdır. İllüstrasyon teknikteki başarısı, zengin ve çarpıcı içeriği ile seyirciyi etkisi altına almalıdır (Atabey, 2010).

Şekil 44. İllüstrasyon-1. Pinterest (t.y.). <https://tr.pinterest.com/pin/202943526943879877/> sayfasından erişilmiştir.

İllüstrasyon kitap resmi olarak bilinmekle birlikte yazılı bir metnin anlamının genişletilmesi, metnin daha ilginç bir hale getirilmesi veya metne açıklık getirilmesi için kullanılan çizim türlerinden biridir. İllüstrasyonlar, kitaplarda, eşya yüzeylerinde veya mimari yüzeylerde asıl amaç olarak açıklayıcı ve öğretici bir öncelik taşımaktadır. Açıklayıcı fakat bir metne eşlik etmeyen afişler de 20. yy.’da illüstrasyon olarak değerlendirilmiştir. İllüstrasyon tanımı yazılı olarak anlatılabilecek konuları resimlemekle birlikte soyut sanatın değerinin artırılması için kullanılan görsel uygulamalar bütünü olarak da kullanılmaktadır. Ticari afişler, reklam afişleri veya kitap çizimleri dışında da sözel ifadelere yönelik görsel ürünler

sanat adına üretilmiş olsa bile birçok eleştirmen ve sanatçı tarafından illüstrasyon olarak kabul görmektedir (YEM, 2008, s. 733).

Kitapların el yazması olarak üretildiği, sonradan da basım tekniğinin geliştiği dönemlerde görsel malzeme olarak kullanılan illüstrasyon önemli bir malzeme kaynağı olarak olagelmıştır. İllüstrasyonlar samimiyet, doğallık, mizah ve gerçeküstü imajların yaratılmasında önemli bir rol taşımaktadır. 21. yy.'da ise illüstrasyonun tek başına bir çalışma alanı olduğu söylenebilir. Genel konularda farklı çalışmalar üreten illüstratörler bu çalışmaları pazarlayabilmektedir. İllüstrasyonlar sıcak bir ortam yaratılması gibi konularda da yararlar sağlar (Uçar, 2004, s.163-164).

İllüstrasyon bir ilanın akılda kalmasını, iyi kavranmasını ve ifade gücünü arttırmaktadır. Yazı ile uzun uzun anlatılabilecek bir konunun daha az sözcükle aktarılmasını sağlamaktadır. İllüstrasyon anlatılmak istenenin hedef kitleye basit ve daha çabuk iletilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. İllüstrasyon bir konuyu, yaşanmış bir hikâyeyi veya bir kurguyu, fantastik bir anlatım ile çizimleri kullanarak merak uyandırmaktadır (Çağala, 2019).

Fotoğrafi çekilemeyen bir konunun görüntülenmesinde, konunun bir bölümünün abartılması, ayrıntının çizilmesi gerektiğinde, perspektif ve renk farklılıkları yaratılmasında illüstrasyondan faydalanılabilir. İlgi çekicilik sağlayarak daha çok duygulara etki eder. Konunun daha çarpıcı, dikkat çekici hale getirilmesi için illüstratör biçim ve renklerde düzenlemeler yapabilmektedir (Pektaş, 1988, s. 46).

Belirli bir konunun pratik ya da plastik açıdan dile getirilişi illüstrasyon olarak tanımlanmaktadır. İllüstrasyon bir fikir, konu veya olayın resmini yapma veya fotoğrafını çekerek resimlenmesi sanatıdır (Öncül, 1989, s.6). Fakat zaman içerisinde değişen ve gelişen koşullar içerisinde belirtilen tanımlar illüstrasyon için yeterli olmamaktadır.

Lautrec afişlerin sanat eseri olarak sayılmasındaki öncülerden biridir. Lautrec'in kendi döneminde duyurmak için çizdiği afişlere ait görseller metin-görsel bağlamında değerlendirildiğinde 20. yy. son çeyreğinde illüstrasyon tanımına uyan bir örnek teşkil ettiği görülebilir. İnsanlar görsel imgelerle dolu bir evrende yaşadığından günlük yaşantının çoğu görülen imgeler ile geçmektedir. 20. yy.'ın son çeyreğinde bireyler sinema, TV, afiş, dergi, gazete gibi araçlar tarafından üretilen görsel imgeler ile birlikte. 19. yy.'da yazı ve söz büyük ölçüde birey yaşamında etkin iken günümüzde yerini görselliğe dayanan bir kitle

kültürüne bırakmıştır (Tuna, 1997, s.32). Bu değişimle birlikte görsel okuryazarlık kavramı gündeme gelmiştir.

2.12.1. İllüstrasyonun Tarihçesi

İlkçağda mağara duvarlarına çizilen görseller illüstrasyonun ortaya çıkış dönemi olarak gösterilebilir. Bu yargıya varılmasındaki en önemli ve en büyük sebep ise belirtilen görsellerin illüstrasyonda bulunan işlevsellik niteliğidir. Altamira Mağarası (İspanya) ve Lascaux Mağarasında (Fransa) bulunan resimler en bilinenler arasındadır.

Resimli kitapların ilk ortaya çıktığı dönemler bazı sanat tarihçileri tarafından illüstrasyonun başlangıç tarihi olarak gösterilmektedir (Kaptan, 1996, s. 56). Bunun nedeni de illüstrasyon sözcüğünün tanımının günümüzde yapılmış olmasıdır.

Şekil 45. Altamira Mağarası, İspanya. Wikipedia (2023). http://de.wikipedia.org/wiki/H%C3%B6hle_von_Altamira#mediaviewer/Datei:AltamiraBison.jpg sayfasından erişilmiştir.

İllüstrasyon ve resim arasındaki farkın tam olarak belirlenememesi temel problemler arasında bulunmaktadır. Fakat illüstrasyon sözcüğüne örneklemek, açıklamak vb. anlamlar ile bakıldığında illüstrasyon ve resim arasındaki fark da ortaya çıkmaktadır. Bundan dolayı illüstrasyon tarihi mağara duvarlarına çizilen resimlere dayandırılabilir.

Resimli kitapların kökleri çağdaş illüstrasyonun da kökleridir. Çağdaş illüstrasyonun ilk örnekleri, harfler ve renkli resimlerle bezenen ve el yazmaları ile hazırlanan antik rulo

parçaları olarak gösterilebilir. Korunabilen en iyi örnek “*Mısır’ın Ölüler Kitabı*”dır. “*Vatikan Virgili*” ile “*Milano İliadası*” hariç olmak üzere Klasik Roma’dan 21. yy.’a çok az örnek kalabilmiştir. Belirtilen klasik metinlerin nüshaları M.S. IV. yüzyıla ait örneklerdir. Bu tarihten sonra illüstrasyon stillerinde büyük gelişmeler görülmüştür (Kaptan, 1996, s. 56).

2.12.2. İllüstrasyonun İşlevselliği

İllüstrasyonlar; hikâye anlatma, büyüleme, şaşırtma, teşvik etme, eğitme, açıklama, esinlenme, bilgilendirme, yorum yapma, bezeme, eğlendirme, süsleme, problemlerin çözümü gibi işlevler için kişisel, farklı ve yaratıcı yöntemlerin görsel bir şekilde iletilmesini sağlamaktadır (Wigan, 2012, s. 9).

Pager’in açıklaması şu şekildedir (2000); İllüstrasyon, obje veya kavramın gerçek veya hayali grafiksel sunumunun oldukça detaylandırılması ile meydana gelmektedir. Başka türlü sunulamayan veya fotoğraflanamayan objeleri görsel bir dil aracılığıyla sunmayı içermektedir.

İllüstrasyonun seçilmesinde aşağıdaki nedenler ön planda bulunmaktadır (Keş, 2000, s.31).

1. Müşteriler kolay basılabilen ve modern tasarımları tercih etmektedir.
2. İllüstrasyon çoğu zaman fotoğrafın maliyetinden daha uygun olmaktadır. Toptan eşya katalogları (ucuzluk katalogları), alışılmış tek ürünler için durum normal bir seyir gösterecektir. Bununla birlikte kullanım kılavuzları da maliyetin düşürülmesi için siyah-beyaz basılır.
3. Müşteri her zaman ihtiyaç duyduğu iletişimi fotoğraf ile karşılamaz, taleplerini açıkça ortaya koyamayabilir. Bu, iç parçaları gösterilemeyen bir ürün veya bir harita olabilir. Ürünün iç parçalarını göstermek için illüstrasyona gereksinim duyulmaktadır.
4. Müşteri ürün tanıtımındaki tasarımları kavramsal veya düşünce aşamasında görmek isteyebilir. Bunun nedeni üretim için herhangi bir harcama yapmadan taslak aşamasında görmeyi istemesidir.

İllüstrasyon, metinlerin, düşünce ve tasarıların betimlenmesi ve açıklanmasında yardımcı olur. İllüstrasyonun iletişimdeki rolü göz önüne alındığında bilgi verici ve öğretici niteliğine, hizmet ettiği alana ve hitap ettiği kitleye göre sınıflandırılabilir.

İllüstrasyon birçok farklı teknikle yapıldığından farklı görsel çözümler sunabilir. Böylece aktarılacak ve anlatılmak istenen konu veya mesaj daha kısa sürede ve daha kolay anlaşılabilir. Fotoğrafla yapılmayan obje veya kavramların görselleştirilmesi aşamasında düşünce ve duyguların talep edilen biçimde aktarılmasında büyük kolaylıklar sağlamaktadır.

İllüstrasyonlar taşıdığı fonksiyonlar ile üç grup içerisinde değerlendirilebilir (Keş, 2001, s. 34):

1. Dekoratif İllüstrasyonların İşlevleri: Alanı dağıtmak, cetvel ve çerçeve olarak hareket vermek veya tipografinin etkisini hafifletmek için kullanılmaktadır. Tüm illüstrasyonların genelde bu işi yapabildiği söylenebilir ama dekoratif illüstrasyonlar büyük bir anlama sahip olmadan yalnızca bunu yapabilir. Geometrik şekiller ve geleneksel çiçek motifleri buna örnek gösterilebilir. Türkiye’de yapılan bu tip çalışmalara el yazmaların kenarlarına yapılan tezhipler örnek gösterilebilir.

2. Bilgilendirici İllüstrasyonların İşlevleri: Görsel açıklama ve bilgilendirme alanını kapsamaktadır. Diyagram ve harita içinde doğrudan ve tamamen kullanılmaktadır. Diyagramlar ise bir makinenin üzerindeki düğmelerin yanında bulunan yüzey grafikleri ve şekillerdir. Kullanım kılavuzlarında bulunan illüstrasyonlarda, illüstrasyonun bilgilendirici fonksiyonunu açıklamaktadır.

3. Yorum ve Düşünce İşlevi: Düşünce ve duyguların açıklanmasında kelimeler her zaman yeterli olmayabilir. İllüstrasyonlar, yorum ve düşünce işlevini yerine getirerek yazıyı açıklayıcı kılmakta böylece bu yetersizliği ortadan kaldırmaya yardımcı olmaktadır. Ayrıca herhangi metne bağlı kalmadan illüstratör tarafından anlatılan istenen düşünce kolaylıkla aktarılabilir. Karikatür illüstrasyonları buna verilecek en güzel örnekler arasındadır.

2.12.3. Afiş Tasarımında İllüstrasyon Yöntemi

Afişler büyük şehirlerde duvarları kaplayıp devamlı yenilenerek şehir hayatına renk katmaktadır. Bununla birlikte ürün ve alışveriş hakkında tüketiciyi bilgilendirerek karar vermesine yardımcı olur (Taşkın & Şahim, 2007, s. 149).

Afiş çok büyük etkiler yaratabilir. Örnek vermek gerekirse yeni çıkan bir hizmet veya ürün çok sevilen ve tercih edilebilir bir olgu, yaşam tarzı haline gelebilir. Bu durumun tersi de mümkündür. Kötü planlanan bir afiş belirtilen etkilerin tersini yaratabilir.

Afiş, geniş hedef kitlelere ulaşabilmesi açısından güçlü bir iletişim aracıdır. Ortaya çıktığı ilk dönemlerde yalnızca duyuru yapmak için kullanılan afiş, giderek yayılmış, reklam ve ticari amaçlarla birlikte de kullanılarak büyük bir kitle iletişim aracı olmayı başarmıştır. Politik, ekonomik ve kültürel etmenler de dikkate alındığında artık 21. yy.'da kentler hatta semtler de temel alınarak yerel tasarlanan afişler de bulunmaktadır (Çıtav, 2015, s. 49).

Afişte illüstrasyon ve yazı birlikte kullanılmaktadır bu sayede diğer tekniklere kıyasla alıcı açısından oldukça merak uyandırmaktadır. İllüstrasyonların afişte kullanılmasıyla seyircinin ilgisi daha fazla çekilmekte ve afişler çekici hale gelmektedir. Afişlerin illüstrasyon ile bu kadar ilgi çekmesinin ardındaki neden ise ortaya çıkan özgürlük ve farklı tekniklerdir. Böylece ortaya çıkan eserler seyirciye farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Ele alınan konunun en etkileyici ve hızlı bir biçimde anlatılmasında afişe yardımcı olan illüstrasyon dikkatlerin afişe yönelmesini sağlamaktadır. İllüstrasyonun afişte kullanılma nedenlerinden biri de inandırıcılık yaratmak, istek uyandırmak ve bu sayede daha geniş insan kitlelerine ulaşabilmektir (Yalur, 2014, s. 62).

2.12.4. Vektörel İllüstrasyon Kullanımı

Eğri, çizgi, nokta gibi matematiksel ifadeler ile oluşturulan tekniğe vektörel tabanlı illüstrasyon denmektedir. 21. yy.'da sorunsuz küçültme ve büyültmeye yarayan vektörel illüstrasyon çalışmaları tasarımda vazgeçilmez unsurlar arasında yer almaktadır (Akçadoğan, 2006, s. 19). Pek çok tasarımcı tarafından tercih edilen vektörel illüstrasyon basın ilanlarının bulunduğu albüm ve ambalaj kapakları, postalama, gazete, dergi ile billboard ve afiş gibi büyük boyutlu çalışmaları da kullanım alanları içerisine almaktadır.

2.12.4.1. Vektörel İllüstrasyonun Avantaj ve Dezavantajları

Birbirinden farklı biçimlerde tanımlanan matematiksel grafik dilini kullanan vektör programlar, illüstratör ve sanatçılara hayal ettikleri herhangi bir imgeyi çizmek için olanak veren çokgen, elips ve dikdörtgen gibi çizimlerle birlikte “*Bezier Eğrisi*” olarak bilinen eğriler de oluşturabilirler (Caplin & Banks, 2003, s. 19).

İllüstrasyonun büyütülüp küçültülmesi esnasında hiçbir değer kaybetmemesini sağlayan vektörel illüstrasyonlar ile hazırlanan bir illüstrasyon; kartvizit, albüm kapağı, basın ilanı gibi küçük boyutlu tasarımlar için kullanılabildiği gibi billboard ve afiş gibi büyük boyutlardaki tasarımlar için de kullanılabilirler. Bununla birlikte tasarım biçimine göre farklı boyutlarda kullanılabilen amblem ve logolar içinde kullanıma uygundur. Vektörel illüstrasyonda boyut değişimlerinde orijinalliğin korunmasından vazgeçilmek istendiğinde illüstrasyonun kolay bir şekilde birmap tabanlı dönüşümü sağlanabilir. Sabit diskte az yer kaplamaları ile de bilinen vektör tabanlı illüstrasyonlar, vektör dosyaları; bir şekil veya objeyi tanımlamak için, mümkün olan en küçük veri miktarıyla yalnızca gerekli bilgiyi içermektedir (Harris & Withrow, 2008, s. 10). Böylece tasarımcıya e-posta gönderiminde, çalışmalarını web sayfasına yüklemede ve hızlı şekilde bir baskı almada kolaylıklar sağlar. Vektör tabanlı illüstrasyonlardaki avantajlardan bir diğeri de illüstrasyon biçiminin tasarımcı tarafından zorlanmadan değiştirilebilmesidir. Tasarımcı bu sayede tasarımın yerini ve rengini sorunsuzca ve istediği doğrultuda değiştirebilir.

Vektör tabanlı illüstrasyonların avantajları ile dezavantajları da bulunmaktadır. Örnek vermek gerekirse bu teknik ile yapılan çalışmalarda hiçbir zaman fotoğrafın verdiği gerçeklik sağlanamaz. Vektördeki geçiş alanları ve keskin renk karmaşık fotoğraf tonları ile uyuşmaz (Harris & Withrow, 2008, s. 14). Fakat vektörlerin devamlı gelişimi ve eskisine nazaran yapabildiklerinin artması kullanım alanlarını artırmaktadır. 21. yy.'da vektör araçları bitmap dokuları (fotoğraf gerçekçiliğinde görünüm sunmaktadır) uygulamaya olanak verirken eskiden çizim programlarında yapılması zor olan yumuşak renk geçişleri, gölgelendirme ve şeffaflık sağlayabilmektedir (Graphicssoft, t.y.)

Vektörel illüstrasyonun vektör çizim programları olmadan çalıştırılamaması da bir diğer dezavantajdır. Bunun önüne geçebilmek için de oluşturulan tasarımların JPEG4 vb formatlara çevrilmesi gerekir (Yücel, 2008, s. 36).

2.13. Afiş Sanatının Grafik Tasarımındaki Önemi

Eroğlu'na göre grafik tasarım, resimle yazının birbirini destekleyecek ve tamamlayacak bir şekilde kullanılması, estetik ve sanattan yararlanılması gibi yöntemler ile bir mesajın kitlelere ulaştırılma aşamalarından oluşur (Eroğlu, 2013, s. 67). Buradan da anlaşılacağı gibi afişin grafik tasarımdaki çerçevesinin belirlenmesinde estetik kelimesi yönelimlerin doğru şekilde yapılmasına yardımcı olacaktır. Çünkü estetik kavramı afişin grafik tasarım alanları

içerisinde yer alır. Afişin olası tanımları içerisinde afiş sanatsal ve estetik değer taşımalıdır. Bu ifade de grafik tasarımının amacı ve çerçevesi için kullanılmaktadır. Afişler, renkli düzen ve istifi ile estetik değer taşıırken aynı zamanda da belli bir konuda belge değerindedir. Yani afişler gelişigüzel duvarlara asılan estetik yoksunu, düzensiz bir obje değil aksine sanatçının elinde sanatsal değer ve estetik kaygı ilkeleri ile düzenlenen, yoğrulan ve kitleleri etkileyen mesaj içerikli görsel materyaller olarak tanımlanabilirler. Belirtilen yönleri ile afişler grafik tasarım alanı içerisinde önemli bir yere sahiptir.

Afişin bir mesajın hedef kilesine yanlış anlaşılma fırsat vermeden, kolay anlaşılabilir ve amacına uygun olarak iletilebilmesi için ilgi çekici ve yaratıcı olabilmesi, estetik anlayışla düzenlenerek insanları etki alanı altına alması gerekmektedir. Kısaca afiş gereksiz görsel ve bilgi yığımından arınmış olmalıdır. Seyircisini kendisine çekebilen özellikler barındırması gerekmektedir.

Afiş grafik sanatların en önemli öğelerinden biridir. Sektörde de en güçlü iletişim araçları arasındadır. 21. yy.'da bir film veya tiyatro gösterisinin gösterimde olduğu internet veya başka yollarla öğrenilebilmektedir. Web sitelerinde bulunan bazı reklamların kalabalık bir görüntü kirliliği sunması ve bu reklamların üst üste binmesi mesajın net olarak verilmesine engel olurken afiş bir tasarım ürünü olarak verilmek isteneni direkt olarak verebilmektedir. Tasarım ürünleri üzerinde düşünülen ve bir çaba sonucunda kendi dilini yaratan özgün çalışmaları yansıtmaktadır (Nikbay, 2009, s. 39).

Afiş grafik tasarım ilkeleri çerçevesinde çeşitli kriterler barındırmaktadır. Bunlardan bazıları yazı ile desteklenmiş, canlı renkler ile düzenlenmiş, olağandan farklı, etkili görsellerden oluşan ve hedef kitleye göre düşünülen dikkat çekici unsurlardan oluşmakla birlikte, birbiri ile uyum içerisinde bulunan, çizgi, renk ve kompozisyon öğeleri ile düzenlenen, gereksiz ve fazla görsel ve bilgilerden arındırılan, sadelik ve biçimi baz alan, çoğaltmaya ve standartlara uygun olarak ekonomik ve endüstriyel olan ve aynı duyguların hedef kitleye estetik duygular dikkate alınarak aktarılmasını amaçlayan özellikler barındırmaktadır (Yalçın, 2015).

Görsel iletişim, afiş sanatının tarihi, özellikleri, amacı, afiş tasarımında bulunması gereken özellikler ve değerlendirme kriterleri, afişlerin uygulama alanları, türleri, öğeleri, afiş ve göstergeler, afişin yapısal özellikleri, illüstrasyon ve afiş sanatının grafik tasarımındaki önemi gibi tez çalışmasını kapsayan konular detaylandırıldıktan sonra alanyazındaki mevcut durumun ortaya konması için konu ile ilgili yapılan yurtiçi ve yurtdışı araştırmaların

incelenmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Aşağıda konu ile ilgili yapılan yurt içi ve yurt dışı araştırmalara yer verilmiştir.

2.14. İlgili Araştırmalar

2.14.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Deveci (2010) “*Afiş tasarımında göstergelerin kullanımının eğitimsel açıdan yeri ve önemi*” başlıklı yüksek lisans çalışmasında tarama modelli bir araştırma uygulamıştır. Araştırmada literatür tarama tekniği kullanılmış ve soru formu aracılığıyla nitel ve nicel veriler toplanmıştır. Araştırmanın evrenini, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim- İş Anabilim Dalı'nın Grafik Ana Sanat Dalı'ndaki, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ve Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü'ndeki 3. ve 4. sınıflardan oluşan 100 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleme ise bu kurumlardan random yoluyla seçilen 70 öğrencidir. Grafik tasarımcısının öğretimi sürecinde verilen teknik, estetik ve yaratıcılık eğitiminin kapsamında göstergebilim birikiminin yeri ve önemi tasarımdan, tasarlananın anlamlandırmasına kadar uzanan süreçte gerekliliğini savunan tez çalışması bu problemi açımlayarak deneme gereksinimi duymuştur. Tez çalışması afiş tasarımının anlamlandırma bilgisi ile geliştirilebileceği ve evrenin görsel iletişim araçlarının bu birikimle yetkin biçimde anlaşılmasının sağlanacağı savı, çözümleme örnekleriyle kanıtlanmaya çalışılmıştır.

Erden (2011) tarafından betimsel nitelik taşıyan tarama modeliyle yapılan “*Afiş Tasarımında Rengin Estetik, Sembolik, Psikolojik Etkileri ve Sanat Eğitimi*” başlıklı yüksek lisans tezinde afişin dünyada ve Türkiye'deki yeri, rengin önemi ve grafik tasarımın gelişimini ele alınmıştır. Ayrıca renklerin estetik, sembolik ve psikolojik bağlamda dönemsel ve kültürel açıdan nasıl bir farklılıkların olduğu, ifade aracı olarak afişin nitelikleri ile doğru bir afiş tasarımı anlamında dikkat edilmesi gereken unsurlar üzerinde araştırma yapılmıştır. Dolayısıyla farklı afişler ele alınarak çalışma evrenini oluşturan 8 üniversite eğitim fakülteleri resim-iş eğitimi anabilim dallarında seçmeli veya ana sanat dersi grafik tasarım üzerine eğitim alan öğrencilerle anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu noktada afiş tasarımında yer alan renk unsurunun ne ölçüde ve ne derecede bilinçli kullanıldığı, tasarım süreci zarfında öznel durumların etkileri ile ortak renk eğilimlerinin olup olmadığı araştırılmıştır. Grafik sanat dalında eğitim alan öğrencilerin afiş tasarımında renk kullanımı

açısından bilinç düzeylerini ortaya koymak amacıyla anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Uygulama ve teorik derslerde öğrencilerin kolaylıkları ve zorlukları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortaya çıkan veriler doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

Kuyumcu (2011) “*Türkiye’de teknolojik gelişimlerin afiş tasarımına etkileri*” başlıklı yüksek lisans tezinde Türkiye’deki teknolojik gelişimlerin afiş tasarımı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Basım teknolojilerinin dünyada ve Türkiye’de gelişimi, farklı afiş türleri, kullanım alanları ve üretim teknikleri araştırılmıştır. Bu çalışmada afiş tasarımının gerçekleştirilmesinde kullanılan teknolojilerin gelişimi ve bunların afişlerin görsel kalitesine etkisini incelemiştir. Teknolojinin gelişimiyle birlikte afiş tasarımlarında fotoğraf kullanımının arttığı görülmüştür. Tasarımlarda kullanılan tipografinin zenginleştiği ve bu sayede yapılan afiş tasarımlarının sanatçıların bakış açılarını yansıtacak biçimde farklılaştığı ortaya çıkmıştır. 21. yy.’da afiş tasarımlarında, elle yapılan illüstrasyon çalışmalarının bilgisayar desteği ile güçlendirildiği ve hedef kitleye daha etkili bir biçimde ulaştığı belirlenmiştir. Gelişen teknoloji sayesinde afiş baskılarının dış meknlardaki ömrünün uzadığı ve daha dayanıklı hale geldiği görülmüştür.

Sl (2012) “*Afiş Tasarımında İllüstrasyon ve Fotoğraf Kullanımının ğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*” başlıklı yüksek lisans çalışmasında illüstrasyon ve fotoğrafın afiş tasarımlarında kullanımına yönelik ğrenci görüşlerini değerlendirmek ve elde edilen sonuçlara göre önerilerde bulunmayı amaçlamıştır. Bu araştırmada, kaynak tarama modeli ile nicel yöntemlerden yararlanılmıştır. Araştırmanın veri toplama aracındaki görseller, araştırmacının kendisi tarafından oluşturulmuştur. Afiş tasarımında fotoğraf ve illüstrasyon kullanımının ğrenci görüşlerine göre değerlendirildiği bu araştırmada, illüstrasyonun fotoğrafa göre realist olması, renklerin dikkat çekmesi ve zgn olması bakımlarından daha etkili olduğu anlaşılmıştır.

şimşek Yüksekbilgili (2013) “*Afiş tasarımında dikkate alınan kriterlerin algılanmasının analizi*” başlıklı yüksek lisans çalışmasında afiş tasarımı sırasında değerlendirmeye alınan pek çok kriter olduğunu gözlemlemiş, bu kriterlerden mesaj, mesaj- imge uyumu, sözel hiyerarşi ve fark edirlilik konularını ele almıştır. Hedef kitleler seçilirken kullanılan, yaş, cinsiyet ve eğitim durumu gibi farklı demografik özelliklerden oluşan, 12 farklı özellikte grup değerlendirmeye alınmıştır. 4 farklı hipotez hazırlanmış ve anket yöntemi ile hipotezlerin ispatına çalışılmıştır. Hipotezler; kadın, erkek, 25 yaş ve altı, 26 yaş ve üstü, n lisansta okuyan / mezun, lisansta okuyan / mezun, yüksek lisansta okuyan / mezun kişiler arasında, afişi değerlendirirken farklı özellikleri nemседikleri üzerine kurulmuştur. Ankete

verilen cevapların ordinal ölçekte ölçeklendirilmesi ile bu hipotezlerin doğrulanması veya yanlışlanması sağlanmıştır. Bu şekilde hangi grubun neleri en fazla önemsendiği verisi elde edilmiş, aradaki farklılıklar ortaya koyulmuştur.

Gedik (2017) “*Grafik tasarımda illüstrasyonun afiş tasarımı üzerinden incelenmesi*” başlıklı yüksek lisans tezinde afiş tasarımlarında kullanılan illüstrasyonun mesaj iletimine katkıları ele alınmaktadır. İllüstrasyon, grafik dilinde mesaj iletimindeki rolünden yola çıkarak sorgulanmakta ve afiş tasarımlarında yaratıcı uygulamalara elverişli konumu üzerinde durulmaktadır. Grafik tasarım tarihi boyunca yaşanan gelişmeler ışığında afiş ve illüstrasyon ilişkisinin gelişim süreci örnekler ile araştırılmıştır. Afişin tasarım aşamaları, mesajın etkin biçimde iletilmesinde rol oynayan etmenler ve bu etmenler ile afişte mesaj iletimine uygun illüstrasyonun tasarlanmasında rol oynayan durumlar irdelenmiştir. Afişte illüstrasyonun mesaj anlatım biçimlerine dair bir sınıflandırma önerisi ortaya konulmuştur.

Yıldırım (2019) “*1900 - 1980 yılları kolaj tekniğinin bir ifade biçimi olarak afiş tasarımı*” başlıklı yüksek lisans tezinde 20. yy. başında kolaj tekniğinin Kübizm ile sanatta bir resim tekniği olarak yerini aldığını, bu tekniğin, Kübizm’le bir resim tekniği iken, Dadaizm’le başkaldırının sembolü haline gelen absürt tasarımların temel yapısına dönüştüğünü belirtmiştir. Dadaizm’le kışkırtma, öfke içeren propaganda afişleri ile halkı eşitsizliğe ve adaletsizliğe karşı uyaran kolaj çalışmaları yaratılmıştır. Hannah Höch, Kurt Schwitters, John Heartfield, Raoul Hausmann gibi sanatçılar yaptıkları afişlerin ve kolajlar ile gelecekte bir çok akıma öncü olduklarını, Dadaizmle beraber ifade biçimine dönüşen kolajın, ilerleyen süreçlerde afişlerde kitle iletişim aracı haline büründüğünü, yaşanan savaşlar, Endüstri devrimi ile Konstrüktivizm akımı kolaj tekniğini, Sovyet Birliğinin yardımıyla halkı bilinçlendirmek ve kültürel reforma uyumsaması için eğitime teşvik etmek adına afiş olarak kullanıldığını ve afişlerin çarpıcılığı ve her kesimde algıya hitap etmesi için kolajın özgür tekniğinin onların görsel dili haline geldiğini belirtmiştir. Kitle iletişim araçları, gazeteler, dergiler ve afişlerin üretilen ürünlerde rekabeti artırdığı ve sanatçıların var olabilmenin yolunu artık tüketim ürünlerinde aradığını, Pop Art’ın, kolajın tamamen grafik tasarıma girmesine olanak tanıdığını ve bu özgün ve özgür tasarım tekniğinin 21. yy.’a kadar ilerleyerek afiş tasarımının bel kemiğine büründüğünü ortaya koymuştur.

Erdoğan (2019) yaptığı çalışmada İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV) tarafından düzenlenen “*Uluslararası İstanbul Festivali*” ve sonrasında “*İKSV Müzik Festivali*” ismini alan etkinliğin, 1973 senesinden günümüze kadar olan afişleri arasından seçilen yirmi adet afiş çalışmalarını incelemiştir. Seçilen afişlerde kullanılan görsel göstergeler,

göstergebilimsel olarak sentaktik, semantik ve pragmatik düzeylerde incelenmiştir. Bu bağlamda araştırma konusu belirlenirken afiş tasarımı sürecinde hedef kitleye uygun tasarımlar gerçekleştirmek ve mesajın alıcıya doğru bir şekilde gönderilerek afişin amacına uygunluğu incelenmiştir. Afişlerin ayrıca temel tasarım öğeleri ve temel tasarım ilkeleri bakımından çözümlenmesi yapılmış ve analiz edilmiştir. Afişte kullanılan tasarım öğelerinin kullanımı ve bu kullanımın birlikte oluşturduğu tasarımın hedef kitle tarafından anlaşılabilirlik düzeyi incelenmiştir. Araştırmaya konu olan festivalin geçmişten günümüze kadar olan süreçte yayınlamış olduğu afişler arasından rastlantısal olarak seçilen afişlerin tarihsel gelişimi ve devamlılığı araştırılmıştır. Çalışmada konu olarak İstanbul Festivali ve İstanbul Müzik Festivali'nin seçilme amacı, bu festivallerin uzun zamandır gerçekleştirilmesi ve kültürel etkinlikler alanında saygın bir yer edinmiş olmasıdır. Çalışmada söz konusu festivallerin afişlerinin seçilme amacı ise gerçekleştiği ilk günden günümüze kadar olan süreçte afişlerin biçimsel ve anlamsal olarak nasıl bir süreçten geçtiği ortaya koyulmuştur.

Tokmakcıoğlu, (2019) *“Afiş tasarımı ürünlerine yönelik göstergebilim ilkelerine dayalı öğrenci görüşleri”* başlıklı doktora tezinde Grafik tasarım eğitimi almakta olan öğrencilerin, tasarım ürünlerinin görsel iletişim ve anlam ile ilişkisine yönelik görüşleri çalışmanın odağını oluşturmaktadır. Araştırmada mesleki eğitim almakta olan meslek yüksekokulu grafik tasarımı programı öğrencilerinin görsel anlamlandırmaya dair görüşleri üzerinden söz konusu odak nitel bir yöntem olan örnek olay incelemesi ile ele alınmıştır. Alan eğitimi almakta olan öğrencilerin hali hazırda kullanılmakta olan afişlere ilişkin değerlendirmeleri, anlamlandırma süreçlerini tasvir etmek üzere göstergebilim ilkelerine dayalı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen ölçekle ortaya konmaya çalışılmıştır. Anlamsal farklılıklar skalası olarak anılan ölçek; anlamsal karşıtlıklar içeren sıfat serileri olarak ön çalışma grupları ile gerçekleştirilen açık uçlu soruların cevaplarından derlenmiştir. Diğer yandan öğrencilerin alan bilgileri de temel tasarım ilke ve elemanları üzerinden değerlendirilmiştir. 2016-2017 akademik yılında yürütülen çalışmada 2016 yaz sezonunda kullanılan ve hazır giyim sektöründe kot pantolon üreticisi olan firmaların ulusal yayında çıkan afişleri kullanılmıştır. Ön lisans düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin tasarım bilgileriyle anlamlandırma süreçlerine ilişkin yetkinliklerinin, öğrenci görüşleri üzerinden incelendiği araştırma sonucunda ise temel tasarım bilgilerinin bütünlük ve süreklilik göstermediği görülmüştür. Öğrencilerin anlamlandırma süreçlerinde de düz anlam düzeyinden daha derin katmanlara geçildikçe kavrayışlarının düştüğü tablolardan izlenmiştir. Grafik tasarımı

açısından mesaj kurgusunda hedef kitlenin çözümlenemediği ve alıcının konumlandırılmadığı görülmüştür. Bu durum anlamın hem kurulması hem de okunması açısından alan eğitimi almakta olan öğrencilerin çözümleyemedikleri ve zayıf kaldıkları şeklide öne çıkmıştır.

Akgül (2019) “*Hareketli afiş tasarımı illüstrasyon kullanımı*” başlıklı yüksek lisans tezinde illüstrasyonların afiş tanıtım ürünlerinde oldukça sık kullanıldığını belirtmiştir. Her iki çalışmada (illüstrasyon ve afiş) amaç insanlarda ilgi uyandırmak ve tanıtılan ürün ya da hizmet hakkında bilgi vermektir. Bundan dolayı illüstrasyonun gücünün, yazı ile anlatılmak istenen şeylerin daha az sözle aktarılmasına imkân sağladığını, afişlerin de bir ürünün tanıtımını yapmak için kullanılıp geniş topluluklara ulaştığını ifade etmiştir. Bu çalışmada bir ikon marka olan Starbucks incelenmiş, kurulduğu günden bu yana sürdürdüğü ve inandığı değerlerle, ona uygun bir görsel tasarlanmıştır. Çalışma kapsamında, bir grafik tasarım programı ile dijital illüstrasyon olarak uygulanmış ve yine bu programda gif haline getirilerek hareketlendirilmiştir.

Türk (2019) tarafından yapılan araştırmada teknoloji, madde ve kumar bağımlılığı ile sağlıksız gıda tüketimi ve hareketsiz yaşam bağlamında dünyada ve Türkiye’de büyük bir tehdit olarak varlığını sürdürdüğü, önemli bir sorun olan bağımlılık, sağlıksız besin tüketimi ve hareketsiz yaşam kapsamında sivil toplum kuruluşları tarafından birçok çalışma yürütüldüğü ve bu çalışmalarda en çok kullanılan ve görsel anlatım gücüne sahip sosyal içerikli afiş tasarımları kullanıldığı ifade edilmiştir. Toplum yararına insanları bilgilendirmek için kullanılan ve fayda odaklı olan sosyal afişler görsel, slogan, bilgi metni ile istenilen mesajın aktarımı açısından önemli olduğu açıklanmıştır. Anlam aktarımının afiş tasarımı içinde önemli rol oynadığı, İletmek istenen mesajın dışında başka yan anlamlar oluşturma ihtimali olduğu ifade edilerek “*Yeşilay Vakfının Kullandığı Afişlerin Göstergebilim Açısından İncelenmesi*”, başlıklı çalışmada, afiş tasarımları Roland Barthes’ın düz ve yan anlamları göstergebilim yönteminden yararlanılarak incelendiği ve analizinin gerçekleştirildiği açıklanmıştır. Araştırma sonucuna göre sosyal içerikli afiş tasarımlarının toplumu ve kişileri bilgilendirmede önemli bir yere sahip olduğu ve afiş tasarımlarında bağımlılıkla mücadele, sağlıklı ve hareketli yaşam olmak üzere kategoriler açısından farklı yaş gruplarına yöneltilen mesaj iletimi hakkında olumlu yönde bilgiler elde edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

2.14.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Neville (1986)'in yaptığı tez deneysel tasarım için basılacak görsel bir çalışma üretme arzusundan doğmuştur. Cleveland Quartet hakkında bir dizi afiş üretme fikri Roger Remington'dan çıkmıştır. Tez için olası konular hakkında soru sormak için Roger'a gitmiş ve o Cleveland Quartet projesini önermiştir. Roger, bir dörtlü üyesi Donald Weilerstein'ı bir süredir tanıyor ve onlar hakkında bir şeyler üretmekle ilgileniyordu. Düzenleme, Roger'ın Sanat Yönetmeni ve benim de Grafik Tasarımcısı olarak görev yapacağı posterleri üretmekti. Bu projenin kuartet ile yürütülmediği burada açıklanmalıdır. Dörtlünün tanıtım ekibiyle çalışırsam tasarımdan ödün verilmesi gereklidir. Tek başıma çalışarak bu afişleri deneysel bir tipografik deneyime dönüştürmekte özgürdüm. Dörtlü bir konu olarak kullanıldığı için, her üyeye bir afiş seti verilmesine karar verildi. Fiili tez gereksiniminin yanı sıra, bu girişim sırasındaki itici motivasyonum portföyüm için güçlü bir üretim yapabilmektir. Halihazırda bir dizi teorik tasarım projesini tamamlamış olarak, bazı tipografilerle ilgilendim. Bu bana tipografik tasarım konusunda daha fazla deneyim kazandıracaktı. Buna ek olarak, renkle daha fazla uğraşmanın portföyüme yardımcı olacağını hissettim. Cleveland Quartet'te hazırlanan dört afiş, ulaşmak üzere belirlediğim hedefleri fazlasıyla tatmin etti. Bu posterlerin geliştirilmesi kabaca şu dört adımı takip eder: araştırma, tasarım, üretim ve baskı. Bu projenin doğası gereği, bu adımların her biri bir şekilde örtüşüyordu.

Fagerholm (2009)'un yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre bir film afişine bakıldığında, alınması gereken birçok bilgi katmanı vardır; metin, nesneler, renk ve çıkış tarihi, birkaç isim. Afiş tasarımında çok önemli bir unsur renk kullanımıdır. Renk, tasarımdaki en iyi araçlardan biridir ve mesajı izleyiciye iletmek için çok sayıda olanak sağlar. Bir film afişinin rengi çıkarılsaydı, mesajını başka türlü olduğu kadar güçlü bir şekilde iletemezdi. Duygusal olarak, renklere güçlü tepki veririz. Bir afiş tasarımında ne kadar iyi olursa olsun, tüm renklerinden arındırılmışsa çok etkileyici olmaz. Diğer tasarım öğelerine rağmen, filmin mesajı aslında tek renkli bir renk şemasıyla çalışmadığı veya bundan faydalanmadığı sürece, renksiz bir poster şüphesiz donuk olacaktır. Renk algısının birçok katmanı vardır. Yaş, kültür, coğrafya ve siyasi görüşlerin tümü, belirli renkleri nasıl yorumladığımızda rol oynar. Bu nedenle, tüm dünyada, tüm farklı kültürlerde gösterilecek bir film afişi gibi bir şey tasarlarlarken bunları göz önünde bulundurmak önemlidir.

Burgess (2014) tarafından tamamlanan teze göre siyasi afişler, 20. ve 21. yüzyılda tasarlanmış olan tüm İngiliz Genel Seçimlerinde kullanılmasına rağmen, İngiliz siyasi alanında çalışan tarihçilerin çoğunluğu tarafından dikkate alınmaz, bu tez, konu kapsamı ile

İngiliz seçimlerinde posterlerin rolüne ayrılmış ilk çalışmadır. Siyasi iletişim çalışmaları için afişler, her dönemin odak noktasını iletişimin türü ve içeriği ile oluşturulmuştur. Beş farklı zaman diliminde gerçekleşmiş seçim, vaka çalışması kapsamında kullanılmış, çalışmada seçim kültürünün daha geniş anlatıları içerisinde bağdaştırılmış, bunların her biri partilerin bir seçim dönemi için ürettikleri afişlerin içeriğini ve teşhirini, o zamanın belli bir kültürünü daha kapsamlı olacak şekilde konumlandırmaya çalışmıştır. Anlaşıldığı üzere, kronolojik olarak 5 dönemi kapsayan, ağırlıklı olarak belli olaylara odaklanan tez çalışması, iletişimi inceleyerek, afişlerin seçimlerde propaganda aracı olarak kullanılması ve onları üreten kültürün ürünleri olarak, İngiliz siyasi iletişimine yönelik araştırmayı tanımlayan bazı kilit duyuruları da bulundurmakta, geniş ve sorgulanabilir olduğu görünmektedir. Üstelik afiş, süresi geçmiş bir iletişim biçimi olarak kullanılmamış, sivil halkın daha çok ilgisini çeken elektronik medya, televizyon ve yakın zamanda çevrimiçi platformlar ile yayılması sağlanmıştır. Tezde tartışıldığı gibi, partilerin afiş kullanımları sürekli bir değişim halinde olmuştur. Nihayetinde afişler, her yeni çağda sürekli olarak yenilenen nesnelerdir.

White (2012) tarafından yapılan araştırmaya göre bir afişin, yoldan geçen birinin dikkatini yaklaşık üç saniyede çekiyor, o afişin başarısı da o birkaç saniyede gizlidir. Dikkat çekmeyi başaramazsa, etkisizdir. Ancak izleyicinin ilgisini çekerse savaşın yarısı kazanılmış olur, Afiş, dikkati çektikten sonra hızlı, etkili ve ikna edici bir mesaj iletmeli ve bu mesaj izleyiciyi istenen düşünce veya eyleme yönlendirmelidir. Bir afiş için oldukça iddialı bir yapılacaklar listesi, değil mi? İzleyicinin dikkatini hızla çekin, hızlı ve net bir mesaj iletin, bir hedefi etkili bir şekilde gerçekleştirin, izleyiciyi ikna edin ve harekete geçirin: Bir kişi tüm bu işlevleri içeren bir posterini nasıl tasarlar? Bu sorunun birçok cevabı var. Aslında, meydan okumayı çözümlerin sonsuz yolu var. Gerçek şu ki, bunu çözmek tasarımcı olarak size kalmış ve işte bu noktada tasarım teorisinin uygulanması devreye giriyor, tasarım teorisi görsel olarak nasıl iletişim kurulacağını açıklıyor. Tasarım, dört farklı bileşene ayrılır; tasarım süreci, insan merkezli duyular, tasarım öğeleri ve tasarım ilkeleri. Bu bileşenlerin kullanımı başarılı tasarımın anahtarı olduğu ifade edilmiştir.

Strawzell (2013)'in yaptığı proje, renk teorisinin ve uygulamasının etkisinin yanı sıra tipografi, görüntü ve düzenin baskı tasarımındaki etkisini, bu öğelerin izleyicinin duygusal tepkisini nasıl etkilediğini tartışarak incelemiştir. Araştırmanın doruk noktası, farklı renklerin bir kişinin duyguları üzerinde nasıl ve neden doğrudan bir etkiye sahip olduğunu ve bağlamlarıyla ilgili olarak doğru bir şekilde manipüle edilirse belirli sonuçları nasıl/neden üretebileceklerini açıklamaktadır. Ayırt edici renkler ve renk gruplamaları izleyicileri farklı

şekilde etkiler ve mavi, kırmızı, sarı, turuncu, yeşil, menekşe, beyaz, siyah, kahverengi, sıcak/soğuk, açık/karanlık vb. gibi belirli örnekleri tartışılır. Uygun şekilde kullanıldığında tipografi izleyicilere sivri ve etkili bir mesaj iletebilirken, görüntülerin bir kişinin bir konuya bağlı, tiksiniş veya büyülenmiş hissetmesini sağladığı kabul edilir. Bu unsurlar birlikte baskı tasarımının düzenini oluşturur ve Gestalt teorisi gibi ilkeler, faktörlerin yerleşimi ve düzenlenmesinin izleyicinin zihninin çağrışımlar formüle etmesine neden olabileceğini açıklar. Bu unsurların psikolojisini anlamak, tasarımcıya izleyicinin bir tasarıma, reklama veya sanat eserine tepkisini manipüle etme yeteneği sağlar. Bu araştırma dikkate alınarak, bu unsurlardan yararlanılarak ve istenen psikolojik tepkinin nasıl elde edildiğini örnekleyen afişler tasarlanmıştır.

Liu, Zhang & Zhou (2015)'ya göre modern sanatın gelişmesiyle birlikte, modern afiş tasarımında Çin mürekkebi boyama elemanlarının uygulanması giderek gelişmektedir. Burada, işbirlikçi füzyon yöntemi kullanılarak poster tasarımlarında mürekkeple boyama öğelerinin uygulamasını ayrıntılı olarak incelenmiştir. Sonuçlar, yaratıcı fikirlerin yanı sıra yenilikçi fikirlerin, mürekkeple boyama öğelerini ve poster tasarımlarını birleştirmek için en iyi yeri belirlediğini ve böylece tasarımın ortaya çıktığını göstermiştir.

Pronina (2015)'nın tezi afiş oluşturma sürecinde moda fotoğrafçılığı, grafik tasarım ve bunların birleşimini tartışır ve analiz eder. Mevcut çalışmanın amacı, bu iki tasarım alanının bir projede nasıl birleştirilebileceğini araştırmaktır. Tezin ilk bölümünde, analiz sürecinde kullanılan ve uygulanan yöntemler anlatılmaktadır. Ayrıca, çalışmanın sonuçlarını örneklendirmek ve netleştirmek için Kuzey Mevsimi projesi hakkında bilgi verilmiştir. Fotoğraf bölümünde sonuçlar incelenir ve fotoğraf oturumu sürecinin gelişimi hem profesyonel hem de teknik açıdan gösterilmektedir: fotoğraf çekiminde kamera ve aydınlatma seçimi, konum ve diğer ekip üyeleriyle iletişim. Grafik tasarım bölümü tezin arka planı hakkında bilgi verir. Tarihsel araştırmanın sonuçları, son posterini oluştururken yardımcı oldu ve ayrıca Max Ernst veya Aphonse Mucha'nın çalışmaları analiz edildi. Kuzey Mevsimi projesi, iki uygulamalı bilimler üniversitesi (SUTD ve KyUAS) arasındaki bir işbirliği ve takip projesiydi. Ancak bu proje için fotoğraflama ve grafik tasarım farklı profesyoneller tarafından yapıldı. Bu görevi gerekli becerilere sahip bir kişi tarafından tamamlama olasılığı eserde gözden geçirilmiştir. Sonuçlar, moda fotoğrafçılığının güncel bir konu olduğu için daha fazla çalışılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Resim analizi ile daha fazla araştırma yapılabilir. Sanat yönetmeninin her katılımcı için nesnel yol gösteren, ekip oluşturan ve hedef belirleyen kişi olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Alakbarova (2020) “*Azerbaycan'da Afiş Tasarımının Gelişimi 1920-2000*” başlıklı yüksek lisans çalışmasında Azerbaycan Cumhuriyetinin Sovyetler dönemi ve bağımsızlık sonrası 10 yıllık bir dönemi kapsayan süreçte afiş tasarımının gelişimi incelenmiştir. Bu tez çalışmasında Azerbaycan'ın bağımsızlığından önce ve bağımsızlık sırasında hem gönüllüler hem de devlet tarafından hazırlatılan/sipariş edilen afişler incelenmiştir. Çalışmada Azerbaycan'da erken dönem görsel iletişim örnekleri, Azerbaycan afişlerinin tarihsel süreçte gelişimi, bağımsızlık öncesince yaşanan olumsuzluklar ve bu olumsuzlukların afiş özelinde grafik sanatlara etkisi, yaşanan sanatsal gelişmeler, dönemin afiş sanatçıları/tasarımcılar ve ilk afiş örnekleri çoğunlukla literatür taraması ile araştırılmıştır. Reklam çalışmalarının olmadığı bu döneme ait tiyatro, sinema, gösteri gibi kültürel etkinliklerin afişleri, özellikle propaganda afişleri araştırmanın önemli içeriğini oluşturmuş, bununla beraber Azerbaycan'ın bağımsızlığından sonraki süreçte yapılmış olan ulusal ve kültürel etkinliklere ait afişler de ele alınmıştır. Sonuç bölümünde ise 1980-2000 yılı içerisinde devlet yönetiminde, ekonomik sistemde ve toplumda yaşanan değişimler ile afiş sanatında yaşanan değişimler birlikte analiz edilmiştir.

Leonard (2020)'ın tezi iki bölümden oluşmaktadır: bir araştırma makalesi ve bir öğretim modülü. Araştırma makalesi, posterlerdeki jargon ve IMRAD formatı ile ilgili disiplin gerilimlerini aşağıdaki araştırma sorularıyla ele almaktadır: 1. Bilimsel posterler jargon ve IMRAD formatını içermeli mi? 2. Bilimsel iletişimcilerin posterlerde jargon ve IMRAD formatının kullanılması konusundaki düşünceleri teknik iletişim ilkeleriyle çelişiyor mu? 3. Geleneksel ve/veya yeni bilimsel afiş tasarımları iyi çalışıyor mu? 4. Bilimsel posterler gelecekte nasıl olabilir? Araştırma sorularını yanıtlamak için 359 bilimsel iletişimci bir anket doldurmuş ve bu bilimsel iletişimcilerden 5'i ile bilimsel posterler hakkındaki düşüncelerini tartışmak için görüşme yapılmıştır. Anket ve mülakat yanıtlarından, bilim alanlarının ve teknik iletişimin jargonla ilgili temkinli veya olumsuz tutumlarında daha da uyumlu hale geldiği görülmüştür. Buna karşın, IMRAD formatının etkinliği konusunda bilim ve teknik iletişim içinde ve arasında hala gerilimler var gibi görünüyor. Bilimsel posterlerin geleceği şu anda belirsizdir, ancak görüşülen kişiler gelecekteki posterlerin büyük olasılıkla dijital veya elektronik posterlerle daha sürdürülebilir olacağından bahsetmiştir. Gelecekteki poster tasarımları da geleneksel metin ağırlıklı posterler ile yeni minimalist posterler arasında bir yere düşebilir. Bu tezin öğretim modülü bileşeni, bir lisans, ikinci sınıf “*Bilimin Görsel İletişimi*” adlı bir ders için bir müfredat, bir poster sunum ödev sayfası ve değerlendirme tablosu, poster sunum ödevi için ders planları ve her bir ana ödevin örneklerini içerir.

Utoyo, Aprilia, Kuntjoro-Jakti, & Kurniawan (2021) tarafından yapılan araştırmaya göre Özellikle COVID-19 salgını ile ilgili sağlık kampanyalarının ateş, öksürük, nefes darlığı, göğüs ağrısı ve ölüme neden olan tehlikeli bir virüs olduğunun altı çizilmelidir. Sağlık Bakanlığı, hükümetin kamuoyunu bu yönde bilinçlendirmesini istemektedir. Araştırma, COVID-19 pandemisi nedeniyle, sosyal mesafeyi teşvik etmek için bir afiş tasarımının görsel iletişimini incelemeyi amaçlamıştır. Bu çalışma, Jakarta'daki sağlık kampanyası afişlerinin temel unsurlarını incelemiştir. Afiş, gösterim bilgileri, verileri, programları veya teklifleri iletmek ve Jakarta'daki insanları, yerleri, olayları, ürünleri, şirketleri, hizmetleri, grupları veya kuruluşları ikna etmek için aktif bir platform olmaya devam etmektedir. Daha önceki sağlık afişi kampanyası, çocuklarını sağlıklı bir yaşam tarzı konusunda eğitmek için ebeveynlerin dikkatini çekmek için yetersiz kalmıştır. Bu çalışma, ihtiyaç duyulan tüm verileri toplamak için nitel bir yaklaşım kullanır. Buna, Jakarta Sağlık Bakanlığının bir sağlık kampanyasından yerel içeriğin görsel analizi ve ulusal afiş tasarımı yoluyla vaka çalışmaları dahildir. Sonuçlar, yerel ve ulusal afiş tasarımlarının, farklı afişleri etkileyen tasarım sonuçlarının farklı unsurlara sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, Jakarta'daki hükümet için tasarımsal ve estetik unsurlara sahip bir poster tasarımı için bir kılavuz olarak belirlenebilir, geleceğin grafik tasarımcılarına yeteneklerini geliştirmek konusunda rehberlik edebilir.

Hiler (2021)'in yaptığı araştırmaya göre araştırmalar bir kişinin fikrini değiştirmesinin inanılmaz derecede zor olduğunu göstermiştir. Onay yanlılığı ve yankı odaları, insanların kendilerine yeni hikayeler, fikirler ve inançlar keşfetme fırsatı vermeme nedenlerinden sadece birkaçıdır. İnsanlarla alışılmamış yollarla bağlantı kurmak ve yeni alanlarda hikâye anlatımını keşfetmek, zor konulara kamusal söylemlere daha fazla erişilebilirlik kazandırmak artık bizim görevimiz. Halk Protesto Afişi, anında etki için güçlü bir grafikte basitleştirilmiş bir ifade oluşturarak sosyal ve politik değişim için çoğu hareketin başlangıcında bulunabilir. Ancak protesto afişleri, afişin kapsamını ve hedefini tam olarak anlamak için belirli bir konu hakkında önceden bilgi sahibi olan izleyicilere güvenir. Bu görsel iletişim biçimi, izleyicinin yeni perspektifler alması için daha fazla bağlam veya bağlantı için herhangi bir fırsattan yoksundur. Bu proje, izleyicileri normalde üzerinde düşünmeyebilecekleri konularla ilgilenmeye teşvik edecek bir hikâyeyi detaylandırmak için afiş tasarımına animasyon eklemeyi keşfetmeyi amaçlamaktadır.

Abdullah (2021)'in yaptığı çalışmada araştırmacı, insanı çevreleyen tüm farklı koşullara ışık tutan etnografik kültürel etkiler kavramını sunmuş ve bu da grafik tasarımcının tasarımı

kullandığı önemli bir adım olan mekânın özel kültürü üzerine çalışmalar sunmaktadır. Ayrıca turist afişini ve reklam tasarımında etnografik etkilerin rolünü de sundu, çünkü bu tasarımcı ve alıcı arasında sade bir ilişki yaratmada önemli bir rol oynuyor ve afiş tasarım sürecinde afişin sergilenmesine yol açıyor. Turist afişinin tasarımına ve görsel kimliğine kültürel etkilerin etkisi ve tasarım adımlarının temelidir. Araştırmacı, turistik afişte plastik unsurlar ve bunların nasıl inşa edileceğine ve özelliklerine ışık tutmakta, sosyal ağlarda reklamın turizm reklam afişini yayınlama ve tanıtmaya gücündeki rolü ve sergileme yollarını da sunmaktadır.

Yurt içinde yapılan araştırmalar incelendiğinde araştırmaların afiş tasarımının gelişimi, afiş tasarımında göstergelerin kullanılmasının eğitsel açıdan yeri ve önemi, Türkiye'de teknolojik gelişmelerin afiş tasarımına etkileri, afiş tasarımında illüstrasyon ve fotoğraf kullanımının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi, afiş tasarımında dikkate alınan kriterlerin algılanmasının analizi, grafik tasarımda illüstrasyonun afiş tasarımı üzerinden incelenmesi, 1900 - 1980 yılları kolaj tekniğinin bir ifade biçimi olarak afiş tasarımında kullanımı, afiş tasarımı ürünlerine yönelik göstergebilim ilkelerine dayalı öğrenci görüşleri, hareketli afiş tasarımında illüstrasyon kullanımı ile ilgili olduğu görülmektedir. Araştırmalar incelendiğinde tamamlanan araştırmaların araştırmamızın konusu olan *“Afiş Tasarımında Fotografik ve Vektörel İllüstrasyon Yöntemlerinin Öğrencilerin Tasarım Becerilerine Etkisi ve Göstergebilim Açısından İncelenmesi”*ni genel olarak kapsamadığı görülmektedir. Bu nedenle bu çalışmanın yapılmasının alanyazındaki eksiklerin tamamlanması ve alanyazının zenginleşmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama araçlarına, verilerin toplanması, veri analizi ve uygulama sürecine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Afiş tasarımında fotografik ve vektörel illüstrasyon yöntemlerinin kullanımının öğrenci tasarım becerisine etkisinin hangi düzeyde olduğuna cevap arayan ve karma yöntem benimsenerek yapılan bu çalışmada alt problemlere bağlı olarak deneysel temelde hem nicel hem de nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Bu çalışmada öğrenci başarısını ölçmek için nicel araştırma yöntemi ve bunun yanında deneysel desen, afiş tasarımında fotografik ve vektörel illüstrasyon tekniklerinin uygulandığı öğrencilerinin öğrenme-öğretme sürecine ilişkin görüşlerini ortaya koyabilmek için ve gösterebilimsel açıdan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın tek gruplu deneysel desenin simgesel görünümü Tablo 1'deki gibidir.

Tablo 1
Araştırma Deseni

G	D	Y1	X	Y2	X
---	---	----	---	----	---

3.2. Araştırmanın Çalışma grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu; 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Çankaya ilçesinde yer alan heterojen, kolay ulaşılabilir, benzer sosyoekonomik ve benzer sosyokültürel

düzeylerdeki Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda yer alan öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışma grubunun frekans tablosu Tablo 2'deki gibidir.

Tablo 2
Çalışma Grubunun Frekans Tablosu

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Erkek	11	55
Kız	9	45
TOPLAM	20	100

Tablo 2'de görüldüğü gibi çalışma grubunun %55'lik kısmını oluşturan 11 erkek ve %45'lik kısmını oluşturan 9 kız olmak üzere toplam 20 öğrenciden meydana gelmiştir.

Nitel araştırmalarda genellikle bir evrenden bahsedilmez ve örneklem yerine katılımcı ifadesi kullanılır. Çünkü nitel çalışma hipotez oluşturularak genel bir ifadeye ulaşmak yerine ele alınan olay, olgu, kişi, kurumlar vs. derinlemesine araştırılarak ve incelenerek niteliklerin ortaya çıkarılmasına dönük çalışmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 109). Nicel olan deneysel araştırmalarda örneklem saptanmasına gidilmeyebilir; bunun yerine çalışma grubu, denekler, deney grupları olabilir; çünkü üzerinde araştırmada yer alacak grup, istenmedik değişkenler açısından denkleştirildiğinden böyle bir gruptan elde edilen veriler, aynı özellikleri, nitelikleri taşıyan gruplar için de geçerli olabilmektedir (Sönmez ve Alacapınar, 2014, s. 53).

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak geliştirilmiş olan çalışma değerlendirme ölçeği, rubrik ölçeği ve anlatsal göstergebilimsel formundan yararlanılmıştır. Afiş tasarımı için geliştirilmiş ve kullanılmış olan bu ölçekler ve form araştırmacı tarafından literatürden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Pilot uygulama sonucunda 6 uzman puanlayıcı iki farklı teknikle öğrencilerin yapmış oldukları afişleri 1 ile 4 puan arasında değerlendirmişlerdir. Birden fazla değerlendiricinin puanlama güvenilirliğini tahmin etmek için varyans analizine ve varyans bileşenlerinin tahminine dayanan *sınıf içi korelasyon katsayısından* (Intraclass Correlation Coefficient-ICC) yararlanılmıştır. Fotografik ve vektörel teknikleri kullanılan öğrencilerin afişlerini değerlendiren puanlayıcılar arasındaki tutarlılık katsayısı olan sınıf içi korelasyon katsayısı Tablo 3'te gösterilmiştir.,

Tablo 3.
Sınıf İçi Korelasyon Katsayısı

Teknik	Sınıf İçi Korelasyon Katsayısı	Alt Sınır	Üst Sınır	Değer	Sd1	Sd2	p
Fotografik	0,519	0,435	0,594	2,080	339	1695	0,000
Vektörel	0,489	0,400	0,569	1,957	339	1695	0,000

20 öğrencinin Fotografik teknikle yapmış oldukları afişlerin 6 puanlayıcı tarafından puanlanması neticesinde ortaya çıkan uyum katsayısı 0.519 olarak hesaplanmıştır ve bu uyum anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Vektörel teknikle yapılan afişlerin puanlayıcılar tarafından puanlanması neticesinde hesaplanan uyum katsayısı 0.489'dır ve bu uyum da anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Puanlayıcılar arasındaki uyum sıklıkla şu şekilde yorumlanır: 0,40'tan az ise zayıf; 0,40 ile 0,59 arasında ise orta; 0,60 ile 0,74 arasında ise iyi; 0,75 ile 1,00 arasında ise mükemmel uyum söz konusudur. Buna göre puanlayıcılar arasındaki uyumun “*orta düzeyde*” olduğu söylenebilir. Bu aşamada 6 puanlayıcının yapmış olduğu puanlamaların ortalaması alınmıştır. 6 puanlayıcının ortalama puanları üzerinden karşılaştırmalara devam edilmiştir.

Veri toplama araçlarında geçerlilik ve güvenirliliğin sağlanması önemlidir (Ünlü, 2022: s. 88). Bu nedenle ölçekler için formların güvenirlilik ve geçerliliğinin sağlanması açısından birbirinden habersiz şekilde uzmanlardan görüşler alınarak gerekli düzenlemeler yapılmış, geliştirilmiş ve son hali verilmiştir.

3.3.1 Çalışma Değerlendirme Ölçeği

Çalışma değerlendirme ölçeği etkinlik veya konu sonrasında ortaya çıkan ürünün değerlendirilmesini sağlayan ölçektir (Ünlü, 2022: s. 17). Çalışma değerlendirme ölçeğinde yer alan başlıklar; tasarım elemanları ölçütleri, tasarım ilkeleri ölçütleri ve görsel iletişim ölçütleri şeklinde ve zayıf-eksik (1p), orta-kabul edilebilir (2p), iyi-yeterli (3p) ve çok iyi-mükemmel (4p) olarak puan seviyeleri tespit edilmiştir. Çalışma değerlendirme ölçeğinin uygulama aşamasında kullanılmadan önce literatürden faydalanılarak ve 6 puanlayıcı uzmandan görüşler alınarak hazırlanmış ve son hâli verilmiştir. Çalışma değerlendirme ölçeği örneği EK-1 olarak sunulmuştur.

3.3.2 Rubrik Ölçeği

Rubrik, öğrencilere yaptıkları çalışmaların hangi ölçütlere göre değerlendirileceğini ve performanslarının hangi puana denk geldiğini gösteren puanlama aracıdır (Bartın Üniversitesi, 2022). Rubrik ölçeğinde yer alan başlıklar; mesaj, mesaj görsel uyumu, tasarımda hiyerarşi, görünebilirlik, algılanabilirlik, ifade gücü ve yaratıcı yaklaşım olarak belirlenmiştir. Puan seviyeleri çok yetersiz (0), yetersiz (1), yeterli (2) ve başarılı (3) olarak tespit edilmiştir. Araştırmada uygulama aşamasından önce rubrik ölçeğin araştırmacı tarafından literatürden faydalanılarak ve 6 puanlayıcı uzmandan görüşler alınarak hazırlanmış ve son hâli verilmiştir. Uygulama sonucunda çalışma değerlendirme ölçeği için puanlama anahtarı olarak kullanılan rubrik ölçeği örneği EK-2 olarak sunulmuştur.

3.3.3 Anlatısal ve Teknik Göstergeler Formu

Anlatısal ve teknik göstergeler formu uygulanmadan önce literatürden faydalanılarak araştırmacı tarafından hazırlanmış ve 6 uzmandan görüşler alınarak hazırlanmıştır. Anlatısal ve teknik göstergeler formunda yer alan başlıklar; anlatısal göstergeler (kişi, zaman ve mekân) ile teknik göstergeler (renk, ışık ve biçim) şeklinde belirlenmiştir. Form 6 uzmandan görüşler alınarak anlama ve yazım yapabilmeye uygun bir şekilde oluşturulmuş ve forma son hâli verilmiştir. Anlatısal ve teknik göstergeler formu örneği EK-3 olarak sunulmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması çalışma değerlendirme ölçeği, rubrik ölçeği ile anlatısal ve teknik göstergeler formuyla yapılmıştır. Çalışmanın hazırlanmasında ilgili makale, kitap, dergi gibi yazınsal kaynaklar incelenmiştir. Ayrıca konuyla alakalı kaynaklara ulaşarak konuyu destekleyecek yan kaynaklar da incelenmiştir. Bu araştırmaya ait metin, konuyu dağıtmayacak ve problem durumundan uzaklaştırmayacak şekilde ele alınmış ve sonuçlara ait çıkarımları destekleyip bütünleştirecek bir anlatımla derlenmiştir. Çalışmada yazınsal bakımdan belirtilen nitelikler desteklenmeye çalışılmıştır. Atıflar için seçilen kaynakların güvenilir olması amacıyla ağırlıklı olarak kaynak kitaplar, tezler ve süreli yayınlar tercih edilmiştir.

Araştırmada uygulanan çalışma değerlendirme ölçeği, rubrik ölçeği ile anlatısal ve teknik göstergeler formunun uygulama işlemleri aşağıda Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Çalışma Grubuna Uygulanan Veri Toplama Araçlarının Uygulama İşlemleri

Veri Toplama Araçları	İşlemler
	Uygulama Süreci Sonrasında
Çalışma Değerlendirme Ölçeği	X
Rubrik Ölçeği	X
Anlatısal Göstergeler Formu	X

3.5. Verilerin Analizi

Toplanan veriler, karma yöntem benimsendiği için nicel ve nitel veri analizi yöntemleriyle ele alınmıştır. Öğrencilerin yürüttükleri uygulama için araştırmada çalışma değerlendirme ölçeği ile anlatısal ve teknik göstergeler formu ile toplanan verileri nicel ve nitel veri analiz tekniklerine tabi tutmuştur.

3.5.1 Nicel Verilerin Analizi

Nicel veri analizi gözlenip ölçülebilen diğer bir deyişle sayısal olarak ifade edilebilen verilerin analiz etme sürecidir (Sönmez ve Alacapınar, 2014). Nicel verilerin analizi IBM SPSS Statistics 21 Programı kullanılarak yapılmıştır. Dolayısıyla araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının nicel boyutunda şu analiz türleri kullanılmıştır:

a) İlişkili Örneklem t Testi: Bağımlı örneklem için t testi, bir grubun veya örneklemin bir değişkene ait farklı zamanlardaki ölçümlerine ilişkin ortalamalarının karşılaştırılarak söz konusu ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde olup olmadığını test etmek için kullanılır (Ural, 2006, s. 205). Çalışma değerlendirme ölçeğinden elde edilen fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının fark puanları arasında anlamlılığı belirlemek için IBM SPSS Statistics 21 Programı kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir.

b) Korelasyon Katsayısı: Korelasyon, iki yada daha çok sayıda sürekli değişken arasındaki ilişkiyi göstermekte, ilişki miktarı ise korelasyon katsayısı ile belirlenmektedir (Şentürk ve Aşan, 2007, s. 151). Fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının korelasyon katsayısı puanını belirlemek için IBM SPSS Statistics 21 Programı kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir.

c) Aritmetik Ortalama: Rakamlarla ifade edilmiş verilerin sayı değerlerinin toplanıp kişi sayısına bölünmesidir (Sönmez ve Alacapınar, 2014, s. 163). Çalışma değerlendirme ölçeği ile elde

edilen verilerin IBM SPSS Statistics 21 Programı kullanılarak aritmetik ortalamaları ortaya koyulmuştur.

d) Yüzde Hesaplaması: Bir bütünde, o bütüne ait bir kümenin ya da birimin bütüne göre temsil ettiği oranı ortaya koyan hesaplamadır. Küme ya da birim, bütüne bölünerek yüzdesi bulunur (Sönmez ve Alacapınar, 2014, s. 164). Anlatısal ve teknik göstergeler formunda kategorileştirilen nitel verilerin yüzde hesaplamaları IBM SPSS Statistics 21 Programı kullanılarak yapılmıştır.

e) Frekans Analizi: Bir şeyin ortaya çıkma sıklığı veya tekrar sayısıdır. Anlatısal ve teknik göstergeler formunda kategorileştirilen nitel verilerin frekans analizi IBM SPSS Statistics 21 Programı kullanılarak yapılmıştır.

3.5.2 Nitel Verilerin Analizi

Nitel veri analizi, üzerine çalışılan konu doğrultusunda elde edilen verilerle anlam üreterek verilerde neyin temsil edildiğine ilişkin açıklamalar getirmek amacıyla yapılan sınıflandırma ve yorumlama sürecidir. Aynı zamanda nitel veri analizleri uygulamalardaki yapıları, süreçleri ve sorunları keşfetmek ve tanımlamak amacıyla başvurulacak yoldur. Yorumlamacı (hermeneutik) bir felsefeye dayanan nitel veri analizi genel olarak üzerinde çalışılan konudan elde edilen verileri (1) detaya girilmeden yapılan analizi (gözden geçirme, yoğunlaşma, özetleme) ile (2) ayrıntılı analizinin (kategorilerin detaylandırılması, yorumlama, verilerin tanımlanması) birleştirilmesidir. Burada amaç genellikle muhtelif verileri tanımlayarak, detaylı betimleyerek veya farklı verileri karşılaştırarak ortak açıklamalar üretmektir (Aktaran: Çelik, Başer Baykal ve Memur, 2020, s. 380-381).

Nitel verileri analiz etmek için önce nicel verilerde olduğu gibi saflaştırma yapılması gereklidir. Fakat nitel veri analizleri nicel veri analizlerinden daha uzun bir süreç gerektirir. Bu nedenle araştırma yapan kişi nitel verileri kolay bir şekilde analiz etmek için kolay bir şekle dönüştürmelidir. Bu bağlamda nitel veri analizlerinden istenilen ve belirlenen nitelikleri taşıyan sayılara dönüştürmek önemlidir. Dolayısıyla anlatısal ve teknik göstergeler formu ile göstergebilimsel formu kullanılarak toplanan verilerin nitel analizinde şu analiz türleri kullanılmıştır:

a) Betimsel-Yorumlayıcı Analiz: Bu analiz tekniği ile betimlenen veriler araştırmacı tarafından yorumlanır. Bu yorumlama derinlemesine ve genişlemesine yapılmaz. Uzun süre olarak alınan

konuşmaları, anlatımları, görüşme notlarını ve gözlemleri araştırmacı yorumlayarak sunar. Araştırmacı elde edilen verilerin tümünü sunmaz. Bunun yerine elde edilen veriler indirgenerek belli bir sıraya koyarak yazar ve sonra yorumlar (Sönmez ve Alacapınar, 2014, s. 244). Bu doğrultuda anlatsal ve teknik göstergeler formunda elde edilen veriler analiz edilerek içerik analizine hazır hâle getirilmiştir.

b) İçerik Analizi: Bu nitel veri analiz türünde elde edilen verilerin içeriğinin irdelenmesi gerekmektedir. Bu veriler sınıflara (kategorilere) ayrılarak sayısal verilere dönüştürülebilir. Kategoriler ham verinin kendisi değıl, verilerin soyutlaştırılmış hâlidir ve bireysel birçok örneğı içine alan kavramsal bileşenlerdir. Kategorileri oluşturmak bu bağlamda veriyi kavramsallaştırarak bir üst boyuta taşıma işlemidir (Aktaran: Çelik vd., 2020, s. 392). Bu veriler üzerinde veri analiz programlarıyla bilgisayar üzerinde gerekli analizler yapılabilir (Sönmez ve Alacapınar, 2014, s. 245). Bu doğrultuda betimsel-yorumlayıcı analizin uygulandığı öğıretmen gözlem formundan (nitel boyut) ve yarı yapılandırılmış yazılı görüşme formundan elde edilen veriler içerik analizine tâbi tutularak kategorileştirilmiştir. Kategorileştirilen veriler frekans analizine ve yüzde hesaplamasına hazır hâle getirilmiştir.

c) Göstergebilim Analizi: Göstergebilim, ürünlerin iletişim işlevini yerine getirmesini sağılayan bir çözümleme imkânı sunmaktadır (Kurak Açıcı ve Bal, 2020, s. 293). İnsan için sayısız anlamla yüklü olan dünya ve evren ile ilgilenen göstergebilim, evrende görünen/görünmeyen, soyut/somut, elle tutulur ya da olmayan her şeyi “gösterge” adı altında inceler. Göstergelerin ‘niçin’ ve ‘nasıl’ kullanıldığı önemlidir; “kim, nerede, hangi koşullarda, hangi gösterge ya da göstergeleri ne amaçla kullanmaktadır?” (Çiçek, 2014, s. 218) gibi göstergenin kullanım sorusu/sorunsalı göstergebilimsel çözümlemenin amacıdır. Dolayısıyla en kısa ve yalın anlatımıyla göstergebilimin uygulama alanı; evrendir, dünyadır; kısaca her şeydir (Tuncer, 2020, s. 75). Bu doğrultuda öğrencilerin yaptıkları çalışmalar göstergebilimsel analize tabi tutularak nitel veri analizi gerçekteştirilmiştir.

3.6. Uygulama Süreci

Araştırmacı tarafından uygulama süreci başlatılmadan önce öğrencilere araştırma konusu ve amacı hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Bunun yanında öğrencilerin gönüllü katılım göstermesi esas alınarak öğrencilere katılım formu imzalatılmıştır. Daha sonra araştırmacı tarafında çalışma süresi belirlenmiş ve araştırma konusuna giriş yapılmıştır.

Afiş nedir? Tasarım ilkeleri ve elemanları nelerdir? Görsel iletişim nedir? soruları ışığında ders anlatımı yapılmış, fotografik ve vektörel çalışmalara dönük örnekler gösterilmiştir. Öğrenciler tarafından yapılacak fotografik ve vektörel afiş çalışmaları için konu belirlenmiştir. Daha sonra 2 hafta süre esasıyla fotografik yöntemle afiş çalışmalarının yapımına başlanmıştır. Fotografik afiş çalışmalar sonuçlandırıldıktan sonra çalışma amacı, tekniği ve konusu açısından eleştiri yapımı gerçekleştirilmiştir.

Fotografik afiş çalışmalarından sonra 2 hafta süre esasıyla vektörel yöntemle afiş çalışmalarının yapımına başlanmıştır. Vektörel afiş çalışmalar sonuçlandırıldıktan sonra çalışma amacı, tekniği ve konusu açısından eleştiri yapımı gerçekleştirilmiştir. Bu aşamadan sonra fotografik vektörel yöntemle yapılan çalışmalar çalışma değerlendirme ölçeğine tabi tutularak puanlaması yapılmış, anlatsal ve teknik göstergeler formu ile göstergeler belirlenmiş ve göstergebilim analizi yapılmıştır.

Araştırmacı çalışma takvimi Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.
Araştırmacı Çalışma Takvimi

İşlemler	
24.02.2020	Araştırmacı tarafından öğrencilerin araştırma konusu ve amacı hakkında bilgilendirilmesi ve öğrencilere imzalanmak üzere katılım izin formlarının verilmesi ile araştırmacı tarafından çalışma süresinin belirlenmesi
2.03.2020	Afiş nedir? Tasarım ilkeleri ve elemanları nelerdir? Görsel iletişim nedir? soruları doğrultusunda araştırmaya katılım gösteren öğrencilere ders anlatımı yapılması ve örnekler gösterilmesi
9.03.2020	Fotografik ve vektörel afiş çalışmaları için konunun belirlenmesi
16.03.2020	Fotografik afiş çalışmalarının yapılması
23.03.2020	Fotografik afiş çalışmalarının sonuçlandırılması ve çalışma amacı, tekniği ve konusu açısından eleştiri yapımının gerçekleştirilmesi
30.03.2020	Vektörel afiş çalışmalarının yapılması
6.04.2020	Vektörel afiş çalışmalarının sonuçlandırılması ve çalışma amacı, tekniği ve konusu açısından eleştiri yapımının gerçekleştirilmesi
13.04.2020	Fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının çalışma değerlendirme ölçeğine, anlatsal ve teknik göstergeler formuna ve göstergebilim analizine tabi tutulması
20.04.2020	Veri analizlerinin sonuçlandırılması

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde çalışmanın problem cümlesine bağlı olarak alt problemlere ve denencelere dair uygulama süresi içinde toplanan veriler hakkında bulgular sunulmuştur.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışma değerlendirme ölçeği (EK-1) ile “*Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarında öğrencilerin çalışma değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?*” alt problemiyle ilgili nicel bulgular elde edilerek Tablo 6’, Tablo 7, Tablo 8, Tablo 9 ve Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 6.

Fotografik ve Vektörel Afişlere Çalışma Değerlendirme Ölçeğinde Verilen Ortalama ve Fark Puanlarının İstatistiği

n 20		
Fotografik ve Vektörel Çalışma Puanlarının İstatistiği		
	Ortalama Puan İstatistiği	Ortalama Puan Farkı İstatistiği
Anlamlılık	2,61	0,31
Medyan	2,61	0,27
Standart Sapma	0,16	0,14
Puan Aralığı	0,56	0,60
En Düşük Puan	2,25	0,12
En Yüksek Puan	2,81	0,72

Tablo 6’da görüldüğü gibi çalışma değerlendirme ölçeğinden çalışma grubunun aldıkları fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının ortalama puanları ile ortalama puan fark puanlarının istatistiği verilmiştir. Çalışma grubunun çalışma değerlendirme ölçeğinden aldığı puanların ortalama değeri 2,61 ve İyi-Yeterli seviyesi olarak tespit edilmiştir. Medyan

değeri 2.61; standart sapma değeri 0,16; grupların aldıkları puan aralık değeri 0,56; en düşük puan değeri 2,25; en yüksek puan değeri 2,81 olarak tespit edilmiştir. Ortalama puan farkı 0,31; Medyan değeri 0,27; standart sapma değeri 0,14; puan aralığı 0,60; en düşük puan değeri 0,12 ve en yüksek puan değeri 0,72 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 7.

Fotografik ve Vektörel Afiş Çalışmalarının Çalışma Değerlendirme Ölçeği Öğrenci Puanları Ortalamaları İlişkili Örneklem t-testi İstatistiği

		n	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Çalışma Değerlendirme Ölçeği	Fotografik	20	2,46	0,19	19	-9,828	0,000
	Vektörel	20	2,77	0,15			

Tablo 7’de görüldüğü gibi çalışma grubuna çalışma değerlendirme ölçeği olarak uygulanan ölçek puanlarında t değeri, 19 serbestlik derecesinde -9,828 [t(19)= -9,828 p<0,05] olarak hesaplanmıştır. Bu hesaplama doğrultusunda fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının çalışma değerlendirme puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8.

Fotografik ve Vektörel Afişlere Çalışma Değerlendirme Ölçeğinde Verilen Puanların Ortalamaları ve Farkları

Fotografik ve Vektörel Afiş Çalışma Puanları Ortalaması ve Farkları				
Çalışma Numarası	Fotografik Afiş Çalışma Puanlar $\bar{x}$	Vektörel Afiş Çalışma Puanlar $\bar{x}$	Puanlar $\bar{x}$	Puan $\bar{x}$ Farkı
1	2,39	2,78	2,58	0,39
2	2,28	2,61	2,44	0,33
3	2,44	2,56	2,50	0,12
4	2,39	2,67	2,53	0,28
5	2,39	2,61	2,50	0,22
6	2,33	2,78	2,56	0,45
7	2,33	2,56	2,44	0,23
8	2,33	2,56	2,44	0,23
9	2,33	2,72	2,53	0,39
10	1,89	2,61	2,25	0,72
11	2,56	2,72	2,64	0,16
12	2,50	2,89	2,69	0,39
13	2,67	2,94	2,81	0,27
14	2,72	2,89	2,81	0,17
15	2,56	2,78	2,67	0,22
16	2,56	2,94	2,75	0,38
17	2,67	2,94	2,81	0,27
18	2,67	2,83	2,75	0,16
19	2,56	3,00	2,78	0,44
20	2,67	2,94	2,81	0,27
TOPLAM $\bar{x}$	2,46	2,77	2,61	0,31

Tablo 8’de görüldüğü gibi çalışma değerlendirme ölçeğinden çalışma grubunun fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının ortalamaları ve puan ortalama farkı verilmiştir. Fotografik afiş çalışmalarının ortalama puan değeri 2,46 (orta-kabul edilebilir), vektörel afiş çalışmalarının ortalama puan değeri 2,77 (iyi-yeterli) ve fotografik-vektörel çalışmalarının ortalaması ise 2,61 (iyi-yeterli) olarak tespit edilmiştir. Fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının ortalama puan farkı ise 0,31 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 9.

Fotografik ve Vektörel Afişlere Çalışma Değerlendirme Ölçeğinde Ölçütlere Göre Verilen Puanların Ortalamaları

Ölçütlere Göre Fotografik ve Vektörel Çalışma Puanlar Ortalaması						
Çalışma Numarası	Fotografik Afiş Çalışmaları Puanlar Ortalaması			Vektörel Afiş Çalışmaları Puanlar Ortalaması		
	Tasarım Elemanları Ölçütleri Puanlar $\bar{x}$	Tasarım İlkeleri Ölçütleri Puanlar $\bar{x}$	Görsel İletişim Ölçütleri Puanlar $\bar{x}$	Tasarım Elemanları Ölçütleri Puanlar $\bar{x}$	Tasarım İlkeleri Ölçütleri Puanlar $\bar{x}$	Görsel İletişim Ölçütleri Puanlar $\bar{x}$
1	2,60	2,67	2,86	2,60	2,50	3,14
2	2,40	2,50	2,71	2,60	2,50	2,71
3	2,80	2,83	2,71	2,80	2,67	2,29
4	3,00	2,50	2,71	2,40	3,00	2,57
5	2,20	2,83	2,86	2,40	2,83	2,57
6	2,80	2,50	2,71	3,00	2,50	2,86
7	2,40	2,67	2,71	2,60	2,50	2,57
8	2,20	2,83	2,57	2,60	2,83	2,29
9	2,80	2,50	2,71	2,60	2,83	2,71
10	1,80	2,33	2,29	2,40	2,67	2,71
11	2,80	3,00	2,86	2,80	2,83	2,57
12	2,60	2,83	3,14	2,60	3,00	3,00
13	3,00	2,83	3,14	2,80	2,83	3,14
14	3,40	3,00	2,86	2,80	3,00	2,86
15	2,40	3,00	3,00	2,80	2,83	2,71
16	3,00	2,67	2,86	3,00	2,67	3,14
17	3,00	3,17	2,86	3,20	2,67	3,00
18	2,80	3,17	2,86	2,80	3,33	2,43
19	3,20	2,50	3,00	2,80	3,00	3,14
20	3,00	3,00	3,00	3,00	2,83	3,00
TOPLAM $\bar{x}$	2,71	2,77	2,82	2,73	2,79	2,77

Tablo 9’da görüldüğü gibi çalışma değerlendirme ölçeğinden çalışma grubunun fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının tasarım elemanları, tasarım ilkeleri ve görsel iletişim ölçütleri bakımından ortalama puanları verilmiştir. Fotografik afiş çalışmalarının tasarım elemanları ölçütlerine göre ortalama puan değeri 2,71 (iyi-yeterli), tasarım ilkeleri ölçütlerine göre ortalama puan değeri 2,77 (iyi-yeterli) ve görsel iletişim ölçütlerine göre ortalama puan değeri 2,82 (iyi-yeterli) olarak tespit edilmiştir. Vektörel afiş çalışmalarının tasarım elemanları ölçütlerine göre ortalama puan değeri 2,73 (iyi-yeterli), tasarım ilkeleri

ölçütlerine göre ortalama puan değeri 2,79 (iyi-yeterli) ve görsel iletişim ölçütlerine göre ortalama puan değeri 2,77 (iyi-yeterli) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 10.

Fotografik ve Vektörel Afişlere Çalışma Değerlendirme Ölçeğinde Ölçütlere Göre Verilen Puanların Farkları

Fotografik ve Vektörel Afiş Çalışmalarının Ölçütlere Göre Puan Farkları			
Çalışma Numarası	Tasarım Elemanları Ölçütleri Puanlar $\bar{x}$ Farkları	Tasarım İlkeleri Ölçütleri Puanlar $\bar{x}$ Farkları	Görsel İletişim Ölçütleri Puanlar $\bar{x}$ Farkları
1	-	0,17	0,29
2	0,20	-	-
3	-	0,17	0,43
4	0,60	0,50	0,14
5	0,20	-	0,29
6	0,20	-	0,14
7	0,20	0,17	0,14
8	0,40	-	0,29
9	0,20	0,33	-
10	0,60	0,33	0,43
11	-	0,17	0,29
12	-	0,17	0,14
13	0,20	-	-
14	0,60	-	-
15	0,40	0,17	0,29
16	-	-	0,29
17	0,20	0,50	0,14
18	-	0,17	0,43
19	0,40	0,50	0,14
20		0,17	-
TOPLAM $\bar{x}$ Fark	0,02	0,02	0,05

Tablo 10’da görüldüğü gibi çalışma değerlendirme ölçeğinden çalışma grubunun fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının tasarım elemanları, tasarım ilkeleri ve görsel iletişim ölçütleri bakımından ortalama puan farkı verilmiştir. Fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının tasarım elemanları ölçütlerine göre vektörel afiş çalışmaları lehine ortalama puan farkı değeri 0,02; tasarım ilkeleri ölçütlerine göre vektörel afiş çalışmaları lehine ortalama puan farkı değeri 0,02 ve görsel iletişim ölçütlerine göre fotografik afiş çalışmaları lehine ortalama puan farkı değeri 0,05 olarak tespit edilmiştir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışma değerlendirme ölçeği (EK-1) ile “*Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarında öğrencilerin çalışma değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?*” alt problemiyle ilgili nicel bulgular elde edilerek Tablo 4.6’da sunulmuştur.

Tablo 11.

Fotografik ve Vektörel Afişlere Çalışma Değerlendirme Ölçeğinde Verilen Puanlara Göre Korelasyonu

n 20		
Çalışma Değerlendirme Ölçeğine Göre Fotografik ve Vektörel Afiş Çalışmalarının Puan Korelasyonu		
Teknik	Korelasyon	Sig. (p değeri)
Fotografik ve Vektörel	0,702	0,001

Tablo 11’de görüldüğü gibi çalışma değerlendirme ölçeği ile fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının korelasyonu tespit edilmiştir. Fotografik ve teknikle yapılan çalışmaların korelasyon katsayısı 0,702 olarak tespit edilerek “*iyi seviye*”de uyum olduğu görülmüştür. Sig. (p) değeri 0,001 ($p < 0.05$) olarak tespit edilmiş ve bu uyumun anlamlı bir ilişki olduğu ortaya koyulmuştur.

4.3. Üçüncü ve Dördüncü Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Anlatısal ve teknik göstergeler formu (EK-3) ile “*Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarında anlatısal ve teknik göstergeler nelerdir?*” alt problemiyle ilgili nicel bulgular elde edilerek Tablo 4.7’de sunulmuştur.

Çalışma grubunun yaptığı fotografik afiş çalışmalarının anlatısal göstergeleri temalara ve kategorilere ayrılmıştır. Kategorilerin frekans tablosu hazırlanarak Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12.

Fotografik Afiş Çalışmalarının Anlatısal Göstergeler Frekans ve Yüzde Tablosu

Anlatısal Göstergeler Frekansları ve Yüzdeleri			
Temalar	Kategoriler	f	%
Kişi	1. Kadın	16	80
	2. Erkek	4	22,5
	3. Çocuk	2	10
	4. Genç Kız	1	5
	5. İnsan	1	5
Zaman	1. 2017	1	5
Mekân	1. Siyah Zemin	9	45
	2. Gri Zemin	3	15
	3. Mavi Zemin	1	5
	4. Gökyüzü	1	5
	5. Mor Zemin	1	5
	6. Bordo Zemin	1	5
	7. Beyaz Zemin	4	20
	8. Oda	1	5

Tablo 12’de görüldüğü gibi fotografik afiş çalışmalarının anlatısal göstergeler bakımından formlarda yer alan ifadelerde genel olarak kişi yönünden kadın, erkek, çocuk, bebek, genç kız, insan figürlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Zaman yönünden afişlerin yapım tarihleri tespit edilmediği görülmüş ve sadece 1 çalışmada yapım zamanı tespiti yapılmıştır. Mekân yönünden genel olarak siyah zemin kullanıldığı görülmüştür. Bunun yanında gri, sarı, mavi, kırmızı, mor, bordo, beyaz ve gökyüzü zeminleri kullanılmış sadece 1 çalışmada mekân olarak oda kullanıldığı tespit edilmiştir.

Çalışma grubunun yaptığı fotografik afiş çalışmalarının teknik göstergeleri temalara ve kategorilere ayrılmıştır. Kategorilerin frekans tablosu hazırlanarak Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 13.

Fotografik Afiş Çalışmalarının Teknik Göstergeler Frekans ve Yüzde Tablosu

Fotografik Afiş Çalışmalarının Teknik Göstergeler Frekansları ve Yüzdeleri			
Temalar	Kategoriler	f	%
Renk	1. Ten Renkleri	3	15
	2. Mavi	5	30
	3. Kırmızı	10	50
	4. Yeşil	4	20
	5. Siyah	18	90
	6. Beyaz	19	95
	7. Kahverengi	7	35
	8. Turuncu	3	15
	9. Gri	12	60
	10. Mor	4	20
	11. Sarı	4	20
	12. Turkuaz	1	5
	13. Bordo	1	5
	14. Lila	1	5
Işık	1. Soft Işık	12	60
	2. Sert Işık	1	5
	3. Kaynağı Belirsiz Işık	10	50
	4. Parlak Işık	1	5
	5. Kontrast Işık	3	15
	6. Homojen Işık	1	5
Biçim	1. Tipografi	18	90
	2. Şiddete Uğramış Kadın İmgesi	10	50
	3. Ağlama İmgesi	3	15
	4. Yumruk İmgesi	2	10
	5. El İmgesi	7	35
	6. El Açmış Bir Çift İmgesi	1	5
	7. Kadın İmgesi	9	45
	8. Ayak İmgesi	1	5
	9. Anahtarlık İmgesi	1	5
	10. Çocuk İmgesi	4	20

Tablo 13’te görüldüğü gibi fotografik afiş çalışmalarının teknik göstergeler bakımından formlarda yer alan ifadelerde genel olarak renk yönünden genel olarak beyaz, siyah, gri ve kırmızı renk kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunun yanında ten renkleri, mavi, yeşil,

kahverengi, turuncu, mor, sarı, pembe, turkuaz, bordo ve lila renklerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Işık yönünden çalışmalarda daha çok soft ışık ve kaynağı belirsiz ışık kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca sert ışık, parlak ışık, kontrast ışık ve homojen ışık kullanıldığı tespiti yapılmıştır. Biçim yönünden çalışmaların genelinde tipografi kullanımı olduğu tespit edilmiştir. Bunu yanında şiddete uğramış kadın, ağlama, yumruk, el, el açmış bir çift, kadın, ayak, anahtarlık ve çocuk imgelerinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Çalışma grubunun yaptığı vektörel çalışmalarının anlatısal göstergeleri temalara ve kategorilere ayrılmıştır. Kategorilerin frekans tablosu hazırlanarak Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 14.

Vektörel Afiş Çalışmalarının Anlatısal Göstergeler Frekans ve Yüzde Tablosu

Vektörel Afiş Çalışmalarının Anlatısal Göstergeler Frekansları ve Yüzdeleri			
Temalar	Kategoriler	f	%
Kişi	1. Kadın	12	60
	2. Erkek	5	25
	3. Çocuk	2	10
	4. Bebek	1	5
	5. Genç Kız	2	10
	6. İnsan	1	5
Mekân	1. Siyah Zemin	5	25
	2. Gri Zemin	4	20
	3. Sarı Zemin	3	15
	4. Gökyüzü	2	10
	5. Kırmızı Zemin	4	20
	6. Mor Zemin	1	5
	7. Beyaz Zemin	2	10

Tablo 14’te görüldüğü gibi vektörel afiş çalışmalarının anlatısal göstergeler bakımından formlarda yer alan ifadelerde genel olarak kişi yönünden kadın figürü kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunun yanında erkek, çocuk, bebek, genç kız, insan figürlerinin kullanıldığı görülmüştür. Zaman yönünden afişlerin yapım tarihleri tespit edilmediği ortaya koyulmuştur. Mekân yönünden genel olarak siyah zemin kullanıldığı görülmüştür. Bunun yanında gri, sarı, kırmızı, mor, beyaz ve gökyüzü zeminleri kullanıldığı tespit edilmiştir.

Çalışma grubunun yaptığı vektörel afiş çalışmalarının teknik göstergeleri temalara ve kategorilere ayrılmıştır. Kategorilerin frekans tablosu hazırlanarak 15’te verilmiştir.

Tablo 15.

Vektörel Afiş Çalışmalarının Teknik Göstergeler Frekans ve Yüzde Tablosu

Vektörel Afiş Çalışmalarının Teknik Göstergeler Frekansları ve Yüzde			
Temalar	Kategoriler	f	%
Renk	1. Ten Renkleri	1	5
	2. Mavi	6	30
	3. Kırmızı	14	70
	4. Yeşil	3	15
	5. Siyah	17	85
	6. Beyaz	17	85
	7. Kahverengi	7	35
	8. Turuncu	7	35
	9. Gri	6	30
	10. Mor	6	30
	11. Sarı	11	55
	12. Pembe	1	5
Işık	1. Soft Işık	9	45
	2. Sert Işık	2	10
	3. Kaynağı Belirsiz Işık	12	60
	4. Parlak Işık	1	5
	5. Kontrast Işık	2	10
	6. Homojen Işık	1	5
Biçim	1. Tipografi	16	80
	2. Şiddete Uğramış Kadın İmgesi	2	10
	3. Ağlama İmgesi	1	5
	4. Yumruk İmgesi	1	5
	5. El İmgesi	4	20
	6. Bağırان Erkek İmgesi	2	10
	8. Kadın İmgesi	7	35
	9. Kuş İmgesi	1	5
	10. Topuklu Ayakkabı İmgesi	2	10
	11. Ayak İmgesi	2	10
	13. Çocuk İmgesi	3	15
	14. Karahindiba İmgesi	1	5
	15. Erkek İmgesi	2	10
	16. Dudak İmgesi	1	5
	17. Dikenli Tel İmgesi	1	5

Tablo 15'te görüldüğü gibi vektörel afiş çalışmalarının teknik göstergeler bakımından formlarda yer alan ifadelerde genel olarak renk yönünden genel olarak siyah, kırmızı, sarı ve beyaz renk kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunun yanında ten renkleri, mavi, yeşil, kahverengi, turuncu, gri, mor, pembe renklerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Işık yönünden genel olarak kaynağı belirsiz ışık kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca soft ışık, sert ışık, parlak ışık, kontrast ışık ve homojen ışık kullanıldığı tespiti yapılmıştır. Biçim yönünden çalışmaların genelinde tipografi kullanımı olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında şiddete uğramış kadın, ağlama, yumruk, el, bağırان erkek, kadın, kuş, topuklu ayakkabı, ayak, çocuk, karahindiba erkek, dudak ve dikenli tel imgelerinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Çalışma grubunun yaptığı fotografik ve vektörel çalışmalarının anlatısal göstergeleri temalara ve kategorilere ayrılmıştır. Kategorilerin frekans tablosu hazırlanarak Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16.
Anlatısal Göstergeler Frekans ve Yüzde Tablosu

Anlatısal Göstergeler Frekansları ve Yüzdeleri			
Temalar	Kategoriler	<i>f</i>	%
Kişi	1. Kadın	28	70
	2. Erkek	9	22,5
	3. Çocuk	4	10
	4. Bebek	1	2,5
	5. Genç Kız	3	7,5
	6. İnsan	2	5
Zaman	1. 2017	1	2,5
Mekân	1. Siyah Zemin	14	35
	2. Gri Zemin	7	17,5
	3. Sarı Zemin	3	7,5
	4. Mavi Zemin	1	2,5
	5. Gökyüzü	3	7,5
	6. Kırmızı Zemin	4	10
	7. Mor Zemin	2	5
	8. Bordo Zemin	1	2,5
	9. Beyaz Zemin	6	15
	10. Oda	1	2,5

Tablo 16’da görüldüğü gibi fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının anlatısal göstergeler bakımından formlarda yer alan ifadelerde genel olarak kişi yönünden kadın, erkek, çocuk, bebek, genç kız, insan figürlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Zaman yönünden afişlerin yapım tarihleri tespit edilmediği görülmüş ve sadece 1 çalışmada yapım zamanı tespiti yapılmıştır. Mekân yönünden genel olarak siyah zemin kullanıldığı görülmüştür. Bunun yanında gri, sarı, mavi, kırmızı, mor, bordo, beyaz ve gökyüzü zeminleri kullanılmış sadece 1 çalışmada mekân olarak oda kullanıldığı tespit edilmiştir.

Çalışma grubunun yaptığı fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının teknik göstergeleri temalara ve kategorilere ayrılmıştır. Kategorilerin frekans tablosu hazırlanarak Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17.
Teknik Göstergeler Frekans ve Yüzde Tablosu

Teknik Göstergeler Frekansları ve Yüzdeleri			
Temalar	Kategoriler	f	%
Renk	1. Ten Renkleri	4	10
	2. Mavi	12	30
	3. Kırmızı	24	60
	4. Yeşil	7	17,5
	5. Siyah	35	87,5
	6. Beyaz	36	90
	7. Kahverengi	14	35
	8. Turuncu	10	25
	9. Gri	18	45
	10. Mor	10	25
	11. Sarı	15	37,5
	12. Pembe	1	2,5
	13. Turkuaz	1	2,5
	14. Bordo	1	2,5
	15. Lila	1	2,5
Işık	1. Soft Işık	21	51,5
	2. Sert Işık	3	7,5
	3. Kaynağı Belirsiz Işık	22	55
	4. Parlak Işık	2	5
	5. Kontrast Işık	5	12,5
	6. Homojen Işık	2	5
Biçim	1. Tipografi	34	85
	2. Şiddete Uğramış Kadın İmgesi	12	30
	3. Ağlama İmgesi	4	10
	4. Yumruk İmgesi	3	7,5
	5. El İmgesi	11	27,5
	6. Bağırان Erkek İmgesi	2	5
	7. El Açmış Bir Çift İmgesi	1	2,5
	8. Kadın İmgesi	16	40
	9. Kuş İmgesi	1	2,5
	10. Topuklu Ayakkabı İmgesi	2	5
	11. Ayak İmgesi	3	7,5
	12. Anahtarlık İmgesi	1	2,5
	13. Çocuk İmgesi	7	17,5
	14. Karahindiba İmgesi	1	2,5
	14. Erkek İmgesi	2	5
	15. Dudak İmgesi	1	2,5
	16. Dikenli Tel İmgesi	1	2,5

Tablo 17’de görüldüğü gibi fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının teknik göstergeler bakımından formlarda yer alan ifadelerde genel olarak renk yönünden genel olarak siyah renk kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunun yanında ten renkleri, mavi, kırmızı, yeşil, beyaz, kahverengi, turuncu, gri, mor, sarı, pembe, turkuaz ve bordo renklerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Işık yönünden çalışmalarda daha çok soft ışık kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca sert ışık, kaynağı belirsiz ışık, parlak ışık, kontrast ışık ve homojen ışık kullanıldığı tespiti yapılmıştır. Biçim yönünden çalışmaların genelinde tipografi kullanımı olduğu tespit edilmiştir. Bunu yanında şiddete uğramış kadın, ağlama, yumruk, el, bağırان erkek, el açmış bir çift, kadın, kuş, topuklu

ayakkabı, ayak, anahtarlık, çocuk, karahindiba, erkek, dudak ve dikenli tel imgelerinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Fotografik afiş çalışmaları bağlamında genellikle anlatısal ve teknik göstergelerde kişi açısından kadın, mekân açısından siyah, beyaz, gri, renk açısından siyah, beyaz, gri ve kırmızı, ışık açısından soft ışık ve kaynağı belirsiz ışık, biçim açısından tipografi ve kadın kullandıkları; vektörel afiş çalışmaları bağlamında genellikle kişi açısından kadın, mekân açısından siyah, gri, kırmızı, renk açısından, siyah, beyaz, kırmızı, sarı, ışık açısından kaynağı belirsiz ışık ve soft ışık, biçim açısından tipografi ve kadın imgesi kullandıkları tespit edilmiştir.

Araştırmanın “*Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarının göstergebilimsel açıdan analizleri nedir?*” dördüncü alt problemiyle ilgili nitel bulgular aşağıda sunulmuştur.

Araştırmacının kategorileştirilmiş anlatısal ve teknik göstergeler açısından araştırmacı tespitlerinin forma yazılmış hâli yazım hataları ve tümce bozuklukları giderilerek aşağıda sunulmuştur.

Tablo 18.
Çalışma-1

GÖSTERGE	KİŞİ	ANLATISAL GÖSTERGELER			TEKNİK GÖSTERGELER	
		ZAMAN	MEKÂN	RENK	İŞİK	BİÇİM
GÖSTEREN	Bir kadın	2017	Beyaz bir zemin	Beyaz, siyah ve kahverengi	Kaynağı belirsiz soft beyaz ışık	Şiddete uğramış bir kadın fotoğrafı, verev şekilde iki çizgi, kahverengi renkte 328 rakamı ve siyah renkte “dur” yazısı, “artık sen de dur de!” ve “cinayet 2017 istatistikleri” yazısı

Posterin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Poster çalışmasında Sol üst köşede 328 rakamı bulunmakta sağ alt köşede de büyük puntolarla dur yazmaktadır. Sağ üst köşede ve sol alt köşede ise daha küçük puntolarla 2017 cinayet istatistikleri ve alt slogan olan artık sende dur de yazısı bulunmaktadır. Dikkat çekici görsel, posterin orta kısmında bulunmaktadır. Bu alanda evlenmek üzere olan bir gelinin şiddete uğramış hali görülmektedir. 328 ve dur yazılarının çapraz şekilde eseri yerleştirilmesi bir denge unsuru olarak kullanılmıştır. Aynı şekilde sağ üst

köşe ve sol alt köşede bulunan ufak puntolu yazılar da kompozisyonda dengelemek amaçlı kullanılmıştır. Kullanılan fotoğrafın siyah beyaz olmasından dolayı renk tercihleri de bu yönde oluşturulmuştur. Vurgu yapılmak istenen 328 sayısı dikkat çekme amaçlı kompozisyonun genelinden daha farklı bir renkte yazılmıştır.

Posterin Anlatısal Göstergeleri: Posterde bulunan görsel, beyaz bir zemin üzerine beyaz gelinlik giymiş bir kadın fotoğrafı olarak bulunmaktadır. Ayrıca beyaz siyah ve kahverengi tondaki fontlarla kompozisyon bir çerçeve haline getirilip odak noktası olan görselin ortasına yerleştirilmiştir. Bu görselde konunun “*yok sayılma*”yı anlatacak şekilde olmasını sağlamaktadır. 2017 rakamı bir zaman göstergesi olarak kullanılmıştır. 328 rakamı isim istatistiksel verileri belirten bir bilgi paylaşım alanı şeklinde çalışmaya yerleştirilmiştir yerleştirilmeye de sol üst köşeye eklenmiştir. Okuma yönü olarak sol üst köşede göze ilk başta çarpan vurucu sayı olan 328, ilk göze çarpan tasarım elemanıdır. Bu gösterge şiddete uğrayan kadın sayısını 328 ile temsil etmektedir. Şiddete uğrayan kadın sayısının bulunduğu yılı ise 2017 yazısı ile anlatmaktadır.

Afişin Teknik Göstergeleri: 328 posterinde renk ışık ve biçim unsurlarının üçü de kullanılmaktadır. Renk olarak beyaz zemin üzerinde beyaz kıyafetler giymiş ve şiddete uğramış halde bir kadın figürü bulunmaktadır. Görselin siyah beyaz olarak kullanılması içinde bulunduğu zor durumu dramatik ortamı daha iyi yansıtmaktadır. Burada siyah renk hüznü simgelerken beyaz renkte masumiyeti ve iyi niyeti göstermektedir. Aynı şekilde gölgeleme ve ışıktan yararlanarak dramatik etkiyi arttırmak amaçlanmıştır. Buradaki kadın figürünün izleyiciye bakıyor olması ve yüzündeki ifadenin üzgün bir ifadesi olması ise kompozisyonu pekiştirmektedir. Görselde herhangi bir şiddet unsuru direkt olarak verilmeden ancak şiddet durumuna ait tüm bilinen göstergeler kullanılarak resmedilmiştir.

Afişte Anlam Aktarımı: Son derece sade bir tarzla ve fazla ayrıntıya girmeden ve renk kalabalığına neden olmadan anlatılmak istenen duygu ve düşünce direkt olarak izleyiciye iletilmektedir. 328 ve dur yazılarının köşelerinde bulunan diyagonal çizgiler ise çalışmada kullanılan görselin sanki bir fotoğraf albümünde bulunuyormuş izlenimi vermesini sağlamaktadır. 328 sayısının 3 rakamı ve 2 rakamı daha ön planda olacak şekilde tasarlanmıştır. Kadın ve erkek simgelenmesi amacıyla bu iki rakam yan yana kullanılmıştır. Sağdaki rakam ise kadın figürünü temsilen ve içinde bulunduğu mağduriyeti göstermesi amacıyla daha silik kullanılmıştır. 328 sayısındaki sarı renk ise düğün davetiyelerinde kullanılan altın varaklı yazı rengini anımsatması amacıyla kullanılmıştır. En mutlu günü anlatan düğün fotoğrafının belirli

simgelerle ve fotoğraftaki kişinin şiddete uğradığını gösteren belirteçleri ile şiddete olan tepkiyi bütünselik bir kompozisyon şeklinde vermiştir.

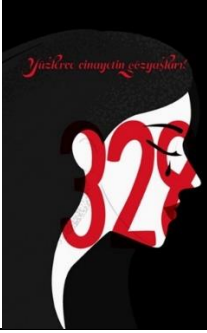
Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Gelinliği ve elinde çiçekleri ile hatıra verir gibi duran kadın görseli toplumların zihninde oluşmuş mutluluk ve masumiyet barındıran bir imge kodudur. Ayrıca göz kenarında ve yüzünde bulunan morluklar ile yüzündeki mutsuz ifade, içinden çıkamadığı dramatik durumu anlatan kodlardır. Sol üst köşe ve sağ alt köşede bulunan büyük puntolu yazıların köşelerinde bulunan çizgiler ise fotoğraf albümü hatırlatan kodlardır.

Metnin Dizisel ve Dizimsel Yapısı: Posterdeki görsel göstergelerin anlatmak istediği konuya ait niteliklerle doğrudan somut bir ilişkisi vardır. Konuya ait özelliklerin poster yoluyla aktarılması bizim için anlamlı kılmaktadır. Çünkü göstergeler izleyicinin çağrışımında değer kazanmaktadır. Anlam aktarımı bu posterde yüzünde yaralar bulunan bir gelin ve yazıların fotoğraf albümü şeklinde tasarlanması ile sağlanmaktadır. Siyah beyaz renklerle gelinlik giymiş kadının yüzündeki dramatik ifade ve morluklar ile çaresizliğe ve mutsuzluğa doğru giden bir birlikteliğe başlangıç yapıyor şeklinde gösterilmiştir. Siyah ve beyaz fotoğraf yazıları siyah bir şekilde kalın punto olarak kullanılması posterin ortak unsurlarıdır. Tüm bu görselleri ve göstergelerin izleyicinin hafızasında belirli yerleri vardır ve belirli anlamlara gelmektedir. Bu şekilde çalışma izleyici tarafından kişiselleştirilmektedir. Özetle posterin anlamı tüm bu göstergelerin anlamlarının toplamıdır. Bu göstergeleri ilgili poster dışında da tek tek bakıldığında anlamları vardır. Bizim bu anlamları bildiğimiz varsayılarak posterin bütününden bir anlam çıkarmamız onun dizisel yapısını göstermektedir.

Posterin Metinlerarasılığı: Fotoğrafın siyah beyaz olarak kullanılması iki renk bir çalışma olarak dramatikliği yakalamak amaçlanmıştır. Bu durumda posterde kullanılan görselin ve fotoğraf sanatında dramatikliği yakalama amaçlı kullanılan siyah beyaz çekim tarzının metinlerarasılık özelliğinden söz edilebilir

Sonuç: Poster çalışmasında kişi durumu anlatsal göstergelerle renk ışık ve biçim gibi unsurlar olan teknik göstergelerle izleyici iletilmiştir. Bunu desteklemek amacıyla tipografi olabildiğince vurgulu kullanılmıştır. Bu kodlar aracılığıyla toplumun zihninde var olan kadına şiddet ve dramatik durum imajına göndermeler yapılmıştır. Postanın ve anlamlandırmanın birer parçası olan yan ve düz anlam ile tipografi renk kullanımı ile birleştirilmesinden söz etmek olasıdır. Ayrıca poster çalışmasında kullanılan kadın figürünün yüz ve mimiklerinden de masumiyet, tepkisizlik ve şiddete karşı sıradanlaşma gibi vücut dili sembolizeleri sevilmektedir. Poster çalışması bu karşıtlıkları da bir araya getirerek ve tipografik üyelerle pekiştirerek dizimsel boyutunu oluşturmaktadır.

Tablo 19.
Çalışma-2

							
ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER			
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM	
GÖSTEREN	Bir kadın	-	Siyah bir zemin	Siyah, beyaz, kırmızı	Kaynağı belirsiz siyah ve beyaz kontrast ışık	Ağlayan bir kadın profili- başı, kırmızı renkte “yüzlerce cinayetin gözyaşları!” ve “328” yazısı	

Posterin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Poster çalışmasının orta üst kısmına gelecek şekilde dikkat çekmek amaçlı eklenmiştir. Ayrıca kadın figürünü yüz kısmında maskelenmiş şekilde 328 sayısı bulunmaktadır. Posterin arka fonu Siyahtır. Gestalt Kuramı kullanılarak siyah saçlı bir kadının silueti ile siyah zemin kadın figürünün saçları bir bütünlük içinde kullanılmıştır. Ayrıca 328 sayısı kadının yüz kısmının tamamını kaplayacak şekilde kullanılmış figürünün üzgün bir ifade sergilemesi için gözyaşı damlası simgesel olarak siyah renkli kullanılmıştır. Boyun kısmında bulunan şiddet konusuna dikkat çekmek amaçlı gri renkli eklenmiştir.

Posterin Anlatısal Göstergeleri: Poster çalışmasında şiddete maruz kalmış kişi posterin orta kısmına gelecek şekilde profilden çizilerek yerleştirmiştir. Yazılar kırmızı olarak uygulanmıştır. 328 sayısı dikkat çekmek amaçlanarak posterin dörtte ikisini kaplayacak şekilde eklenmiştir. Yüzlerde cinayetin Gözyaşları Yazısı el yazısı şeklinde kullanılmıştır. 328 sayısı ise poster konusunu içeriğini amaçlı kalın ve kırmızı renkli kullanılmıştır. 328 sayısı bu sene içerisinde şiddete uğramış kadınların sayısını simgelemektedir. Bunu da kadın görselinin dramatik mimiklerinden anlaşılmaktadır.

Afişin Teknik Göstergeleri: Teknik göstergeler bakımından posterde açık-koyu dengesi kullanılmaktadır. Açık değer unsuruna fazla yer verilmemiş ve daha çok siyah kırmızı ile beyaz renkler üzerinden poster çalışması yapılmıştır. Açık-koyu dengelerini silüetler olarak kullanılarak anlatılmak istenen düşünceler figüratif yöntemlerle verilmiştir. Anlatılmak istenen duygu yoğunluğu siyah rengi baskın bir şekilde kullanılması ağlayan kadın yüzünde bulunan gözyaşının siyah renkte kullanılması ile pekiştirilmiştir. Posterin üst kısımda el yazısına benzer

tipografinin kullanılması anlatılmak istenen duygunun anlamlı şekilde verilmesi sağlanmıştır. Ayrıca profilden gördüğümüz kadın kafasının aşağı doğru eğik şekilde çizilmesi anlatılmak istenen duygu ve düşüncenin daha yoğun şekilde ifade etmesi sağlanmıştır. Soldan sağa okumanın rahat okuma şekli olduğu poster çalışmasına baktığımızda çarpıcı olan yüzlerce cinayetin işlenmiş olduğu bilgisi sayfayı ortalayan yazıda poster içinde göze çarpmaktadır. Ayrıca kim olarak büyük harflerle yazılmış 328 sayısı ve ayrıntıya girmeyen stilize olarak silüet şeklinde illüstrasyon yapılmış kadın figürü kullanılmıştır. Bu kadın figürü şiddete uğramış ve mağdur olmuş tüm kadınları simgelemektedir.

Afişte Anlam Aktarımı: Bir poster çalışmasında birçok düz anlam ve yan anlam bulunmaktadır. Kadın figürü silüeti çiziminde ve ince çizgiler kullanılmıştır. Yan profilden çizilmiş olan bir başı öne doğru kadın şiddete uğramış kadınları temsil etmektedir. Boyun kısmında bulunan gri renk uğradığı şiddeti göstermektedir. Göğüs kısmının altında bulunan siyah gözyaşı damlası içinde bulunduğu dramatik durumdan duyduğu rahatsızlığı dile getirmektedir. Kadın figürünün gözünün kapalı çizilmesi içinde bulunduğu çaresizliği göstererek bu durumdan kurtulmak istediğini simgelemektedir. Tamamen siyah çizilmesi içinde bulunduğu durumu karanlık ve iç karartıcı olduğunu anlatmaktadır siyah ve kırmızının birlikte kullanılması duygusallığın ve karamsarlığın göstergesidir. Bu tasarım elemanlarının bir arada kullanılması bu tür gösterenleri başka gösterenleri izleyenleri kanallandırmaya olanak sağlamaktadır

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: İnsan topluluklarının kült türlerinin geçmişten günümüze kadar uzanan pek çok algısal kodu bulunmaktadır. Bu kodlar anlamları oluşturur ve izleyiciye söz konusu görseller ile ilgili fikirler edinmesini sağlar. Buradaki poster çalışmasını için anlamlı olması için görsel kodlar barındırması gerekmektedir. Bu çalışmada da gözü kapalı ve siyah gözyaşı damlası çizilmiş siyah zemin üzerinde bulunan beyaz kadın silüetinin izleyicide uyandırdığı izlenim kullanılan görsel birine bağlı olarak belirleyicidir. Burada kullanılan yazılar kalın puntolu rakamlar poster konusunu anlatılan kişide olayın hayalini kurdurmaktadır. Çünkü bu imge insanların zihninde uzlaşmaya varlıkları bir kadın silüeti imgesidir.

Metnin Dizisel ve Dizimsel Yapısı: Yaşanılan olaya ait simgeler poster çalışmasına aktarılırken anlam alışverişi gerçekleşir ve bu şekilde izleyicinin algısında değer oluşturur. Çünkü afişe baktığımızda yaşanılan olay arasında doğrudan bir bağlantı sağlamamız mümkün değildir. İmge transferi yoluyla diğer görsel algı diğerlerinden ayrılarak farklılaşır ve anlam kazanır. Burada göstergeler arası anlam farklılıkları oluşur ve izleyicide bir anlam meydana getirir. Poster çalışmasında kullanılan tüm öğeleri izleyicinin zihninde farklı anlamları vardır. Bu anlamlar oraya gelerek poster çalışması da o verilmek istenen anlama gelir. Bu göstergeleri kadına şiddet

poster çalışması dışında da farklı anlamları bulunmaktadır. Tüm bu anlamlar poster çalışmasını söylemsel yapısını oluşturur. Poster çalışması dram şiddet mutsuzluk karamsarlık gibi anlamları gönderme yapar.

Afişin Metinlerarasılığı: Görseli video şeklinde kullanılması siyah ve kırmızı renkler arasında gidip gelmesi drama tekniği yakalama amaçlı bir çalışma olduğunu göstermektedir. Bu durumda posterde kullanılan illüstrasyonun dram ve gerilim içeren diğer poster çalışmalarıyla bağlantısal olarak metinlerarası özelliği bulunduğu bahsedilebilir

Sonuç: Poster çalışmasında sanatçı teknik göstergeler ve anlatmak istediği duygu ve düşüncüyü üretebilmektedir. Bunu oluşturmak için kendine ait bir illüstrasyon stili ile tipografiyi birleştirerek izleyiciye ulaştırılmış ince kodlar kullanmaktadır. Bu sayede toplumun kültürün hafızasında zaten bulunmakta olan imajlara atıflar yaparak afiş anlaşılmasını sağlamaktadır. Yan alan, düz alan ve söz oyunlarından göstergeli güzel söz etmek mümkündür. Ayrıca siyah beyaz zıtlık ilkelerinden de faydalanılmıştır. Konusuna uygun bir şekilde oluşturulan silüet ve arkasındaki siyah zemin konunun pekiştirilmesi için yardımcı eleman olarak kullanılmıştır.

Tablo 20.
Çalışma-3

ANLATISAL GÖSTERGELER					TEKNİK GÖSTERGELER	
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	İnsan	-	Siyah bir zemin	Siyah, yeşil, beyaz, kırmızı ve mavi	Kaynağı belirsiz siyah ve beyaz kontrast ışık	Ağlayan bir şekilde gözleri ve burnu gözüken bir insan surati, siyah beyaz parmaklıklar, akan göz yaşlarından filizlenen bir bitki ve beyaz renkte "Filizlenen Acı" yazısı

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Posterin üst kısmına gelecek şekilde sadece gözler ve burun kısmı görünen bir insan silüeti resmedilmiştir Ayrıca gözlerin kapalı çizilmesi dikkat çekmektedir. Sağ gözden aşağı doğru bir gözyaşı damlası resmedilmiştir ve mavi renk kullanılmıştır. Siyah zemin üzerine yeşil beyaz kırmızı ve mavi renkler posterin tamamında tercih edilmiştir kaynağı belirsiz kontrast siyah ve beyaz bir ışık posterin geneline hakimdir

Afişin Anlatsal Göstergeleri: Posterin sol orta kısmına gelecek şekilde ince bir fon kullanılarak filizlenen acı yazısı yazılmıştır. Posterin alt orta kısmında ise bu yazıyı destekleme amaçlı filizlenen bir bitki görseli silüet şeklinde eklenmiştir. Ayrıca yüz çiziminin bulunduğu siyah zemin koyu dalgalı renkler ve su damlası etkisi oluşturularak gözyaşı illüstrasyonu pekiştirilmiştir. Gözyaşı döken bir kadın çiziminin hemen arkasında kullanılan siyah zemin bulunduğu durumun karanlık ve meçhul olduğunu göstermektedir. Ayrıca illüstrasyonun yüz hatlarından çaresizlik, acı, masumiyeti, şiddet, umut arayışı ve yardım isteği hissedilmektedir. Filizlenen acı yazısının bitiminde filizin hemen uç kısmına denk gelmesi illüstrasyon ile yazı dengesini oluşturmaktadır.

Afişin Teknik Göstergeleri: Poster çalışmasında siyah bir zemin üzerinde ince kontrollerle filizlenen acı yazısı görünmekte ve hemen üstünde ise dar bir alanda sıkışık bir vaziyette kapalı gözleri ile bir kadın silüeti beyaz renklerle resmedilmiştir. Bu beyaz lekesel form, etrafındaki geniş siyah alan kadın sıkışmış ve çaresiz durumda olduğunu simgelemektedir. Renk unsur olarak kalabalıktan kaçınılmış yalnızca siyah ve beyaz renkler tercih edilmiştir. Ayrıca alt kısımda bulunan beyaz üzerine siyah çubuklar ise kadının çaresizliğini hapsedilmişliğini simgelemektedir. Karanlık siyah ile tasvir edilmiştir ve korku anlamına gelir, mutluluğu örter ve dramatik bir ortam oluşmasını sağlar. Alt kısımda bulunan siyah üzerine beyaz çubuklar ve ortasında bulunan filizlenen bitki illüstrasyonu ise filizlenen umudun hapsedilmişlik duygusunu açmaya çalıştığını bize anlatmaktadır. Beyaz renk kullanılması onun siyah ile denge oluşturarak resmi nötrlemesi anlam aktarımı açısından çalışmaya uygunludur. Zemini beyaz yerine başka bir renk kullanılmış olunsaydı bu enerji neşe ve umut simgelediği için posterin anlamını yitirmesini neden olacaktı. Teknik göstergelerden ışık öğesi kullanılmamaktadır. Bunun nedenle aydınlık renk tonlamaları kullanılmayarak poster çalışmasının acı, umutsuzluk, kader gibi dramatik göstergeler üzerinden ilerlenerek anlam desteklenmesi sağlanmıştır.

Afişte Anlam Aktarımı: Posterde bulunan filizlenen acı tipografisinin düz anlamı posterin konusunu bize vermektedir. Yan anlam olarak ise kadın suretinden destekle kadınların içinde bulunduğu ve giderek artan dramatik durum anlatılmaktadır. Posterin beyaz zemini sakinliği durağanlığı ve ne türlü temsil eder posterin geneline hâkim olan kare desen ve su damlası etkisi ise posterin etkisini arttırarak dramatik unsurları izleyiciye daha iyi yansıtılması için kullanılmaktadır. Poster çalışmasını nane lekeli olan ağlayan kadın gözleri çiziminde birçok eğretiler kullanılmaktadır. Aşağıya doğru akan mavi renkte göz damlası, posterin altından yukarı doğru parmaklıkların arkasından filizlenen bir bitki ve beyaz alanlarda siyah su damlası şeklinde etki veren lekeler bize kadının içinde bulunduğu üzüntü, kaos ve dramı

anlatır. Yani bu göstergeler tek başlarına gösterildiğinde bir anlam ifade etmeseler bile bir arada kullanıldıklarında posterin bütünleşik anlamını ifade eder.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Poster çalışmasında kullanılan gözleri kapalı sadece göz kısmı görünen kadın çizimi izleyiciye göre sol taraftan filize doğru akan gözyaşı damlası beyaz zemin üzerine siyah resmedilmiş parmaklıklar gözyaşıyla beslenen acı filizi durumun dramatikliğini anlatan kodlardır. Bu kodlar toplumun varlıkları uzlaşmalar sonucu ortak fikir olarak ortaya çıkmıştır. Poster çalışması izleyici için bu kodlarla anlamlandırıldığını yani izleyicinin tanıdığı durumlarla anlamlıdır. Kodların anlamlandırılması göstergeler aracılığıyla anlam çağrışımlarıyla gerçekleşmektedir. Bu sebepten dolayı insanların zihinlerinde posterde anlatılan konu ile ilgili bulunan imgeler önem arz etmektedir. Tüm bu ederim bir arada kullanmasıyla zihinlerde dram umutsuzluk üzüntü ve acı kavramları yaratılmaktadır

Metnin Dizisel ve Dizimsel Yapısı: Yaşanmış olaya ait semboller poster çalışmasına aktarılırken anlam alışverişi gerçekleşir ve böylece izleyicinin algısında değer oluşturur. Çünkü afişe baktığımızda yaşanan olay arasında doğrudan bir bağlantı sağlamamız mümkün değildir. İmge transferi yoluyla diğer görsel algı diğerlerinden ayrılarak farklılaşır ve anlam kazanır. Burada göstergeler arası anlam farklılıkları oluşur ve izleyicide bir anlam meydana getirir. Poster çalışmasında kullanılan tüm öğeleri izleyicinin zihninde farklı anlamları vardır. Bu anlamlar oraya gelerek poster çalışması da o verilmek istenen anlama gelir. Bu göstergeleri kadına şiddet poster çalışması dışında da farklı anlamları bulunmaktadır. Tüm bu anlamlar poster çalışmasını söylemsel yapısını oluşturur. Poster çalışması dram şiddet umutsuzluk karamsarlık gibi anlamları gönderme yapar.

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: İlk bakıldığında ayırt edilen hiçbir özel anlamı olmayan ve diğer poster çalışmalarında kullanılan simgelerden somut olarak var edilmeyen imgeler transfer edilerek anlam kazanarak farklılaşmayı başarır. Burada göstergelerde posterin üst orta kısmında ufak bir alanda gözleri kapalı şekilde çizilen kadın silüeti gözyaşı tasvir eden sarı damla arka fonda kullanılan geniş Siyah fon ve gözyaşı lekelerini simgeleyen su damlası dokusu ortak göstergeleridir. Bu göstergelerin poster çalışması dışında da anlamlar vardır. Bizlerin bu anlamları bildiğimiz tahmin edilmektedir. Özet olarak afişte bulunan tüm gösterenler gerçek anlamları ile ne ifade ediyorsa posterin mitsel yani söylenen sistemini oluşturmaktadır

Afişin Metinlerarasılığı: Poster çalışmasındaki kadın gözlerinin bulunduğu lekese alan ve siyah beyaz dikine çizgiler kadının hapsedilmişliğini anlatmaktadır. Her zorluğa karşı yeniden filizlenen bitki simgesi kadın silüetinden aşağıya doğru akan gözyaşı ile besleniyor ve içinde bulunduğu dramatik durumda yeniden filizleniyor şeklinde anlatılmaktadır. Tipografik olarak ince fontlarla tasvir edilen filizlenen acı bize anlatılmak istenen duygu özetini vermektedir

Sonuç: Poster çalışmasında anlatsal ve teknik göstergeler aracılığıyla izleyiciye anlatılmak istenen verilmektedir. Bunun için sanatçı kendine özgü tarzıyla siyah ve beyaz renk ağırlığını kullanarak ince fontlu yazı ile soyutlaştırılmış imgelerle kodlar oluşturmuştur. Bu kod kültürel hafızamızda bulunan imgelere göndermeler yapmış ve poster çalışmasının anlamlandırılması sağlanmıştır. Poster çalışmasında anlamlandırmanın birer parçası olan yan anlam düz anlam gibi göstergebilimsel öğelerden söz etmek olasıdır. Zıtlık ilkesinden faydalanılarak (karanlık, aydınlık, üzüntü, neşe vs.) ve bunları bir araya getirerek posterin dizimsel boyutlarının oluşması sağlanmıştır

Tablo 21.
Çalışma-4

							
ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER			
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM	
GÖSTEREN	İnsan	-	Siyah bir zemin	Siyah, beyaz, kahverengi, açık, orta ve koyu turuncu	Kaynağı belirsiz kahverengi ve beyaz kontrast ışık	Beyaz renkte “filizlenen acılara dur de!” yazısı, turuncu bir el, elin üzerinde beyaz bir fiyonk, turuncu tonlarda çiçekler, turuncu daireler, kahverengi çiçek sapları-gövdeleri	

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Poster çalışmasının sol üst köşesinde “filizlenen acılara dur de!” yazısı bulunmaktadır bu yazının altında bir el silüetinin ortasında bir kurdele simgesi bulunmaktadır. Üstte bulunan yazının dur de kısmı kalın puntolarla yazılmıştır. Üstünde bulunan filizlenen acılara ise daha ince bir yazı karakteri ile yazılmıştır. Posterin imgesel alanı alt orta kısım olarak ağırlık kazanmaktadır. Poster çalışmasının yazı alanı olarak sol üst köşe tercih edilmiştir. Bu sayede poster okumasında İlk

göze çarpacak olan slogan anlam kardeşi oluşturmayacak şekilde kalabalıktan ve kargaşadan kaçırılarak tek alanda yazılar toplanmıştır. Siyah bir zemin üzerine kullanılan tipografik ve illüstratif öğeler turuncu renk ve kırmızı renk kullanımı ile desteklenmiştir.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Filizlenen Acılara Dur de! posterinde yazılı anlatısal göstergeler afişin sol üst köşesinde kullanılmıştır. Bunun nedeni posterin mesajının ilk verilmek istenmesidir. Afişin okunabilirliği ve anlamının ifadesi açısından bu yolu tercih edilmiştir. Beyaz renkte turuncu bir elin üzerinde bulunan fıyonk ve etrafında bulunan turuncu tonlardaki çiçekler dilsel olarak umudu simgeleme amaçlı kullanılmıştır. Kadınlığın simgesi olarak Jungle uzanan bir yardım eli yine kadınlık ve özdeşleşen karanfil çiçekleri posterde ortalı olarak kullanılmıştır. Elin açık bir şekilde resmedilmesi ise son yıllarda artan kadına yönelik şiddet olaylarına bir dur deme amacı gütmektedir. Beyaz fıyonkun el içinde tasvir edilmesi ise tüm yaşanan olumsuzluklara rağmen Umudun bizim elimizde olduğu anlatımıdır.

Afişin Teknik Göstergeleri: Bu poster çalışmasında teknik renk, ışık ve biçim unsurları gibi teknik unsurların üçü de kullanılmıştır. Renk olarak siyah zemin üzerine beyaz yazı turuncu el üzerine de beyaz kurdele yerleştirilmiştir. Ayrıca turuncu ve kırmızı kahve tonlarında çiçek figürleri de dengeli bir şekilde postere yerleştirilmiştir. Yazı ve illüstratif görselleri siyah zemin üzerine resmedilmesi içinde bulunulan karamsar durumu izleyeceği yansıtmıştır. Siyah renk durumun hüznünü simgelerken beyaz yazı ve canlı renkteki el figürü umudu anlatmıştır. Siyah zemin ve çiçeklerin lekese kullanımı izleyici üzerinde dramatik bir etki yaratmıştır. Biçim olarak ise simgesel bir tarzla ayrıntıya girilmeden ancak durumun özeti niteliğinde el fıyonk ve çiçek sembolleri tam anlamıyla kadına şiddet ve umudu bütünleşmiş göstergeleridir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasına baktığımızda figürler arası geçiş ilkesini gözlemlemekteyiz. Sade bir tarzda ayrıntıya girmeden ve fazla renk kullanımıyla anlamı boğmadan istenen mesaj izleyiciye yalın bir şekilde üretilmektedir. Poster çalışmasında tipografisinin ve imgesinin düz anlamı kadına sürekli olarak artmakta olan şiddete dur eylemini simgelemektedir. Aynı şekilde karanfil çiçeği ile umudu açılan bir elin üzerine konan beyaz fıyonk durumun tüm karamsarlığına rağmen bir umut olduğunu izleyiciye yansıtmaktadır. Etrafına eklenmiş olan çiçekler tipografi kalanın yanına da konularak umudun ve sevginin yayılımını izleyici anlatır. Hem durum hem de umut barındıran bir durumu anlatan poster çalışmasında bunu simgeleyen tümörler bulunmaktadır. Karanfil

çiçeği dur diyen simgesi ve içerisinde bulunan beyaz kurdele bu anlamları izleyiciye pekiştirerek sunmaktadır.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Açık şekilde resmedilmiş el imgesi toplumların zihninde oluşmuş ve durumlar karşısında gidişatın engellenmesi amacıyla kullanılan dur ifadesinin kodudur. Ayrıca üzerinde bulunan beyaz kurdele barışı, saflığı ve masumiyeti simgelemektedir. Etrafta lekesel biçimde kullanılmış çiçek inceleri ise içinde bulunan dramatik ve şiddet ağırlıklı olayın temsilini izleyiciye sunan kodlardır.

Metnin Dizisel ve Dizimsel Yapısı: Aşağıda bulunan zıt imgeler ve anlamlar poster çalışmasının konusu olan afişin dizim saatliğine oluşturmaktadır. Karanlık ve drama elin etrafında bulunan çiçekler ve beyaz renkli kullanılan kurdele bu poster çalışmasını metin dizimsel boyutudur.

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Poster çalışmasına bakıldığında poster konusu ile arasında somut bir bağ bulunmayan imgelerin izleyicinin çağrışımların da anlam kazanmasıyla bir bütünü oluşturduğunu görüyoruz. Genel itibariyle herhangi bir özel anlam taşımayan illüstratif ve tipografik öğeler imge transferi yoluyla farklılaşmayı başarmıştır. Yani göstergeler arası bir anlam değiş tokuşu oluşmuştur. Görseldeki dramatik durum umutsuzluk ve şiddet öğeleri siyah zemin ve kullanılan yazı karakterleri sayesinde okuyucular için anlamlı hale gelmiştir. Dolayısı ile tüm bu göstergeler izleyiciler için ne anlam ifade ediyorsa poster çalışması da o anlamı taşımaktadır.

Metnin Metinlerarasılığı: Posterdeki göstergeler toplumsal ve sosyal olaylara gönderme yapmaktadır. Çünkü kadına şiddet ve kadına destek karamsarlık umutsuzluk umut gibi öğeleri aktarmaktadır. Bu da posterin metinlerarasılık özelliğini bize göstermektedir.

Sonuç: Poster çalışmasını dizisel yapısı karşıtlıklar üzerine kurulmuştur. Yani görselde aynı zamanda hem umut hem umutsuzluk aynı anda gösterilmektedir. Burada çağrışımsal bir yol izlenmektedir. Posterde bulunan metnin dizimsel değilse birimlerin art arda gelip bir anlam oluşturması şeklindedir. Filizlenen Acılara Dur De! tipografisinde dur de kelimelerinin büyük harfle yazılması dikkat çekmek ve can alıcı bir nokta haline getirme amaçlıdır. Kullanılan yazı karakteri ve vurgulanan kelimeler poster çalışmasının kendi tarzına uygun bir şekilde daha sade doğrusal bir anlatım yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Tipografi ve görsel dengesi mümkün olduğunca dengeli oluşturulmuştur. Posterin alt kısmında bulunan silüet şeklindeki görsellerini bir kısmını yazı kenarında da kullanarak denge sağlanmıştır. Posterin okunabilirliği açısından kalabalık imgelerden ve yazılardan uzak durulmuştur.

Tablo 22.
Çalışma-5

						
ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Kadın	-	Koyu mavi mekân	Siyah, beyaz, mavi, kırmızı ve turuncu tonlar	Sağ açıdan gelen yumuşak geçişli bir ışık	Yumruk, çocuk eli, yarısı morarmış siyah beyaz diğer yüzün gerçek renginde olduğu bir kız surati

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Posterin orta kısmında yarısı siyah beyaz yarısı renkli bir kadın portresi bulunmaktadır. Posterin sol tarafında şiddet simgesi olan yumruk yapmış bir el karakalem illüstrasyon şeklinde yerleştirilmiştir. kadın portresini sağ tarafında ise açık şekilde kadın yüzüne dokunan yine karakalem illüstrasyon tarzında bir el çizimi bulunmaktadır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Poster çalışmasını anlatısal öğelerinden ilki sol tarafta bulunan yumruk şeklindeki yetişkin insan elidir. Kız çocuklarına olan şiddeti gösterme amaçlı simgesel olarak yerleştirilmiş el istasyonunun yanında siyah beyaz bir yarısı renkli bir kız çocuğu portresi bulunmaktadır. Tipografik herhangi bir anlatımsal gösterge poster çalışmasında bulunmamaktadır yine sağ kenarda bulunan illüstratif şekilde şefkat göstergesi olarak kullanılmış bir çocuk eli posterin anlatısal göstergelerinden bir diğeridir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Teknik göstergeler olarak siyah, beyaz, mavi, kırmızı ve turuncu tonlar posterin orta orta kısmında olacak şekilde ve genellikle portre kısmında yoğunlaşacak şekilde kullanılmıştır. Poster çalışmasını genelinde sağ açıdan gelen yumuşak geçişli bir ışık kullanılmıştır. Arka fonda siyah koyu renkler tercih edilerek durumun karamsarlığı anlatılmak istenmiştir. Ayrıca yumruk şeklinde bir el bir çocuk eli yarısı morarmış siyah beyaz diğer tarafı ise gerçek rengidir. Kullanılmış bir kız çocuk teknik göstergeler arasında bulunmaktadır. Solda bulunan yetişkin elinin yumruk şeklinde olması sağda bulunan elin ise şefkat gösteriyor şeklinde açık ve kız portresinin yanağını dokunuyor şeklinde resmedilmesi dikkat çekmektedir.

Afişte Anlam Aktarımı: Poster çalışmasında birçok düz anlam ve yan anlam kullanılmaktadır. Posterdeki göstergeler obstrüktif ve simgesel olarak kullanılmıştır. Sol tarafta bulunan yumruk şeklindeki eli sert bir çizim stili ile siyah beyaz resmedilmesi durumun şiddetini ve dramatik yine en iyi şekilde göstermektedir. Orta kısımda bulunan kız çocuğu portresinin sol tarafı siyah beyaz tonlarda ve karanlığa doğru geçişli bir şekilde resmedilerek içinde bulunulan dramatik atmosfer pekiştirerek yansıtılmıştır. Kız portresinin sağ tarafı mümkün olduğunca canlı renkler kullanılarak resmedilmiştir ve ona dokunan sevgi gösterisinde bulunan el daha yumuşak hatlar kullanılarak resim güzelliğini bozmayacak şekilde yine siyah beyaz ilüstrasyon şeklinde poster eklenmiştir. Sevgi ve şefkati temsil eden sağ tarafta bulunan el ve yine kız portresinin sağ tarafının renkli verilmesi bulunulan dramatik ortamda sevginin ve şefkatin iyileştirici gücünü temsil etmektedir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Afişte kullanılan kodlar toplumun ve izleyicinin geçmişten günümüze gelen ve ortak noktada buluşan kültürünün ürünüdür. Anlam aktarımı söz konusu kodlar aracılığıyla yapılmaktadır. Afişin izleyici için olan anlamı izleyicinin taşıdığı kodlarla doğru orantılıdır. Bu afiş çalışmasında bulunan yumruk olmuş ve yüze doğru ilerleyen bir el toplumda şiddetin yerleşmiş bir imajıdır. Şefkatli bir biçimde parmak uçları ile yüze dokunan elbise sevgiyi ve dayanışmayı anlatmaktadır.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Aşağıda verilen kavramlar afiş çalışmasının konusu içerisinde yer alan görsellerin dizisel yapısını yansıtmaktadır. Bu görsellerin bir araya gelerek bütün halinde kız çocuklarına ve kadına yapılan şiddet ve aynı şekilde sevginin iyileştirici gücünü anlatmak dizimsel yapısını oluşturur.

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afiş görsel olarak göstergelere bakıldığında anlatmak istediği konu ile somut bir bağlantı olduğunu görebiliriz. Ayrıca nitelikler anlam değiş-tokuş sayesinde afişi aktararak izleyicinin çağrışımları ile anlamlandırılması sağlanmıştır. Tek başlarına herhangi bir özel anlam ihtiva etmeyen görseller bir arada kullanılarak imge transferi yoluyla anlam kazanarak farklılaşmıştır. Poster çalışmasında göstergeler arasında bir mana ve anlam aktarımı yapılmaktadır. Bu poster çalışmasında yumruk şeklinde yüze doğru ilerleyen bir el yarısı siyah beyaz yarısı renkli bir kız çocuğu portresi yüzündeki ifade e-posta yerin sağ tarafında bulunan şefkat dolu dokunuşu ile açık bir el çizimi ortak göstergeleridir. Tüm bu ortak göstergeler izleyicinin hafızasında ne anlam ifade ediyorsa posterin anlamı da her izleyici için o ifadededir. Yani posterin anlamı tüm bu göstergeleri toplamının bütünüdür. Anlam içeren bu görseller farklı yerlerde kendilerine ait bireysel anlamlar taşımaktadır ve izleyicinin bunları

bildiği varsayılmıştır. Poster çalışması kadına ve kız çocuklarına olan şiddetin maruz bıraktığı üzüntü ve keder ile sevginin iyileştirici gücünü anlatmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Poster çalışmasında görsel göstergelerle kadına yönelik şiddet göndermeler yoluyla anlatılmıştır. Ayrıca ya şiddet dışında sevgi ve şefkatin iyileştirici gücü de resmedilmiştir. Bu iki olgu karakalem çizim yoluyla oluşturulmuş ellerde simgelenmiştir.

Sonuç: Anlatılmak istenen kadına ve kız çocuklarına olan şiddet sanatçının kendine özgü tarzı renk ve çizimleri ile stilize ve soyut ulaşılmış imgeler ve kodlar kullanılarak oluşturulmuştur. Afiş çalışmasında somut ve soyut birleştirilerek anlatılmak istenen sade ve yalın bir şekilde izleyiciye aktarılmıştır. Renk kalabalığından kaçınılarak ve anlatılmak istenen konunun içeriğine uygun olarak genelde siyah renk ve koyu tonlamalar tercih edilmiştir. Renkli şekilde kullanılan kız çocuğu portresinin sağ tarafı ise bize şefkatin ve sevginin gücünü işaret etmektedir. Burada kullanılan kodlar sayesinde izleyicinin ve toplumun zihninde yer alan imgelere gönderme yaparak poster çalışmasını anlatılmak istenen fikri izleyiciye yansıtılmıştır. Poster çalışmasında yan anlam düz anlam gibi metaforik göstergebilimsel öğelerden de faydalanılmıştır. Ayrıca renk dili itibari ile ikili karşıtlıklar ilkesi de afişi oluşturmaya yardımcı olmuştur poster çalışmasını dizimsel boyutundan söz etmek mümkündür.

Tablo 23.
Çalışma-6

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Erkek kadın ve bebek	-	Gri bir zemin-fon	Siyah, beyaz, gri ve kırmızı	Kaynağı belirsiz Soft bir ışık	Bağırان bir erkek suratı, muhtemelen bir anne arkası dönük bebeği kucağında tutmakta. Siyah renkte “-erkek mi? -Olsun üzülme bir daha ki sefere erkek olur.”, kırmızı renkte “Şart mı?” yazısı.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Poster çalışmasında erkek mi? Olsun üzülme bir dahaki sefere erkek olur. Şart mı? poster içeriğini anlatma amaçlı kullanılan gösterenlerdir. Posterin dörtte ikisini kapsayacak kadar büyük ve üst tarafta okuma hizasında bulunan ağız açık şekilde resmedilmiş bağırان bir erkek figürü çizgisel olarak

resmedilmiştir. Hemen altında bir kadın portresi yine çizgisel bir tarzda resmedilmiş hemen yanında da çocuğu ona sevgi gösterir şekilde postere eklenmiştir. Ayrıca arka fonda beyaz üzeri siyah lekese bir doku kullanılmıştır

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Poster çalışmasının üst kısmında bağırarak bir erkek silüeti posterin yaklaşık dörtte ikisini kapsayacak çizgi bir biçimde yerleştirilmiştir hemen altında daha ufak ebatlarda bebeğini kucaklamış bir biçimde yine aynı çizgisel tarzda bir kadın figürü resmedilmiştir. Kadın figürünün hemen altında ise erkek mi olsun üzülmeye paragrafı yer almaktadır. Posterin sağ alt tarafında ise şart mı yazısı kırmızı renkli dikkat çekici şekilde yerleştirilmiştir poster çalışmasını tek renkli bölümü bu yazıdır. Çizim nerede arka fon siyah ve beyaz renk tercihleri ile oluşturulmuştur.

Afişin Teknik Göstergeleri: Teknik göstergeler de işte renkten ziyade biçim ve şekiller kullanılmıştır. Afişte renk unsuruna fazla yer verilmediğini daha çok çizim ağırlıklı olduğunu görebilmekteyiz. Bana desen olarak siyah çizgiler gri bir zemin üzerinde kullanılarak zemin fon ilişkisinden faydalanılarak resmedilmiştir. İçinde bulunulan durumun dramatikliğini soğukluğunu gösterme amaçlı arka fona atılan doku çizgilerin soyutluğunu destekleyici biçimdedir. Bağırarak bir erkek suratı arkasını dönmüş anne ve kucağında çocuk çizimleri ise poster çalışmasının ana amacına bize göstermektedir. Büyük ve bağırarak erkek başı çizimi bize kadına karşı gösterilen şiddeti anlatmaktadır. Kadın figürünü küçük çizilmesi ve kucağında bebeğin bulunması içinde bulunduğu durumu ve çaresizliği bize yansıtmaktadır.

Afişte Anlam Aktarımı: Poster çalışmada temel birkaç düz anlam ve yan anlam bulunmaktadır afişteki göstergeler genellikle çalışmada yapılmış olan çizgisel ve stilize illüstrasyonlardır. Anne ve çocuğun hemen üzerinde duran ve onlara doğru bağırarak erkek çizimi bunların en belirgin olanıdır. Gözün kapalı olması anne ve çocuğun içinde bulunduğu zor duruma bakmadan onları düşünmeden şiddet uyguladığının göstergesidir. Anne çiziminin erkek çizimine bakmadan bebeği ile ilgileniyor ve onu koruyor olması her durumda her zor şartta yapılan annelik görevini bize anlatmaktadır. Bebeğin başını bu şiddet ortamından uzak tutmak amacıyla kendine doğru çekerek çocuğunun bu dramatik ortamdan etkilenmesini sağlamaktadır. Ayrıca koduyla bebeğini sararak her durumda Ona güven vermeyi amaçladığını göstermektedir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Geçmişten günümüze gelen uzlaşmalar sonucunda toplumun her birinde oluşan kodlar bu poster çalışmada izleyiciye yol

göstermektedir. Kodların izleyici tarafından daha önce de anlamlandırılmış olması poster çalışmasını da anlamlarken değiş-tokuş yöntemini kullanmasını sağlamaktadır. Bu çalışmada da ağız açık ve kadına yönelik bağıyor görünümdeki erkek silüeti insanların zihninde Psikolojik şiddet uyguluyor imgesi barındırmaktadır. Poster çalışması da bu imgelerden yola çıkarak izleyici tarafından anlamlandırılabilir.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Poster çalışmasında aşağıdaki karşıtlıkların hep birlikte kullanılması Metin dizisi halini yansıtır. Bunların bir araya gelmesi ile kadına çocuğa erkeklerin uyguladığı şiddet afişin dizinsel yapısını oluşturur.

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Anlam alışverişi sayesinde posteri ait nitelikli görseller izleyiciye çağrışımlarda bulunur ve bu sayede poster izleyicinin zihninde değer kazanır. Doğrudan bakıldığında her obje ayrı ayrı posterin anlamı ile ilgili olmayabilir. Fakat izleyicinin zihninde bulunan anlamlandırmalar poster bütünü oluşturarak simgelerle bir araya geldiğinde imge transferi yoluyla anlam kazanır ve göstergeler arası anlam aktarım yolu ile poster izleyicide bir fikir uyandırır. Poster çalışmasında kullanılan her imge farklı anlam ifade etmektedir. Bu anlamlar bütünü izleyici zihninde ne anlama geliyorsa posterde o anlama gelir. Bebeğini korumaya çalışan bir annenin maruz kaldığı şiddet ve bu şiddet karşısındaki çaresizliği çocuğun da kız çocuğu olması gibi üst anlamları gönderme yapılmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Poster çalışmasında çocuğunu fiziksel ya da psikolojik Her türlü şiddete karşı koruyan bir kadını karşılaştığı zor durumlar ifade edilmiştir. Tipografik olarak kullanılan fontların inceliği ve posterde bulunduğu yer itibarıyla metin bize anlatmak istenen duyguyu özet olarak iletebilmektedir.

Sonuç: Poster çalışmasında anlatsal ve teknik göstergelerle mesaj izleyici aktarıldı bilmektedir. Sanatçı kendine ait renk çizim ve tipografi kullanarak stilize kodlar oluşturmuştur. Bu kodlar aracılığıyla çizim dilinde kullanarak izleyiciye gerekli mesajı vermiştir. Anlam düz anlam yan anlam gibi göstergebilimsel öğleden de söz etmek mümkündür. Bütün bu evlerin bir araya gelmesiyle afişin bütünleşmesi ve dizimsel boyutta iletilmesinden söz edilebilir.

Tablo 24.
Çalışma-7

						
ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	İŞİK	BİÇİM
GÖSTEREN	Muhtemelen bir kız eli	-	Siyah bir zemin	Siyah, beyaz, gri	Sağ açıdan gelen soft beyaz ışık	Ellerini açmış şekilde duran bir çift el, Büyük harflerle ve beyaz renkte yazılmış "GİZLENMEK, KAYBOLMAK, UTANÇ DUymAK!" Yazısı

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Poster çalışmasında siyah bir zemin ve korunma amaçlı gibi duran 2 adet muhtemel kız eli görseli bulunmaktadır. Sağ açıdan gelen yumuşak beyaz bir ışık elleri aydınlatmaktadır. Tek açılı ışık kaynağı kompozisyonun dramatikliğini pekiştirme amaçlı kullanılmıştır. Poster çalışmasını sol alt tarafında ise gizlenmek kaybolmak utanç duymak yazısı tasarıma uygulanacağı düşünülen imge tipografik bir yazı kullanılarak eklenmiştir.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Poster çalışmasının anlatısal göstergesi olan kadın eli posterin yaklaşık 2/4 alanı kaplayacak şekilde üst kısma yerleştirilmiştir. Alt kısımda ise gizlenmek kaybolmak utanç duymak yazısı bize konuyla ilgili durum göstergesi sunmaktadır. Yine aynı şekilde siyah zemin ve posterdeki ellerin sahibinin yüzünün görünmemesi bize şiddete uğrama fiilinin tüm kadınlara atfedildiğini göstermektedir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Poster çalışmasında siyah zemin üzerine vücudunu korumak için ellerini kaldırmış bir kadının sadece elleri siyah beyaz fotoğraf yöntemiyle çalışmaya eklenmiştir. Ellerim bu şekilde durması maruz kaldığı şiddete ve zor duruma dayanma amaçlı gizlenmek ve korunmak çağrışımı yapmaktadır. Kullanılan siyah zemin ise karanlığı temsil etmektedir. Karanlık ise korku ve gizlenmek anlamındadır. Zeminde siyah yerine beyaz ya da başka bir renk kullanılmış olsaydı. Anlatılmak istenen şiddet, dram ve gizlenmek gibi unsurlar izleyici tarafından algılanmayabilirdi. Siyah fon anlatılmak istenen duyguyu

aktarmak için etkili bir ortamdır. Biçim olarak karanlıkta tek nokta ışık kaynağı tarafından aydınlatılan kadın elleri fotoğrafı kullanılmıştır. Bu da izleyicinin zihninde dramatik bir durum olduğu izlenimi uyandırmaktadır.

Afişte Anlam Aktarımı: Posterde bulunan gizlenmek, kaybolmak ve utanç duymak yazısı bize posterin konusunu vermektedir. Tipografi olarak ince fontların kullanılması ise kadının içinde bulunduğu durumu kırılganlığını yansıtmaktadır. Afişin zeminini oluşturan siyah renk üzüntüyü temsil eder. Kendini koruyan kadın elleri ve ellerin duruş şekline dolaylı olarak poster çalışmasında bulunuyormuş izlenim, uyandıran kadın silüeti, posterde pozitif ve negatif boşluklar dengesi kullanılarak sağlanmıştır. Bu göstergeler tek başlarına bir anlam ifade etmez. Posterdeki kullanım kompozisyonlarına göre anlatılmak istenen ifadeyi ben bilmişlerdir

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Afişte kullanılan ve kendisini koruyan kadın elleri ile siyah fon, toplumların uzlaşmalar sonucu ortaya çıkmış algısında şiddete uğramış kadın göstergesidir. Bu sebeple durumun dramatikliğini ve içeriğini anlatmak amaçlı posterde kullanılmıştır. Bu kodların bir arada kullanılması ile zihinlerde korku karanlık korunma gizlenme kaybolma utanç duyma kavramları yaratılmıştır

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Posterde kullanılan aşağıdaki teknik göstergeler bir araya geldiğinde şiddete uğramış ve gizlenmiş bir kadın imajı izleyici tarafından anlamlandırılır. Metnin dizimselliği şu şekildedir: Şiddet, korku ve çaresizlik.

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Poster çalışmasına baktığımız zaman konuya ait nitelikler anlam değiş-tokuşu ile poster izleyen kişilerin zihnine aktarılmaktadır. Tek tek bakıldığında herhangi bir somut anlamı olmayan görsellerin bir araya gelmesi ile imge transferi yoluyla anlam kazanarak farklılaştığı hissedilmektedir. Karanlık zemin eller ve ellerin duruşu göstergeler arası anlam aktarımı yapmaktadır. Poster çalışmasında kendini koruyan eller siyah zemin çalışmanın önemli göstergeleridir. Bu göstergeler toplum hafızasında ne anlama geliyorsa onların birleşmesinden oluşan afiş çalışması da bu çalışmanın söylem sistemini oluşturmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Poster çalışmasındaki ellerin kadın eli olarak kullanılması kadına yapılan şiddeti gönderme yapmaktadır. Ellerin karanlık Bir zemin üstünde sanki yüzünü koruyormuş gibi bir formda kullanılması ise durumun şiddet temelli olduğunu izleyici aktarmaktadır. Tipografik öğelerden de faydalanarak oluşturulan poster çalışmasında iki yazı Yalın harflerden oluşmakta afiş çalışmasının yaklaşık yarısını kaplamaktadır. Kullanılan renkler tipografik öğeler afişin metinlerarası özelliğini işaret etmektedir.

Sonuç: Poster çalışmasında sanatçı zaman ve mekân unsurlarını siyah zemin üzerine anlatısal göstergelerle renk, ışık ve biçim unsurlarını tipografi ile harmanlayarak teknik göstergeler yardımıyla izleyiciye aktarmıştır. Renk ve tipografi olabildiğince az kullanılmış somutlaştırılmış izole edilmiş görsellerde bu kodlar oluşturulmuştur. Bu sayesinde top şiddete uğramış ve kendisini koruyan kadın imajına göndermeler yaparak poster anlamlandırılmak istenmiştir. Ayrıca poster çalışmasında yan anlam düz anlam gibi göstergebilimsel öğeler de bulunmaktadır. Fotografik ve tipografik ikili karşıtlıklar kullanılarak poster çalışmasının dizisel boyutu oluşturulmuştur.

Tablo 25.
Çalışma-8

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Bir kadın ve muhtemelen 3 farklı erkek eli	-	Siyah zemin	Siyah, beyaz, gri, mor, açık mavi, sarı, kahverengi, kırmızı, turuncu ve farklı ten renkleri	Homojen ışık	Elinde kırmızı kitap tutan bir kadın, diğer eli ile elinde bir kalemi kaldırmış ve dışarıdan bir elde kalem tutan eli tutuyor. Dışarıdan bir el kadının ağzını kapatmış, dışarıdan gelen diğer bir el ise de kitap tutan kadın kolunu tutuyor. Büyük harflerle yazılmış “kadını kısıtlama” yazısı ve kısıtlama kelimesinin son hecesi kırmızı yazılmış.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Bu poster çalışmasında vektörel illüstrasyon tarzında bir kadın çizim ve bu kadını engellemek isteyen muhtemel üç farklı erkek eli bulunmaktadır. Pekiştirme amaçlı siyah zemin tercih edilmiştir. Ayrıca poster çalışmasını sağ alt köşesinde kadını kısıtlama yazısı dikkat çekmektedir. Kısıtlama yazısı kalın puntolarla yazılmış Nema eki kırmızı renkte eklenmiştir. Afiş çalışmasında imge sol üst köşede bulunmakta ve posterin yaklaşık dörtte üçünü kaplamaktadır. Tipografi alanı ise sağ alt köşe olarak tercih edilmiştir. Bu Dizilim konunun ön plana alınmasını sağlamıştır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afiş çalışmasında elinde kırmızı kitap tutan ve iş hayatına atılmış izlenimi veren kıyafetleri bulunan bir kadın illüstrasyonu bulunmaktadır. Kadın figürünün

ellerini ve ağzını kapatacak ve onu engelleyecek şekilde resimlenmiş erkek elleri onu bu özgür hayatından alıkoyar şekilde resmedilmiştir. Kadının özgür çalışma hayatının da alıkoyacak şekilde izlenim veren çizimin alt kısmında ise kadını kısıtlama yazısı bulunmaktadır. Kısıtlama kelimesinin sonunda kırmızı olarak “-ma” eki eklenerek durumun olumsuzluğu pekiştirilmiştir. Kadın figürünün elinde bulunan kalem ise başak bir erkek eli tarafından engellenmektedir. Modern kadın imajını baskılamaya çalışan erkek figürleri afiş çalışmasının sol yan ağırlıklı olmak üzere kenarlarından resmin ortasına doğru uzanmaktadır.

Afişin Teknik Göstergeler: Afiş çalışmasında teknik gösterge olarak kadın figüründe bulunan ceket, elindeki kitap ve kalem dikkat çekmektedir. Modern kadın imajı veren çizimde ayrıca erkek kolları çizimlerinde farklı kıyafet stilleri görünmektedir. Bu da her kesimden erkeğin kadınların sosyal hayattaki statüsüne yönelik engellemelerde bulunabileceğini göstermektedir. Arka fonda kullanılan siyah renk ise kadının içinde bulunduğu kaotik ve dramatik durumu anlatmak amaçlı kullanılmıştır. Erkek ellerinde farklı ten renkleri bulunması ise din dil ırk fark etmeden dünyanın her alanında kadına yönelik psikolojik ve fiziksel şiddetin ve mobbingin bulunabileceğinin göstergesidir. Kadın figürünün gözlerinin açık olması ve direniyor şekilde resmedilmesi ise kadın imajının güçlü duruşunu ve zor durumlar karşısındaki dirayetini simgelemektedir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında bir kadının kollarının birkaç erkek tarafından tutulması ağzının kapatılması kadınların toplumdaki söz hakkının engellenmesi şeklinde anlamlandırılabilir. Siyah zeminle sıkıntılı ve zor bir durum olduğu anlatımı yapılmaktadır. Afiş çalışmasında kullanılan her simge tek başlarına anlamlı olmasa bile burada birlikte kullanılması ve toplumların zihnindeki anlamların birleşimi sayesinde daha önceden edinilmiş deneyimlerle ve kültürle birlikte yan anlamlar kazanır. Karamsarlık ve çaresizlik anlamı yüklü olan afişte kadınlığı simgeleyen mor renk eğitimin adaletin ve öğrenmenin önemini vurgulamaktadır. Kırmızı renk ise eğitim ve asaleti simgelemektedir. Kalem figürü ise eğitimin gelecek nesillere aktarılmasını sağlayan araç olarak tasvir edilmesi ve bunun da erkek eli tarafından engellenmesi durumun bir diğer boyutunu anlatan simgedir.

Metinde Kullanılan Eğretilmeler: Ağız kapatılan ve ellerindeki kitap ile kalem engellenen kadın figürü, aydın çalışan, kedisine ve topluma faydalı olan bir figürü temsil eder. Afişte siyah renk kullanılmıştır. Bu renk karamsarlık yok oluş kaos ve kötülüğü temsil etmektedir. Hapsolmuşluk ve engellenip yok olmak bu renk ile postere anlam kazandırmıştır. Mor renk ise asaletin adaletin kadının ve ilerlemenin ifadesi olarak eklenmiştir. Kitabın kırmızı olması ise adalet denge eğitim ilerleme simgesi olarak kullanılmıştır. Beyaz renkte ceket içindeki gömlek ise kadının iç

dünyasında yansıtan temizlik saflık iyi niyet ve fedakarlığı temsil etmektedir. Erkek kollarındaki farklı renk kullanımları ise toplumun her kesimini ifade etmektedir. Işık olarak karşı cepheden gelen homojenize bir ışık tercih edilmiş ve bu sayede durumun dramatikliğinin tamamen aktarılması hedeflenmiştir. Kadın figürünün alt kısmı arka fondaki siyah renkle aynı kullanılarak kadının toplumun yarattığı sıkıntılı duruma girdiği ve çıkamadığı imajı vermektedir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Belirttiğimiz göstergeler toplumda geçmişe ve izleyiciler arasındaki tecrübelerle dayanarak oluşmuş uzlaşmış toplumsal kültür ürünleridir. Dik duran kadın figürü zorluklar karşısında ilerlemeye çalışan aydın kadını simgelemektedir. Tutan erkek elleri ise kadının önündeki erkek egemen engelleri temsil etmektedir. Belirttiğimiz göstergelerin dışında sol alta bulunan kadını yazısının kısıtlama yazısından daha ince bir fontla yazılması, afiş çalışmasına kadının naifliğini ve kısıtlamalar karşısındaki hassas durumunu göstermektedir. Tipografik olarak da dramatik durum karşısındaki kadının naifliği pekiştirilmektedir. Özetle kadına ait kodlar ve erkeğe ait kodlar bu çalışmada duruş renk tavrı şekil ve tipografi olarak terinde kullanımlarla düşüncesini aktarmaktadır.

Metnin Dizisel ve Dizimsel Yapısı: Afişi anlamamız ve anlamlandırmamız adına ilk göze çarpan farklılık kadın figürü ve erkek figürlerine ait parçalardır. Özgürlük kısıtlama, psikolojik şiddet ve serbest ifade gibi birçok karşıtlığı işlemektedir. Afiş çalışmasındaki karşıtlıklar ve terimler şu şekildedir: Karamsarlık, çaresizlik, umut, umutsuzluk, medeni, yasaklayıcı, özgürlükçü ve baskıcı. Tüm bu unsurların afişte bir araya gelerek anlamlı bir bütün oluşturması ise, afişin dizimsel boyutunu verir.

Metnin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afiş çalışmasına ait konuya ait nitelikler postere aktarılırken anlatsal öğeler izleyicinin çağırışları ile mana bulur. Afiş çalışmasındaki bazı illüstratif öğeler haricinde kitap, kalem gibi kadın figürünün kıyafet rengi gibi soyut bağlantılara da rastlamaktayız. Afiş çalışması konuya ait diğer illüstratif tarzdaki afişlere benzerlik taşımaktadır. Ancak imge transferi yoluyla izleyen tarafından anlamlandırılıp farklılaşır ve anlam kazanır. Göstergeler arası anlam transferi yapılmış olur. Afişteki tüm simgelerin izleyende farklı anlamları bulunmaktadır. Tek başına farklı anlamı bulunan imgeler birleşerek konuyu tasvir eder hale gelir. Bu imgelerin önceden izleyici tarafından bilindiği varsayılmaktadır. Baskıcı, dayatmacı, engelleyici, erkek egemen gibi üst anlamlara göndermeler yapılmıştır.

Afişin Metinlerarasılığı: Afişte farklı milletlerden de olsa kadınlar üzerindeki baskıcı engelleyici tavrın var olduğu anlatılmaktadır. Bu engelleyici ve baskıcı zihinsel yapı kadınların söylemlerine hareketlerine çalışma ve sosyal hayatlarına kısacası tüm yaşantılarına engel olacak şekilde

müdahale etmektedir. Buradaki müdahale fiziksel olma dışında sosyal ve psikolojik anlamda da kendini göstermektedir.

Sonuç: Afiş çalışması izleyiciye teknik ve anlatısal göstergeler yardımıyla konu içeriğini aktarmaktadır. Bunun için illüstratif bir dil kullanılsa da simgesel göndermeler ve imgesel anlatımlarla pekiştirmiştir. Ayrıca tipografik tasarım öğelerinden de faydalanılarak konu izleyici zihninde tam anlamıyla eksiksiz olarak tasvir edilmiştir. Renk dili ve dengesi ile anlatılmak istenen konu belirginleştirilmiştir. Tüm imgelerin bir araya gelmesi ile bütünleşerek afişi oluşturmaya afişin anlam bütünlüğünden bahsedilebilir.

Tablo 26.
Çalışma-9

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Muhtemelen bir kadın	-	Siyah bir zemin	Turkuaz rengi, lila, mavi, mor, beyaz, siyah ve gri	Siyah ve beyaz kontrast ışık, cepheden ve sağdan gelen ışık	Yarısı gölgede bir kadın surati, kadının suratında ışık alan yerde mor ve mavi tonlarında renkler yer almakta. Ayrıca turkuaz renkte “Vazgeçme! Çünkü umut hiç bitmez.” yazısı.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasının üst alanında ortalı ve sağa doğru simetrik kopyası oluşturulmuş bir kadın fotoğrafı siyah beyaz olarak kullanılmıştır. Orta alana denk gelen kadın fotoğrafının tipografi rengi olan mavi ve mor ile renklendirildiği görülmektedir. Vazgeçme yazısının hemen altında daha ince bir yazı karakteri ile çünkü umut hiç bitmez yazısı bulunmaktadır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afişteki göstergelerden ilki olan kadın görseli siyah zemin üzerine gölgeli olarak eklenmiştir. Kadın görselinin yüz kısmını yarısı gölgede durmaktadır. Kadın suratında ışık alan yer de mor ve mavi tonlarda renkler bulunmaktadır. Bu bize kadının içinde bulunduğu dramatik ortamda bile vazgeçmeyeceğim ve umutla yarınlara bakacağını göstermektedir. Alt kısımda bulunan vazgeçmeyi “Çünkü Umut Hiç Bitmez” yazısı görselin bu anlatımsal etkisini desteklemektedir. Belli belirsiz kullanılmış kadın portresi bizlere yaşanan umutsuzluğu ve çaresizliği betimlemektedir. Işığın portreye Özellikle de kadın imajının göz

kısımlarına doğru vurgu yapması yaşanan çaresizliği ve savunmasızlığı daha belirgin şekilde izleyici aktarmaktadır. Işığın aynı şekilde dikey olarak tekrar etmesi ve kadın portresinin ikili şekilde diklemesine kullanılması kadının sanki Parmaklıklar Ardında hapis şekilde duruyor izlenimini vermektedir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Afişin teknik göstergeleri olarak içerisinde renk ve biçim sade şekilde kullanılmış daha çok ışıkla ve fotografik öğelerle teknik göstergeler oluşturulmuştur. Renk olarak siyah ve gri tonları ağırlıktadır. Az da olsa kullanılan mavi ve turkuaz renkler izleyici Umut duygusu anlatmaktadır. Arkadaki siyah fon afişte biçimlerin daha belirgin şekilde ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Kadın imajının orta kısımda kalan göğüs hizasına eklenen renk ve yazıya eklenen mavi renk fazla kargaşaya yer vermeden anlatılmak istenen umut duygusunu belirtmektedir. Biçim olarak yarısı gölgede kalan bir kadın suratına vuran ışık yardım mor ve mavi tonlarda renkler yer almaktadır. *“Vazgeçme Çünkü Umut Hiç Bitmez”* yazısı ise posterin ana fikrini tipografik üyelerle destekleyerek izleyiciye aktarmaktadır.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında yan anlam ve düz anlamları rastlamaktayız. Kadın görselinin bölgesel bir şekilde kullanılması kadın figürünün başının yukarıya doğru kaldırarak bakması sadece tek gözünün aydınlatılması bizlere durumun dramatikliği yanında her zaman umuda da yer kaldığını anlatmaktadır. Ayrıca yüz ifadesi ile kadının duruma karşın olan tepkisizliği gibi görünse de karanlıklar içerisindeki duruşu asıl düşünce yapısını bize anlatmaktadır. Burada zorluklar içerisinde olsa da hiç yılmayacak ve başını öne eğmeyecek bir kadın figürü temsil edilmektedir. Hür yaşantısından ve özgürlüklerinden alıkonulsa da toplumun bazı kesimlerinin kadınların yaşama ve söz söyleme hakkını elinden alamayacağını göstermektedir. Kadın figürünün modern bir kıyafet giyiyor olması başını öne eğmesi ve afiş çalışmasında kullanılan kadının göğüs kısmında bulunan mavi renklerin onun özgürlükçü ve yılmayan ifadesini bize vermektedir. Bu simgeler okuyucu için yılmayan özgürlükçü baskılara boyun eğmeyen kadın ifadesi verir

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Afiş çalışması içerisindeki kodlar toplumu oluşturan bireyler arasında oluşmuş kültürel bir üründür. Bu kodlar üzerinden de anlam aktarımı yapılmaktadır. Afişin izleyici tarafından anlamlandırılması kodları tanınması ile doğru orantılıdır. İzleyici tarafından algılanan kodlar Afiş çalışmasının her tasarım ögesini aynı kompozisyon içerisinde birbirileri ile olan anlamlarını tamamlayarak algılar ve afişin tamamını anlamlandırır. Afişte Kadının elindeki kitap ve kalem eğitimin ve ilerlemenin simgesidir. Erkek elleri ise kadının modern yaşantısına engel olan düşünce yapısını anlatmaktadır.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Aşağıdaki kavramalar afiş çalışmasında bulunan tasarımsal öğeler ile anlatılmak istenen düşünceyi yansıtmaktadır. Eğitim ile kendisine ve çevresine yararlı modern bir karakter olacak kadının baskıcı engelleyici düşünce yapısı ile durdurulmaya çalışılması anlatılmaktadır. Bu da metnin dizimsel yapısını oluşturur (siyah – yok oluş, renkler – umut, ışık – aydınlığa ulaşma isteği).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afişe bakıldığında doğrusal göstergeler dışında yan anlam içeren simgelerden de faydalanılmıştır. Konuya ait nitelikler anlam aktarımı ve değiş tokuş ile afişe aktarılarak izleyenin çağırışimleri ile algılanması sağlanır. Tek başlarına farklı anlamları ya da anlamı bulunmayan tasarımsal elemanlar afiş çalışmasında birlikte kullanıldığında anlam kazanarak farklılaştırmaktadır. Tüm bu göstergeler okuyucunun hafızasında belli anlamları vardır ve bu anlamlar afiş çalışmasında birleşerek izleyicinin aklında ne anlam oluşturuyorsa afiş anlamı da bireylerde o olarak kabul edilir. Bu göstergelerin afiş çalışması dışında da anlamı vardır. Işık, siyah fon, göz kısmına yansıtılan mavi renk gibi. Bu tasarım elemanlarının önceden izleyici tarafından bilindiği varsayılmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Dilsel ve görsel göstergelerle kadına psikolojik şiddet ve umut, anıtsal ve teknik göstergeler kullanarak izleyiciye aktarılmıştır. Afiş çalışmasında soyut ve somut birleşerek anlatmak istenenler sade fotografik öğelerle simgesel bir biçimde aktarılmıştır.

Sonuç: Anlatılmak istenen duygu ve düşünceler izleyiciye anlamsal ve teknik göstergeler aracılığı ile istenen mesajı aktarmaktadır. Renk ve tipografi mümkün olduğunca sade ve yalın kullanılarak fotografik uygulamalarla birleştirilerek işlenmiştir. Afiş çalışmasında renk fazlalığı oluşturmada ve anlatılmak istenen durumun atmosferi bozulmadan tipografik öğelerle desteklenerek işlenmiştir. Bu öğeler ile kültürleri oluşturan toplumsal bireylerin zihinlerinde var olan imgelere göndermeler yaparak afişin vurgulamak istediği konu aktarılmaktadır. Afişte bulunan öğelerin kullanımlarında yan anlam düz anlamlardan bahsedilebilir. Ayrıca ikili karşıtlar ilkesi ile tasarımsal elemanların afişi oluşturmasıyla dizimsel boyuttan söz etmek mümkündür.

Tablo 27.
Çalışma-10

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Profilden muhtemelen bir kadın silüeti	-	Muhtemelen gökyüzü	Siyah, beyaz, gri, mavi, sarı, mor, yeşil, kırmızı, turuncu	Kaynağı belli olmayan düzensiz ışık	Transparan bir biçimde kadın sembolü. Profilden genç kadın silüeti, siyah renkte uçak kuşlar, kadın sembolünün ortasında parmaklıkları kırılmış bir yerden uçan siyah kuş ve zeminde ana renkler ve ara renklerden oluşan bir doku izlenimi

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasında bir kadın sembolü profilden bir kadın silüeti ile birleştirilmiş halde kullanılmıştır. Siyah renkli uçan kuş figürleri posterin alt kısmındadır. Kadın sembolü ortasında kırılmış parmaklıklar onların da arkasında güvercin figürü silüet halinde resmedilmiştir. Arka fon rengi beyaz olarak kullanılmış ve ara renklerden oluşan kadın ve mavi ağırlıklı bir doku halinde fona eklenmiştir. Poster çalışmasında herhangi bir tipografik bulunmamaktadır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Poster çalışmasında gri renkli bir kadın simgesi, simgenin üst kısmında sağ tarafa bakan bir kadın silüeti simge ile birleştirilmiştir. Gökyüzü olarak resmedilen arka beyaz üzerine kırmızı ve mavi renk ağırlıklı bir doku eklenmiştir. Siyah beyaz gri kırmızı turuncu renk ağırlığı olan posterin arka fonu beyazdır alt kısmı neyse siyah renkli kuşlar uçar hali eklenmiştir. Orta kesiminde bulunan logonun boşluğuna siyah parmakla illüstratif bir ekleme yapılmıştır.

Afişin Teknik Göstergeleri: Teknik göstergeler olarak renk bir için kullanılmaktadır. Tipografiye yer verilmemiştir. Kaynağı belli olmayan düzensiz bir ışık kullanılmıştır. Şu ana kadar incelediğimiz poster çalışmalarından farklı aydınlık ona sahip olan poster çalışmasıdır. Fotografik herhangi bir öğeye yer verilmemiştir. Doku olarak kullanılmış kırmızı ve mavi renk ağırlıklı fırça darbesi poster çalışmasını ortasında geniş bir alan kaplamaktadır çizimler her zamanki gibi siyah bölgesel olarak kullanılmıştır. Kadın logosu ve kadın surati birleşik

olarak kullanılarak ve içerisinde bir güvercinin parmaklıkları kırarak özgürlüğüm uçuyormuş şeklinde resmedilmiştir. Alt kısımda bulunan diğer kurslar özgürlük temasına ait kadınları temsil etmektedir. Özgürlük simgesi olan kuşlar gökyüzüyle ve kadın simgesi ile kullanılarak özgürlüğü atıfta bulunulmuştur. Mavi ve kırmızı renkler özgürlüğü çağrıştırmaktadır. Ayrıca kullanılan gri ve siyah renkler kararsızlığı olumsuz düşünceleri ve dramatik olguları ortaya koymaktadır.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında birçok düz anlam ve yan anlam bulunmaktadır. Kuş sembolü ve bu sembolün parmaklıkları kırarak çıkması kadınlara dayatılan baskıcı ve aşağılayıcı düşüncelerden kurtulmalarını bir kuş gibi özgür olmalarını ifade etmektedir. Kuşun parmaklıkları kırarak kadar güçlü olduğu izlenimi uyanmaktadır. Ayrıca diğer kuşlar poster çalışmasında alt kısımda kullanılarak Özgür olan kadınların toplumdaki yeri simgelenmiştir. Kadın silüetinin bir çizgi halinde siyah kontrollerle soru işaretine benzer bir şekilde çizilmesi kuş ya parmaklıkların da kadın kafası çiziminin ortasına yerleştirilmesi özgürlük düşüncelerinden şüphe ettiğini ve düşünce olarak özgür kalıp kalamayacağı biçimindeki sıkıntılı durumu düşündüğünü göstermektedir. Kırmızı ve mavi renkler bir arada kullanılarak umudu ve özgürlüğü ifade etmektedir. Kadınların baskıcı ve aşağılayıcı düşüncelerden kurtulma çabasını pekiştirmektedir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Toplum içerisinde bulunan anlam ifadelerinde birleştiren çeşitli kodlar bulunur. Bu kodlar sayesinde izleyici izlediğinden değiş tokuş ettirme yöntemi ile anlamlar çıkarır. Poster çalışmasındaki kadın simgesi yan duran profilden çizilmiş kadın silüeti dikine siyah çizgiler ve bu çizgilerin ardından görünen güvercin o simgelerin oluşturduğu kişi ya da nesnenin hayalini izleyicide oluşturmaktadır. Bu imgeler insanların zihninde kadını özgürlüğünü temsil etmektedir.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Afişte aşağıda karşıtlıkları bir arada kullanılan metin diziselliğini anlatmaktadır. Bunlar bir araya gelerek afiş çalışmasında anlatılan kadının özgürlük isteği ve bulunduğu ortamı anlatan afişin dizimsel yapısını oluşturur (parmaklık – baskı, kuş – özgürlük, siyahlık – umutsuzluk, renkler – umut).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Konuya ait nitelikler afiş çalışmasına aktarılırken anlam alışverişi yöntemi kullanılır. Bu şekilde afiş çalışması izleyicinin çağrışımlarında değer kazanarak anlamdadır. Her bir obje ayrı ayrı bakıldığında anlamsızdır fakat birleşik bir bütün haline geldiğinde posterin vermek istediği anlamı izleyiciye verir. Afişte kullanılan göstergeler farklı anlamlar içeriyor olsa bile birleşiminde verdiği ana fikir neyse izleyicinin

zihninde oluşan afiş de o anlama gelmektedir. Afiş çalışması özgürlük, baskıcı düşünceler, bu düşüncelerden kurtulma, kuş gibi özgür olma, kadınların bir arada olmasıyla kazandıkları güç gibi üst anlamlara gönderme yapmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Görselde kadın simgesi ve onun içerisinde özgürlüğe doğru çan parmaklıkları kıran bir kuş simgesi verilmiştir. Buradaki kuş kadınların düşünce özgürlüğü fikir özgürlüğünü simgelemektedir. Alt kısımda bulunan özgür biçimde uçan kuşlar bir birliktelik içindedirler ve bu da kadınlar ve kadınların kendi arasında özgürlükçü düşünceler sayesinde oluşturdukları birlikteliği temsil etmektedir. Sağa doğru bakan kadın silüetinin mutsuz ifadesi içinde bulunduğu sıkıntılı düşünceleri temsil etmektedir. Bu alan üzerine eklenmiş olan kırmızı ve mavi dokusal yüzey kadın ve erkek eşitliğini bir birlikteliğini temsil etmektedir.

Sonuç: Bu afiş çalışması anıtsal ve teknik göstergeler kullanarak izleyici anlatmak istediği mesajı vermektedir. Bunun için tipografi kullanmadan kendine ait tarz biçim renk şekiller kullanmıştır. Kullanılan bu renk şekil ve inceler kodlar oluşturmaktadır. Bu kodlar sayesinde kültürlerin zihninde var olan imajlar afiş anlamlandırmıştır. İkili karşıtlar ilkesi ile özgürlük düşünce baskı ifade özgürlüğü birliktelik ve yalnızlık gibi afişin dizisel boyutundan kullanılan imgelerin bir araya gelerek bütünleşik afişin dizimsel boyutunu oluşturduğundan bahsedebiliriz.

Tablo 28.
Çalışma-11

ANLATISAL GÖSTERGELER					TEKNİK GÖSTERGELER	
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Muhtemelen bir kadın eli	-	Mor bir zemin	Mor, sarı, beyaz, gri ve siyah	Cepheaden ve yukarıdan gelen soft ışık	Elinde bir mor renkte kurdele şerdi sarılı iki el birsinin yumruk kesimi yok. Siyah beyaz tonlarında iki kol. Yalnızca bir kolun yumruk kısmı gözükmemekte. Büyük harflerle yazılmış, beyaz renkte “Özgürlük bizim elimizde” yazısı ve yine büyük harflerle ve sarı renkte “Diren” yazısı.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Özgürlük bizim elimizde afişinde mor bir zemin üzerine yumruk sıkılmış halde bir kadın kolu bulunmaktadır. Kadının elinde ve bilek kısmında mor bir kurdele bulunmaktadır. Üst orta alanda özgürlük bizim yazısı bold fontlarla yazılı halde, elimizde yazısı da hemen altında konturlu ve içi boş fonlar kullanılmış halde bulunmaktadır. Sağ alanda dikine bir şekilde ise Sarı renklerle Diren yazısı bulunmaktadır. Arka fon gri üzerine açık mor ve lekese bir doku ile kullanılmaktadır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Anlatısal göstergelerden yumruk sıkılı halde yukarı doğru kalkmış kol ilk anlatısal görselidir. Üst kısımda devamlılığı sağlama amaçlı kullanılan kol görselinin bir parçası ikinci göstergedir. Özgürlük bizim yazısı üçüncü anlatısal tipografik anlatısal göstergedir. Elimizde yazısı kol görselini destekler üçüncü anlatısal göstergedir. Diren yazısı afiş çalışmasına dik şekilde eklenmiş ve sarı renk hakimiyetinde daha büyük puntolarla eklenmiş dördüncü anlatısal görseldir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Özgürlük afişi çalışmasında açık mor renkli bir fon üzerine lekese dokular kullanılmıştır. Mor, sarı, beyaz, gri ve siyah renk hakimiyeti bulunmaktadır. Mor renk bilgelik cesaret maneviyatı simgelediği için güçlü kadınları simgelemek amaçlı kullanılmıştır. Lekese dokular kadınların içinde bulunduğu duygusal kaotik ortamı yansıtmaktadır. Zemin rengi olarak mor rengin tercih edilmiş olması kadınların yaşam alanındaki cesaret gereksinimini ve duygusallığı anlatma amaçlıdır. Yukarı kalkmış yumruk şeklindeki kadın kolu direnişin ve kadın gücünün simgesidir. Kadın haklarının savunulması amacı ile diren yazısı sarı renkte kullanılmış ve baskın tipografik öge olması amacıyla büyük fontlarla kullanılmıştır. Kadın gücünü ve direnişi simgeleyen afişte cepheden ve yukarıdan gelen soft biçimli ışık kadınlarla ilgili izlenen politikaların şeffaflığını ve kadın ruhunun temizliğini ve masumiyetini göstermektedir. Kolun etrafına sarılı şekilde bulunan şerit birlikteliğin bağlılığın ve ayrılmazlığın simgesi olarak kullanılmıştır. Yumruğun içinde sıkıca tutulan şeridin inancı ve direne gücünün güvenilirliğini göstermektedir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afişte bulunan özgürlük bizim elimizde afişin düz anlamını vermektedir. Yumruk halde bulunan kadın kolunun elinde mor şeridin bulunması da bu anlamı pekiştirmektedir. Yan anlam olarak da kadınların birlikteliğinden oluşan gücü anlatmaktadır. Afiş açık mor renkle kadın gücünü ve asaletini anlatmaktadır. Afişin ana lekese olan kadın kolu fotografik ögesi afişte diklemesine kullanılarak boyun eğmeyen güçlü kadın kimliğini temsil etmektedir. Bu göstergelerin birleşmesinden oluşan anlamlar afişin anlatmak istediği düz anlamı vermektedir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: İmge ve yazı göstergeleri ile yapılan anlam aktarımları ve izleyici ile yapılan anlam değiş tokuşları sayesinde mor renk, kadın yumruğu bileğe sarılmış şerit be kadın gücünü temsil eden tipografik öğeler anlamları ve kullanımları açısından örtüşmektedir.

Metnin Dizisel / Dizimsel yapısı: Dizisel boyut göstergeler arasında yapılan seçimlerken, dizimsel boyutta seçilen göstergelerin bir anlam ifade edecek şekilde sıralanmasıdır (Yalur, 2014, s. 71 ve Agocuk, 2014, s. 9). Dizisel çözümlemeye karşıtlıklar, karşılaştırmalar, seçilmeyen şeyler, seçilen şeyin anlamını belirlemekte ve seçimin yapıldığı her yerde anlam da bulunmaktaydı (Özmutlu, 2009, s. 36). Bu afişte şiddete başkaldıran güçlü kadın; liderlik, birliktelik, güçlü olmak gibi kavramlar içerisindedir. Ayrıca baskı, dik duruş, engellenmek, ilerlemek, gibi zıt kavramlar da işlenmiştir (güçsüzlük – güç, boyun eğmek – dik duruş, yalnızlık – birliktelik).

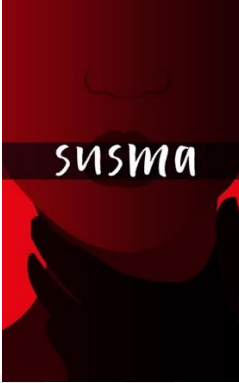
Metnin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afiş çalışmasında konuya ait somut bir bağ bulunmasa bile göstergeler sayesinde değiş tokuş yöntemi ile izleyicide anlam çağrışımı yapılmaktadır. Her bir tasarımsal öge kendi başına anlamsız ya da farklı anlamda olsa da afiş çalışmasında bir arada kullanılarak imge transferi yoluyla anlam aktarımı sayesinde konuyu açıklar hale gelmiştir. Yukarı doğru yumruk şeklini almış kadın kolu, onu saran mor şerit, bold tipografi kullanılarak yazılmış yazılar okuyucular için ayrı bakıldığında farklı anlamlar içerebilir. Bu afiş çalışmasında birlikte kullanımı sayesinde ise metnin söyleyenini oluştururlar.

Metnin Metinlerarasılığı: Afişteki göstergeler kadın dayanışması direnişine gönderme yapmaktadır. Kadının boyun eğmeyen ve baskılanamaz gücü aktarılmaktadır. Bu da afişin metinlerarasılık özelliğini göstermektedir.

Sonuç: Göstergebilimsel açıdan karşıtlıklarla oluşturulmuş afiş çalışmasında çağrışımsal yöntem izlenmiştir. Birimlerin birlikte kullanımının verdiği anlamlardan faydalanılmıştır. Afiş çalışmasında yukarı doğru kaldırılmış ve yumruk haline getirilmiş bir kadın kolunun etrafına sarılmış mor bir şerit bulunmaktadır. Kadının içinde bulunduğu sıkıntılı duruma direnmesi bu şekilde simge elenmiştir. Bu sayede anlatım gücü olarak güçlü bir ifadede faydalanılmıştır. Kadın haklarının ve direnişin sembolü olan adaletin ve özgürlüğün rengi mor ağırlıklı bir çalışma yapılmıştır. Hakların savunulması konusunda “*Diren*” yazısı sarı renkte kullanılarak daha dikkat çekici ve fotoğrafı destekleyici amaçlı bir öge oluşturulmuştur. Tipografik olarak kadınların haklarını ve özgürlüğünü ifade eden metinden faydalanılmıştır. Kullanılan şerit ise sıkı bir şekilde kola dolanmış biçimde gösterilmiştir. Bu da Kadınların kendi arasındaki bütünlükçü gücünü

umudunu simgelemektedir. Tipografi mümkün derecede az ve okunur kullanılmış afişteki biçim imgeleri bozmayacak şekilde yerleştirilmiştir.

Tablo 29.
Çalışma-12

						
ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Muhtemelen kadın portresi	-	Kırmızı mekân	Kırmızı-siyah beyaz ve kahverengi	Arkadan gelen kırmızı soft ışık	Kırmızı bir kadın portresi bulunmaktadır. Portrenin yalnızca burun, ağız ve boyun kısmı görülmektedir. Siyah bir el kadının boynunu tutmaktadır. Afişin ortasının biraz üstünde siyah transparan bir şeridin üstüne beyaz bir renkte "susma" yazmaktadır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afişin ortasında kırmızı bir fon üzerinde bir kadın portresi bulunmaktadır portrenin yalnızca burun ağız boyun kısmı görülmektedir. Siyah bir el kadının boyun kısmında onu baskılayıcı şekilde resmedilmiştir. Kadın portresinin ağız kısmında bir siyah şeridin üzerinde "Susma" yazısı yer almaktadır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afiş çalışmasının anlatısal göstergelerinden ki olan Susma yazısı dilsel göstergesi siyah üzerine beyaz font ile yazılmıştır. Göstergenin amacı afiş çalışmasının ana fikrini bildirmektir. Afiş çalışmasında herhangi bir başka anlatısal göstergeye rastlanılmaktadır.

Afişin Teknik Göstergeleri: Afiş yarışmasında biçim ve renkten faydalanılmıştır. Arka fondan gelen kırmızı soft bir ışık tercih edilmiştir. Kırmızı siyah ve beyaz renk ağırlıklı bir çalışmadır. bu renkler kadınları ve içinde bulundukları dramatik kaotik durumu nitelemektedir. Kadın figürünün boğaz kısmında duran el siyah bir şekilde kullanılmıştır. Bu kadını yapılan şiddeti renksel ve anlatımsal olarak simgelemektedir. El figürünün bulunduğu yer, toplumda kadınların kendilerini ifade edemeyecekleri ve baskılarla susturulmaya çalışıldıklarını ifade eder. Burada şiddet karşısında kadınların sessiz kalmamaları ve harekete geçmeleri çağrısı bulunmaktadır. Bu da afişin tamamında kırmızı renk kullanarak verilmiştir. Maruz bırakılan öfke ve baskıcı tutum siyah el figürünün boyun kısmına yerleştirilmesi ile anlatılmak istenmiştir. Kırmızı tonlarda arka fon

şiddeti ve öfkeyi temsil eder. Ağız kısmına eklenmiş siyah bant ise kadının kendini ifade özgürlüğünü elinden alınmış olduğunu gösterir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında düz anlam ve yan anlam bulunduran imgelerle verilmek istenen fikir izleyici iletilmektedir. Silüet şeklinde ve stilize vektörel tarzda çizimlerde kadın üzerinde uygulanan baskıcı ve şiddet dolu düşünce tarzı yansıtılmıştır. Boyun kısmında bulunan siyah el erkek elini andırmaktadır ve boyun kısmında kullanılarak kadınların geneli üzerinde oluşturulan ve haklarını aramayı engelleyen dayatmacı tavır çağrıştırmaktadır. Göz hizasından aşağısı görünecek şekilde tam karşıdan resmedilmiş kadın portresi ise kadınların tamamını simgelemektedir. Ağız kısmında bulunan siyah bant ise onları yapılan psikolojik şiddeti anlatmaktadır.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Afiş çalışmasında verilen görsellerin okuyucu için anlamlı olması daha önceden verilen görsellerin kodlarının izleyici tarafından anlamlandırılması olmasına bağlıdır. Bu afişte kadın silüetinin boyun kısmında bulunan siyah el baskıcı erkek toplumuyla simgelemektedir. Ağız kısmında siyah bant bulunan kadın silüeti ise şiddete maruz kalan kadınları anlatmaktadır. Baskın şekilde kullanılan kırmızı renk ise durumun önemini dramatikliğini ve uygulanan şiddetin yoğunluğunu izleyiciye vermektedir.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Afiş çalışmasının konusu içerisinde yer alan kavramlar dizisel yapısını vermektedir. Bu kavramlar bir araya gelerek bir bütün oluşturmaktadır ve verilmek istenen ana fikir izleyiciye aktarılmaktadır. Kadınlar üzerinde oluşturulan baskıcı tavır anlatılmaktadır. Bu da metnin dizimsel yapısını oluşturur (sesli- sessiz, baskın-çekingen, öfke – sakinlik).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afiş çalışmasında kullanılan göstergeler doğrudan bir anlam içermemektedir birlikte kullanım ile ve anlam değiş tokuşu sayesinde izleyicinin çağrışımın adından faydalanan anlamlandırılır. İmge transferi yoluyla anlam kazanan öğeler görseller arası anlam aktarımı yapmaktadır. Bu çalışmada kadın suratı erkek eli siyah bant ortak göstergelerdir tüm bunların izleyici zihninde birini anlamları bulunmaktadır. Bu anlamlar bütünü sayesinde afiş çalışması anlamlandırır. İzleyicinin bu anlamları bildiği varsayılmıştır. Kadına şiddet Psikolojik şiddet baskı dayatmacı tavır ve varoluşunu engellemek gibi üst anlamlar çağrıştırmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Hem görsel hem de dilsel göstergelerle kadına şiddet ile ilgili göndermeler yapılmıştır. Bir kadının uğradığı psikolojik ve fiziksel şiddet çağrıştırmaktadır. Aynı zamanda kadının hakkını arayamaması simgelemektedir.

Sonuç: Afiş çalışmasında teknik göstergeler kullanılarak izleyici anlatılmak istenen ana fikir verilmektedir. Kendi istediğinde illüstratif öğelerden yararlanılmıştır. Az sayıda tipografik öğeler

anlatımsal yoğunluğu arttırma amaçlı kullanılmıştır. Gölgeyi somutlaştırılmış imgeler kullanılarak belirli kodlar oluşturulmuştur afişin tamamında silüet özelliği barındıran imgeler bulunmaktadır. Renk karmaşası oluşturmaktan yâkın tipografik öğelerle vurgu yapılmaktadır. Afiş çalışmasında kullanılan tasarım öğeleri sayesinde izleyici kitlesinin zihninde daha önceden oluşturulmuş düz anlam ve yan anlam barındıran imgelerden faydalanılmıştır. Sessizlik şiddet baskıcı tavır kabulleniş ve direniş gibi dizisel boyutlardan yararlanılmıştır.

Tablo 30.
Çalışma-13

ANLATISAL GÖSTERGELER					TEKNİK GÖSTERGELER	
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	İŞİK	BİÇİM
GÖSTEREN	Kadın-bayan, muhtemelen bir erkek	-	Gri puslu bir zemin	Siyah, beyaz, gri, kırmızı, mor ve turuncu	Cepheden gelen homojen soft ışık	Saçları kır, boynunda yara izleri olan ve suratında yara ve morluklar olan bir kadın. Dışardan işaret parmağının kadının dudağı üzerinde konumlanan muhtemelen bir erkek eli. Gri şerit üzerine beyaz renkte büyük harflerle yazılı "şiddete karşı" yazısı ve hemen altında devamı niteliğinde beyaz renkte büyük harflerle "susma!" yazı yer almaktadır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasında ateşin alt kısmında büyük harflerle siyah zemin üzerine şiddete karşı yazısı yer almaktadır. Hemen altında farklı bir fontla bir daha büyük puntolarda Susma yazısı sonuna ünlem işareti eklenerek kullanılmıştır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Kadına karşı şiddet afiş çalışmasında dilsel göstergesi olan siyah bir fon üzerine yazılmıştır. Diğer yazıyı ise siyah beyaz fotoğrafın üzerine fonsuz olarak kullanılmıştır. Bu gösterinin amacı afiş çalışmasının konusunu ve içeriğini izleyici iletmektir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Afişten renk biçim ve fotografik öğeler kullanılmıştır. Cepheden gelen homojen bir ışık afiş çalışmasının görsellerini aydınlatmaktadır. Afiş çalışmasının yarısı siyah beyaz kadın portresinin olduğu kısım ise renklidir. Bu kadın portresi üzerinde kullanılan ve şiddet uğradığını gösteren Kızıl ve mor renklerin göze çarpıcılığına arttırma amaçlıdır. Erkek eli de dahil afiş çalışmasının geneli ve arka fonu siyah beyaz tercih edilmesi kadın görselini ön plana

çıkarmak ve içinde bulunduğu dramatik ortamı daha iyi yansıtmaktır. Tasarımcı fazla ayrıntıya girmeden veren kalabalığı oluşturmada anlatılmak istenen konuyu çarpıcı bir şekilde izleyici aktarmaktadır. Biçim olarak fotografik öğelere diyagonal bir kompozisyonla yer verilmiştir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında düz anlam ve yan anlam içeren öğelere yer verilmiştir. Orta yaşlı kadın portresi şiddete maruz kalmış bir biçimde fotografik olarak yerleştirilmiştir. Yaş aralığı olarak orta yaş ve üzeri bir kişinin fotoğrafının kullanılması bizlere bir kadın portresi dışında anne empatisi yaptırarak şiddeti gören kişinin annemiz olabileceğini ve bunun karşısında susmamız gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca kadın portresinin ağız kısmına sus işareti yapan Aylin bir erkek eli olarak seçilmiş olması kadınlara gösterilen cinsiyetçi şiddetin vurgulanmasını pekiştirmektedir. Afiş çalışmasında kullanılan ışıklandırma Güneşli şeklinde kullanılmıştır. Bu da durumun önemini anlatmak amacıyla urum karşısında izlenen tepkisizliği İronik bir gönderme yapma amaçlı tercih edilmiştir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Afiş çalışmasında kullanılan kodlar izleyicinin geçmişten günümüze edindiği deneyimler üzerinden zaten biliyor olduğu varsayılan inceler üzerinden tercih edilmiştir. Kadının saçlarının kır olması boyunda bulunan ve yüz kısmında belirgin halde gösterilen yara izleri dışarıdan işaret parmağını kadının dudağının üzerinde konuşlandırılan erkek eli mutsuz yüz ifadesi poster çalışmasında bulunan anlatsal imajlar ile erkek eli kadınlara uygulanan şiddet kadın portresi ise uygulanan şiddet karşısında kadınların hissettiği kaotik durumdur.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Afiş çalışması içerisinde yer alan karışıklıklarla oluşturulmuş metni dilsel yapısı aşağıda verilmiştir. Bu kavramların bir araya gelmesi ile bir bütün oluşturması kadını yapılan şiddetin ve dayatmacı tavrın geneline anlatmaktadır. Bu şekilde metnin dizimsel yapısı oluşmuştur (kadın- erkek, genç- yaşlı, siyah – beyaz, kaos – sakin).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afişteki göstergelerin afişin anlamı ile doğrusal bir bağlantısı bulunmamaktadır ancak afiş konusuna ait nitelikler bir araya gelerek izleyicinin zihninde anlamlı değiş-tokuş ile değer kazanır. Görseller arasında anlam aktarımı yapılarak kır saçlı yaşlı kadın yüzde bulunan yaralar kadın portresinin ağız kısmında işaret parmağı ile dokunan erkek eli yorgun yüz ifadesi ortak göstergeleridir. Tüm bu ortak göstergeler izleyicinin hafızasında belli anlamlar ifade etmektedir ya bu anlamlar ne ifade ediyorsa afişte Tüm bu göster giderim birleşmesi ile o Anlamı taşımaktadır. Şiddet durumu karşısında yapılan tepkisizlik durumun belirsizliği arka fondaki bulanıklık ile oluşturulmuş mekânsızlık hissi afiş çalışmasında kullanılan öğelerin yan anlamlıdır.

Afişin Metinlerarasılığı: Görsel ve dilsel gelenlerle kadına şiddet ile ilgili göndermeler yapılmıştır. Kadın portresi görseli yaş aralığı olarak anneler çağrıştırmaktadır. Ayrıca afişteki erkek eli yaşlı kadınlara yöneltilmiş baskıcı zihniyeti simgelemektedir.

Sonuç: Ofis çalışmasında teknik göstergeler aracılığıyla izleyiciye iletilmek istenen mesaj verilmiştir. Bunun için geniş bir konu olan kadına şiddetin daha spesifik bir alanı olan yaşlı kadınlara annelere uygulanan fiziksel ve psikolojik şiddeti anlatma amaçlı fotografik öğelerden faydalanılmıştır. Tipografi mümkün olduğunca az kullanarak imgeler ve kodlar oluşturulmuştur. Afişin genelinde Soyut ve somut kodlar birleştirilerek anlatmak istenen konu pekiştirilmiştir. Genel itibarıyla siyah beyaz fotografik ağırlıklı olan afiş çalışmasında konunun odak noktası olan kadına şiddet daha çarpıcı hale getirilmek için renkli kadın portresi kullanarak afişin ortasına yerleştirilmiştir. Toplumu oluşturan bireylerin zihninde bulunan imgelere gönderme yaparak afişin anlamlandırılması sağlanmıştır afiş çalışmasında yan anlam düz anlam de metaforik öğeleri rastlanmaktadır. Ayrıca ikili karşıtlıklar ilkesine başvurulduğundan, afişin dizisel boyutundan ve dizimsel boyutundan söz etmek mümkündür.

Tablo 31.
Çalışma-14

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER			
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM	
GÖSTEREN	Genç kız	-	Açık sarı zemin	Kahverengi, sarı, mavi ve yeşil	Kaynağı belirsiz ışık	Sağ üst köden uzanan yeşil bir el ve bu elin solunda sarı yıldırım sembolü, cephenden yerde oturan ve ağlayan bir kız. Hemen yanında mavi renkte “Yeter artık” yazısı. Yazının hemen altında topuklu ayakkabı giymiş bileklerden aşağısı görünen iki ayak.	

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasında “Yeter artık” yazan ince fontlar kullanılmış tipografik bir öğe sağ alt köşede yer almaktadır. Sağ üst köşeden

uzanan yeşil bir el ve bu elin solundaki sarıyıldırım sembolleri dikkat çekmektedir. Sol alt köşede yerde oturmuş ve kendini korumaya almış bir kadın illüstrasyonu bulunmaktadır. Yeter artık yazan tipografik ögenin hemen altında topuklu ayakkabı giymiş bileklerden aşağısı görünen iki ayak resmedilmiştir.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afiş çalışmasında anlatısal göstergelerden tek adet kullanılmış olan yeter artık göstergesi sarı fon üzerine yeşil yazı ile yazılmıştır bu gösterin amacı afişin konusunun içeriğini bildirmektir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Renk ve biçim teknik göstergeleri afişte kullanılmış ışık belirli bir kaynaktan gizleyecek şekilde kullanılmamıştır. Vektörel illüstratif tarzda oluşturulmuş bir afiş çalışmasıdır. Üzerinde büyük bir baskı bulunan genç ve çaresiz bir kız haykırışı bulunmaktadır. Vücut dili yanında bu haykırış tipografik olarak da desteklenmiş ve “Yeter artık” yazısı afiş çalışmasının sağ alt köşesine yerleştirilmiştir. Psikolojik ve fiziksel şiddetin simgesi olan el figürü sol üst tarafına yerleştirilmiş şimşeklerle biçimsel ve anlamsal olarak pekiştirilmiştir. El figürü stilize edilmiş bir erkek eli olarak çizilmiştir. Tasarımcı sıcak renkleri kadın figürü üzerinde kullanarak dikkati o noktada toplamayı amaçlamıştır. Açık renklerde kullanılan arka fon ve erkek elinin rengi soğuk ve sevgisiz bir algı yaratma amaçlı kullanılmıştır. Afişte kullanılan renkler kızın maruz kaldığı şiddete dikkat çekme amaçlı kontrast şekilde kullanılmıştır. Mekânda herhangi bir zemin ve gölge bulunmayışı mekanın belirsizliği ışık ile betimlenmiştir. Bu da geniş zamana yayılmış ve faili meçhul olan şiddet olaylarını izleyici aktarma amaçlıdır. Erkek eli etrafında bulunan şimşekler durumun karşı cinste uyandırdığı çarpıcı dramatik etkiyi anlatma amaçlıdır.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında birçok düz anlam ve yan anlam bulunmaktadır. Afiş çalışmasındaki illüstratif öğeler simgesel bir şekilde stilize edilmişlerdir. Yere çömelmiş halde çizilen genç kız üzerinde bulunan büyük baskıyı bize anlatmaktadır. Beden dili olarak çaresizlik ve bu çaresiz duruma karşı yapılan haykırış simgelenmiştir. Baskının diğer sembolü ise üzerinden şimşekler çıkan erkek eli illüstrasyonudur. Oluşturulan sahne yapısında açık ve kontrast renkler tercih edilmiştir. Bu renklerle kadınların maruz kaldığı şiddet uygulana düşünce ve davranış tarzı yansıtılmak istenmiştir. Durumun sabit ve değişmeyen bir olağanlık sergilediğini ve değişmesi gerektiğini ve pozitif bir yönde ilerlemesi gerektiğini bildirmek amaçlı da sarı renk tercih edilmiştir. Sarı renk pozitifliğin aklın rengi olarak kullanılmıştır. Bir obje ya da kişinin yerine başka bir nesne ya da kişi kullanılarak afiş daha güçlü hale getirilebilir. Bu çalışmada da ezilen ve içine kapanan tüm kadınları temsil eden kadın çizimi tüm baskı altındaki

kadınları anlatmaktadır. Aynı şekilde nesneler de afişe anlam katar. El çizimi etrafında kullanılan şimşek şekilleri durumun çarpıcılığını ve rahatsız ediciliğini vurgulamıştır.

Metnin Kodlar Açısından Çözümlemesi: İmgelerde kullanılan kodlar sayesinde afiş çalışmasını anlamlandırmaktayız. Birlikte kullanım ve anlam aktarımı sayesinde afişin tamamında kullanılan çizimler izleyicinin zihninde konuyu açıklamaktadır. Afiş çalışması konu itibari ile sarı renkler, yıldırım, kız çizimi ile örtüşmektedir.

Metnin Dizisel / Dizimsel Yapısı: Afiş çalışmasında ikili karşıtlıklar bulunmaktadır. Kullanılan görsel öğeler anlatmak istedikleri dışında çağrışım yaptırdıkları için de afişte kullanılmıştır. Çağrışımsal bir yol izlenerek afiş çalışması izleyici zihninde anlamlandırılmıştır (baskı – özgürlük, şiddet – koruma, korku – güven). Bu göstergelerin bir arada kullanılması ile afişin dizimsel boyutu ortaya çıkmıştır. Kadına uygulanan baskıcı ve boyun eğdirme amaçlı tavırlar ve bu durumun bitirilmesi gerekliliği bu çalışmada anlatılmaktadır.

Metnin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afişe ait göstergelerin nitelikli değiş tokuş yöntemi ile izleyici zihninde anlam kazandığını görmekteyiz. İmge transferi yolu ile vermek istediği fikri vermektedir. Afişte kullanılan göstergelerin farklı anlamları izleyiciler tarafından daha önceden bilindiği varsayılmaktadır. Bu anlamların birlikte kullanımı metnin söylemini oluşturur.

Metnin Metinlerarasılığı: Afişteki göstergeler durum ile ilgili olaylara gönderme yapmaktadır. Kadınlara yapılan şiddet ve kadınların bu duruma tepkisi aktarılmaktadır. Bu da afiş çalışmasının metinlerarasılığını bizlere göstermektedir.

Sonuç: Afiş çalışmasında anlatsal ve teknik göstergelerden faydalanılmıştır. Tipografi ve stilize imgelemelerden faydalanılmıştır. Bu imgeler izleyiciye belli kodlar vermektedir. Bu kodlar önceden anlamlandırılmış duyuları kullanarak kendi anlam bütünlüğünü oluşturmaktadır. Yan ve düz anlam gibi gösterge bilimsel öğelerden söz edebiliriz. İkili karşıtlıklar ilkesi ile de afiş çalışması desteklenmiştir. Afiş bu imgelerin bir araya gelmesi ile dizimsel şekilde oluşturulmuştur.

Tablo 32.
Çalışma-15

						
ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Birden çok kadın figürü	-	Siyah bir zemin	Mor, kırmızı, mavi, sarı, yeşil, turuncu, siyah, beyaz, gri ve kahverengi,	Yanağı belirsiz soft ışık	.Ortada ağzı siyah kazağı ile ya da renkle kapatılmış gözleri bir kadın figürü. Çevresinde ise ağzı kapatılmış ve şiddet uğramış birçok kadın portresi. Ortadaki figürün hemen üstünde gri renkte kadın sembolü. Büyük ve mor renkte yazılmış “sessiz kalma” yazısı.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasında siyah zemin üzerine “*Sessiz Kalma*” yazısı bulunmaktadır. Mor renk kullanılarak renk anlamları ve çarpıcılığı ile aktarılmak istenen anlamlar yansıtılmıştır. Kalın yazı karakterleri kullanılarak anlam vuruculuğu hedeflenmiştir.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Anlatısal göstergelerden “*Sessiz Kalma*” yazısı dikkat çekme amaçlı olarak afişin ortasında görsel kalabalıktan uzak kalacak şekilde daha sakin bir zemin olan siyah zeminde kullanılmıştır. Kadın simgesi kullanılarak afiş konusu izleyici tarafından kolay algılanır hale getirilmiştir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Çalışmada ağız kısmı siyahlıkla kapatılmış ve yüzünün sadece belli bir kısmı görünen kadın figürü kullanılmıştır. Kadının imajı gözleri kapalı olarak afişe yerleştirilmiştir. Etrafında ağzı kapatılmış pek çok kadın portresi fotoğrafı eklenmiştir. Tek renk olarak kullanılan bu portreler şiddete uğramış tüm kadınları farklı dil din ırk olsa da aynı sosyolojik travmaya maruz kaldıklarını gösterme amaçlı kullanılmıştır. Ortadaki alanın hemen altında yer alan sessiz kalma yazısı konunun dramatiklik ve duygusallık içermesi açısından mor renkte yazılmıştır. Yazının altındaki ve kadın bedeninin neredeyse tamamını kaplamış siyahlık karanlık ve korkuyu simgeler. Kullanılan renkli portreler ise farklı konumlardaki aynı sorunu yaşayan kadınları simgeler. Karanlık zemin izleyicide merak ve dramatik hisler uyandırması

açısından uygun bir renktir. Biçim olarak silüet tarzı figürlere yer verilmiştir. Kadın figürünün gözleri kapalı şekilde kullanılması durumun kadının çaresizlik hissine sürüklendiği ve yaşadıkları yüzünden karamsarlığa gömülmüş olduğu izlenimi vermektedir.

Afişte Anlam Aktarımı: Sessiz kalma tipografisinin düz anlamı afişin konusunu izleyiciye bildirmektedir. Yan anlam olarak ise şiddete maruz kalmış kadınların bu durum karşısında bulundukları ruh halinin, çaresizliğin ve duygusal çöküntülerinin üstesinden gelmeleri gerektiğini anlatmaktadır. Afişin siyah zemini sıkıntıyı kaybolmayı yok oluşu temsil eder. Ortadaki büyük ve siyah lekenin anlatım gücünü vurgulamak amaçlı kadın portreleri siyah beyaz ve renkli olarak bu alana yayılmıştır. Bu göstergeler kendi başlarına anlam ifade etmeseler de afişte bir arada kullanılarak bütünleşik olarak afişin ana konusunu temsil ederler.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Afiş çalışmasında bulunan mor kırmızı mavi sarı yeşil turuncu siyah ve beyaz renkler ile kahverengi ve gri tonları afişin renk göstergeleridir. Şiddet görenlerin ön plana çıkarılması amacı ile şiddet görenlerin ön plana çıkarılmadığı görülmektedir. Şiddetin kaotik atmosferini anlatan siyah zemin ortada duran kadın figürünü desteklemektedir. Ayrıca bu destek kadın vücut dili ve mimikleri ile de kendini göstermektedir. Kullanılan tipografinin yazı karakteri ve renk seçimleri sayesinde bu duruma sessiz kalınmaması gerektiği ve şiddete dur denmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Afiş çalışmasındaki karşıtlıklar metin diziselliğini ve bir araya gelerek kadına yapılan şiddeti anlatması ise dizimselliği göstermektedir (renkli – renksiz, korku – güven, sessizlik – haykırma).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Anlam değiş tokuşu ile afiş konusuna ait nitelikler izleyicinin çağrışımlarıyla değer kazanarak anlamlandırılması sağlanmıştır. Bireysel anlamsızlıkları olan imgeler “*imge transferi*” yolu ile anlam kazanarak aktarım yapılmıştır. .bu metinde gözü kapalı üzgün siyah gölgeler arasındaki kadın figürü ve farklı renklerde ağzı kapatılmış kadın portreleri ortak göstergelerdir. Bu göstergeler afiş çalışması dışında da farklı anlamlar içermektedir. Bu anlamların izleyiciler tarafında bildikleri var sayılmaktadır. Afişteki gösterenler ne anlama geliyorsa afiş de o anlama gelmektedir.

Afişin Metinlerarasılığı: Afişte gölgeler içinde kadın imajı sıkıntılı bir durumda olan ve bu durum karşısında çaresizlik içinde kurtulma isteğinde olan kadın tanımlanmaktadır. Afişte şiddet mağduru kadınlar kalabalık ve karmaşık görüntülerden kaçınılarak daha yalın ve göze çarpan şekilde verilmiştir. Süssüz bir tipografiye sahip olan afişte yalın harflerle afişin ana konusunu anlatmaktadır. Bu tanımlamalar afişin metinlerarasılığını göstermektedir.

Sonuç: Göstergebilimsel açıdan afiş çalışması karşıtlıklardan faydalanmıştır. Görseller ve metinle anlatılan dışında anlatılmayan ve kastedilen le de afiş fikrini aktarmaktadır. Seçilen birimlerin dizimsel olarak birlikte kullanımı afişin anlatım biçimidir. Sessiz kalma tipografisi dikkat çekme amaçlı afişin geneline hâkim olan siyah alanın ortasında ve mor renkte yerleştirilmiştir. Bunun nedeni afişin konu içeriğini anlatan mesajın can alıcı ve dikkat çekici şekilde verilme isteğidir. Bunu da tipografik kalabalığa ve karmaşaya yer vermeden yalın bir şekilde yapılma isteğidir. Şiddete uğrayan tüm kadınlar portre şeklinde farklı renklerde ve silüet şeklinde verilmiştir. Bunun nedeni de tüm kadınları kapsayacak bir imgelem kullanma isteğidir. Tipografinin az kullanılması afiş çalışmasındaki biçim ve imgeleri daha anlamlı ve ön planda gösterme çabasıdır.

Tablo 33.
Çalışma-16

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Kadın ya da erkek.	-	Gökyüzü	Mavi, sarı kırmızı, mor, turuncu ve beyaz	Kaynağı belirsiz soft ışık	Gök yüzünde üst tarafta beyaz yazıyla “yeryüzünde gördüğümüz her şey kadın eseridir.” ve altında “Mustafa Kemal Atatürk” yazısı bulunmaktadır. Beyaz bulutlar ve üzerinde sarı ve kırmızı uçurtmalar yer almaktadır. Aşağı tarafta mor, turuncu ve sarı eller bulunmaktadır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasının sol üst köşesinde “Yeryüzünde gördüğümüz her şey kadının eseridir. Mustafa Kemal Atatürk” yazısı yer almaktadır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afişin anlatısal göstergelerinden ilki olan “Yeryüzünde gördüğümüz her şey kadının eseridir” yazısı mavi fon üzerine beyaz olarak yazılmıştır. Bu gösterenin amacı Afişin konusunu izleyene bildirmektir. Ayrıca hemen altında “Mustafa Kemal

Atatürk” yazısı ile kadınların yüceliğini ve özel oluşunu anlatan bu sözün kimin tarafında söylendiğini anlatan gösterendir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Afiş çalışmasında teknik gösterge olarak mavi, sarı, kırmızı, mor, turuncu ve beyaz renkler kullanılmıştır. Bu renkler kadınların hayata kattıkları renk ve kadınların hayatımızdaki önemini vurgulamasıdır. Her renk hayatımıza katılan değerleri temsil etmektedir. Afiş genelinde kaynağı belirsiz soft bir ışık bulunmaktadır. Bu soft ve renkli tasarıma uygun olması açısından tipografik öğeler açık mavi fon üzerine beyaz renkle yazılmıştır. Biçim olarak üçgen dikdörtgen kare ve silüet tarzı illüstratif yapılara yer verilmiştir. Bu biçimler geometrik şekiller olarak kullanılmayıp afiş metin içerisindeki olguları tanımlayacak kompozisyon öğeleri şeklinde verilmiştir. Uçurtma ve bulutlar ile onlara uzanan farklı renklerdeki eller özgürlüğü temsil etmektedir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afişte yan ve düz anlamlara yer verilmiştir. Vektörel tarzda oluşturulmuş görselde fotografik öğeye yer verilmemiştir. İllüstrasyon ağırlıklı çalışma tarzı çalışmada uçurtmalar bulutlara yakın yerleştirilmiştir. Bu da özgürlüğün en üst seviyesine ulaşma hissi yaratmaktadır. Aşağıda bulunan kadın elleri ise bu özgürlük hissine ulaşma duygusunu pekiştirmektedir. Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucu önderi Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün kadınlar hakkındaki sözü içeriğin önemini daha kuvvetli bir şekilde izleyiciye verme amaçlı kullanılmış ve çalışmanın sol üst kısmına yerleştirilmiştir. Yazının üst kısımda ve özgürlük simgeleri ile aynı hizada olması sözün içeriğinin önemini ve konuya uygunluğunu belirtmesi açısından vurgu sağlamaktadır.

Afişin konusunu direkt olarak onu gösteren öğeler yerine çağrışım yapan simgeler tercih edilmiştir. Bu gösterenler daha önceden izleyen tarafında bilindiği düşünülmüş olarak çalışmaya eklenmiştir. Afişte anlatılan konu bu öğeler ile temsil edilir. Bu çalışmada da Kadınların hayatımıza kattığı olumlu değerler ve kadınlara özgürlük teması bu tasarım nesneleri kullanarak yapılmıştır.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Afiş çalışmasında anlam aktarımı ile tasarımsal öğeler okuyucuya aktarılmıştır. Tasarım öğelerinin aktardığı kodların anlamlı olması için önceden okuyucu tarafından biliniyor olması gerekir. Bu kodlar toplumların kültürlerinde ve zihnindeki imajı önemlidir. Bu çalışmada da özgür kadınlar ve hayatımıza kattığı değerler anlatılmaktadır.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Aşağıdaki kavramlar ve karşıtlıklar afiş çalışması konusunun dizisel anlamlarını vermektedir. Bunların bir araya gelmesi ile kadınların sosyal

hayata kattığı değerler ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu önderi Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün kadınlar hakkındaki anlamlı sözü kadınlara yönelik saygı ve değer temasını anlatmaktadır. Bu da metnin dizimsel yapısını oluşturmaktadır (kadın – erkek, özgür – tutsak, umut – umutsuzluk).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afişe bakıldığında görseller ve işaret ettiği afiş konusu al arasında doğrudan Somut bir bağlantı olmadığını görürüz. Ancak konuya ait nitelikler anlam değiş tokuşları ile afişi Aktarılabilir olarak verilmek istenen anlam izleyiciye verilmiştir. Kendi başlarına anlamsız olan ülkeler anlam aktarımı yoluyla izleyicinin zihninde anlamlı hale gelmiştir. Burada göstergeler arası anlam aktarımı uygulanmıştır. Bu çalışmada Beyaz bulutlar üzerinde sarı ve kırmızı uçurtmalar alt kısımda bulunan farklı renklerde kadın elleri ve mavi zemin kullanılan göstergeleridir. Bu göstergeler izleyicinin zihninde ne anlam taşıyorsa afiş çalışması da izleyicide o anlama sahip olur. Bu göstergelerin kadına verilen değer ve kadın özgürlüğü anlamı dışında da farklı anlamları vardır. Ancak bu çalışmada göstergelerin bir bütün halinde kullanılması afişin kendine ait anlamını ifade eder. Yeryüzünde gördüğümüz her şey kadının eseridir Dilsel iletisi ve kadının özgürlüğüne gönderme yapan görseller kadınların özgürlüğü ve hayatımıza kattığı değerler gibi üst anlamları çağrıştırmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Dilsel ve görsel göstergelerle kadınlara saygı ve kadınların hayatımıza kattığı değerlere göndermeler yapılmıştır. Görseller tasarım dili itibarıyla kadınların iç dünyası ve hayatımıza kattıkları düzeni çağrıştırmaktadır. Ayrıca afişteki Bulut uçurtma gösterini de kadınların duygu ve düşüncelerini simgelemektedir.

Sonuç: Bu çalışmada anlatısal ve teknik göstergeler yardımıyla tipografi desteğini de kullanarak imgeler ve kodlar oluşturulmaktadır. Afişin tamamında soyut ve somut birleştirilerek anlatmak istediği özelliği sade bir şekilde simgesel ve yalın bir anlatımla işlemektedir. Az sayıda renk kullanarak ve tipografi düz bir zeminde sunarak anlatımda sadelik ön planda tutulmaktadır. Toplumların ve kültürlerin zihninde yer alan kodlardan yararlanarak afişin anlamlandırılması sağlanmaktadır. Yan anlam ve düz anlam içeren metaforik göndermelere afişte rastlamaktayız. İkili karşıtlıklar ilkesi ile de desteklenen anlatım afişin dizisel boyutunu oluşturur. Tüm bunların bütünleşmesi ile de dizimsel boyut ile konuyu izleyiciye aktaran bir afiş çalışması halini almıştır.

Tablo 34.
Çalışma-17

						
ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Erkek ve çocuk	-	Beyaz bir zemin	Siyah, beyaz, kahverengi, gri ve ten renkleri	Kaynağı belirsiz beyaz bir ışık	Sağ üst köşede duvar çatlağı, halkasına bağlı iki anahtar ve anahtarlığı tutan biri çocuk diğer yetişkin eli bulunmaktadır. Beyaz zemin üzerine siyah büyük harflerle yazılı “sevgini hapsetme” yazısı bulunmaktadır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasının alt orta kısmına gelecek şekilde tek satır halinde “*Sevgini hapsetme*” göstereni konunun işleniş içeriğini anlatma amaçlı kullanılan gösterendir.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afiş çalışmasının anlatısal göstergelerinden biri olan erkek eli ve erkek çocuk eli afişin sağ üst köşesinde yer almaktadır. Beyaz bir zemin üzerine yerleştirilen eller demir bir halkayı tutmaktadır. Çalışmada kaynağı belirsiz beyaz bir ışık bulunmaktadır. Çalışmanın sol üst köşesinde 1 adet duvar çatlağı dokusu bulunmaktadır. Posterin alt kısmında ise sevgini hapsetme yazısı büyük harflerle yazılmaktadır. Hapsetme yazısı ise daha kalın fontlarla yazılmıştır. Siyah beyaz kahverengi gri ve ten renkleri afiş çalışmasının renk skalasına oluşturmaktadır.

Afişin Teknik Göstergeleri: Renk ve biçim afişte teknik gösterge olarak kullanılmaktadır. Afişte kullanılan ışık soft ve beyaz kullanılmıştır Buda ana fikri vurgulama da belirleyici bir unsur olmuştur. Bu afişte renk unsurlarına fazla yer verilmemiştir daha az ve sade renkler tercih edilmiştir. Arka fon olarak beyaz düz bir renk tercih edilmiştir sadece kullanılan el figürlerinde ve anahtarlıkta renk yoğunluğu görmekteyiz. Sağlığın rengi olan beyaz karanlığın ve karamsarlığın rengi olan siyahla birlikte kullanılmıştır. Eğitimin ailede başladığını göstermek amacıyla baba ve çocuğun ellerini poster çalışmasında sağ üst tarafta görülmektedir. Hapishane anahtarlığını andıran bir anahtarlık ve ucunda da birbirini kesecek şekilde yerleştirilmiş anahtarlar bulunmaktadır. Tutulan halka ve birbirini kesen

anahtarların birleşmesinden ise bir kadın simgesi oluşturulmaktadır. Bu metafor da kadınları özgürlüğünden alıkoyan ve erkeklerin elinde olan baskıcı tavır anlatılmak istenmektedir. Ayrıca aile içi eğitimin anahtar rol oynadığı ve çocukların sevgiyi de sevgisizliği de ebeveynlerinden öğrendikleri mesajını vermektedir. Rahat okunabilmesi için afiş yarışmasının Merkez noktasına kontrast renkler de ve konu içeriğine uygun şekilde tipografi kullanarak Sevgini hapsetme yazısı afiş çalışmasının alt kısmına yerleştirilmiştir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında düz anlam ve yan anlamları barındıran tasarım elemanları kullanılmıştır. Kalın çember anahtarlığı tutan Yetişkin ve çocuk elleri aile içinde babadan oğula geçen eğitimi simgelemektedir. Artı şeklindeki anahtarlar ve yuvarlak metal daire bütünleşik olarak bakıldığında kadın simgesini oluşturmaktadır. Kadın simgesini adam ve erkek çocuğun elinde göstererek kadına saygı fikrinin daha küçük yaşlarda ailede olduğu fikri simgesel olarak verilmektedir. Anahtarlığın Ayrıca hapishane anahtarlığın andırıyor olması kadının özgürlüğünün erkeklerin eğitiminin elinde olduğu fikrini yansıtmaktadır. Bu hapishane fikri aslında metaforik olarak kadınlara gösterilmeyen şefkat ve sevgiyi nitelemektedir. Bu sevgisizlikten dolayı oluşan kısıtlamalar kadınların hayatını adeta bir hapishaneye çevirmektedir. Arka fonda kullanılan beyaz renk kadınların saflığı temizliği ve umudunu simgelemektedir üzerinde bulunan çatlak ise bu umudun ailede alınan terbiye sayesinde var olacağını, alınmayan eğitim sebebiyle de bu umut duvarının çatlayıp yıkılacağını temsil etmektedir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Geçmişten günümüze izleyicinin zihninde oluşan kodlar bu afiş çalışmasında anlamlı olması için gereklidir. Gösterge ne aracılığıyla anlamlı değiş-tokuş sayesinde izleyiciler kodları çözümleyerek afişin ana fikrini algılayabilir. Afiş çalışmasında anahtarlı o tutan eller aile içinde bulunan erkekler arasındaki eğitimi ve kadınlara duyulan saygıyı simgelemektedir. Kadın simgeli anahtarlık ise kadınların özgürlüğünü temsil etmektedir. Bu iki tasarım ikilisinin birleşmesi ile de aile içinde erkeklere verilen eğitimin kadınların özgürlüğünü sağlayan en önemli etken olduğu anlatılmaktadır.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Karşıtlıkların bir arada kullanılması ile afişin metinsel diziselliği oluşturulmuştur. Bu karşıtlıklar birlikte kullanılarak kadının özgürlüğünün erkeğin aile içinde eğitilmesinden geçtiği gerçeği vurgulanmıştır (sevgi – sevgisizlik, birliktelik – yalnızlık, aile – bireysellik).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afişe ait görsel nitelikler anlam alışveriş yolu ile izleyici aktarılır ve çağrışımlarla değer kazanır. Afiş çalışmasında kadına sevgi ve kadına saygı ile ilgili Somut bağlantısal bir ögeye rastlamak mümkün değildir. İmge transferi yoluyla tasarımsal ögeler ayrıştır ve anlam kazanır. Tüm ögeler bireysel olarak daha önceden izleyicinin zihninde anlamlandırılması olduğu farz edilir. Bireysel anlamları farklı olan ögeler birleşerek izleyicinin zihninde ne anlam ifade ediyorsa afişte o anlamdadır. Afiş aile bütünlüğü aile içi eğitim ailede sevgi tek kadına duyulan eşitlik olgusu gibi üst anlamlara gönderme yapmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Çalışmada eğitimin aile içindeki önemi anlatılmaktadır. Beyaz duvar kadın özgürlüğü ve umutların da temsil eder. Duvardaki çatlak ise eğitimsizlik sayesinde Edirne'den aile içindeki yanlış düşüncelerin büyüyünce kadınlar üzerindeki yıkıcı etkisini göstermektedir. Çatlak duvar ile eğitimsizlik bir kadın özgürlüğü arasındaki denge simgelemektedir. Afişte kullanılan beyaz fon rengi görsellerin acılığını arttırmaktadır. Bu sayede tipografik göstergeler daha akılda kalıcı ve gözü çarpıcı şekilde verilebilmiştir. Babayı rol model olarak alan ve bu şekilde büyüyen erkek çocukları, kadına saygılı bir biçimde yetiştirilmez ise büyüdüklerinde toplumdaki kadınlar için adeta bir hapisane görevi görecektir düşünce yapısına sahip davranışlarda bulunabilirler. Bu hapsolmuşluğu ortadan kaldıracak anahtar ise aile içinde verilecek olan eğitimidir. Ofiste kullanılan simgesel gösterenler ve anlam aktarımı ile edinilen izlenimler afiş çalışmasının metinlerarasılığını bu şekilde özetlemektedir.

Sonuç: Çalışma izleyicisine anlatılan ve teknik göstergeler aracılığıyla istediği mesajı vermektedir. Bunun için renk biçim ve tipografi iyi kullanarak ve imgelere kodlar yükleyerek fikir aktarımı yapmaktadır. Afiş çalışmasında yan anlam düz anlam ve söz oyunlarından eğretilme gibi bilgilerden söz edebiliriz. Göstergebilimsel olarak izleyici anlatmak istediği konuyu değiş tokuş yöntemi ile verebilmektedir. İkili karşıtlıklar ilkesi kullanarak da afiş çalışmasının dizisel boyutundan bunların bir araya gelmesiyle de bütünlük afiş çalışması oluşturmaktan dizimsel boyutta söz edilebilir.

Tablo 35.
Çalışma-18

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Kadın	-	Koyu kırmızı bir mekân	-sarı, kırmızı, mavi, yeşil, turuncu, mor, siyah, beyaz, gri, pembe ve kahverengi	-sağ taraftan gelen sert ışık	Ağzını açmış ve gözleri kapalı bir kadın. Kadının saçları farklı renklerde yazılardan oluşmaktadır. Bu yazılardan bazıları şöyledir: “nazlı, kaprisli, kadın dediğin yerini bilecek, yuvayı dışı kuş kurar, oynak, sorunlu, çirkef, kırılğan...” gibi devam etmektedir.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasında sadece insanız yazısı kadın figürünü Sağ omuzunda afişin sol tarafında yer alacak şekilde yerleştirilmiştir. Sembolün üst kısmında ve sağ tarafında kadın figürünü saç kalanını kaplayacak şekilde “*nazlı kaprisli kadın dediğin yerini bilecek, yuvayı dişi kuş kurar, oynak, sorunlu, çirkef, kırılğan...*” gibi Neredeyse sayfanın tamamını kaplayacak şekilde koyu kırmızı zemin üzerine farklı yazı karakteri ve renklerle kadının saç silüetini oluşturacak şekilde yazılar yerleştirilmektedir.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afişin anlatısal göstergelerinden sadece insanız yazısı izleyicinin daha rahat görebileceği şekilde ve ilk olarak dikkatini çekmesi amaçlı afişin genelinde kullanılan Kızıl tonlarda mı farklı bir renk olan açık sarı ile ve büyük puntolarla yazılmıştır. Diğer cinsiyetçi tanımlamalar barındıran yazılar ise bu tanımlamaları yapanların farklılıklarını anlatma amacıyla Farklı renkler kullanılarak ve farklı yazı karakterleri ile afiş çalışmasının çoğunluğunu kapsayacak şekilde yerleştirilmiştir. Bunlar afişin kadına psikolojik şiddet uygulayan tanımlayıcı ögesi olarak aktarılır.

Afişin Teknik Göstergeleri: Afiş çalışmasında ağzı açık bir şekilde resmedilmiş kadın figürünün etrafında saç alanı kaplayacak şekilde kadına yönelik ağır ithamlar ve kötü sözler bulunmaktadır. Kadın figürü ise bunları olan öfkesini ve tepkisini dışarıya bağıarak

gösterecek şekilde resmedilmiştir. Sadece insanız yazısı sarı ve vurgulu bir şekilde kullanılmıştır ve izleyiciye kadının da bir insan olduğunu ve cinsiyet ayrımcılığı yapılmaması gerektiğini psikolojik şiddetin uygulanmaması gerektiğini belirtmektedir. Gösterge olarak vektörel ve stilize bir kadın figür kullanılmıştır. . Ağzı açık şekilde ve gözleri yamulmuş biçimde resmedilen figür izleyici kadının bulunduğu durumdan duyduğu rahatsızlığı ve tepkisini dile getirmektedir. Koyu kırmızı tonlarda kullanılan fon ve aynı tonlarda oluşturulmuş kadın figürü izleyiciye merak ve rahatsızlık duyan his vermektedir. Saç bölgesinde kullanılan farklı renkler ve farklı tipografik stiller kadının içinde bulunduğu karmaşıklığı ve yaşadığı sıkıntının çokluğunu izleyici aktarmaktadır.

Afişte Anlam Aktarımı: Afişte bulunan sadece insanız tipografisi düz anlamı afişin konu içeriğinin vermektedir. Yan anlam olarak ise kadınlara yapılan psikolojik baskının bir gereksiz tanımlama dedin yersiz ve haksız olduğudur. Afişin kırmızı rengi kadınlığı koyu renkte olması ise sıkıntılı durumu temsil eder. Kadın figürünün yüz ifadesi ise bulunan rahatsız durumu anlatırken etkiyi arttırmak ve durumun önemini açığa çıkarmaktadır. Kadın görseli niye saç kısmında bulunan rencide edici tanımlamalar ve başının etrafını sarmış bir şekilde verilmiş olması yüzdeki ifade ile bir araya gelerek kadına yapılan psikolojik şiddeti anlatır. Buradaki göstergeler tek başlarına farklı anlamlar ifade etse de afiş çalışmasında bir araya gelip bütünleşir tiplerinde afişin anlatmak istediği düşünciyi vermektedir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Afiş çalışmasında verilen kapalı ve yumulmuş vaziyetteki gözler kadın figüründeki açık ağız ve kafasını yana çevirmiş korumacı vücut dili kadının şiddeti olan tepkisini gösteren kodlardır. Bu kodlar toplumun genelinde vardıkları fikir bütünlükleri sayesinde ortaya çıkmıştır. Bu kodlar izleyici tarafından dokunabildiğin zaman anlamlı hale gelmektedir. Bu da göstergeler aracılığıyla anlam değiş-tokuş yoluyla oluşur. Her kodun bir arada kullanılması ile kadına karşı yapılan psikolojik şiddet ve toplum içinde kadına karşı yapılan davranışlar ele alınmıştır.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Afiş çalışmasında kullanılan karşıtlıklar metnin diziselliğini oluşturur. Anlamların bir araya gelmesinden çıkarılan mana ise afiş çalışmasının dizimselliğini göstermektedir (şiddet – sevgi, kabulleniş – haykırış, psikolojik şiddet – psikolojik şiddet).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Konuya ait nitelikler değiş tokuş yoluyla izleyeceğin çağrışımlarından faydalanan değer kazanması yolu ile mesajını vermektedir. Somut özellikler bakımından farklılık göstermeyen görsel imge transferi yoluyla anlam kazanır ve

farklılaşır. Gözleri kapalı ağız açık başını yan yana doğru çevirmiş kadın imge şiddete karşı çıkan ve bulunduğu durumdan hoşnut olmayan kadının ortak göstergeleridir. Bu göstergelerin afiş çalışması dışında da anlamı bulunmaktadır. Ve bu anlamların izleyici tarafından bilindiği varsayılmaktadır. Ofis çalışmasındaki tüm gösterenler toplum içindeki anlamları metnin mitsel sistemini oluşturmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Afiş çalışmasındaki kadın göstergesi sözel bir psikolojik şiddete maruz kalmış kadın varlığına gönderme yapmaktadır. Afiş çalışmasında kadın görselinin baş tarafında bulunan tanımlar ve tabirler bir bütün olarak bakıldığında toplumda kadınlara yapılan sözel ve psikolojik baskıyı anlatan nitelemelerdir. Kadın figürünün mimiklerine bakıldığında bu tür davranışlara gösterilen tepkinin tamamına rastlanmaktadır. Sadece insanız simgesi için tamamında kullanılan kız renklerden farklı olarak eklenmiştir. Tipografik açıdan fazla süslü olmayan Yalın harflerle oluşmaktadır. Afişin sol kısmında büyük bir bölümü kaplamaktadır bu özellikler afişin metinlerarası özelliğini göstermektedir.

Sonuç: Afişin izleyici anlatmak istediği anlatsal ve teknik göstergeler aracılığıyla yapılmaktadır. Renk ve tipografik yardımıyla stilize ve somutlaştırılmış imgelerle kodlar oluşturulmuştur. Bu kodlarla toplumu oluşturan zihinlerde var olan imgelere göndermeler yapılmıştır ve afişin anlam lambası sağlanmıştır. Düz gibi göstergebilim sen öğelerden faydalanılmıştır. İkili karşıtlıklar ilkesi ile de kullanılan tasarım öğeleri afişin dizisel boyutunu ve tamamı da birleşerek afişin dizimsel boyutunu oluşturmaktadır.

Tablo 36.
Çalışma-19

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Kadın	-	-gri bir zemin	Yeşil, sarı, gri ve kahverengi	Kaynağı belirsiz soft ışık	Ağzı, burnu, boynu ve saçları görünen bir kız suratı ve aşağısında yansıması vardır. Kızın ağzı bant gibi bir şeyle kapatılmıştır. Afişin ortasında sarı renkler mevcuttur, bunun üzerinde yeşil renle “kartlar yeniden dağıtılıyor.” Yazmakta olup hemen altında büyük kırmızı harflerle ters bir şekilde “susma” yazmaktadır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Çalışmada afişin orta alanına yatay şekilde kartlar yeniden dağıtılıyor göstereni bulunmaktadır. Hemen altında harf aralıkları açık bir şekilde kırmızı ve büyük harflerle afiş çalışmasına ters şekilde susma yazısı dikkat çekmektedir. Her iki yazı da birbirine yakın ve paralel şekilde çalışmaya yatay biçimde yerleştirilmişlerdir.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afiş çalışmasının anlatısal göstergesi olan kadın imajı afişin üst orta kısmına gelecek şekilde yerleştirilmiştir. Onun altında kartlar yeniden dağıtılıyor ve susma gösterenleri birbirine paralel şekilde yerleştirilmiştir. Tipografik gösterenlerin altına zemin olarak parlak sarı bir doku yazı alanını belirginleştirmek için kullanılmıştır. Afişin alt kısmında ise yukarı alanda kullanılan ağzı kapatılmış stilize kadın göstereninin izdüşümü daha açık şekilde yerleştirilmiştir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Teknik göstergeler anlamında afiş çalışmasında renk biçim ve ışıklandırmadan faydalanılmıştır. Çalışmada renk unsurlarına fazla yer verilmeden genelde gri tonlar üzerinden çalışıldığını görmekteyiz. Renk çeşitliliği sadece afişin üst alanında ve orta alanında bulunmaktadır. Bunun nedeni de kadın imajına ve verilen tipografik göstergeye dikkat çekme amaçlıdır. Bu sayede verilmek istenen duygu ve düşünce aktarımı kuvvetlendirilmiştir. Orta alanda bulunan metinler afişin tipografisini oluşturmaktadır. Alt fonunda bulunan dokulu parlak sarı renk ise okunabilirliği artıran destekleyici unsurdur.

Biçim olarak büyük harflerle tersten yazılmış olan Susma yazısı ise metinsel göstergenin vurucu kısmıdır. Afişin üst kısmında bulunan ağız kısmı kapalı kadın görseli baskı ve şiddet gören kadınları simgelemektedir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında düz anlam ve yan anlam kullanılmıştır. Gri fonda silik halde kırmızı saçları ile ağız kısmı bantlı kadın figürü kullanılmıştır. Bu bastırılmış ve kendini ifade etme özgürlüğü elinden alınmış kadınları simgelemektedir. Alt kısma yansıma şeklinde aynı figürün silik gölgesi yansıtılmıştır. Bu yansımaya susma yazısı anlam kazandırma amaçlı ters yazılmıştır. Kırmızı renk dikkat çekme amaçlı durumun önemini belirtme amaçlı kullanılmıştır. Gri renk susturulan kadınların yok oluşunu ve bu durum karşısındaki tepkisizliği vermektedir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Zaman içerisinde toplumların kültürlerinde oluşan kodlar zihinlerinde oluşan imajlarla gerçekleşir. Afiş çalışmasındaki görseller de imaj değiş tokuşu ile anlamlandırılır. Bu çalışmada ağız kısmı bantla kapatılmış kadın görseli izleyene kendini ifade etme hakkı elinden alınmış kadının sessizliğini aktarmaktadır. Bu durum karşısında yılmamak gerektiğini ve zaman içerisinde bazı şeylerin değiştiğini ve umutlu olunması gerektiğin belirten kartlar yeniden dağıtılıyor yazısı çaresizlikten uzak olunması ve umutla geleceğe bakılması gerektiğini anlatmaktadır. Ana mesaj olarak da durum ne olursa olsun susulmaması gerektiğini bildirmektedir.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Çalışmada aşağıdaki karşıtlıklar birlikte kullanılarak metnin dizimselliği yansıtılmaktadır. Bir araya gelen bu kavramlar sayesinde kadına yapılan şiddet karşısında gösterilen tepkiler ve yapılması gereken davranışlar afişin dizimsel yapısını oluşturur (baskı – özgürlük, şiddet – huzur, sıkıntı – rahatlık).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Konuya ait nitelikler afiş çalışmasına anlam alışverişine uygun şekilde aktarılır. Bu sayede izleyen çağrışımlar ile anlatılmak istenen fikri edinir. Afiş çalışması ile konu arasında doğrudan bir bağlantı olmadığı için bu yöntem ile verilmek istenen mesaj iletilir. İmge transferi yoluyla göstergeler arası anlam aktarımından faydalanılır. Ayrı anlamlardaki göstergeler bir araya gelerek afişin anlatmak istediği fikri izleyiciye verir. İzleyicinin bu imgeleri bildiği varsayılmaktadır. Baskı, şiddet, psikolojik travma gibi üst anlamlara göndermeler yapılmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Kendini ifade etme hakkı elinden alınmış bir kadın imgesi ile izleyiciye anlatılan kadına yapılan toplumsal psikolojik ve fiziksel şiddete karşı kalınan sessizlik ve çaresizlik afiş çalışmasının ana temasını oluşturmaktadır. Ana mesaj olarak bu

konu karşısında umutsuzluğa kapılmaması gerektiği ve ilerleyen zamanlarda bilinçlenen toplum ve eğitim sayesinde kadına şiddetin ortadan kalkacağı fikri verilmektedir. Bu ana temayı da kartlar yeniden dağıtılıyor sloganı ile algılayabiliyoruz. Durum nasıl olursa olsun yılmamalı, susmamalı ve her türlü kötü niyete ve baskıya boyun eğmemeli fikrini afişin gösterenlerinden edinebilmekteyiz.

Sonuç: Afiş çalışmasında teknik göstergeler ile istenen mesaj izleyiciye aktarılmaktadır. Tipografik öğeler, renk biçim ve stilize fotografik tasarım elemanlarından faydalanılmıştır. Bu öğelerin oluşturdukları kodlar izleyiciye konunun anlamını bütünleşerek vermektedirler. Ayrıca ikili karşıtlıklar ilkesi de anlatıma destek olmak amaçlı afiş çalışmasında kullanılmıştır. Afiş çalışmasının dizisel ve dizimsel boyutu bunların bütünleşmesinden meydana gelmiştir.

Tablo 37.
Çalışma-20

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	İŞİK	BİÇİM
GÖSTEREN	Kadın	-	-mor bir zemin	Sarı, mor, beyaz, mavi ve kahverengi	Kaynağı belirsiz ışık	Mor zemin üzerine tınak içerisinde sarı renkle yazılı “aklın bittiği ve sustuğu yerde son karar aittir.” Gözleri kapalı ve saçları yukarı doğru muhtemelen uzanmış bir kız figürü bulunmaktadır. Figürün omuzlardan aşağı yoktur. Figürün göğsünün üstünde transparan sarı renkte “yeter artık” yazmaktadır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasında Aklın bittiği ve sustuğu yerde son karar şiddete aittir yazısı afişin üst kısmına yerleştirilmiştir. Neredeyse sayfanın yarısını kaplamış şekilde kullanılan bu gösterge çalışma konusunu izleyiciye aktaran önemli tipografik göstergelerdendir. Kadın figürünün orta kısmında yüz kısmının ortasında yeter artık yazısı şiddete maruz bırakılmış kadın imgesinin üzerinde kullanılmıştır. Mor arka plan ve o renge uygun saç çizimi yazı alanı oluşturacak şekilde düz gölgesiz

vektörel bir şekilde yerleştirilmiştir. Bu şekilde dilsel göstergeler anlatılmak istenen düşünceyi daha vurucu şekilde aktarabilmektedir.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afiş çalışmasının anlatısal göstergelerinden “*Akılın...*” ile başlayan cümle izleyicinin dikkatini çekme amaçlı fonda kullanılan renge kontrast olacak renk seçeneği ile büyük fontlarla kullanılmıştır. “*Yeter artık*” tipografisi durum göstergesi olarak şiddete karşı gösterilen tepkiyi izleyene iletmektedir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Kadına şiddete hayır temalı bu afiş çalışmasında mor zemin üzerine gözleri kapalı şekilde şiddete uğramış olduğunu düşündüğümüz vektörel tarzda resimlenmiş bir kadın görseli bulunmaktadır. Kadının gözlerinin kapalı olması yaşadığı travmatik durumları yaşamak istemediğini anlatmaktadır. Saç kısmının çiziminden yerde yatıyor olduğu izlenimi uyanmaktadır. Bu da şiddete uğramış olma durumunun yarattığı izlenimi daha güçlü bir anlatım dili ile izleyiciye aktarmaktadır. Yeter artık yazısı ise bu durumdan duyulan üzüntü ve engelleme isteğinin bir yansımasıdır. İzleyen bu durum karşısında kayıtsız kalınmaması gerektiğini bildirmektedir. Kaynağı belirsiz şekilde kullanılmış ışık ise tipografik öğeleri ve kadın figüründeki travmatik vurguları daha belirgin hale getirmektedir. Arka fonda kullanılan mor renk ise kadınları gücü asaleti temsil etmektedir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında kullanılan “*akıl bittiği ve sustuğu yerde son karar şiddete aittir*” tipografisinin üst anlamı çalışmanın ana konusunu vermektedir. Şiddet en son uygulanması gereken iletişim yetersizliğinde ortaya çıkan bir negatif davranış biçimi olduğu anlatılmaktadır. Kadın saçını oluşturan geniş lekesel alan ise şiddete maruz kalmış kadının travmatik durumunu yansıtmaya amaçlı ön işlev ve yazı alanı olarak kullanılması açısından ikinci işlevselliğe sahiptir. Yeter artık yazısında birçok eğrileme kullanılmaktadır. Sırt üstü yatan kadın figürünün üzerinde durmasıyla kadına yapılan şiddetin yersizliği ve oluşturduğu fiziksel negatif durumu aktarmaktadır. Kapalı gözler mutsuz yüz ifadesi yayılmış saçlar mor fon beyaz kıyafet ve tendeki morluklar tek başlarına bir anlam ifade etmemektedir. Afiş çalışmasında birlikte kullanılan bu göstergeler yan anlamları sayesinde bütünleşik olarak kadına şiddet temasını aktarmaktadır.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Toplum hafızasında yer etmiş kodlar sayesinde anlam aktarımı yolu ile afiş anlamlandırılmaktadır. Tasarımsal öğelerin birleşerek afişin anlatmak istediği düşünceyi anlam kodların uzlaşması ile değiş tokuşu yöntemiyle sağlamaktadır. Mor zemin kadınlığın manevi gücünü yansıtır. Kadın figürünün gözlerinin

kapalı bir şekilde bir zeminde uzanıyor şeklinde resmedilmesi ve vücudunda mor lekeler bulunması maruz kaldığı durumdan oluşan rahatsızlıkları göstermektedir. Kadına yapılan şiddeti ve sonuçlarını yansıtmaktadır. Sarı fontla yazılmış göstergeler ise şiddetin yersizliği nedeni ve durdurulması gereken bir kavram olduğunu yansıtmaktadır.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Aşağıda verilen kavramlar metnin dizisel ve dizimsel yapısını oluşturmaktadır. Kadına yapılan şiddeti, nedenini ve artık durması gerektiğini belirten imgelerden yararlanılmıştır (şiddet – şefkat, akıl – akılsızlık, mutlu- mutsuz, huzurlu – huzursuz).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afişte Görsel göstergeler ile anlatılmak istenen konu arasında doğrudan bir bağlantı olmadığını görmekteyiz. Afiş izleyicinin çağrışımlarından imge transferi yoluyla anlam kazanan tasarımsal öğeler barındırmaktadır. Göstergeler arası anlam aktarımı yöntemi ile afiş çalışmasında bulunan illüstratif öğeler izleyicinin önceden bildiği varsayılan anlamlarla birleşerek tanımlanır. Mor bir zemin, zemine uzanmış şekilde vücudunda morluklar bulunan, mutsuz ve gözleri kapalı bir şekilde çizilmiş bir kadın figürü afiş çalışmasında bulunmaktadır. Bu göstergelerin birbirinden bağımsız olarak farklı anlamları bulunmaktadır afiş çalışmasında anlatılmak istenen olgu dışında pek çok tanımlı anlatmakta kullanılmıştır. Bu çalışmada ise hepsi bir arada kullanılarak kadına yapılan şiddet teması işlenmiştir. Şiddet baskı, şiddete karşı çıkma, şiddetin akılsız eğitimsiz kişiler tarafından uygulanacağı gibi üst anlamlar çağrıştırmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Afiş çalışmasında görsel ve dilsel göstergelerle kadını yapılan şiddete göndermeler bulunmaktadır. Afişteki görsel şiddete uğramış bir kadın figürlü çağrıştırmaktadır. Ayrıca şiddetin yersizliği gereksizliği ve cehaletten dolayı oluştuğunu göstergeler izleyiciye aktarmaktadır.

Sonuç: Afiş çalışması kendine ait tarzıyla anlatısal ve teknik göstergeler vasıtasıyla izleyiciye iletmek istediği mesajı aktarmaktadır. Çalışma kendine özgü tipografik illüstratif ve renksel öğelere sahiptir. Hem somut hem soyut olgularla anlatmak istenen stilize bir aktarımla işlenmektedir. Tipografik kalabalıktan ve renk yoğunluğundan kaçınılmıştır. İzleyicinin zihninde var olan imgeleri gönderme yaparak afişin anlamlandırılması sağlanmıştır. Afişte yan anlam düz anlam metaforik gibi göstergebilimsel öğelerden bahsetmek mümkündür. Şiddet, şefkat, akıl, akılsızlık, mutlu, mutsuz, huzurlu, huzursuz gibi karşıtlıklardan faydalanılmıştır. Bu öğelerin tamamı birleşerek afişin dizimsel boyutunu oluşturmaktadır.

Tablo 38.
Çalışma-21

GÖSTERGE	ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER	
	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Kadın	-	Beyaz bir zemin	Beyaz, siyah, gri ve kırmızı	Kaynağı belirsiz soft beyaz ışık	Parmakları açık şekilde olan bir elin içeresinde şiddete uğramış bir kadın fotoğrafları yer almaktadır. Fotoğraflar siyah beyaz şekilde yer almaktadır. Elin ortasında yer al kadın portresinin ağzında ve gözünün altında kırmızı leke vardır. Elin altında Siyah renk ve büyük harfle “Dur! Artık yapma” yazmaktadır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasının alt orta kısmında dur artık yapma yazısı yer almaktadır. Bir el izi görseli afişin tam ortasında bulunmaktadır. El izinin içerisinde şiddet mağduru pek çok kadın fotoğrafı maskelenmiş bir şekilde yerleştirilmiştir. Çalışmada beyaz bir zemin tercih edilmiş, El izinin ve poster çalışmasını tam ortasına denk gelecek şekilde ise kırmızı bir leke dikkat çekme amaçlı yerleştirilmiştir.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afiş çalışmasında dikkat çeken dilsel göstergelerden biri dur artık yapma yazısıdır. Bu dinsel göstergede “Dur” kelimesi diğer kelimelerden daha büyük fontlarla yazılmış ve sonuna ünlem işareti eklenerek verilmek istenen mesaj vurgulanmıştır. Dur kelimesinin altına artık ve yapma kelimeleri alt alta konularak el göstergesinin hemen altına yerleştirilmiştir. Bu sayede el görseli desteklenerek görsel bir bütünlük oluşturulmuştur.

Afişin Teknik Göstergeleri: Teknik gösterge anlamında afiş çalışmasında fazla renk kullanılmamıştır renk olarak afişin genelinde beyaz siyah gri ve çok az da olsa kırmızı renkler dikkat çekmektedir. Parmakları açık şekilde olan bir el silüetinin içerisinde şiddete uğramış kadınların fotoğrafları yer almaktadır. Afişin ve el görselinin ortasında kadın portresi senin ağzında ve gözünün altında kırmızı lekeler bulunmaktadır. Elin altında siyah renkte yazılmış büyük harflerle “dur artık yapma” tipografik ögesi bulunmaktadır. Beyaz fon kullanılması sayesinde tasarım öğeleri daha net bir şekilde anlaşılmaktadır. El görselin üstündeki kırmızı leke sayesinde ise siyah beyaz kullanılmış olan şiddete uğramış kadın

görselleri daha kuvvetli bir anlam kazanmıştır. Kalabalık tasarım stiline uğramadan sade ve çarpıcı bir anlatım dili ile afiş çalışması oluşturulmuştur. İlgi çekilmek istenen noktalar siyah beyaz ve gri den farklı olarak kırmızı renk kullanımı ile odak noktası haline getirilmiştir. Genel itibari ile fotografik öğelerden yararlanılmıştır. Metin kutucuğunun Aylin tam alt hizasına denk getirilmesi ile el görseli bir bütün haline getirilmiştir.

Afişte Anlam Aktarımı: Bu afiş çalışmasında birçok düz anlam ve yan anlam bulunmaktadır. Afiş çalışmasının diğer afiş çalışmalarından farklı olarak illüstratif öğeler yerine tamamen fotografik öğeler içermektedir. Açık el izi görseli afişin tam ortasında bulunmaktadır kadınlara yapılan psikolojik ve fiziksel şiddetin durması gerektiğini bildirmektedir. Elin içinde bulunan kadın portreleri ise şiddet mağduru kadınlar dan oluşmaktadır. Düz anlam aktarımı içeren bu görseller izleyene kadına yapılan şiddeti doğrudan iletmektedir. Afiş çalışmasında afişin konusunu doğrudan temsil eden gösterenlere yer verilmiştir. El simgesi kullanarak doğrudan şiddetin durması gerektiği algısı ve onu çağrıştıracak benzer nesneler kullanılarak aktarılma yöntemine gidilmiştir. Afiş çalışması izleyici ile temsil ettiği görseller vasıtası ile ilişki kurmaktadır. Dolaylı ya da doğrudan kullanılan bu gösterenler kadına yapılan şiddetin durması gerektiğini izleyiciye aktarmaktadır.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Toplum içerisinde uzun süreli kültürel birleşimler ile oluşan kodlar, anlam aktarımı Yöntemi ile afişin anlamlandırılmasını sağlamaktadır. Anlam değiş tokuşu sırasında toplumu oluşturan bireylerin kültürleri ve hafızalarındaki imajlar önemlidir. Bu çalışmada açık bir şekilde posterin ortasına yerleştirilmiş el izi engelleme ve durmanın zihinlere yerleşmiş imajdır. Yüzleri yaralı ve mutsuz ifadeli kadın portreleri ise şiddet mağduru kadınların göstergesidir.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Aşağıda karşıtlıklarla afiş çalışmasının dizisel yapısını gösteren kelimeler bulunmaktadır. Bunlar bir araya gelerek kadınlara yapılan şiddetin durması gerektiği anlamı ne izleyiciye aktaran dizimsel yapıyı göstermektedir (durmak-ilerlemek, şiddet – sevgi, hemen – daha sonra).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afiş çalışmasında görsel göstergelerle çalışmanın konusu arasında tamamını kapsayacak şekilde Somut bir bağlantı bulunmamaktadır. Anlam değiş tokuşu sayesinde görsel öğeler bir arada kullanılarak kadına şiddete dur demeli konusu izleyici tarafından algılanabilmektedir. Göstergeler arası anlam aktarımı sayesinde afiş vermek istediği düşüncayı iletilmektedir Açık parmaklarıyla afişin ortasına konmuş el izi

bizlere dur işaretini tanımlanmaktadır. Şiddete uğramış kadın görselleri ise El simgesinin içerisinde kullanılarak Kadını yapılan şiddetin durması gerektiğini aktarmaktadır. Aynı durumlarda farklı anlamlar içeren göstergeler birlikte kullanıldığında ne anlam içeriyorsa afiş çalışması da izleyici için o anlamdadır. El görseli engellemek durdurmak kadına yapılan şiddetin karşısında durmak gibi üst anlamlar çağrıştırmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Görsel ve dilsel göstergelerle kadın yapılan şiddetin durması gerektiği göndermeleri yapılmıştır. Afişteki el görseli ve kadın portreleri şiddete uğramış kadınlar üzerlerindeki baskıcı tavrı simgelemektedir.

Sonuç: Teknik göstergeler ve anlatısal imgelerle anlatılmak istenen duygu ve düşünce izleyici aktarılmaktadır. Afiş çalışması kendine has fotografik öğelerle imgelerle ve tipografik öğelerde konuyu anlam aktarımı ile izleyiciye vermektedir. Karmaşık ve kalabalık renklerden bir süslü tipografi dan kaçınarak anlatılmak istenen konuya vurgu yapılmaktadır. Toplumu oluşturan bireylerin zihninde bulunan kodlara imgelerle göndermeler yaparak kadına yapılan şiddeti ve bu şiddetin durması gerektiği ilkesi anlatılmaktadır. Şiddet sevgi hemen daha sonra durmak ilerlemek gibi karşıtlıklar ile desteklenerek afiş dizimsel boyutta da içeriğini yansıtmaktadır.

Tablo 39.
Çalışma-22

						
ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Kız çocuğu	-	Siyah bir zemin	Siyah, beyaz ve sarı	Kaynağı belirsiz siyah ve beyaz kontrast ışık	Gözleri siyah bantla kapalı, sarı saçlı beyaz tenli gövdesinden aşağısı olmayan bir kız çocuğu bulunmaktadır. Figürün göğsünün altından puzzle şeklinde aşağı doğru 3 parça ayrılmaktadır. Figürün aşağısında ise beyaz renkte ve büyük harfle "toplumun parçasıdır kadın..." yazmaktadır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Bu ofis çalışmasında afişin alt orta kısmında toplumun parçasıdır kadın üç nokta göstereni kadının toplum içerisindeki yerini

anlatma amaçlıdır. Yazı alanının hemen üzerinde beyaz renkte yapboz parçaları kadın imgesini doğru konumlandırılmıştır. Hemen üstünde ise afişin üst orta kısmını denk gelecek şekilde sanki yapbozlardan yapılmışçasına resmedilmiş bir kadın görseli yerleştirilmiştir. Kadın görselinin göz kısmında siyah bir bant bulunmaktadır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Gözleri siyah bantla kapatılmış halde saçları sarı beyaz tenli bir kız çocuğu posterin üst kısmında bulunmaktadır. Ten renginin beyaz olması saflığı temizliği ve iyi niyeti temsil etmektedir. Siyah bantla kapatılmış gözde ise şiddetin ve kötülüğün onun önünü görmesini engellediğini anlatmaktadır. Saç kısmında sarı renk kullanılması ise umudum var oluşun ve ilerleme isteğinin bir simgesidir. Toplumun her bireyinin davranışlarının birleşerek kadının toplum içindeki durumunu nasıl oluşturacağını simgeleyen yap boz parçaları da yine kız çocuğunun cildi ile aynı renk olan beyaz renk ile resmedilmiştir. Burada yapılan her kötülük ve şiddetin toplumun bir parçası olan kadına değil Toplumun tamamına yapıldı anlatılmak istenmiştir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Afişin teknik göstergelerine bakıldığında renk ve biçim kullanıldığını görmekteyiz. Afişin tamamına genel olarak siyah beyaz ve sarı renkler hakimdir. Işık kaynağı belirsiz bir şekilde afişin tamamına yansıtılmıştır siyah ve beyaz kontrast ışık dengesi üzerinden ilerlemektedir. Siyah renk kullanılmasının nedeni kadınların ve kız çocuklarının içinde bulunduğu dramatik ortamı gösterme amacıdır. Baskıcı ve mutsuzluk verici duygu karmaşasının yoğunluğunu artırma amaçlı afişin büyük çoğunluğunda siyah renk kullanılmıştır. Kız çocuğu görselinin altında ten rengi ile aynı rengin kullanıldığı tipografik alan anlatılmak istenen duyguyu veren gösterenlerdendir. Kullanılan fontun büyük harflerle verilmesi anlatılmak istenen duygu ve düşüncenin daha baskın halde verilmesi isteğidir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında yan anlam ve düz anlamlar bulunmaktadır. Kullanılan göstergeler vektörel tarzda gölgelendirme kullanılmamış stilize şekildedir. Büst şeklinde sarı saçlı ve beyaz ten rengine sahip insan figürü şiddete uğrayan kızları simgelemektedir. Yap boz parçaları toplumun davranışları ile şekillenen kadını simgelemektedir. Renk kullanımı ile de sıkıntılı bir durum içerisinde bulunan kadın simgelenmiştir. Siyah dramın karamsarlığın ve sıkıntının simgesi olarak kullanılmıştır. Beyaz umudur sarı ise mutluluğu ve huzuru simgelemektedir. Siyah bant ise kız çocuklarının önüne konulan engelleri temsil etmektedir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Afişin izleyiciye kodlar aracılığı ile iletiildiği bu afiş çalışmasında değış tokuş yöntemi kullanılmıştır. Yap boz parçaları ile oluşan beyaz tenli sarı saçlı kız çocuğı toplumsal davranışlar ile meydana gelen kadın figürünü temsil etmektedir. Siyah zemin karamsar şiddet bazlı durumu anımsatmaktadır. Çünkü bu iki imge insanların zihinlerinde umut ve umutsuzluğu çağrıştıran iki karşıt imgedir.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Afişte anlam tamamlaması ve anlamlandırma amaçlı karşıt terimlerden faydalanılmıştır. Aşağıda bu terimler bulunmaktadır. Bunlar afiş çalışmasının dizimsel yapısını oluşturmaktadır (sıkıntı – rahatlık, masumiyet – kötü düşünce, umut – umutsuzluk).

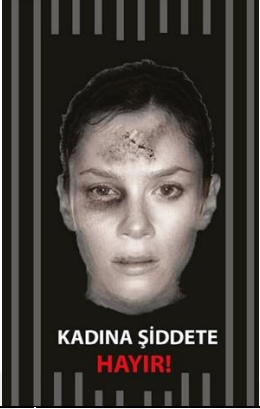
Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afiş çalışmasına ait konu izleyicinin çağrışımların da anlam kazanacak gösterenler eklenerek sunulmuştur. Afiş çalışmasına baktığımızda bu gösterenler tek başlarına bağlantılı somut göstergelere sahip değildir. Transfer yoluyla anlam kazanan afiş çalışması göstergeler arası aktarım yöntemini kullanmaktadır. Afişteki göstergeleri bir araya gelmesiyle oluşan anlamlar afişin ana temasını anlatmaktadır. Afişteki simgeleri daha önceden izleyici tarafından bilindiği varsayılmaktadır. Toplum kadın kadına şiddet güven birliktelik oluşum gibi üst anlamları göndermeler bulunmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Bu çalışma kadına şiddet temalı bir afiş çalışmasıdır. Toplumdaki her bireyin kadın üzerindeki yansımalarıyla toplumdaki kadın havlusunun parça parça oluştuğunu simgesel olarak anlatmaktadır. Afişin üst kısmında bulunan kadın görseline doğru ilerleyen yap boz parçaları bu olguyu simgelemektedir. Toplumun parçası olan kadın metinsel göstergesi ise bu fikri pekiştirmektedir. Kız çocuğunun gözlerimde siyah bant bulunması küçük yaşlardan itibaren kadına gösterilen baskıcı ne şiddet dolu onların onun gelişimi üzerindeki etkisini göstermektedir. Kız çocuğı görseli beyaz tenli çizilerek saflık temizlik ve masumiyet olguları kadın ile bağlantılandırılmıştır. Yapboz parçaları Ayrıca küçük de olsa bu duruma hepimizin birer katkısı bulunduğunu anlatmaktadır. Sonuç olarak yapılan baskı kötü davranışların bu davranışı uygulayan kişilere geri döneceğini anlatmaktadır.

Sonuç: Afişte anlatsal teknik göstergeler sayesinde verilmek istenen konu izleyiciye biçim renk tipografik öğeler ve stilize illüstrasyonlarla somutlaştırılmış halde verilmektedir. Bu görsellerin tamamı belirli kodlar oluşturmaktadır. Bu kodlar sayesinde toplumun zihninde bulunan imajları göndermeler yapılır ve afiş anlamlandırılır. Ayrıca afiş çalışmasında yan anlam düz anlam ve söz oyunlarından bahsetmek mümkündür. İkili karşıtlar ilkesinden de

faýdalanılan afiş çalışmasında sıkıntı rahatlık masumiyet kötü düşünce umut ve umutsuzluk ilkeleri bulunmaktadır.

Tablo 40.
Çalışma-23

						
ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Kadın	-	Siyah bir zemin	Siyah, beyaz, kırmızı ve gri	Kaynağı belirsiz siyah ve beyaz kontrast ışık	Yüzünde yaralar ve morluklar olan siyah beyaz renkte bir kadın portresi bulunmaktadır. Portrenin etrafında dikey şekilde gri şeritler vardır. Yine hemen merkezde, portrenin altında beyaz renkte ve büyük harfle “kadına şiddete” yazısı olmakla birlikte hemen altında kırmızı renkte ve büyük harfle” Hayır!” yazmaktadır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasını orta kısmında kadına şiddete hayır yazısı dikkat çekmektedir. Bu gösterenlerin kadına şiddet kelimeleri beyaz harflerle hayır kelimesini ise kırmızı ve daha büyük puntolarla yazılmıştır. Yüzünde yaralar ve morluklar olan siyah-beyaz fotografik bir kadın portresi ateşin orta kısmında bulunmaktadır. Portrenin altında üstüne gri diklemesine çizgiler bulunmaktadır. Kadına şiddete hayır yazısı portrenin hemen alt kısmına yerleştirilmiştir.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afiş çalışması anlatısal göstergelerinden biri olan kadın portresi afişin orta kısmında bulunmaktadır arka planda siyah renk üzerine gri çizgiler bulunmaktadır hemen altında ise kadına şiddete hayır göstergesi bulunmaktadır. Orta alanda ise siyah beyaz renkli fotografik bir gösteren olan kadın portresi bulunmaktadır.

Afişin Teknik Göstergeleri: Kaynağı belirsiz siyah ve beyaz ışık rengi bulunmaktadır. Yüzünde yaralar ve şiddete maruz kaldığına dair belirtiler bulunan kadın portresi fazla renk unsuru eklenmeden kullanılmıştır. Renksiz tasarım olguları afiş çalışmasının genelinde bulunmaktadır. Portrenin etrafında dikine gri dik çizgiler bulunmaktadır. Bu karmaşık duygular ve hissiyat afiş

çalışmasının tipografisine de yansımaktadır. Okuma sırasına uygun ve görseli destekleyecek hizalama ile yazı alanı uygun yerleştirmedir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında düz anlam ve yan anlamlara rastlamaktayız. Kadın portresinin yüz kısmında bulunan morluklar ve yaralar şiddete uğramış olmasının belirtileridir. Dikine kullanılan gri çizgiler ise kadın figürünün üzerinde ulunan psikolojik ve fiziksel şiddet karşısında hissettiği hapsolmuş duygusunu anlatmaktadır. Siyah zemin karanlık korku dram ve bunalmışlık duygusunu yansıtmaktadır. Tipografik göstergelerden kadına şiddete hayır yazısının üst satırı beyaz olarak yazılmış alttaki “hayır” yazısı ise daha büyük puntolarla kırmızı olarak yazılmıştır. Bu kadınların durum karşısındaki sert tepkilerini gösterme amaçlıdır.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Toplum hafızasında bulunan kodlar göz önüne alınarak incelendiğinde afiş çalışması göstergelerin anlam değiş tokuşları üzerinden ana fikrini ifade etmektedir. Afiş çalışmasında şiddete uğramış kadınların durum karşısındaki itirazı ve isyanı anlatılmaktadır. Yüzü yaralı kadın portresi şiddete uğramış kadını anlatmaktadır. Siyahlar içerisinde siyah beyaz kadın imajı içinde bulunduğu durumdan bunalmış ve kurtulmak istediğini anlatmaktadır.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Afişte aşağıdaki karşıtlıklar kullanılarak anlatılmak istenen düşünceler izleyene aktarılmıştır. Kadınların şiddet karşısında duydukları hüznün ve isyan afişin dizimsel yapısını anlatmaktadır (karanlık – aydınlık, mutlu- mutsuz)

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afiş içerisinde konu ile ilgili doğrudan bağlantılı tasarımsal öğeler yanında imge transferi yolu ile de anlamlandırılan tasarımsal öğeler bulunmaktadır. Bu tasarımsal öğeler izleyici aklında oluşan anlamlar doğrultusunda mana kazanır. Tüm bu anlamlandırmaları önceden bildiğimiz var sayılmaktadır. Şiddet, isyan, baskı, kurtulma çabası gibi üst anlamlara göndermeler de yapılmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Afiş çalışmasında anlatılan durum kadınlara yapılan psikolojik ve fiziksel şiddete dur demenin gerekliliğidir. Ayrıca kadının bu durum karşısında hissettikleri de çeşitli imgelemlerle aktarılmaktadır. Portrenin etrafında bulunan dikine çizgiler kadınların bu şiddet karşısındaki sıkışmışlık hissini anlatmaktadır. Afiş tüm yaşanan bu baskı ve şiddete karşı kadınların artık baş kaldırıp yeter demesi gerektiği ve karanlık hapis hayatı şeklinde tabir edilen baskıcı düzene karşı dik durmalarının zamanının geldiğini anlatmaktadır. Yüzünde morluklar olan kadın görseli ise şiddetin fiziksel boyutunu daha vurgulu şekilde aktarma amaçlı kullanılmıştır. Özellikle siyah beyaz bir portre ve siyah bir zemin kullanılarak da bu anlatılmak istenen olgu pekiştirilmiştir.

Sonuç: Kadına şiddete hayır afiş çalışmasında anlatısal ve teknik göstergelere yer verilmiştir. Doğrudan ve dolaylı anlatısal göstergelere yer verilmektedir. Çalışma kendine has renk tarz ve biçime sahiptir. Aynı zamanda tipografik unsurlar imgeler ve kodlar da barındırmaktadır. Kültürlerin zihinlerinde yer alan imgelere göndermeler yaparak anlatılmak istenen konu izleyenine aktarılmıştır. İkili karşıtlıklar ilkesine de yine afiş çalışmasında rastlamak mümkündür. Karanlık-aydınlık, mutlu-mutsuz gibi unsurlar bütünlük bir biçimde afişin dizimsel boyutunu oluşturmaktadır.

Tablo 41.
Çalışma-24

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	-	-	Kırmızı bir zemin	Siyah, beyaz ve kırmızı	Kaynağı belirsiz beyaz ışık	Kırmızı zemin üzerinde yukarıdan aşağı doğru sarkan siyah renkte bir ip bulunmakta olup, ipe asılı topuklu bir ayakkabı vardır. Afişin alt kısmında ise büyük harfle, beyaz renkte "karış-ma" yazmaktadır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasında çalışmanın ana konusunun anlatan metinsel göstereni afişin alt orta kısmına yerleştirilmiştir. Kalın tipografi kullanılmış ve kırmızı zemin üzerine beyaz renkler ile belirginleştirme yoluna gidilmiştir. Afişin genel hatları ile simgesel sade bir tasarıma sahiptir. Orta kısmında da silüet şeklinde bir ip ve buna asılı olan topuklu kadın ayakkabısı göstereni bulunmaktadır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afişin anlatısal göstergelerinden kadını simgeleyen kadın ayakkabısı orta üst kısımda bulunmaktadır. Büyük ve beyaz harflerle Karış – ma yazısı afişin hemen alt tarafında dikkati çekmektedir. En üst alanda organ silüeti ise başka bir gösterendir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Kırmızı düz renk kullanılan afiş çalışmasında siyah ipe asılmış kadın ayakkabısı ve altında kalın beyaz fontlarla karışma yazısı bulunmaktadır. İp şiddeti ve hayati tehlikeyi simgelemektedir. Kırmızı zemin ise dikkat çekme amaçlı ve şiddetin kadın hayatına

şiddetli etkisini anlatma amaçlıdır. Kadın topuklu ayakkabısı aslında kadına yapılan şiddeti temsil etmektedir. Ayakkabı kadını, ip ise kadınların yaşamı dahil hemen her hakkına yapılan saldırıları anlatmaktadır. Al kısmında bulunan karış-ma yazısı ise hem seyirciye şiddet unsuruna karşılık ver bu duruma katıl anlamı verir hem de erkeklere kadınların yaşam tarzlarına karışmaması gerektiği, onları huzurlu ve rahat bırakmaları gerektiği anlatılmaktadır. İroni yaparak seyirciye empati yapması için uygun anlatım sunulmaktadır.

Afişte Anlam Aktarımı: Afişte karışma tipografisi düz anlam olarak kadınların hayat tarzına karışılmaması gerektiğini vermektedir. Yan anlam olarak ise toplumu oluşturan her bireyin kadın erkek ayırmadan şiddet olgusuna karışmaları ve karşılarında durmaları gerektiği aktarılmaktadır. Afişin kırmızı zemini şiddeti ve durumun önemini çarpıcı şekilde ifade eder. Ortadaki siyah lekese gösterenleri ortaya çıkarmak için de tercih edilmiştir. Afişin ana lekesi olan ipe asılmış kadın ayakkabısı göstereninde eğretilme kullanılmaktadır. Dik duran ip ve asılı duran kadın ayakkabısı şiddeti, ölümü ve cezalandırmayı çağırırsa da ipe takılı ayakkabının kadınların bu duruma takılmalarını kurtulamamalarını ve tuzağa düşercesine şiddet olaylarının içinde kendilerini bulmalarını da vurgulamak için kullanılmıştır. Bu göstergeler bir araya gelerek kadına şiddeti anlatır. Tüm bu göstergeler tek başlarına farklı anlamlar ifade etseler de birleşerek oluşturdukları anlamlar afiş çalışmasının ana konusunu belirtmektedir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Afiş çalışmasında toplumların uzlaştığı ve hafızalarında bulunan imgesel kodlara göndermeler bulunmaktadır. Anlam değış tokuşu ile zihinlerde bulunan kadına şiddet baskı engellenme, dram gibi kavramlar algılanmaktadır.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Afişte konu ile ilgili aşağıdaki karşıtlıklar bir araya gelerek toplumda kadına yapılan baskı ve şiddeti temsil eden olguları oluşturmaktadır (kasvetli – iç açıcı, şiddet – sevgi, ölüm – yaşam).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afiş çalışmasında konuya ait nitelikler anlam değış tokuşu ile izleyici aktarılmaktadır. Tek başlarına kullanıldığında herhangi bir anlam ifade etmeyen imgeler izleyici imge transfer yoluyla aktararak anlam kazanır. Bu çalışmada göstergeler arası anlam aktarımı yapılmıştır. Kırmızı arka fonun organın topuklu ayakkabının bu afiş çalışması dışında da anlamlı bulunmaktadır. İzleyicinin bu anlamları daha önceden bildiği varsayılmaktadır. Özetleyecek olursak gösterenlerin birlikte kullanımı Ne anlama geliyorsa afişte o anlama gelmektedir. Bu da metnin mitsel yani söylensel sistemine oluşturmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Afişteki topuklu ayakkabı görseli zihinlerdeki kadın algısına gönderme yapmaktadır. Urgan ise ölümü engellemeyi ve istek dışında bir yerde tutulmayı

simgelemektedir. Afiş çalışmasındaki figürler Yalın bir şekilde renk kalabalığından kaçınarak oluşturulmuştur. Kırmızı ve siyah renkler afişin tamamında tercih edilmiştir. Kalın tipografik öğelerle Yalın bir şekilde afiş çalışmasının Alt kısmını kaplamaktadır. Bu özellikler afişin metinlerarası özelliğine işaret etmektedir.

Sonuç: Afiş çalışmasında göstergeler aracılığı ile izleyiciye anlatılmak istenen fikir aktarılmaktadır. Bunun için fazla renk kullanımından kaçırılmış ve daha yalın Bir tipografiye yönelinmiştir. Bu inceler ve tipografik göstergeler birleşerek kodlar oluşturulmuştur. Bu kodlar sayesinde izleyicinin zihnindeki var olan imgelere göndermeler yapılmıştır ve anlam bütünlüğü sağlanmıştır. Yan anlam gibi göstergebilimsel öğelerden söz etmek mümkündür. Ayrıca ikili karşıtlıklar ilkesine de yer verilerek afiş dizimsel boyutta da oluşturulmuştur.

Tablo 42.
Çalışma-25

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	İŞİK	BİÇİM
GÖSTEREN	Kadın	-	Gri bir gökyüzü	Siyah, beyaz, gri ve kırmızı	Farklı pek çok açıdan gelen soft beyaz ışık	Resmin yukarısında siyah, beyaz ve gri tonlarda bulutlar ve bulutların solunda ise siyah renkte büyük harfle “sessiz kalınan şiddet ve sessiz çılgınlıklar...” yazmaktadır. Afişin aşağı kısmında ise gözleri kapalı, başı yukarı doğru, elleri göğsünde ve boynunda zincir bulunan bir kadın figürü yer almaktadır. Figürün suratında yer yer kırmızı lekeler mevcuttur.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasında üst kısımda siyah beyaz gri tonlarda bulutlar bulunmaktadır. Bu bulutların sonunda ise afişin üst kısmında büyük harflerle sessiz kadına şiddet ve sessiz çılgınlıklar tipografik göstergesine yer verilmiştir. Afişin alt kısmında gözleri kapalı başı yukarı doğru bakan elleri göğsünde ve boynunda da zincir bulunan bir kadın figürü yer almaktadır. Bu figürün yüz kısmında kırmızı lekeler görülmektedir.

Afişin Anlatısal Göstermeleri: Bu afiş çalışmasında tüm yazılı anlatısal göstergeler afişin Sol üst kısmında kullanılmıştır. Alt kısımda kullanılan ve afişin büyük çoğunluğunu kaplayan kadın

görseli tipografinin üst kısımda ve daha küçük kullanılması sayesinde ayırt edilebilir olmuştur. Bu şekilde afişin okunabilirliği arttırılmıştır. Afişin anlatsal göstergelerinden Sessiz kalınan şiddet ve sessiz çığlıklar ile kadın görseli afişte hem dilsel hem de anlatsal gösterge olacak şekilde kullanılmıştır. Bunun göstergeler hem afişin konusunu hem de konuyla alakalı bireyleri izleyiciye aktarmaktadır.

Afişin Teknik Göstergeleri: Bu afiş çalışmasında renk ışık ve biçim unsurlarının üçü de kullanılmaktadır. Renk olarak siyah beyaz ağırlıklı olup gri tonları afiş çalışmasının geneline yayılmıştır. Ayrıca kadın görsel üzerinde konuyu pekiştirme amaçlı az da olsa kırmızı renk bulunmaktadır. Siyah-beyaz figürün siyah beyaz fon üzerine kullanılması anlatılmak istenen dramatik ortamı pekiştirme amaçlı kullanılmıştır. Bu kadınların içinde bulunduğu şiddet kaynaklı dramatik ve travmatik duyguyu pekiştirmektedir. Aynı zamanda siyah beyaz renk şiddet mağduru kadının hüznünü izleyiciye yansıtmaktadır. Kırmızı renk ise kadın figürünün yüz kısmında kullanılmış ve uğradığı şiddeti daha çarpıcı şekilde izleyiciye aktarmıştır. Arka fonda kullanılan bulutlardaki gölgeleme ve koyuluk değeri izleyici üzerinde dramatik bir etki yaratma amaçlıdır.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasının geneline baktığımız zaman figürler arası geçiş ilçesini gözlemlemekteyiz. Tarz olarak sadelikten yana olan çalışmada fazla renk kullanarak anlam karmaşası oluşturulmamıştır. Anlatılmak istenen mesaj izleyiciyi direkt olarak fotografik öğeler yardımı ile verilmiştir. Afişte kullanılan tipografi öğelerin düz anlamı, Toplumun kanayan yarası olan kadına şiddeti yansıtmaktadır. Sırtında ve boğazında kırmızı lekeler bulunan kadın izleyeceğim şiddete uğradığını aktarmaktadır. Aynı bu kadın figürünün özgürlükten Mahrum bırakıldığını Esaret içerisinde yaşadığını anlatmaktadır. Gökyüzünün gri ve bulutlu olarak verilmiş olması ise kadının üzerinde dolaşan kötü şans kötü kader ve kötü Yaşam tarzını yan anlam olarak vermektedir. Sol üst köşede bulunan siyah renkte ve büyük harflerle sessiz kalınan şiddet ve sessiz çığlıklar tipografik göstergesi izleyiciye kadına uygulanan şiddet karşısında hiçbir şey yapılmadığını ve kadının çaresiz kaldığını anlatan göstergedir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Vücudunda kırmızı yaralar bulunan yukarı doğru bakan ve boynunda zincir bulunan kadın imgesi toplumların zihninde oluşmuş yüzünün şiddetin ve esaretin bir arada anlatıldığı şiddete uğramış kadın kodudur. Ayrıca arka kısımda bulunan karabulutlar ise mutsuzluğu umutsuzluğu ve durumu simgeleyen kodlardır.

Metnin Dizisel ve Dizimsel Yapısı: Aşağıda bulunan zıtlıklar kadına şiddet olgusunun diziselliğini oluşturmaktadır. Bu diziler bir araya gelerek afişin konusunu izleyene

yansıtmaktadır. Afiş kadın üzerindeki şiddet baskı ve esareti anlatmaktadır. Tipografik ve görsel anlatısal öğelerin bir arada kullanılması afiş çalışmasının dizimsel boyutudur. Karşıtlık ilkesine göre kullanılmış öğeler vardır (tutsak – özgür, mutlu – mutsuz, şiddet – sevgi, huzursuz – huzurlu).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afişte kullanılan göstergelerin ayrı ayrı bakıldığında doğrudan afiş konusu ile ilgili bir bağlantısı bulunmayabilir. Ancak anlatısal öğeler anlam değiş tokuşu sayesinde birlikte kullanıldığı zaman anlam kazanmaktadır. Bu göstergeler izleyicinin zaten aklında bulunan toplum hafızasına yerleşmiş imgelere imge aktarımı yolu ile konuyu anlatmaktadır. Afiş çalışmasında kullanılan figürlerde göstergeler arası anlam aktarımı bulunmaktadır. Suratında ve boğazında kırmızı lekeler bulunan siyah beyaz kadın görseli Şiddete uğramış tüm kadınları yansıtmaktadır. Boynunda zincir bulunmasına rağmen yukarı bakan kadın içinde bulunduğu dramatik ortama rağmen hala geleceğe umutla ve yılmadan bakmaktadır. Tüm bu göstergeler afişte ortak unsur olarak kullanılmıştır ve bu gösterenler okuyucunun hafızasında hangi anlamlarda ise afişte o anlama gelmektedir. Kullanılan her tasarım öğesinin afiş dışında ayrı anlamları bulunmaktadır. İzleyicinin bu anlamları bildiği varsayılmaktadır afişin bütününden onun mitsel yapısını izleyici anlamaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Siyah beyaz kadın görseli ve siyah beyaz bulutlu fon kullanılarak şiddete uğramış umutsuz kadına gönderme yapılmıştır. Kadının üzerindeki kırmızı lekeler şiddet olgusuna zincir ise bu durum karşısında hissettiği umutsuzluğa göndermedir. Kadına şiddet olgusuna afiş çalışması ile metinlerarasılık özelliğinden söz edilebilir.

Sonuç: Afiş çalışmasında renk Işık biçim gibi unsurlara kendine özgü tarzıyla yer verilerek, renk ve tipografi mümkün olduğunca sade kullanılarak somutlaştırılmış kodlar oluşturulmuştur. Bu kodlar aracılığıyla izleyicinin zihninde yer alan şiddete uğramış kadın imajına göndermeler yapılmıştır. Bu sayede izleyici afişin tamamına bakarak anlamlandırmalar yapabilmektedir. Afiş çalışmasında anlamlandırmanın yardımcı elemanı olarak yan anlam düz anlam eğretilene gibi göstergebilimsel öğeler bulunmaktadır. Bunun dışında ikili karşıtlıklar ilkesi ile de afişin dizimsel boyutu oluşturulmuştur.

Tablo 43.
Çalışma-26

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Muhtemelen kız çocuğu	-	Gri bir zemin-fon	Siyah, beyaz, gri, sarı, turuncu ve yeşil	Kaynağı belirsiz sert bir ışık	Sağ üst köşeden çıkan siyah bir renkte el bulunmakta olup, parmaklarının birinde sarı renkte bir yüzük vardır. ve bu yüzüğü aşağı doğru siyah renkte zincir sarmaktadır. Zincirin uç kısmında bir halka vardır siyah ve sarı renkte. Halkanın içerisinde bir kız çocuğu cenin pozisyonunda oturmaktadır. Afişin alt kısmında büyük harflerle siyah renkte "esir olma" yazısı yazmaktadır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasında sol üst köşeden çıkan siyah bir el silüeti bulunmaktadır. Yüzük parmağında sarı bir yüzük bulunmaktadır ve bu yüzükten aşağıya doğru bir zincir sarmış durumdadır. Bu zincirin ucunda ise başka bir yüzük siyah ve sarı renkler iç içe geçmiş şekilde resmedilmiştir. Bu siyah sarı yüzüğün ortasında ise cenin pozisyonunda bir kız çocuğu bulunmaktadır. Afiş çalışmasının alt kısmında büyük harflerle esir olma yazısı bulunmaktadır. Olma kelimesinin o harfi içinde kız çocuğu bulunan alyans şeklinde tasarlanmıştır arka fonda ise duvar dokulu açık renk bir görsel kullanılmıştır.

Anlatısal Göstergeler: Afiş çalışmasında kullanılan ve afişin sol üst köşesinden çıkan siyah bir el kötülüğünü ve şiddeti temsil etmektedir. Bu elin yüzük parmağında bulunan sarı alyans ise evliliği sembolize etmektedir. Bu alyanstan başka bir alyansa zincirle bir bağ bulunmaktadır. Bu da evliliğin evlilikten çok mahkûmiyet hayatına benzediğini anlatmaktadır. Alttaki Alyans görselinin içerisinde kendisini korumaya almış şekilde bir kız çocuğu görseli yerleştirilmiştir. Bu bize küçük yaşta evliliği ve evlilik içerisinde yapılan şiddetin toplum içerisinde meşhurlaştırılmış olduğunu anlatmaktadır. Kız çocuğunun vücut dilinden anladığımız üzere içinde bulunduğu dramatik ortam karşısında çaresiz bir şekilde kabulleniş göstermektedir. Ofisteki mesaj ise kadınların evliliklerinde de Esaret hayatını yaşayabildikleri ve bu durumdan kurtulamadıkları fikridir.

Teknik Göstergeler: Afişte teknik gösterge olarak sade renkler kullanılmıştır. Daha siyah gri ve sarı rastlama bu renkler ölüm şiddet, mutsuzluk, ayrılık, karamsarlık gibi yüzünü temsil eden renklerdir. Afişin genelinde kaynağı belirsiz sert bir ışık kullanılmıştır. Sarı turuncu ve parlak renkler kullanılarak afiş çalışmasının kilit noktasına vurgu yapılmak istenmiştir. Afiş çalışmasındaki en önemli anlatısal öğelerin biçiminde alyansın içerisine yerleştirilmiş kadın görseli ve iki alyansı birleştiren zincirdir. Bu görseller istenmeyen evlilik ve evlilik içerisindeki şiddeti ana fikir olarak izleyiciye vermektedir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afişte siyah bir erkek eli parmağında alyans ve bu alyanstan aşağıya doğru uzanan bir zincir bulunmaktadır. Bu zincir başka bir alyansta birleşmiştir. Bu bize sağlam bir evlilik Bağından ziyade daha çok mahkûmiyet hayatını anlatan bir izlenim vermektedir. Zincirin bağlı olduğu diğer alyansın içine bakıldığında burada bir kız çocuğu Kendini koruyor şekilde resmedildiği görülmektedir. Bu alyansın sarı halkasının etrafında siyah lekeler başka bir halka bulunduğunu da görmekteyiz. Bu da bize yüzüğün mutluluktan çok mutsuzluk veren bir hapisane halini aldığını anlatmaktadır. Buradaki halka bir hapisane hücreni çağrıştırmaktadır. Erkek elinin daha büyük ve Siyah çizilmiş olması bu birliktelikte baskın tarafın erkek olduğu izlenimini vermektedir. Arka fonda kullanılan duvar dokusu ise bu Hapis hayatı izlenimine kuvvetlendirir şekilde yerleştirilmiştir. Kullanılan tipografik öğelerinde bu Esaret ve hapis fikrimi pekiştirir mi şekilde seçilmiş olmaları izleyiciye evlilikte şiddet küçük yaşta evliliğin getirdiği mutsuz ortamını aktarmaktadır.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Büyük siyah el toplumların zihninde oluşmuş baskıcı tutumlu simgelemektedir zincir mahkumiyeti ve esareti anlatmaktadır sarı alyans üstüne siyah lekeler ise evlilikte bulunan sorunları dile getirmektedir. Bunların tamamı birleştirildiğinde durumun dramatikliğini simgeleyen kodlar ortaya çıkmaktadır.

Metnin Dizisel ve Dizimsel Yapısı: Aşağıda verilen zıtlıklar afiş çalışmasının dizi sertliğini oluşturmaktadır. Bunların bir araya gelmesi ise afişin dizimselliğini oluşturur. Küçük yaşta istenmeyen evlilik ve bu evlilikle birlikte oluşan baskıcı şiddet dolu hapis hayatı metnin dizimsel boyutudur (mutlu – mutsuz, genç- yaşlı, tutsak – özgür).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afişte kullanılan göstergeler afiş konusu ile doğrudan bağlantılı değildir. Konuya ait özellikler anlam değiş tokuşu sayesinde afişe aktarılmakta web izleyici için anlamlı kılmaktadır. Gösterenler aktarımı yolu ile konuya uygun anlamlı hale gelmektedir. Kullanılan figürler ve imgeler göstergeler arası anlam aktarımı sağlamaktadır. İçine kapanmış kız görseli büyük siyah el zincir alyanslar ve tek alyansın lekeli olması

istenmeyen yaşta yapılan evliliklerin şiddete dayalı olduğunda içinden kurtulması zor bir hapis hayatını aldırıldığını simgelemektedir. Bu göstergeler izleyicinin hafızasında zamanla oluşmuş imgeleri Atıf yapmaktadır. Afişin anlamı izleyicinin aklında bulunan bu imgelere gönderdiğim mesajlar bütünüdür.

Afişin Metinlerarasılığı: Afiş çalışmasında alyanslar ve zincir kullanılarak tutsak hayatına gönderme yapılmıştır. Üzülen beden diline sahip kız çocuğu görseli ve büyük siyah el erkek tarafından şiddet gören çocuk gelinleri simgelemektedir. Yani afiş çalışması ile genç yaşta evlilik içi şiddet konusuyla metinlerarasılık özellik olarak söz edilebilir.

Sonuç: Afiş çalışmasında kişiler ve anlatılmak istenen durum renk Işık için gibi unsurlar ve teknik göstergelerle birleştirilerek izleyiciye iletilmiştir. Mümkün olduğunca az renk ve yalın tipografi tercih edilmiştir. İmgeler somutlaştırarak kodlar oluşturulmuştur. Bu kodlar sayesinde kadınlara ve kız çocuklarına yapılan fiziksel ve psikolojik şiddet toplumların hafızasında yer alan imajlara göndermeler yapılarak anlamlandırılmıştır. Kullanılan öğelerin çoğunda yan anlam düz anlam gibi göstergebilimsel öğelerden söz edebiliriz. Ayrıca ikili karşıtlıklar ikisine de afişin dizimsel boyutunda rastlamak mümkündür.

Tablo 44.

Çalışma-27

ANLATISAL GÖSTERGELER					TEKNİK GÖSTERGELER	
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Genç Bir Kadın	-	Siyah bir zemin	Siyah, beyaz, gri, mavi, yeşil, kahverengi, sarı ve kırmızı,	Cepheden gelen soft beyaz ışık	Sol gözü morarmış siyah beyaz tonlarda bir kız çocuğu portresi ve kafası üzerinde gri tonlarda transparan bir el bulunmaktadır. Afişin alt kısmında ise gri renkte ve büyük harfle "Dur! Artık yapma" yazısı bulunmaktadır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasından üst orta alanda afişin yarısından fazlasını kaplayacak şekilde bir kız çocuğu görseli bulunmaktadır. Görsel siyah beyaz tonlarda kullanılmış ve portrenin gözlerinden biri mor renkte verilmiştir. Üzerine doku olarak

siyah renkli bir el izi transparan olarak eklenmiştir. Afişin alt kısmında ise büyük harflerle dur artık yapma yazısı siyah zemin üzerine gri tonlarda yazılmıştır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Tüm yazılı anlatısal göstergeler afişin alt kısmında bulunmaktadır. Kız portresi görseli yazıdan rahatça ayırt edilebilmektedir. Bunun nedeni ise yazının altına siyah bir metin alanı eklenmiş olmasıdır. Anlatısal göstergelerden kişi göstereni olarak şiddete uğramış kız çocuğu portresi kullanılmıştır. Bu bize şiddet mağduru olan kesimi anlatan bir göstergedir. Dur artık yapma! Göstergesi ise afişin konusal metin anlatısal göstergesidir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Bu çalışmada renk ışık ve biçim olarak tüm unsurlardan faydalanılmıştır. Renk olarak Siyah beyaz gri mavi yeşil kahverengi sarı ve kırmızı renklerden faydalanılmıştır. Sol gözü morarmış bir kız çocuğu portresi kadına yapılan şiddeti temsil etmektedir. Portrenin üzerinde açık şekilde bir erkek eli izi bulunmaktadır. Bu sayede şiddeti uygulayan kesimin erkekler olduğu izlenimi uyanmaktadır. Şiddet uygulanan alan olan sol gözün renkli olarak afişte kullanılması hem dikkat çekme amaçlı hem de önemli ve gerçek olan tek şeyin kadına uygulanan şiddet olduğu gerçeğidir. Gölgeleme ışıklandırmalardan yararlanılarak izleyici üzerinde dramatik etki bırakılmak istenmiştir. Mutsuz gözü mor ve yüzüne el izi bulunan kadın görseli de biçim olarak şiddete uğrayan kadını tam anlamıyla yansıtan göstergelerden biridir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afişin genelinde figürler arası geçiş ilkesi bulunmaktadır. Sade bir tasarım tarzı ile fazla renk kalabalığına ve ayrıntıya girmeden konu ile ilgili görsellerin ilgili alanlarına yoğunlaşmayı sağlayacak renklendirmelerden faydalanılmıştır. Sade bir tasarım tarzı kullanılan afiş çalışması şiddete uğramış bir kızın sessiz travmasını aktarmaktadır. Erkek eli silueti ise şiddet unsurunun erkek kaynaklı olduğunu belirtmektedir. Afiş konusu olan olgu travmatik bir sosyolojik olgu olduğu için sade ve çarpıcı bir anlatım dili tercih edilmiştir. Kız görselinin hem kadınların hem kız çocuklarının ortak derdi olan erkek egemen toplum tarafından uygulanan şiddet teması, olayla ilgili karakteri simgelediğinden bir eğretileridir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Siyah beyaz mutsuz ve tek gözü morarmış kız çocuğu portresi toplumların zihninde oluşmuş şiddete uğramış kadın kodudur. Etrafında oluşmuş siyah zemin karanlık mutsuzluk dramatiklik simgeleyen kodlardır.

Metnin Dizisel ve Dizimsel Yapısı: Zıtlıklar kullanarak afiş çalışmasında dizisellik oluşturulmuştur. Bu dizeler de bir araya gelerek afişin dizimselliği meydana getirilmiştir (mutlu – mutsuz, şiddet – sevgi, huzur – sıkıntı)

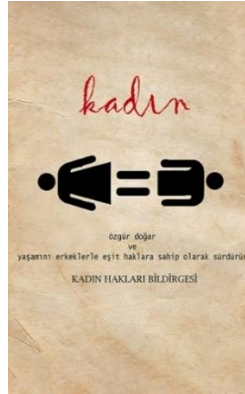
Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afiş çalışmasında kullanılan görsel öğeler ile anlatılan konu arasında doğrusal bir bağlantı olmasa bile anlam değış tokuşu sayesinde afişte aktarılmak istenen olgular izleyiciye geçmektedir. Bu da toplumsal hafızalarda yer edinmiş önceden var olduğu ve bilindiğı var sayılan edinimler sayesinde. Kullanılan göstergeler imge transfer yoluyla anlamlandırılır ve farklılaşır. Bu sayede izleyicinin zihninde bütün değıştiğinde afişin vermek istediğı fikri izleyici almış olur. Göstergeler arası anlam aktarımı bulunmaktadır Kız çocuğı portresi, Gözde morluk, erkek eli izi, mutsuz bir ifade, ortak göstergeleridir. Tüm bu göstergelerin izleyicinin zihninde belirli bir anlamı vardır ve bu anlamlar bütünü toplandığında ortak olarak ne anlam ifade ediyorsa afiş de o anlama gelir. Tüm bu ifadelerin afiş çalışması dışında da Anlamları vardır. İzleyicinin Bu anlamları bildiğı varsayılmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Göstergesel anlamda dilsel ve görsel göstergeler kadına ve kız çocuklarına yapılan şiddete göndermeler yapmıştır. Ayrıca afiş çalışmasındaki el simgesi bir erkek elini andırmaktadır. Bu da kadınlar ra yapılan şiddetin erkekler tarafından yapıldığını simgelemektedir.

Sonuç: Barış çalışmasında anlatısal ve Teknik göstergelerden faydalanılmıştır. Bu göstergeler sayesinde verilmek istenen mesaj izleyiciye aktarılmıştır. Kendine özgü tasarımsal öğelerle renk ve tipografiye mümkün olduğunca sade kullanarak kodlar oluşturulmuştur. Bu kodlar toplumların zihninde bulunan imgelere gönderme yapmaktadır. Bu sayede afiş çalışması izleyen tarafından anlamlandırılabilir. Ayrıca ikili karşıtlıklar ilkesi de afişin anlam bütünlüğünü oluşturan pekiştirici olarak kullanılmıştır. Tüm bu öğelerin bir araya gelmesiyle afişin dizimsel boyutundan söz edilebilmektedir.

Tablo 45.

Çalışma-28

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	İŞİK	BİÇİM
GÖSTEREN	Bir kadın ve bir erkek	-	-Açık sarı bir mekân	Açık sarı, kırmızı, siyah	Karşı cepheden gelen soft ışık	Kırmızı renkte ve el yazısı fontu ile yazılmış bir kadın yazısı, orta kısımda kadın ve erkek eşitliğini simgeleyen figür piktogramları kullanılmış, alt kısmında ise siyah bir renkte stabil bir yazı fontu kullanılarak afiş çalışması tamamlanmıştır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afişin üst orta kısmında büyük harflerle el yazısı fontu ile kadın yazmaktadır. Hemen altında bulunan kadın ve erkek eşitliğini simgeleyen programın altında daha ufak puntolarla ve siyah renkte özgür doğar ve yaşamını erkeklerle eşit haklara sahip olarak sürdürür yazısı yazmaktadır. Bu paragrafın altında da büyük harflerle ve daha büyük puntolarda kadın hakları bildirgesi yazısı yazmaktadır. Bu da bize yukarı paragrafın kadın hakları bildirgesinin bir maddesi olduğu bilgisini vermektedir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Teknik göstergeler olarak afiş çalışmasına genelinde karşı cepheden gelen yumuşak bir ışık kaynağı kullanılmıştır. Kırmızı renkte el yazısı fontu ile yazılmış bir kadın yazısı afişin üst orta kısmında yer almaktadır. Orta kısımda ise kadın ve erkek eşitliğini anlatan bir figür bulunmaktadır figürler arka fondan ayrışması için siyah renkte kullanılmıştır. Afişin alt kısmında ise stabil bir yazı fontu kullanarak yine siyah renk tercih edilmiştir arka fonda açık sarı ve beyaz renklerin hâkim olduğu dokulu bir yüzey kullanılmıştır. Afişin genelinde kullanılan renkler açık sarı kırmızı ve siyahtır. Tasarımcı fazla ayrıntıya ve renk kalabalığına girmeden afişin konusuna izleyiciyi yönlendirmek istemektedir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında birçok düz anlam ve yan anlam bulunmaktadır. Kullanılan göstergeler daha çok simgesel ve stilize edilmiş piktogramlardır. Ayrıca farklı tipografik göstergelerden de yararlanılmıştır. Kadın ve erkeği simgeleyen görseller yatay bir şekilde yan yana kullanılarak tasarımsal öğelerin ortak noktası olan

bacak kısımları eşittir işareti oluşturacak şekilde düzenlenmiştir. Bu da izleyene kadın ve erkeğin aslında eşit oldukları izlenimini vermektedir. Kırmızı renkte büyük puntolarla el yazısı fontu ile yazılmış kadın yazısı empati yapmamız için afişin İlk göze çarpan kısmına yerleştirilmiştir. Kırmızı renkte yazılmasının amacı ise hem dikkat çekmek hem de anlatılan konunun Hayati önem taşıdığını vurgulamak istemesidir. Yatay şekilde verilen kadın ve erkek piktogramları eşitlik olgusunu İzleyene vermektedir. İnsan hakları bildirgesini Kadın hakkında *“kadın özgür doğar ve yaşamını erkeklerle eşit haklara sahip olarak sürdürür”* şeklinde maddesi ile kadın erkek eşittir mesajı daha da vurgulanmaktadır.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Geçmişten bugüne kadar toplum içerisinde uzlaşmaya dayalı bir biçimde oluşturulmuş kodlar anlam aktarımı ile afişin anlamlandırılmasında izleyiciye yardımcı olmaktadır. Yani afişin anlamlandırılması kodların izleyici tarafından biliniyor olmasıyla ilgilidir. Bu afişte üst kısımda bulunan kadın yazısı kadının önceliğini ve afiş konusunun içeriğini izleyene aktarmaktadır. Ayrıca eşit şekilde yan yana konulmuş kadın erkek görsellerinin de kadın erkek eşitliğinin önemini anlatalım tasarımsal öğelerdir.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Karşıtlıklar ilkesinden yararlanarak çeşitli kavramlar üzerinden afişin metnin dizisel yapısı oluşturulmuştur. Bunlar bir araya toplanarak bakıldığı zaman kadın ve erkek arasındaki eşitliğin hem düşünce hem de yasalar bazında olması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu da metnin dizimsel yapısını oluşturur (üstün – eşit, şiddet – sevgi, huzur – huzursuzluk).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afişte görsel göstergelerle konu edilen toplumsal olay ile Somut bir bağlantı olmadığını görmekteyiz. Ancak kadına şiddet olgusuna ait nitelikler anlam değiş tokuş yöntemi ile afiş çalışmasına aktarılarak izleyicinin çağrışımları sayesinde anlamlandırılması sağlanmaktadır. Ek başlarına herhangi bir anlam ifade etmeyen göstergeler imge transferi yoluyla anlam kazanarak bir bütün halinde afiş konusunu izleyiciye vermektedir. Yan yana ve yatay şekilde kullanılmış kadın-erkek piktogramları, kadının ve erkeğin eşitliğini simgeleyecek şekilde hizalanmıştır. Bu hizalanma kadın erkek eşitliğini anlatan posterin ortak göstergesidir. Ayrıca İnsan Hakları Bildirgesi'ndeki kadınlarla ilgili maddenin de tipografik olarak afiş çalışmasının alt kısmında verilmesi, afişin anlatımını desteklemektedir. Afişin anlamı Tüm bu göstergelerin birleşmesinden oluşmaktadır. Bu göstergelerin kadına şiddet afiş çalışması dışında da farklı anlamları bulunmaktadır. Kadın eşitliği dilsel iletisi ve bu kadın erkek eşitliğine gönderme yapan görsel göstergeler aracılığıyla, kadına şiddet kadın erkek eşitliği gibi üst anlamlar çağrıştırmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Görsel göstergelerle kadın erkek eşitliğine göndermeler afiş çalışmasında bulunmaktadır. Ayrıca el yazısı kullanımı kadın erkek arasındaki eşit diye izle yeni empati ile yaklaştırmaya amaçlamaktadır. Kanunundan bir maddenin eklenmesi ve piktografik öğelere yer verilmesi ise bu durumun ciddiye alınması gerektiğini simgelemektedir.

Sonuç: Ay çalışmasında anlatısal ve teknik göstergeleri yer vererek iletmek istenen mesaj izleyici aktarılmaktadır. Tipografik öğeler simgesel gösterenlere yer verilmiştir. Soyut ve somut birleştirilerek anlatılmak istenen sade tasarımlarla ve fazla renk kalabalığına girmeden metinsel göstergelerle desteklenerek aktarılmıştır. İzleyenlerin yıllar içerisinde zihinlerinde oluşan ve bildikleri varsayılan imgelere göndermeler yapılarak afiş çalışması anlamlandırılmıştır. Yan anlam düz anlam ve söz oyunlarından afiş çalışmasında söz edilebilmektedir. Ayrıca ikili karşıtlıklar ilkesi ile de afişin dizisel ve dizimsel boyutu desteklenmektedir.

Tablo 46.

Çalışma-29

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Bir çocuk ve muhtemelen bir yetişkin	-	Karanlık bir mekân	Kırmızı, siyah, beyaz, farklı ten renkleri	Karşı cepheden gelen parlak ışık	Siyah ve kırmızı bir zemin üzerinde korkmuş bir çocuk portresi kullanılmış. Bir yetişkin kişi eli ile çocuğun ağzını sıkı sıkı kapatmaktadır. Sağ üst köşede kırmızı renkte ve beyaz "Sessiz Olma" yazılı olduğu görülmektedir.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasının sağ üst köşesinde heceleyerek yerleştirilmiş "Sessiz olma" yazısı yer almaktadır yazının tipografisi kullanılan görselin içeriğine uygun olacak şekilde renklendirilmiş ve doku eklenmiştir.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afiş çalışmasının anlatısal göstergelerinde siyah ve kırmızı bir zemin göze çarpmaktadır. Üzerinde korkmuş bir çocuk portresi bulunmaktadır. Erkek olduğu tahmin edilen Bir yetişkinin eli Çocuğun ağzını sıkı sıkıya kapatmaktadır. Sağ üst

köşede kırmızı renkte ve son hecesi beyaz olacak şekilde sessiz olma yazısı bulunmaktadır. Erkek eli ve kız çocuğu portrelerinin üzerlerinde siyah lekesel Bir Doku bulunmaktadır.

Afişin Teknik Göstergeleri: Afiş çalışmasında kırmızı siyah beyaz renk ağırlığı bulunmaktadır kullanılan insan görsellerinde farklı ten renkleri bulunmaktadır. Çalışmaya karşı cepheden gelen homojenik parlak bir ışık yansımaktadır. Siyah beyaz ve gri renkleri kullanarak durum nötr hale getirilmiştir. Bu afiş konusu olan kadına şiddet konusunun normalleştirme çabasına anlatmaktadır. Bunun yanında kan renklerinin kullanılması şiddet olgusunun gerçek hayatta var olduğunu vurgulamaktadır. Karşı cepheden gelen sert ışık afişte yer alan figürleri ve figürlerin yüz ifadelerine anlam sağlaması yapmaktadır verilmek istenen ana mesajı daha görünür kılmaktadır.

Afişte Anlam Aktarımı: Afişin tipografik öğeleri koyu kırmızıdan beyaza doğru gitmektedir. Bu da uygulanan şiddetin zorluklardan daha iyiye gideceği izlenimini vermektedir. Afiş çalışmasında birçok düz anlam ve yan anlam bulunmaktadır. Kullanılan görseller simgesel ve stilize edilmiş simgeler yerine fotografik öğelerdir. Simgesellik daha çok kullanılan renkler ışık ve dokularla verilmiştir. Siyah ve kırmızı bir zemin üzerinde korkmuş bir çocuk portresi kullanılarak konuşma hakkı elinden alınmış ve şiddete maruz kalmış tüm kız çocukları anlatılmıştır. Çocuğun engel olma çabalarına karşı elinden bir şey gelme işi ve içinde bulunduğu durumdan duyduğu sıkıntı ve üzüntü kullanılan fotografik öğenin Gözlerinden ve yüz ifadesinden anlaşılmaktadır. Yardım istemesine oluşturulan yüz ifadesini engelleyen erkek eli görseli yapılan baskıcı şiddet dolu tutumu simgelemektedir. Yardım çılgınlığını desteklemek amacıyla afişin sağ üst kısmına sessiz olma yazısı yerleştirilmiştir. Yazı hecelemeler yapılarak vurgu artırma şeklinde kullanılmıştır. Hem fotografik göstergeler hem de tipografik göstergeler üzerlerinde siyah lekesel dokular kullanarak dramatik arttırılmıştır.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Okuyucuların afişi anlaması için kültürel kodları biliyor olması gerekmektedir ve bunları bildiği varsayılmaktadır. Anlam değiş tokuşu sayesinde kültürlerin zihnindeki imajlar izleyenlerin afişi algılamasını sağlar. Bu afiş çalışmasında kız çocuğunun ağzını kapatan erkek eli, ve kız çocuğunun yüz ifadesi ile gözlerindeki bakışlar. Kadına ve kızlara yapılan şiddeti simgelemektedir.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Aşağıdaki kavramlar ve zıtlıklar afiş çalışmasındaki Metin dizisel ve dizimsel yapısını oluşturmaktadır. Bu kavramlar kadına ve kız çocuğuna yapılan

şiddet ve baskıcı tutumu izleyene aktarmaktadır (baskı – huzur, şiddet – sevgi, sessizlik – çığlık, duygu – mantık, ölüm – yaşam)

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Kadına şiddet konusu ve afiş çalışmasında kullanılan göstergeler arasında doğrusal bir bağlantı bulunmamaktadır. Konuya ait nitelikler değiş tokuş yöntemi ile izleyicinin çağrışımların da faydalanarak anlamlandırmaktadır. Tüm ögeler birleşerek kadına yapılan şiddeti anlatmaktadır. Bu metinde erkek eli korkmuş bir şekilde bakan ve ağzı kapatılmış kız çocuğu görseli siyah zemin ve kırmızı şerit ortak göstergeleridir. Bu göstergelerin izleyicinin hafızasında belli anlamları bulunmaktadır. Bu anlamların toplamı izleyicinin zihninde afişin anlatmak istediği olguyu oluşturmaktadır. Sessiz olma dilsel iletisi ve şiddete uğramış kadın görsel göstergeleri aracılığıyla kadına şiddet baskı dram Çocuğa şiddet gibi üst anlamlar çağrıştırmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Afiş çalışmasında hem görsel hem de dijital göstergeler ile kadınlara ve kız çocuklarına yapılan şiddet konusuna göndermeler yapılmıştır. Afişte kullanılan siyah zemin altında bulunan kırmızı arka plan ise kadına yapılan şiddetin boyutunu pekiştirme amaçlı kullanılmıştır.

Sonuç: Kadına şiddet temalı bu afiş çalışmasında anlatısal ve teknik göstergeler aracılığıyla afiş izleyiciye iletmek istediği mesajları vermektedir. Az tipografi ve renk kullanarak fotografik anlatısal ögeleri yer verilerek kodlar oluşturulmaktadır. Afiş bir birleşik verilmek istenen fikir izleyiciyi sunulmaktadır. Renk kalabalığından kaçınılmış ve tipografi ile vurgu yapılmıştır. Afiş çalışmasında anlamlandırmanın bir parçası olan yan anlam düz anlam ve metafor göstergebilimsel ögelerden bahsetmek mümkündür. Karşıtlıklar ilkesinden de yararlanılan afiş çalışmasında şiddet, sevgi, huzur, huzursuzluk, duygu, mantık, ölüm, yaşam gibi dizisel boyutlar bir araya getirilerek afiş oluşturulmuştur. Bu bağlamda afişin dizimsel boyutundan da söz etmek mümkündür.

Tablo 47.

Çalışma-30

GÖSTERGE	ANLATISAL GÖSTERGELER			TEKNİK GÖSTERGELER		
	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Muhtemelen bir yetişkin	-	Açık sarı bir mekân	Açık sarı, kırmızı, siyah	Karşı cepheden gelen soft ışık	En üst kısımda Siyah ve kırmızı renkte “Eviniz ring, eşiniz rakip değil” yazılı, kırmızı bir boksör eldiveni elinde bir çiçek tutmakta olduğu görülmektedir.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasında en üst kısımda siyah ve kırmızı renkler kullanılarak “*eviniz ring, eşiniz rakip değil*” yazısı bulunmaktadır. Afişin alt kısmında kırmızı bir boksör eldiveni vektörel çizim tarzıyla yerleştirilmiştir. Boksör eldiveni elinde bir çiçek tutmaktadır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afiş çalışmasının göstergesel öğelerinden biri olan boksör eldiveni afişin alt orta kısmında sol taraftan giriş yapacak şekilde yerleştirilmiştir. Afişin yaklaşık beşte ikilik bölümünü kaplamaktadır. Boksör eldiveni ile elinde son derece narin ve kırılgan olan bir Karahindiba bitkisi siyah lekese bir biçimde resmedilmiştir. Afişin en üst kısmında eviniz renk eşiniz rakip değil yazısı el yazısı fontu ile yerleştirilmiştir. Ring ve rakip kelimeleri anlam pekiştirme amacıyla kırmızı renkte yazılmıştır. Arka fonda ise durumun anlamına uygun olacak şekilde daha açık ve soğuk renkler tercih edilmiş ve bir doku göstergesel anlatımı destek olma amaçlı eklenmiştir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Afiş çalışmasında elinde şiddet içeren bir sporu malzemesi olan boks eldiveni kullanılmıştır. Bunun hayatı ile bir önemi olduğunu vurgulama amacıyla Eldiven de kırmızı renk kullanılmıştır. Boks eldiveninin tuttuğu karahindiba çiçeği kadının zarafetini ve kırılganlığını sembolize etmektedir. Bu görselin Hemen üst kısmında bulunan metinsel anlatısal öğelerde Evli çiftlere gönderme yapma amacıyla eşlerine şiddet

uygulamaları gerektiğini vurgulayan eviniz ring eşiniz rakip değil yazısı yazmaktadır. Siyah beyaz gri ve sarı renk kullanılmaktadır bu şekilde durumun nötr hale getirildiği ve geçmiş zamanı yani durumun normal eleştirildiği vurgulanmaktadır. Ayrıca eldivende kullanılan kırmızı renk durumun Hayati değer taşıdığından ziyade tehlikede arz ettiğini gösterme amaçlıdır.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında birçok düz anlam ve yan anlam bulunmaktadır. Ofisteki göstergeler daha çok stilize ve simgeseldir. Afişin alt kısmında bulunan büyük kırmızı boks eldiveni erkeği simgelemektedir. Elinde tuttu Karahindiba ise narinliği ve zarafeti ile kadını simgelemektedir. Çiçeğin herhangi bir yaprağının dökülmemiş olması kaba kuvvet ve güç sahibi olursa bile kibarlık gösterilmesi gerektiğini ve kadınlara zarar verilmemesi gerektiğini simgelemektedir. Arka fonun sarı tonlarında ve dokulu olarak kullanılması ise geçmişten günümüze gelen kadına şiddet olgusunun tanımlanması niteliğindedir. Aynı zamanda arka fon kırmızı ve siyah renkleri izleyici daha net bir şekilde aktarma amacıyla kullanılmıştır. Tipografik öğeler simgesel öğeleri destekleyici biçimde stil ve renk olarak dengelidir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Geçmişten günümüze kadar toplumun içerisinde oluşturulan kültürel kodlar sayesinde afiş çalışmasında kullanılan tasarımsal öğeler izleyici tarafından anlamlandırılır. Yumruk yapılmış boks eldiveni ve çiçek figürü kadın ve erkeği simgelemektedir. Erkek ne kadar güçlü olursa olsun kadına Kibar ve zarar vermeyecek şekilde davranmalıdır fikrini yansıtmaktadır. Eldiven imgesi erkeği ve gücü çiçek imgesi ise zarafeti ve kadını temsil etmektedir.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Afiş çalışmasında aşağıdaki karşıtlıklar bir arada kullanılarak metnin dizi sertliği oluşturulmuştur. Erkeğin gücü kadına olan davranışlarındaki şiddete yer vermemesi ve kadının zarafeti afişin dizimsel yapısını oluşturur (güçlü – güçsüz, zarif – kaba, şiddet – sevgi). **Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı:** Afişte kullanılan öğeler ve anlamları afişin ana temasıyla doğrudan bağlantılı değildir. İmge transferi yolu ile tasarımsal öğeler diğerlerinden ayrılarak anlam kazanır. Afiş çalışmasında kadına şiddet erkek kadın kibarlık güç gibi üst anlamları göndermelerde yapılmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Afişte anlatılan konu erkeğin kadına yaptığı fiziksel ve duygusal şiddettir. Erkeğin fiziksel gücü kullanılan kırmızı boksör eldiveni ile pekiştirilir. Kadına şiddet konusunda kadının konumu boks eldiveninin içinde bulunan ve kırılğan olan

Karahindiba çiçeği ile simge elenmiştir. Afişte erkeğin kadına karşı olan davranışlarının yansıması simgesel olarak gösterilmiştir.

Sonuç: Çalışmada anlatısal ve teknik göstergelerden yararlanarak erkek ve kadın ilişkilerinde rastlanılan şiddet teması aktarılmaktadır. Bunun için stilize somutlaştırılmış imgeler ve kodlar çok fazla renk kalabalığının oluşturmaktan kullanılmıştır. Bu kodlar sayesinde toplumların zihinlerinde yıllar boyunca oluşturulmuş olan imgelere göndermeler yapılmıştır. Yan anlam düz anlam gibi göstergebilimsel öğelere rastlanmaktadır. Ayrıca ikili karşıtlıklar ilkesine de afiş çalışmasında rastlanmaktadır. Tüm bu öğelerin bir araya gelmesiyle afişin dizimsel boyutu oluşmuştur.

Tablo 48.

Çalışma-31

ANLATISAL GÖSTERGELER					TEKNİK GÖSTERGELER	
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Muhtemelen bir kadın	-	Muhtemelen bir oda	Siyah, beyaz, kırmızı,	-üst kısımdan gelen düzensiz ışık	Pastel ve bulanık renkler içeren bir zemin üzerinde kadın figürü yatmaktadır. Kırmızı ve beyaz renklerle "Şiddete son ver." yazmaktadır.

Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasında pastel ve bulanık renkler içeren bir fon bulunmaktadır. Zemin üzerinde sırt üstü yatan bir kadın figürü odak noktasının dışında kalacak şekilde bulanık biçimde kompozisyona yerleştirilmiştir. Yarım vücut sadece vücudunun üst kısmı görünecek şekilde kullanılmıştır. Afiş yatay dikdörtgen şekilde oluşturulmuştur ve sol alt kısmında şiddete son ver yazısı bulunmaktadır. Şiddet göstereni koyu kırmızı renktedir son ver yazısı ise fondan ayrılması amacıyla beyaz olarak yazılmıştır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afişin anlatısal göstereninden konu içeriğine dair bilgi veren şiddete son ver yazısı bulunmaktadır. Afişin sol alt alanında yer alan yazı bordo ve beyaz renkler kullanılarak şerifli bir tipografi ile yerleştirilmiştir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Afiş çalışmasındaki kadın görseli mekân olarak nerede olduğu bilinmeyecek şekilde karanlık bir alanda uzanmaktadır. Oda zemin rengi mekâna göre daha açık renklidir fakat yerdeki kırmızı lekese ile şiddet mağduru olduğu anlaşılmaktadır. İzleyene insan canına kastedecek düzeyde kadına şiddet uygulandığına dair anlatısal bir ögedir. Kadın figürünün üzerindeki beyaz elbise izleyene masumiyet imgesi aktarımı yapmaktadır. Anlatılan konuyu pekiştirme amaçlı şiddete son ver yazısı sol alt köşede bulunmaktadır. Beyaz elbise masumiyet gelinlik saflık temizlik anlamına gelmektedir. Beyaz elbise giydirilmiş kadın ögesi hem evlilik zamanı ve sonrası hem de genel olarak hayat içerisindeki kadın ve kızların şiddete uğradıkları konusunu anlatmaktadır. Kırmızı lekeler şiddetin derecesinin çok fazla olduğunu anlatırken siyah zemin ise kadınların bulundukları bu durumun sıkıntılı ve şiddet dolu olduğunu ve onlar için adeta bir hapisane ve yok oluş durumunu oluşturduğunu anlatmaktadır.

Afişte Anlam Aktarımı: Afişte bulunan “*şiddete son ver*” yazısı düz anlam olarak afişin konusunu vermektedir. Yan anlam olarak ise kadına erkekler tarafından yapılan şiddetin son bulması gerektiğini anlatmaktadır. Zemindeki kırmızı lekeler ise şiddete uğrayan kadınların ölüme varacak sonuçlarla karşılaşabildiklerini ve bunun son bulması gerektiğidir. Kırmızı zemin üzerinde yatan kadın görseli ise izleyene bazı durumlarda oluşan şiddet olaylarından dolayı kadınların hayatlarını kaybedebildiklerini anlatmaktadır. Beyaz elbise masumlğu ifade eder ve masumiyet karşısında şiddet unsurunun gereksizliği ve tezat vurgulanır. Tüm bu unsurlar ayrı olarak farklı anlamlar ifade etse de birlikte kullanıldığında kadına yapılan şiddeti ve engellenmesi gerektiğini anlatır. Tüm bu göstergeler tek başlarına farklı anlamlarda olsalar da birleşik kullanıldıklarında ise afişin ana konusu olan kadına şiddete hayır teması aktarılmaktadır.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Afiş çalışmasında yere uzanmış ve bilinci kapalı şekilde duran kadın figürü, kırmızı lekeli zemin, siyah arka fon, beyaz elbise şiddete uğramış ve sıkıntılı durumda bulunan bir kadını anlata kodlardır. Toplumların hafızasında bulunan kodlar ile uyduğunda göstergeler aracı anlam değiş tokuşu sayesinde zihinlerde şiddete uğrayan kadın, şiddetin sonuçları ve durdurulması gerektiği teması yaratılmaktadır.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Afiş çalışmasında karşıtlıklar ilkesi diziselliği bulunmaktadır ve bunlar bir araya gelerek kadına uygulanan ve hayati sorunlara yol açabilecek düzeyde şiddet konusunu anlatması dizimselliği göstermektedir (yaşam – ölüm, şiddet – sevgi, başlangıç – son).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Kadına şiddet konusuna ait niteliklerin anlam değış tokuşu ile afişe aktarılarak konunun izleyicinin zihinde değeri kazanması saplanmaktadır. Özel anlam ifade etmeyen anlatısal öğelerin birleşerek “imge transferi” yolu ile anlamlandırılması sağlanmıştır. Bu nedenle yerde yatan kadın, beyaz elbise, kırmızı lekeli zemin, siyah fon kadına şiddet ve ölüm temalarını anlatan göstergelerdir. Gösterenlerin tamamının birleşimi ne anlatıyorsa afişin mitsel sistemi o şekilde oluşmuş demektir.

Afişin Metinlerarasılığı: Afişte kadın cinayetlerine gönderme yapılmaktadır. Şiddetin en üst düzeyi olarak kabul edebileceğimiz ve kadınların hayatlarına mal olacak bu toplumsal olayı farklı gösterenler bir arada kullanarak oluşturulmuştur. Süslemeden uzak yalın tipografi ile verilen metinsel gösteren de şiddetin bir an evvel durdurulması gereken bir olgu olduğunu anlatmaktadır. Tüm bu özellikler afiş çalışmasının metinlerarası özelliğini işaret etmektedir.

Sonuç: Afiş çalışmasında teknik ve anlatısal göstergeler ile kadına şiddet konusu izleyiciye aktarılmaktadır. Çalışma kendine ait görseller, tipografik öğeler ve kompozisyonlar ile kodlar oluşturmaktadır. Bu kodlar birleşerek toplumun ve izleyenin hafızasında yer etmiş simgelere göndermeler yapmaktadır. Yan ve düz anlam kullanılan afişte göstergebilimsel öğelerden söz etmek mümkündür. İkili karşıtlıklar ilkesinden de yararlanılarak oluşturulmuştur. Tüm bu göstergeler ve anlatımsa öğeler birleşerek afişin dizimsel boyutunu oluşturur.

Tablo 49.
Çalışma-32

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	İŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Muhtemelen bir erkek	-	- Açık tonlarda beyaz ve gri bir zemin	Siyah, beyaz, sarının açık ve koyu tonları, turuncunun açık ve koyu tonları, kırmızının açık ve koyu tonları, morun açık ve koyu tonları	Cepheden gelen soft ışık	Açık tonlarda beyaz ve sarı bir zeminde, üst kısımda “Hak Ver” yazılı sol alt kısımda bir erkek figürü, üflemeyle, “Özgürlük, eşitlik, adalet, seçme-seçilme, iş gücü, yaşam hakkı, demokrasi, eğitim” yazılı muhtemelen kitap olan şekilleri devirmektedir.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Hak ver başlıklı afiş çalışmasında yatay olarak hazırlanmış kompozisyonun üst kısmında “hak ver” yazısı siyah büyük harflerle yazılmıştır. Çalışmanın en büyük tipografik ögesini oluşturmaktadır. Hemen altında siyah bir erkek başı silüeti bulunmaktadır. Onun sağında domino taşlarını anımsatan sekiz adet renkli alan bulunmaktadır. Her bir alanın üzerinde ise “özgürlük, eşitlik, adalet, seçme seçilme, yaşam hakkı, demokrasi, eğitim” yazıları kompozisyona dik bir şekilde bulunmaktadır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afiş çalışmasında tüm yazısal göstergeler sağ alt ve üst orta alanda bulunmaktadır. Öncelikle erkek figürünü görmemiz amacıyla oluşturulan kompozisyonun amacı erkek göstergesinin önce görülmesi gerekliliğidir. Afişin en büyük anlatısal göstergesi “hak ver” yazısı erkeklerin kadın haklarına saygılı olması gerektiğini anlatmaktadır. Hemen alt kısımda diklemesine bulunan alanda yazılan ilkeler ise kadınların ellerinden alınan temel hak ve özgürlüklerine işaret etmektedir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Renk ışık biçim unsurlarının tamamı bu çalışmada kullanılmıştır. Renk olarak siyah beyaz ağırlıklıdır. Geri kalan alanlarda ise sarı açık ve koyu tonları, turuncu, kırmızı, mor ve koyu mor renkler bulunmaktadır. Profilden silüet şeklinde erkek portresi vektörel tarzda yerleştirilmiştir. Bu da şiddet unsurunun erkek kaynaklı olduğu izlenimini vermektedir. Zemin olarak açık tonlarda beyaz ve gri dokulu bir tonlama kullanılmıştır. Cepheden gelen soft bir ışık çalışmanın ışık kaynağını oluşturmaktadır. Bu da çalışmanın dramatik unsurlarının daha iyi algılanmasını sağlamaktadır.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında dikkat çeken özellik figürler arası anlam geçişi ilkesidir. Sade bir tarzda oluşturulan kompozisyonda belirli bir alan dışında fazla renk kalabalığı bulunmamaktadır. Tipografik ögenin düz anlamı kadınlara yaşam hakkı ilkelerine saygı duyma gerekliliğini anlatmaktadır. Sol tarafta bulunan erkek görseli sağ tarafa doğru bakmaktadır. Dik duran renkli kitaplarla sembol edilen göstergeler insan ve kadın haklarını aktarmaktadır. Farklı renkte verilen haklar her birinin insan hayatının farklı bir alanını kapsadığını ve çok önemli olduklarını göstermektedir. Erkek figürünün bu hakları üfleyerek devirdiği görülmektedir. Bu da erkek egemen toplumlarda eğitimsiz ve kötü niyetli insanların karşı cins üzerinde kolayca engel oluşturabildiklerini ve hayatlarına kötü yönde müdahale edebildiklerini göstermektedir. Afişin üst kısmında bulunan “hak ver” yazısı ise de bu hakların erkekler tarafından yok edilmemesi gerektiğini anlatmaktadır.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Sağa doğru üfleyen erkek imgesi izleyenlerin zihninde oluşmuş yıkıcı erkek kodudur. Devrilen renkli kitaplar domino taşını andırdığı için yıkımın ve engellenmenin koddur.

Metnin Dizisel ve Dizimsel Yapısı: Zıtlıklar ilkesi ile desteklenen afiş çalışmasında anlatılan toplumsal konu birleşerek afişin dizimselliğini oluşturmaktadır. Erkek toplumunun kadınların haklarını kolayca zarar vererek engellemeleri afiş çalışmasının metnin dizimsel boyutudur (haklı – haksız, özgür – tutsak, eşit – eşitsiz, âdil – adaletsiz, çalışma – çalışmama, yaşam – ölüm, eğitim – cehalet).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afişteki göstergeler direkt olarak anlatılan konudan bağımsızdır. Afiş çalışmasında her bir anlatsal öge beraber kullanıldığı zaman anlam değiş tokuşu sayesinde izleyicinin zihninde anlamlandırılır. Bu da göstergeler arası anlam aktarımı sağlamaktadır. Sağa doğru bakan erkek kafası kadınları özgürlüklerinden mahrum bırakan erkek toplumunu aktarmaktadır. Sağ tarafında bulunan kitapların her biri kadınların hayatlarını sağlıklı bir şekilde sosyal ilişkilerinde sürdürebilmeleri için gerekli olan ilkeleri ve hakları aktarmaktadır. Kitapların dik durması ve yıkılıyor şekilde gösterilmesi ise erkeğin bu hakları elinden alıyormuş algısı aktaranıdır. Afişin tüm bu göstergelerinin anlamları bir bütünü oluşturur ve izleyenlerin zihninde daha önceden oluşmuş olan anlamlara hitap eder.

Afişin Metinlerarasılığı: Erkek görseli üfler şekilde gösterilerek kadın haklarına engel olan ve saldıran erkek toplumuna gönderme yapmıştır. Renkli kitaplar ise kadınların yaşam haklarını simgelemektedir. Erkek portresi ve yıkılan kitaplar ile kadın haklarına saldırıdan metinlerarası özellik bakımından söz edilebilir.

Sonuç: Kişi durum mekân gibi unsurlar kullanılarak renk ışık ve biçim teknik göstergeleri kullanılarak izleyiciye kadına şiddet konusu, kadın haklarına müdahale ve yaşam hakları tarzında iletilmiştir. Kendinde özgü tarz ve tasarım anlayışı ile birleştirilen soyut imgeler anlatsal kodlar oluşturarak izleyicinin zihnindeki anlamlarda yönelmiştir. Yan anlam düz anlam eğretilme anlatsal öğelerinden söz etmek mümkündür. Haklı – haksız, özgür – tutsak, eşit – eşitsiz, âdil – adaletsiz, çalışma – çalışmama, yaşam – ölüm, eğitim – cehalet gibi göstergelerle de zıtlıklar ilkesinden de faydalanılarak anlatım pekiştirilmiştir.

Tablo 50.
Çalışma-33

						
ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Muhtemelen kadın vücudu	-	Bordo mekân	Bordo, beyaz ve kahverenginin açık ve koyu tonları	Karşıdan gelen beyaz soft ışık	Bordo bir zemin üzerinde muhtemelen bir kadın figürü gösterilmiş ve sol kısmında "Kendi ayakları üzerinde bir kadın" yazmaktadır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasında sol orta kısma gelecek şekilde bordo zemine denk gelecek şekilde "*kendi ayakları üzerinde bir kadın*" yazısı bulunmaktadır. Kadın imgesi olarak da bale ayakkabıları giyen bir kadının sadece ayakları görünecek ve parmak uçlarında duruyor şekilde verilmektedir. Kadın görseli sağ üst alanda tipografik gösterge de orta sol alanda yer alacak şekilde verilmektedir.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Yazılı anlatısal göstergeler afişin sol alanında bulunmaktadır. Kadınların zarafetini, estetiğini ve becerilerini gösteren balerin ayakkabıları ise yazı alanının hemen sağ tarafında yer almaktadır. Ayakkabıların parmak ucunda duruyor olması kadının kendi ayakları üzerinde durduğunu göstermekte hatta daha ileri gidip elinden geleni iyi şekilde yaptığını göstermektedir. Özgür ve hakkını alan ve yaşayan kadını temsil etmektedir. Bu göstergeyi pekiştirme amaçlı ise hemen sol tarafına "*Kendi ayakları üzerinde bir kadın*" yazmaktadır.

Afişin Teknik Göstergeleri: Afişte renk ışık biçim öğeleri bulunmaktadır. Arka fon rengi olarak bordo renk ve pembe bale ayakkabıları kullanılmıştır. Her zorluğa karşı başarılı bir şekilde ayakta durabilen kadın simgelenmektedir. Bale ayakkabılarının üzerinde Karşı cepheden gelen soft ışık ana mesajın daha anlaşılır ve dikkat çeken şekilde aktarılmasını sağlamaktadır. Bale ayakkabısında pastel renkler kullanılması kadınların zarafetini ve asaletini pekiştirmek amaçlı kullanılmıştır. Kullanılan beyaz renk ise kadının saflığını ve temizliğini anlatmaktadır.

Afişte Anlam Aktarımı: Sade ve ayrıntıya girilmeden oluşturulmuş figürler arası geçiş ilkesi ile oluşturulmuş afiş çalışmasında fazla renk ve tipografik kalabalığa yer verilmemiştir. Sade anlatım tarzı ile verilmek istene mesaj izleyiciye aktarılmıştır. Düz anlam ve yan anlam içeren gösterenler bulunmaktadır. Balerin ayakkabıları kadınların zarafetini anlatmaktadır. Kullanılan renkler umudu saflığı ve temizliği aktarmaktadır. Bale ayakkabıları parmak uçlarında duracak şekilde resmedilmiştir. Bu da bize kadınların yetenekli başarılı zor işlerin üzerinden disiplinle çalışkanlıkla gelebildiklerini göstergesidir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Zarafeti başarıyı azmi anlatan görsel arka planda ise sıkıntılı dramatik durumları anlatan bordo renkli fon kullanılmıştır. Kadınların zor durumlarda bile azimle çalışkanlıkla, güzel dokunuşlarla bu durumun üstesinden geldiklerini ve topluma ve hayata güzellik kattığını anlatmaktadır. Özellikle bale sanatının tercih edilmesi disiplinler açıdan zor, çok ve sistematik çalışmayı gerektiren, aynı zamanda zarafet ve sanat içeriği ile insan ruhuna iyi gelen naif bir alan olmasıdır. Bu benzerlikler üzerinden kadınların toplumsal hayatta var oluşları ve topluma yansımaları anlatılmaktadır.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Kullanılan kavramlar zıtlık ilkesinden de yararlanılarak anlatılmak istenen içerik izleyene verilmektedir. Kadının yetenekli disiplinli çalışkan ve bale sanatı gibi insan hayatına ve ruhuna güzellik katıyor olması bu metnin dizimsel yapısını oluşturmaktadır (azimli – yılmış, kibar – kaba, duygusal – duygusuz, kaotik – huzurlu).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afiş çalışmasına bakıldığında görselin kadına şiddet ile doğrudan bir bağlantısı olmadığı görülmektedir. Ancak konuya ait nitelikler anlam değiş tokuşu yöntemi kullanılarak izleyene aktarılmaktadır. Bale ayakkabıları, kullanılan arka fonun rengi gibi gösterenler, imge transferi yoluyla izleyene kadına şiddet konusu ile ilgili gösterenler sunmaktadır. Bu metinde sıkıntılı durumları geride bırakmış ilerlemekte olan ve ayakları üzerinde durabilen hatta daha iyisini beceren güçlü başarılı kadın ortak göstergelerdir. Bu gösterenler ortak bir anlam içermektedir ve toplumların zihninde belirli anlamları vardır. Zorluklar karşısında en iyisini yapan ve yılmayan güçlü kadın gibi üst anlamlar da çağrıştırılmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Görsel göstergelerin yanında dilsel göstergeler de kullanılarak güçlü kadınlar ile ilgili göndermelerde bulunulmuştur. Ayrıca arka fondaki karanlık renk de geçmişte ya da içinde bulunulan zor durumlar ve baskıcı ortam simgelenmektedir.

Sonuç: Kendine özgü renk ve tipografisi ile soyut imgeler ve kodlar kullanarak renk kalabalığından uzak bir şekilde anlatılmak istenen konuya vurgu yapılmaktadır. Gösterenlerin

barındırdığı kodlar sayesinde var olan imgelere göndermeler yapılara afiş anlamlandırılmıştır. Azimli – yılmış, kibar – kaba, duygusal – duygusuz, kaotik – huzurlu gibi ikili karşıtlıklar ilkesinden de yararlanılmıştır. Bunlar afişin dizimsel boyutunu oluşturmaktadır.

Tablo 51.
Çalışma-34

GÖSTERGE	ANLATISAL GÖSTERGELER			TEKNİK GÖSTERGELER		
	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Muhtemelen bir kadın	-	Beyaz bir zemin	Siyah, beyaz, kırmızı,	Karşıdan gelen net parlak bir ışık	Tam orta kısımda kırmızı renkle gösterilmiş bir muhtemelen kadın dudağının bırakmış olduğu ruj izi bulunmakta ve ruj izinin üzerinden ve üst kısımdan siyah renkte dikenli teller kullanılmıştır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasında metinsel bir gösteren yer verilmemiştir. Afişin orta kısmında dikenli tellerden oluşan afiş çalışmasını yatay bir şekilde bölen dikenli tel görseli lekesel olarak verilmiştir. Orta alana denk gelen kalın telin üzerinde dudak izi bulunmaktadır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Anlatısal göstergelerden en göze çarpan dudak izi afişin orta kısmına yer almaktadır. Hemen üzerinde siyah dikenli tel silüeti kalın bir biçimde yer almaktadır. Arka tarafta ise aynı telin daha ince şekilde uzak algısı yaratacak biçimde resmedildiğini görmekteyiz. Fon olarak beyaz renk tercih edilmiştir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Afişte ışık kaynağı olarak net parlak bir ışık kullanılmıştır. Siyah beyaz ve kırmızı renk kullanılan çalışmada orta alanda kadına ait bir ruj izi bulunmaktadır. Bu iz kadınlığı sembolize etmektedir. Siyah dikenli tellerin bu izim hemen üzerinde kullanılması kadına oluşturulan yasaklamalar ve engellemeleri simgelemektedir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında yan anlamlar kullanılarak kadına yapılan şiddet anlatılmak istenmiştir. Simgesel gösterenler kullanılmıştır. Kırmızı dudak izi kadını simgelemektedir. Siyah dikenli teller ise karşısına çıkan engeller ve ona adeta hapis hayatı

yaşatan psikolojik ve fiziksel şiddeti temsil etmektedir. Arka zeminin beyaz kullanılması sonsuzluk algısı yaratmaktadır. Bu da kadının özgürlük imkânı olan sonsuz bir ortamda engellendiği izlenimi vermektedir. Kırmızı gücün, hırsın ve kadının simgesidir. Siyah ise dram, kaos, yasaklar, engel ve yok oluş simgesidir. Bu renkler bir arada kullanılarak izleyenin zihninde bulunan simgelere göndermeler yapılmaktadır.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Kùltürlerin zihninde uzun süreler içerisinde oluşan kodlar vardır. Bu kodlar geçmişten günümüze izleyeni ve toplumları şekillendirmiş algısının temellerini oluşturmuştur. Afiş çalışmasının anlamlı olması için izleyicinin kodları okuyabilmesi gereklidir. Göstergeler değış tokuş ile anlamlandırılır. Afiş çalışmasındaki dudak ve dikenli tel simgesel olarak kadına yapılan yasaklamaları aktarmaktadır.

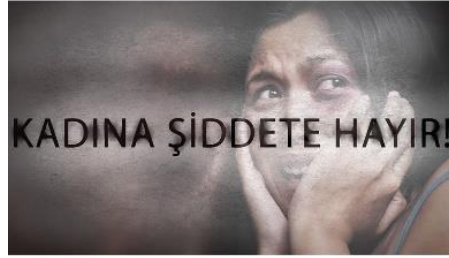
Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Karşıtlıklar bir arada kullanılarak metnin diziselliği oluşturulmuştur. Bunlar bir araya geldiğinde kadınlara yapılan yasaklamalar ve sınırlamalar ile fiziksel ya da psikolojik şiddete uğraması anlatılmıştır. Aşağıda karşıtlık ilkesine göre afişte kullanılan terimler bulunmaktadır (özgür – tutsak, huzur- sıkıntı, dar- ferah).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afiş konusu ile ilgili simgeseller kullanılarak anlam çağrışımıyla anlatılmak istenen olgu izleyene verilmiştir. Tek başlarına ayrı anlamlara sahip olan göstergeler beraber kullanılarak anlam bütünlüğü oluşturulmuştur. İmge transferi yolu kullanılmıştır. Görsel göstergeler; özgürlük, söz hakkı, kadın hakkı, hürriyet, kadına şiddet gibi üst anlam çağrışımları da yapmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Dilsel gösterge kullanılmamıştır. Görsel göstergelerde ise kadına özgürlük söz hakkı gibi anlamlar simgelendirilmiştir.

Sonuç: Anlatısal ve teknik göstergeler kullanılarak anlatılmak istenen kadına şiddet konusunda kadına söz hakkı verilmesi ve konuşma özgürlüğünden yoksun bırakılması konusu vurgulanmıştır. Kadının ve kadınlığın tutsak edilircesine engellendiği ve haklarının gasp edildiği düşünce ve davranış yapısı anlatılmıştır. Göstergesel anlamda farklı kodlar barındıran ve kùltürlerin zihninde anlamları olan simgeler kullanılarak, kadına yapılan kısıtlamalar, hak ihlalleri hatta psikolojik şiddet konusunun aktarımından bahsetmek mümkündür. İkili karşıtlıklar ilkesinden de yararlanılarak anlatıma destek sağlanmıştır.

Tablo 52.
Çalışma-35

ANLATISAL GÖSTERGELER					TEKNİK GÖSTERGELER	
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Kadın	-	Puslu ve karanlık bir mekân	Kahverengi, beyaz, siyah, ten rengi ve mavi	Kaynağı belirsiz ışık	Muhtemelen korkmuş durumda bir kadın iki elini yanağına götürmüş durumda, tasarımın tam ortasında büyük harflerle ve siyah renkte “Kadına şiddete hayır!” yazılmış.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışması yatay olarak tasarlanmış bir kompozisyona sahiptir. Orta alanına denk gelecek şekilde afişe paralel olarak büyük harflerle “kadına şiddete hayır” yazısı metin göstereni olarak kullanılmıştır. Arka fonda puslu bir zemin kullanılmıştır. Önünde ise iki eli yanağında götürmüş durumda korkmuş bir kadın görseli bulunmaktadır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afiş çalışmasının anlatısal göstergelerinden biri olan kadın görseli afiş çalışmasının sağ tarafında bulunmaktadır. Sol alan yazı alanı olacak şekilde boş bırakılmış ve koyu kahverengi bulanık bir arka plan uygulanmıştır. Gösterenlerden bir diğeri ise puslu bir ev penceresi camı izlenimi veren dokudur. Ev içinde olan aile içi şiddete maruz kaldığı izlenimi alınmaktadır. Kullanılan kadın görselindeki yüz ve mimiklerden kendisinin korku ve dehşet içinde olduğu şiddete maruz kaldığı anlaşılmaktadır. Bu gösterenlere destek amaçlı afiş çalışmasının tam ortasında afişin yatay olarak tamamını kaplayan “kadına şiddete hayır” yazısı yazılmıştır.

Afişin Teknik Göstergeleri: Afiş teknik bakımdan incelendiğinde genelinde kaynağı belirsiz bir ışık kaynağı ile aydınlatılmış olduğu görünmektedir. Puslu ve karanlık bir mekân kullanılmış ve bu da anlatılmak istenen olgunun dramatikliğini pekiştirmiştir. Afiş çalışmasında tek bir kadın portre şeklinde korkmuş bir ifade ile afişte kullanılmıştır. Renk unsuru fazla olmamakla birlikte diğer afişlerden ortalama olarak daha fazla renge sahiptir. Bunun nedeni ise kullanılan renklerin durumun hüznünü ve kadın portresinin yüz ifadesini daha ön plana çıkarma amacıdır. Kadın figürünün duyduğu yoğun duygusal travma ve şiddet renklerin anlamları ile izleyene

aktarılmaktadır. Duygusal yönden üzüntü sıkıntı sıkışmışlık hissi anlamlı renkler birlikte kullanılarak anlatılmak istenmiştir. Ayrıca kadın figürünün önünde ve etrafında bulunan beyazlık yazı alanının okunurluğunu artırmakta ve duygusal yoğunluğu kafa bulanıklığını ve içinde bulunulan ruhsal çöküntünün anlatılmasında pekiştirici olmaktadır.

Afişte Anlam Aktarımı: Çalışmada birçok yan anlam ve düz anlam bulunan göstergesel öge bulunmaktadır. Fotografik ve foto manipülasyon uygulanmış görseller afiş çalışmasının genelindedir. Üzgün surat ifadesi ne sahip kadın görseli etrafında sesi andıran Beyaz bulutlar olması, cam yüzeye benzeyen bir doku ile afişin yüzeyinin kaplı olması kadının içinde bulunduğu ruh halini ve dramatik ortamı yansıtan simgesel tasarım unsurlarıdır. Elleriyle yüzünü tutması korku dolu bakışlarla tek bir noktaya odaklanmış olması arka fonda kullanılan siyah ve kahverengi tonları ile birleşerek izleyiciye kadının ev ortamında yaşadığı huzursuzluğu ve travmatik durumu anlatmaktadır. Renklerin koyu kullanılması kadının içinde bulunduğu ruh halini simgeler. Renk olarak kahverengi beyaz siyah ten rengi ve Mavi renkler kullanılmıştır ağırlıklı olarak siyah ve kahverengi Kurşuni tonları çalışmayan geneline hakimdir. Renk ve simgesel öğeler kullanılarak ertelemeler yolu ile göstergelerin başka gösterenlere aktarma yapmasıyla afiş anlamlandırılmıştır.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Afiş çalışmasının anlamlı olabilmesi için izleyicinin kodları daha önceden tanıyor olması gerekmektedir. Göstergeler aracılığıyla anlamın değiş-tokuş edilmesi yöntemi ile anlatılan konu izleyicinin zihninde canlanmaktadır. Üzgün ifadeli ve elleriyle yüzünü tutmakta olan kadın figürü etrafındaki sis bulutu ve karanlık arka fon izleyiciye kadına şiddet ile ilgili kodları aktarmaktadır.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Afiş çalışmasında karşıtlıkların bir arada kullanılması ile metnin diziselliği oluşturulmuştur. Bu karşıtlıklar bir araya gelerek kadının içinde bulunduğu şiddet ortamına ve dramatik durumu izleyici yansıtmaktadır Buda afişin dizimsel yapısını oluşturur (mutlu – mutsuz, huzurlu – huzursuz, güvenli – güvensiz, ferah – sıkıntılı).

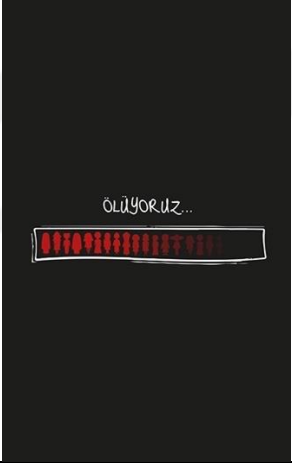
Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afişte anlatılan konular anlam aktarımı sayesinde izleyici çağrışımlarda bulundurulur verilmek istenen fikir izleyicinin zihninde canlıdır. Kadına şiddet konusu ile ilgili afiş çalışmasında çok net olmayan Bağlantılar bulunmaktadır. Diğer kadına şiddet içerikli afişlerden ayrılmasını sağlayan olgu imge transferidir. İmge transferi yöntemi ile göstergeleri arasında anlam aktarımı yapılır. Afişte kullanılan görsel öğeler, izleyici tarafından bilindiği var sayılmaktadır. Bu sayede şiddet korku baskıcı tutum travmatik olaylar evde huzursuzluk kavga gibi üst anlamlara göndermeler yapılmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Afiş çalışmasında kadına şiddete hayır tipografik ögesi arka fonda bulunan ve üzüntülü bir ruh haline sahip kadın görseli ve arka fonun tam üzerine gelecek şekilde yerleştirilmiştir. Bu tasarım sayesinde oluşturulan baskıcı ve şiddet dolu ortamın durdurulması ve üzerinin çizilmesi gerektiği simgelenmiştir.

Sonuç: Bu çalışmada teknik göstergeler yanında anlatısal göstergelere de yer verilerek iletmek istenen mesaj izleyici aktarılmıştır. Koyu renkler ve kompozisyona uygun bir tipografi kullanılarak soyutlaştırma iş imgelerle kodlar oluşturulmuştur. Yan anlam ve düz anlam gibi göstergebilimsel üyelerde afiş çalışmasında bulunmaktadır. Ayrıca ikili karşıtlıklar ilkesi ile de verilmek istenen mesaj pekiştirilmiştir. Tüm bunların birleşerek afişi oluşturması ise afişin dizimsel boyutudur.

Tablo 53.

Çalışma-36

						
ANLATISAL GÖSTERGELER					TEKNİK GÖSTERGELER	
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Kadınlar	-	Siyah bir zemin	Siyah, kırmızı, beyaz	Kaynağı belirsiz soft ışık	Siyah bir zemin üzerinde, ortada beyaz renkte ve büyük harflerle "Ölüyoruz" yazılı, beyaz bir kutu içerisinde, kadın figürleri açık kırmızı renkten koyu kırmızı rene doğru giderek tasarım tamamlanmıştır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasında siyah bir arka fon üzerine beyaz el yazısı tipografisi ile ölüyoruz. Üç nokta yazısını görmekteyiz. Hemen altında beyaz bir çerçeve içerisinde kırmızı renkte koyu kırmızı rengi doğru geçişli kadın figürlerini görmekteyiz.

Anlatısal Göstergeler:Afiş çalışmasında ölümü dramı ve karanlık duyguları inceleyen siyah bir arka fonun üzerine teknolojik cihazlarda ve bilgisayar programlarında görünen şarj çubuğuna benzeyen bir gösterge içerisinde farklı kadın piktogramları kullanılmıştır. Açık kırmızıdan koyu

kırmızıya doğru giderek azalan şekilde kullanılmıştır. Bu da adeta yitip giden ya da cinayette hayatını kaybeden kadınları simgelemektedir. Bu durumu pekiştirme ama açtı ölüyoruz yazısı afişin orta kısmına denk gelecek şekilde yerleştirilmiştir.

Teknik Göstergeler: Renk olarak siyah kırmızı ve beyaz renkler tercih edilmiştir. Kaynağı belirsiz yumuşak ve ışık çalışmanın tamamından bulunmaktadır. Kadın piktogramları tipografik ögeyle ve stilize bir çerçeve ile afiş çalışmasının orta kısmında yer almaktadır. Kadın simgeleri birbirinden farklı stillerde çizilmiştir. Bu da farklı Gruplardan ortak noktası şiddet olan tüm kadınları simgelemektedir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afişte dikkat çeken görsel öğelerin başında bir yükleme ekranına ya da şarj ünitesini andıran içinde kadın simgeleri bulunan beyaz göstergedir. Düz siyah bir zemin üzerine kullanılan bu Simge giderek sayıları Artan toplumun her kesiminden farklı gruplardan gelen kadınları ve kız çocuklarını simgelemektedir. Bakıldığında bu simgelerin giderek azaldığını görmekteyiz . Bunların birer yan anlam olduğunu kolaylıkla anlayabiliriz. Çerçeve içerisindeki bu simge kadınların hayatına mal olan şiddet ve kadın cinayetleri sayılarındaki artışı simgelemektedir. Afiş çalışmasındaki yükleme çerçevesi içerisinde bulunan kadın simgeleri hayatını kaybeden Kadınlar Arasında bir bağlantı kurarak “*aynılık*” yaratmaktadır. Bu aynılık algısı Göstergelerin okuyucular için ifade ettiği kavramlar aracılığıyla oluşturulmaktadır

Metnin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Afiş çalışmasında gerçekleştirilen anlam aktarımı imgelerde kullanılan kodlar aracılığıyla izleyene verilmektedir. Kodların aktarılabilmesi için izleyicinin daha önceden onları tanınması gerekmektedir bu kodlar göstergeler öğrenciydi anlam değişik tokuşun oluşturmaktadır. Siyah fon üzerinde bulunan kırmızı kadın simgeleri ve yükleme ekranında andıran çerçeve ve hemen üzerinde kullanılan tipografik gösterge Bu anlamları örtüşürmektedir.

Metnin Dizisel / Dizimsel Yapısı: Metnin dizisel yapısı ikili karşıtlıklar üzerine kuruludur. Metinde sözü edilen ya da gösterilen gösterenlerin direkt olarak aktardığı anlam dışında da işlevselliği bulunmaktadır. Çağrışımsal yol izlenerek oluşturulan metnin dizimselliği vardır (yaşam – ölüm, şiddet – sevgi, karanlık – aydınlık, farklı – aynı). Tüm bu görsellerin birlikte kullanılması ve afişin anlamının ortaya çıkarılması afişin dizimsel boyutunu göstermektedir. Afişte farklı yaş gruplarından ve farklı toplumsal kitlelerden kadınların ve kızların hayatlarına mal olan kadın cinayetleri anlatılmaktadır.

Metnin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afişte aktarılan imgelere bakıldığı zaman konu ile arasında doğrudan bir bağlantı olmadığı görülmektedir. Değiş tokuş içerisinde izleyicinin çağrışımların

da anlam kazanarak afiş genelinde kullanılan tüm simgeler afiş konusunu aktarmaktadır. Afiş diğer afiş çalışmalarından İmge transferi yoluyla farklılaşmaktadır. kullanılan imgeler bütünü imge transferi sayesinde anlam bakımından farklı ulaşmayı başarmıştır. Şiddet ölüm karanlık kadınlar ortak göstergeleridir.. Başlangıçta bir gösterge niteliği taşıyan yükleme çubuğu siyah zemin ve tipografi köye birleşerek bir gösteren haline gelmiştir.

Metnin Metinlerarasılığı: Afiş çalışmasındaki göstergeler sosyolojik olaylara gönderme yapmaktadır. Her gün sayıları artan toplumun farklı kesiminde statüsünde ve yaş aralığında katledilen kadınlar aktarılmaktadır bu da afişin metinlerarasılık özelliğini göstermektedir.

Sonuç: Afiş çalışması göstergebilimsel anlamda ekili karşılıklar ilkesi üzerine oluşturulmuştur. Anlatılmak istenen kavram Onun tam karşısındaki anlamı da kullanarak verilmek istenen mesaj izleyici aktarılmaktadır. Tüm göstergeler metnin dizimselliği açısından yan yana gelerek bir anlam oluşturmaktadır. Farklı piktogramlar dan oluşan kadın simgesi beyaz bir çerçevenin içerisine yerleştirilmiştir Bunun nedeni dikkat çekici Merkez anlatımcı bir simge yerleştirme zorunluluğudur. Bu da çalışmanın genelindeki yalın simgesel stili uygun olacak şekilde kalabalık renk ve yazıya yer vermeden yapılmıştır. tipografi mümkün olduğunca az kullanılmıştır Metin sen olarak da konuya uygun içerikli seçilmiştir.

Tablo 54.

Çalışma-37

ANLATISAL GÖSTERGELER					TEKNİK GÖSTERGELER	
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Muhtemelen Kadın	-	Siyah bir zemin	Siyah, gri, beyaz	Kaynağı belirsiz soft ışık	Siyah bir zeminde muhtemelen elini yüzüne kapatmış olan bir kadın ve avuç içinin yanında "Kadına dokunma" yazı ile tasarım tamamlanmıştır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Bu afiş çalışmasında siyah bir fon içerisinde bir kadın portresi bulunmaktadır. Kadın figürü yüzünü eliyle kapatmıştır yüzü ve vücudu tam olarak seçilememekte ve karanlığın içinde kalmaktadır. afişin sağ tarafına

gelecek şekilde “*kadına Dokunma*” yazısı yarı saydam biçimde tasarıma eklenmiştir. Sade bir tipografik stil kullanılmıştır. Yazıların İlk harfi büyük diğer harfler küçük olacak şekilde yazılmıştır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Kadına şiddet konulu afiş için anlatısal göstergeleri afişin sağ orta kısmına gelecek şekilde kullanılmıştır Yarı transparan şekilde kullanılan tipografik ögenin bu şekilde kullanılma nedeni arka fonda bulunan kadın figürünün izleyici tarafından iyice algılanması isteğidir. Afişte anlatısal göstergelerden kişi gösterin olarak şiddete uğramış ya da uğramak üzere olan bir kadın görseli arka siyah fon üzerinde kendini koruyor vaziyette afişe eklenmiştir. Bu da fiziksel ya da psikolojik şiddete uğrayan tüm kadınları simgelemektedir. Afişte kullanılan dilsel gösterge afiş konusunu verilmek istenen kadına şiddeti engellenmesi mesajını izleyiciye aktarmaktadır. Kullanılan kadın görseli uğramak üzere olduğu şiddetten kendini koruma amaçlı dinlenmektedir. Bunun için eliyle yüzünü kapatmakta veya daha önceden şiddete uğramış ve bu nedenle yüzünü göstermek istemiyor şeklinde de yorumlarına bilmektedir. Vücut dili olarak elini yukarı kaldırması ve açması kadınlara gösterilen fiziksel şiddete dur deme amaçlı mesaj içeriyor şeklinde de yorumlanır bilmektedir. bu vücut dili afişin metinsel olan kadına dokunma yazısı ile de desteklenmiştir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Afiş çalışmasında renk kullanılmamıştır genel itibari ile siyah beyaz ve gri renk ağırlıklı bir kompozisyon dur. Siyah fon üzerine siyah beyaz fotografik bir kadın figürü yerleştirilmiştir. Kadının fotoğrafında kullanılan loş ışık, kadının elini kaldırıp korunuyor şekilde vücut dili sergilemesi şiddete uğrayan kadın imajına gönderme yapmaktadır. Bununla birlikte arka fonda kullanılan siyahlık içinde bulunduğu karanlık mutsuz ve şiddet dolu ortamı yansıtmaktadır. Vücudunun yarısının siyah alanda kalması ve belli başlı yerlerinin ışığa çıkması içinde bulunduğu sıkıntılı durumun onu ele geçirmek üzere olduğunu anlatmaktadır. Bu da izleyende mutsuzluk ve sıkıntı algısı oluşturmaktadır.

Afişte Anlam Aktarımı: Kadının kıyafetlerine bakıldığında uğradığı şiddetin Psikolojik şiddet olmaktan çok fiziksel bir şiddet ve taciz olabileceği izlenimi algılanmaktadır. Siyah, beyaz ve gri renkler üzerinden fazla renk kalabalığına girmeden okuyucuya vermek verilmek istenen mesaj iletilmektedir. Kadına Dokunma tipografisi ve şiddete uğramış kadın imgesinin düz anlamı kadına yapılan şiddetin ve baskının durması gerektiğidir. Kadının elini yukarı doğru kaldırmış olması ve karanlığın içinde bulunması yüzünü göstermemesi içinde bulunduğu travmatik duruma olan itirazı ve bu gidişata bir dur denilmesi gerektiğini iletmektedir. Afişin konusu dramatik ve dramatik bir konu olduğu için afişte bu unsurlar

dikkate alınarak tasarlanmıştır. O halde arka siyah fon kadının vücut dili bulunduğu hal ve tavırlar kadına yapılan şiddet ve tacizi ifade ettiğinden Bunlar afişte kullanılmış eğretilmelerdir. Açık kadın elinin yanına konulmuş olan “*Kadına Dokunma*” tipografisi ve imgesi de afişin ana fikrini izleyiciye ileten simge olduğundan dolayı bir eğretilmedir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Karanlığın içerisinde savunma amaçlı elini yukarı kaldırmış ve yüzünü saklayan kadın imgesi toplumların zihninde oluşmuş şiddet mağduru savunmasız bir kadın kodudur. sonsuz siyah fon karanlığı ve mutsuzluğu simgelediği için kadının içinde bulunduğu travmatik durumu simgeleyen bir koddur. Kadının yüzünü gizlemesi ve üzerindeki kıyafetlerin durumu, fiziksel saldırıya ya da tacize uğramış olduğunu izleyiciyi ileten kodlardır.

Metnin Dizisel ve Dizimsel Yapısı: Aşağıda verilen zıtlıklar kadına şiddet konusunun diziselliğini oluşturmaktadır. Bu dizilerin bir araya gelmesiyle de afişin dizimselliği oluşmaktadır. Kadın figürünün şiddete uğramış olması korunma isteği ve Karanlıklar içerisinde bulunması metnin dizimsel boyutudur. Metnin dizimsel yapısı vardır (karanlık – aydınlık, huzurlu – huzursuz, mutlu – mutsuz, iyi – kötü).

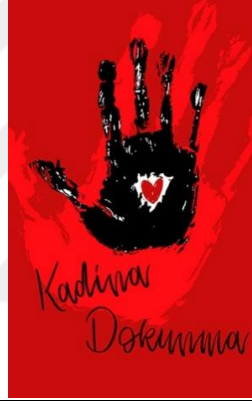
Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afişteki göstergeler afiş konusu ile doğrudan alakalı değildir fakat anlam değiş tokuşu sayesinde izleyicinin zihninde anlamlı kılınmaktadır. Göstergeler sayesinde izleyicinin zihnindeki kavramlara çağrışım yapılarak İmge aktarımı yolu ile kadına şiddet konusu göstergelerle anlatılmaktadır. Siyah ve beyaz çok az ışık alacak şekilde kendini koruyan bir vücut diliyle oluşturulmuş kadın figürü şiddet mağduru bir kadın imajını aktarmaktadır. Arka fondaki siyahlığın yer yer kanın vücudunun üzerine yansması kadının içinde bulunduğu sıkıntılı duruma içinden çıkılamayacak düzeyde girmiş olduğunu anlatan göstergeleridir. Tüm bu göstergelerin izleyicinin zihninde belirli Anlamları vardır ve o anlamlar izleyiciye ne attırıyorsa afişte onu anlatmaktadır. Afiş çalışmasındaki gösterenlerin bir bütün halinde anlamlandırılması onun mitsel yapısını göstermektedir.

Afişin Metinlerarasılığı: Yüzü görünmeyen siyahlar içerisinde bir kadın fotoğrafı kullanarak kadına yapılan şiddete gönderme yapılmıştır. Elini kaldırmış şekilde duran kadın figürü kendini koruyan kadın ve bu gidişata dur diyen kadını simgelemektedir. O halde afişte kullanılan siyah ve beyaz görseller ile kadına şiddet konusu arasında metinlerarasılık bulunduğundan söz edilebilir.

Sonuç: Kadına Dokunma metinsel gösterenli afiş çalışmasında zaman mekan unsurlarını fazla renk ışık ve biçim unsurlarına karıştırmadan yeterli teknik göstergelerle anlatılmak istenen konu izleyici iletilmiştir. Bunun için kompozisyon konuya uygun olarak oluşturulmuş aşırı renk kalabalığından kaçınılmış tipografi olabildiğince az kullanılmış ve anlatısal engellerle kodlar oluşturulmuştur. Bu kodlar sayesinde izleyenin zihninde olan şiddete uğramış kadın imajına göndermeler yapılmıştır. Afiş çalışmasında yan anlam ve düz anlam eğretilme gibi göstergebilimsel öğelere rastlanmaktadır. Karşıtlıklar ilkesi de kullanılan afiş çalışmasının dizisel boyutu bunların bir araya gelmesiyle dizimsel boyut haline gelmektedir.

Tablo 55.

Çalışma-38

ANLATISAL GÖSTERGELER					TEKNİK GÖSTERGELER	
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Muhtemelen bir yetişkin ait kadın eli	-	Kırmızı bir zemin	Siyah, beyaz, kırmızı	Kaynağı belirsiz soft ışık	Tam ortada iki adet avuç içi gösterilmiştir. Bir tanesi açık kırmızı ve bir diğeri siyah olarak kullanılmıştır. Siyah avuç içerisinde beyaz bir boşluk ve bu boşluğun içerisinde bir kalp formu bulunmaktadır. Alt kısmında “Kadına dokuma” yazılmıştır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasında tam ortada 2 adet avuç içi silüeti bulunmaktadır. Biri açık kırmızı diğeri ise siyah olarak kullanılmaktadır. Siyah avuç içinin orta kısmında beyaz bir boşluk bulunmaktadır ve onun da içerisinde bir kalp formu eklenmiştir. Hemen altında ise afişin alt kısmına denk gelecek şekilde el yazısı tipografisi ile “Kadına Dokunma” metinsel göstergesi bulunmaktadır. Arka fonda koyu kırmızı bir renk kullanılmıştır.

Anlatısal Göstergeler: Koyu kırmızı bir arka fonun üzerine 2 adet el izi figürü kullanılmıştır 2 figür üst üste durmaktadır. El izi figürlerinden biri büyük bir diğeri küçüktür. Altta

bulunan büyük el izi figürünün rengi açık kırmızıdır ve içerisinde beyaz renk bulunmamaktadır. Üzerinde bulunan siyah küçük el izinin içerisinde ise beyaz lekeler alanlara yer verilmiştir. Bu beyazlıklar elin ortasında yoğun olacak şekilde parmak uçlarına doğru yayılmaktadır. Her iki el figüründe de karakalem skeç stili çizme rastlanmaktadır. Siyah el izinin ortasındaki beyaz alanda bulunan boşlukta bir kalp simgesi bulunmaktadır. Kalp simgesi de yine aynı çizim tarzı ile oluşturulmuştur. El çizimi tarzına uyan bir stilde el yazısı fontu ile kadına dokunma yazısı yazmaktadır. Metin yaklaşık afişin üçte birini kaplamaktadır.

Teknik Göstergeler: Afiş çalışmasında teknik gösteri olarak kullanılan renkler kırmızı koyu kırmızı siyah ve beyazdır. bu renkler cinayet Karamsarlık ölüm şiddet kadın ve uyarıcı gibi anlamlara sahiptir. Afişin genelinde kaynağı belirsiz yumuşak bir ışık kullanılmıştır. Kullanılan 2 adet el figüründen alttaki muhtemelen Bir yetişkin erkek elini anlatmaktadır. Arka koyu kırmızı rengin üzerine eklenmiş 2 adet el içim olarak kadınların ve erkeklerin simgesi olarak afiş çalışmasında kullanılmıştır. Afiş çalışmasındaki önemli biçim anlatılan konuya uygunluk amacıyla seçilmiş olan Aylin açık şekilde dur işaretini yapıyor biçiminde kullanılmasıdır. büyük elin küçük eli kaplayacağı şekilde de algılanan yerleştirme aynı zamanda bu gidişata şiddete bir dur ödenmesi gerektiğini aktarıyor şeklinde de algılanabilmektedir.

Afişte Anlam Aktarımı: Afiş çalışmasında karşıdan görünen dur simgesini de çağrıştıracak bir şekilde bütünleşmiş şekilde bir kadın bir de erkek eli bulunmaktadır. Kadına dokunan ya da şiddet gösteren elleri sembolize etmektedir. Aynı zamanda da kadınlara yapılan şiddete dur diyen el olarak da algılanmaktadır. Aynı zamanda öndeki siyah renkte bulunan ev simgesinin renginden dolayı kötülüğü simgelediği de düşünülebilmektedir. Fakat içerisinde kullanılan beyaz alan ve kırmızı kalp sevgi ve şefkati anlatarak her kötülüğün içerisinde bir iyilik olabileceğini ya da en kötü durumlarda hala sevgi de umut olabileceğini sembolize etmektedir. İki farklı zıt Duygu kullanılarak kadına şiddet değil sevgi verilmesi gerektiğini aktarıyor olarak da yorumlanabilir. Bu mesajı destekleme amaçlı afişin en alt kısmında el yazısı fontu ile kadına dokunma yazısı yazılmıştır.

Metinde Kullanılan Eğretilmeler: Metinde üst üste Durmuş karşıdan görünen küçük kırmızı ve siyah kadın ve erkek elleri resmedilmiştir. bu figürler üst üste ve birbirinden ayrılmayacak şekilde yerleştirilmiştir. Bu aynı zamanda kötülüğü de anlatacak şekilde yorumlanabilmektedir. Orta kısmında bulunan beyaz alan umudu ve ferahlığı simgelemektedir tam ortasına yerleştirilmiş olan küçük kırmızı kalp ise sevgiye mutluluğu

huzuru ve dengeyi göstermektedir. Arka fonda kullanılan koyu kırmızı renk ise hem dikkat çekme amaçlı hem de kadının içinde bulunduğu şiddet ortamına bir uyarı verme amaçlı tercih edilmiştir siyah renk kullanarak durumun karanlığını dramatik dini ön plana çıkarmak beyaz kullanarak da aynı durum içerisinde saflığın ve temizliğin olabileceğini vurgulamak istenmiştir. kırmızı renk hem elde hem arka fonda kullanılarak durumun Hayati bir önem taşıdığı ve tehlikeli bir durum arz ettiği anlatılmıştır. Yine zıt anlam dan yararlanılarak kırmızı rengin sevgiyi ve aşkı sembolize etmek amaçlı kullanıldığından bahsedebiliriz.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Yukarıda anlatılan göstergeler afişin vermek istediği fikri aktaran kodlardır. Toplumsal kültürlerin ürünü olan bu kodlar izleyici tarafından zaten bilindiği varsayılmıştır. Bu afiş çalışmasında açık eller üst üste konularak hem sevgiyi hem engellemeyi hem de şiddeti izleyiciye aktarmaktadır. Bu afiş çalışmasında hem erkek hem de kadına ait kodlar bulunmaktadır. Kadın ve erkeğe atfedilmiş kodlar davranışsal olarak ve cinsiyetle ilgili kodlar olarak kullanılmıştır. Kullanılan simgesel unsurların basitliği ve anlaşılabilir olması, ayrıca renklerin ve yazıların anlamı pekiştirmesi sıradan bir insanın bile fikir sahibi olmadan afişi anlamlandırmasını sağlamaktadır.

Metnin Dizisel ve Dizimsel Yapısı: Afişin tasarımında zıtlıklardan faydalanarak anlatılmak istenen konu izleyici daha iyi şekilde aktarılmaktadır. İlk göze çarpan farklılık el izlerinin renksel ve biçimsel olarak farklı olması ve bunun kadın erkek eli olarak algılanmasıdır. Elin açık olması el figürlerinin üst üste durması farklı renkler dışında küçük olan elin ortasında beyaz zemin üzerine kalp kullanılması birçok karşıtlığı işlemektedir. Afişte ikili karşıtlıklar kullanılmıştır (sevgi – şiddet, siyah – beyaz, sevgi – nefret, erkek – kadın, durma – ilerleme). Bu karşıtlıkların tamamının birleşerek anlamlı bir ifadeye sahip olmasa afişin dizimsel boyutunu vermektedir.

Metnin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Kullanılan imgeler ve afişin konusu arasında Somut bir bağlantı bulunmamasına rağmen kadın ve erkeğe ait alt nitelikler izleyici tarafından algılanan bilmektedir. Anlamda işte o kişi içerisinde izleyicinin çağrışımlarından yararlanarak bir bütün halinde verilmek istenen konu anlam kazanmaktadır. Üst üste duran kırmızı ve siyah el figürleri geçmişten günümüze gelen karşı cinse duyulan sevgi birliktelik şeklinde algılanabileceği gibi aynı zamanda şiddet göstermek üstün görmek ya da dur demek engellemek şeklinde de algılanabilmektedir. Aynı şekilde siyah içerisinde kullanılan kalp de hem kötülüğün içerisinde iyilik var şeklinde algılanabileceği gibi aynı

zamanda da zor şartlar altında bulunan kadınların içerisinde umut olması gerektiğini ifade ediyor şeklinde de algılanabilir.

Metnin Metinlerarasılığı: Afişte dikkati çeken şey figürler arası uyum ve dengedir. Çalışma kendine özgü anlayışıyla estetik değerler gölge ışık düzenine göre oluşturulmuş bir kompozisyon barındırmaktadır. İyi figürleri fazla soyut ya da simgesel olmaktan uzaktır. Aşırı figür kullanımı veren kalabalığından uzak durularak yalın bir şekilde oluşturulmuştur. Afişin genelinde kırmızı hakimdir. Dikkat çekme amaçlı figürler siyah beyaz ve kontrast renkler kullanılarak izleyiciye aktarılmıştır.

Sonuç: Anlatılmak istenen konu doğrudan verilmek yerine dolaylı yoldan imgesel aktarımlar sayesinde izleyiciyi düşündürerek verilmektedir. Afişi gören kişi ilk başta konuyu anlamlandırmayabilir. Fakat afişte kullanılan metinsel göstergeler sayesinde yönlendirmeler yapılır ve izleyenin çağrışımlar yoluyla konuyu algılaması sağlanır.

Tablo 56.

Çalışma-39

ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN	Bir kadın ve muhtemelen bir erkek	-	Beyaz parlak bir mekân	Beyaz, siyah, mavi, yeşil	-sol taraftan gelen sert ışık	Muhtemelen korkmuş bir kadın figürü ağız muhtemelen bir erkek eli tarafından zor kullanarak kapatılmaktadır. Tasarımın sol tarafında büyük harflerle ve yukarıdan aşağıya "Dokunma" yazılmıştır.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afiş çalışmasının sol kısmında diklemesine olacak şekilde "dokunma" yazısı bulunmaktadır. Bu yazı afişin konusu olan kadına şiddet ile ilgilidir. Sol kısımdaki tipografik alanın hemen yanında diklemesine kompozisyon şeklinde çalışılan afişte bir kadın portresi ağız kısmı bir erkek eli tarafından

kapanmış şekilde yerleştirilmiştir. Arka fon beyazdır ve kadın görseline arkadan ışık geliyor izlenimi verecek şekilde bulanıklaştırılmıştır.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afiş çalışmasının tüm yazılı anlatısal göstergesi afişin sol tarafında kullanılmıştır. Anlatımı güçlü kılan kadın görseli daha ön planda olması amaçlı bu yöntem kullanılmıştır. Anlatısal kişi göstereni olarak ağız kısmı kapanmış ve şiddete uğradığı anlaşılan kadın görseli gösterge olarak kullanılmıştır. Bu şiddete maruz kalan kadınların tamamını işaret etmektedir. Diğer kişi göstereni ise erkek elidir. Bu gösteren ise kadınlara şiddet uygulayan erkek kesimini izleyiciye aktaran gösterendir. Dikey yazılmış “*dokunma*” yazısı ise kadına şiddetin fiziksel olarak ya da psikolojik olarak yapılmaması gerektiğini ve durdurulması gerektiğini gösteren anlatısal göstergedir.

Afişin Teknik Göstergeleri: Dokunma afiş çalışmasının teknik göstergelerinden renk ışık ve biçim unsurlarının üçü de kullanılmaktadır. Beyaz bir zemin üzerine sepya tonlarında korkmuş ve gözleri açılmış bir kadın figürü ağzı muhtemel bir erkek eli tarafından kapanmış biçimde yerleştirilmiştir. Sol taraftan gelen sert bir ışık kaynağı kullanılmıştır. Beyaz ve parlak bir mekan algısı yaratan arka zemin kadın ve erkek gösterenlerin arka kısmından kompozisyonun içine doğru ulaşmaktadır. Ten renklerinin ve fotografik gösterenlerin etkili biçimde kullanılması yaratılmak istenen dramatik ortamı başarıyla oluşturmuştur. Beyaz zemin gösterenleri daha net biçimde algılanabilir hale getirmiştir. Normalden daha fazla açılmış gözler renk eklenerek daha belirgin hale getirilmiş ve erkek eli görseli ile birleştirilerek şiddete uğramış kadın teması daha iyi algılanır gösterge haline getirilmiştir.

Afişte Anlam Aktarımı: Sade tarzda ayrıntıya ve görsel kalabalığına girmeden hazırlanmış bir afiş çalışmasıdır. Kullanılan fotoğraflar ve tipografi sadelikten yana renk ve biçim kullanmaktadır. Görselde şiddete uğrayan bir kadın ve bu kadının hakkını aramasını ya da sesini çıkarmasını engelleyen erkek eli görseli bulunmaktadır. Dramatik bakışlar ve renk tonlamaları uygulanan şiddet ve umutsuzluğu izleyene anlatmaktadır. Afiş genelinde sade ve çarpıcı bir tarz kullanılmıştır. Beyaz ve flulaşan zemin daha ruhani bir hava katma amaçlı eklenmiştir. Erkek eli yetişkin el olarak seçilmiş ve yaş aralığı artırılarak anlatılmak istenen olgu genişletilmiştir. Kadın göstereni hem genç kadınları hem kız çocuklarını anlatabilecek aralıktaki ve anlaşılabilirlikte kullanılmış bir simgedir ve eğretilen değildir.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Açık renkli kadın gözleri korkunun simgesidir. Ağız kısmı kapatılmış korkan kadın uygulanan şiddetin ve baskıcı tutumun simgesidir.

Yetişkin ve kadın yüzüne oranla daha büyük olan erkek eli ise baskıcı şiddet uygulayan erkek toplumunu simgeleyen kodlardır.

Metnin Dizisel ve Dizimsel Yapısı: Kullanılan zıtlıklar afiş çalışmasının diziselliğini oluşturmaktadır. Bu diziler de bir araya gelerek afişin dizimselliğini oluşturmaktadır. Şiddet karşısında susturulan kadınlar ve kızlar metnin dizimsel boyutudur. Metnin dizimsel yapısı vardır (iyi – kötü, baskı – huzur, şiddet – sevgi, engel – özgürlük).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afiş çalışmasındaki gösterenler ile afişin konusu ile ilgili doğrudan bir ilişkilendirme bulunmamaktadır. Ancak konuya ait özellikler anlam değiş tokuşu ile izleyen için anlamlandırmaktadır. Erkek eli, açık gözler, korkmuş ifade imge aktarımı yolu ile göstergeler arası anlam aktarımını sağlamaktadır. Korkan ve ağız kısmı kapatılmış kadın görseli şiddete uğradığı halde hakkını arayamayan kadınları anlatan göstergedir Yetişkin erkek eli ise kadınlara baskı yapan ve haklarını bulmalarını engelleyen baskıcı otoriter şiddet uygulayan erkekleri anlatan ortak unsurdur. Bu gösterenlerin afiş dışında da anlamları vardır ama bu anlamların bütününden afişin anlatmak istediği konu izleyen tarafından algılanmaktadır. Afişin bütününden anlam çıkarılması onun mitsel yapısını göstermektedir.

Afişin Metinlerarasılığı: Afişte ağız kapatılmış kadın görseli kullanılarak hakkını arayan kadınların engellenmesi ve kadına yapılan fiziksel ve psikolojik şiddete göndermeler yapılmıştır. Çalışmanın kadına şiddet konusu ve konu ile ilgili diğer afiş çalışmaları ile metinlerarası özelliğinden bahsedilebilir.

Sonuç: Bu çalışmada kişi zaman mekan unsurları ı ışık biçim renk gibi anlatsal göstergelerle izleyiciye aktarmaktadır. Renk tipografi ve göstergeler dengeli şekilde ve mümkün olduğunca az kullanılarak kodlar oluşturulmuştur Kodlar izleyen zihnindeki imajlara göndermeler yaparak anlamlandırılır. Yan anlam düz anlam gibi göstergebilimsel öğelere ve karşıtlıklar ilkesi ile afişin dizisel ve dizimsel boyutu oluşturulmuştur.

Tablo 57.

Çalışma-40

						
ANLATISAL GÖSTERGELER				TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKÂN	RENK	İŞİK	BİÇİM
GÖSTEREN	Kadın	-	-gri bir zemin	Gri, siyah, beyaz ve kahverengi	Kaynağı belirsiz soft ışık	Tasarımın üst tarafında kırılmış (muhtemelen) bir ayna bulunmaktadır. Kırılmış aynanın üzerinde tamamı görünmemekle beraber “Kadın yaşadıklarına rağmen güçlü gözükmeye çalışır” yazdığı tahmin edilmektedir. Alt kısımda kırılmış ayna parçaları bulunmakta ve kırılmış ayna parçalarından birisini bir kadın eline almış ve bakmaktadır. Kadının sırtı dönüktür, aynadan portresi görünmektedir.

Afişin Görüntüsel Anlatımı ve Genel Gösterenleri: Afişte ayna görseli olarak kullanılan alanda gri üzerine siyah fontlarla yazı olarak “*Kadın yaşadıklarına rağmen güçlü gözükmeye çalışır*” yazısı yer almaktadır. Zeminde ayna kırıkları bulunmaktadır. Bir kadın figürü afişin sağ alt kısmında belden yukarısı görünecek şekilde arkası dönük olarak yerleştirilmiştir. Ayna parçalarından birini tutan kadının elindeki ayna yansımasından da yüzü görünmektedir.

Afişin Anlatısal Göstergeleri: Afiş çalışmasında üst orta alanda kırılmış bir ayna görseli bulunmaktadır. Bu görsel ev içi şiddet olaylarını anlatmaktadır. Kırılmış ayna parçaları yerde bulunmaktadır. Zemin algısı bu şekilde elde edilmiştir. Parçalardan birini eline alan kadının yansıması ayna parçasında görülmektedir. Yüz ifadesi olarak mutsuz ve üzgün görülen kadın şiddetten dolayı mutsuz olduğu anlaşılmaktadır.

Afişin Teknik Göstergeleri: Afiş çalışmasının üst tarafında kırılmış bir ayna bulunmaktadır. Ayna kadına zarafetini güzelliğini ve kırılganlığını yansıtan bir objedir. Bu objenin kırılması kadının zarar gördüğü anlamına gelmektedir. Aynanın kırılma nedeni ev

içinde yaşanan bir şiddet olayından dolayı olduğu ve aile içi şiddet olayları yaşandığı izlenimi vermektedir. Kadının üzerinde siyah bir kıyafet bulunmaktadır. Siyah karanlığın mutsuzluğun kaosun dramın ve yas tutmanın rengidir. Bu sebepten dolayı aile içinde şiddet dolu huzursuz bir yaşam yaşadığı sonucuna varılabilir. Aynanın kırık alanlarında yarı görünür halde kadın yaşadıklarına rağmen güçlü gözükmeye çalışır yazısı seçilebilmektedir. Bu durum yaşadığı kötü olaylara rağmen ayakta kalmayı umut etmeye devam eden güçlü kadını sembolize etmektedir. Bu güçlü görüntüsünün yanında insan olmasının verdiği hassasiyetle üzüntü hissettiği elindeki kırık ayna parçasının yansımından anlaşılmaktadır. Yine aynı sebepten ötürü hiçbir insanı yapılmaması gerektiği gibi kötü muamele ve şiddeti hak etmediğini altı çizilmektedir. Kırılmış Ayna parçalarını toplar şekilde çizilmiş olan kadın görseli aile içinde yaşanan şiddeti ne olursa olsun durumu düzeltmek isteyen şiddetin son bulmasını ve şiddetin izlerini silmeye çalışan yapıcı tavır izleyen tarafın gene kadın olduğu izlenimini izleyiciye aktarmaktadır.

Afişte Anlam Aktarımı: Afişte bulunan “*Kadın yaşadıklarına rağmen güçlü gözükmeye çalışır*” tipografisi afişin konusunu iletmektedir. Yan anlam olarak ise yaşanan her zorluğa karşı kadınların güçlü olduğu fikrini vermektedir. Kırık ayna yaşanan şiddet unsurunu daha da ön plana çıkarma amaçlı kullanılmıştır. Ayna parçaları yere rastgele saçılmış şekilde eklenerek şiddet olgusu ve kadına fedakarlığı pekiştirilmiştir. Aynı zamanda kadının kırılan parçaları topluyor şekilde resmi dilmesi kadının içinde bulunduğu sıkıntılı duruma karşı takındığı güçlü ve yapıcı tavır aktarılmıştır.

Afişin Kodlar Açısından Çözümlemesi: Afiş çalışmasında Kırık Ayna ev içi şiddetin kodudur. Kırık ayna parçalarına toplayan genç kadın ise şiddet mağduru olduğu halde evin huzurunu sağlamaya çalışan kadın kodudur. Siyah kıyafet giymesi içinde bulunduğu sıkıntılı durum karşısında hissettiklerine anlatan renk ögesi barındıran koddur. Kodların anlamlandırılması göstergeler aracılığıyla anlam değiş tokuşu yoluyla gerçekleşmektedir. Tüm bu kodlar bir arada kullanılarak afişin asıl anlatmak istediği konu izleyicinin zihninde oluşturulmaktadır.

Metnin Dizisel/Dizimsel Yapısı: Aşağıda verilen karşıtlıklar metnin dizi sertliğini ve bu dizilerin bir araya gelmesi ise ev içinde yaşanan kadına karşı yapılan şiddet ve kadının yuvasını kurtarma amaçlı yapıcı tavrını anlatması ise dizimselliği göstermektedir (korku – cesaret, dağınık – düzenli, şiddet – huzur, nefret – sevgi, kasvetli – iç açıcı).

Afişin Söylensel (Mitsel) Yapısı: Afiş çalışmasına bakıldığında Konya ait nitelikler anlam değiş tokuşu ile görsel olarak afişe aktarılmış ve izleyicinin Çağrı ışınlarından değer kazanması sağlanmıştır. tek başlarına konu ile ilgili doğrudan bağlantısı olmayan tasarımsal ögeler bir arada kullanılarak İmge transferi yolu ile izleyicinin zihninde anlamlandırılmıştır. Burada göstergeler arası anlam aktarımı yapılmaktadır Kırık Ayna yerdeki parçaları toplayan kadın siyah kıyafet ve mutsuz bir yüz ifadesi izleyici tarafından zaten bildiği varsayılan gösterenlerdir. Afişteki tüm gösterenlerin toplamının vardığı anlam afişin ana konusunu oluşturmaktadır. Yani metnin mitsel söylensel sistemini oluşturmaktadır.

Afişin Metinlerarasılığı: Afişteki kırılmış Ayna göstergesi yaşanan aile içi şiddete gönderme yapmaktadır. Ayna Kadının güzelliğini ve kadınlığını yansıtan bir araçtır. İzleyene onun kadın varlığına yapılmış bir saldırı izlenimi vermektedir. Afiş çalışmasında tüm bu göstergelerin tamamına rastlanmaktadır. Şiddete uğradığı halde yapıcı tavır sergileyen kadın imgesi figürü, tipografik öge ve diğer gösterenler aşırı kalabalığa yer vermeden sade renkler ve tasarım ile afişin tamamını kaplamaktadır. Bu özellikler afişin metinlerarası özelliğini göstermektedir.

Sonuç: Afiş çalışmasında anlatısal ve teknik göstergeler kullanılarak izleyiciye verilmek istenen fikir aktarılmaktadır. Bunun için sade renk ve tipografik ögeler seçilmiştir. Stilize ve somutlaştırılmış imgeler ile kodlar oluşturmuştur. Bu kodlar sayesinde ise toplumların zihninde zaten var olan imgelere göndermeler yapılarak afiş çalışması anlamlandırılmıştır. Yan anlam düz anlam eğrileme gibi göstergebilimsel ögeler afiş çalışmasında bulunmaktadır. Ayrıca ikili karşıtlıklar ilkesinden yararlanılarak afişin dizisel boyut oluşturulmuş ve bunlar bir arada kullanılarak afişin dizimsel boyutu meydana getirilmiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Araştırmalarda zaman kısıtlılığı ve öğrencilerin bu kısıtlılıktan dolayı bazen bireysel ve grupsal açıdan adaptasyon sorunlarının yaşaması uygulamalarda bulgu elde etmede sınırlılık meydana getirebilmektedir. Bu tür sınırlılıklar, araştırma ve uygulama faaliyetlerinin oluşturulmuş plan doğrultusunda ilerlemesini engelleyebilmektedir. Karma yöntemle yapılan bu çalışmada, bahsedilen sınırlılıklar çok az şekilde yaşanmasına rağmen yürütülen araştırma ve uygulama faaliyetlerine engel teşkil etmeyerek bulguları elde etmede sorun yaşanmamıştır. Bu noktada değişiklik yapılmasına ihtiyaç duyulmadan çalışma planına bağlı bir şekilde çalışma gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada fotografik ve vektörel tabanlı afiş tasarımında öğrencilerin tasarım becerilerine etkisi ve bu çalışmaların göstergebilimsel açıdan incelenmesini ortaya koymak amacıyla araştırma ve uygulama faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Heterojen olarak oluşturulan çalışma grubunun ortaya koydukları çalışmalar doğrultusunda çalışma değerlendirme ölçeği işe anlatısal ve teknik göstergeler formuyla veriler toplanmıştır. Araştırmanın uygulama aşamasından önce konu anlatımı yapılmış ve uygulama aşamasına geçilmiştir. Uygulama aşamasından sonra ortaya koyulan çalışmalara çalışma değerlendirme ölçeği uygulanmıştır. Fotografik ve vektörel çalışmaların anlatısal ve teknik göstergelerinin araştırmacı tarafından belirlenmesi için ayrıca göstergebilimsel olarak analizi gerçekleştirilmiş ve araştırma sonuçlandırılmıştır. Sonuçlandırılan araştırmadan elde edilen bulguların tartışmaları aşağıda sunulmuştur.

5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Tartışma

Araştırmanın “*Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarında öğrencilerin çalışma değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?*” birinci alt problemiyle ilgili bulgular incelenmiştir. Çalışma grubuna uygulanan çalışma değerlendirme ölçeğinden farklı ortalama puanları ve seviyeler ortaya koyulmuştur. Bu bulgular; tasarım elemanları (renk, çizgi, biçim-şekil, yön ve yazı kullanımı), tasarım ilkeleri (denge, oran-orantı, görsel hiyerarşi, bütünlük, ritim ve vurgu kullanımı) ve görsel iletişim (mesaj, mesaj-görsel uyumu, tasarımda hiyerarşi, görünebilirlik, algılanabilirlik, ifade gücü ve özgünlük) açısından alanyazındaki Neville (1986), Fagerholm (2009), White (2012), Strawbell (2013), Şimşek Yüksekbilgili (2013), Liu & Zhou (2015) ve Utoyo, Aprilia, Kuntijoro-Jakti & Kurniawan (2021)’nin yaptıkları araştırmalarında ortaya koyulan çalışmaların pozitif yönde gelişim gösterdiği ve araştırmada elde edilen bulgularla kısmen benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının yapılmasını desteklemektedir. Fakat Tokmakçioğlu (2019)’nun yaptığı çalışma ile araştırma bulguları benzerlik göstermemektedir.

5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Tartışma

Araştırmanın “*Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarında öğrencilerin çalışma değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?*” ikinci alt problemiyle ilgili bulgular incelenmiştir. Bu alt probleme ilişkin korelasyonun “*iyi seviye*”de olmasıyla ilgili elde edilen bulgular ile alanyazında yer alan çalışmalar arasında benzerlik bulunmamaktadır.

5.1.3. Üçüncü ve Dördüncü Alt Problemlere İlişkin Tartışma

Araştırmanın “*Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarında anlatsal ve teknik göstergeler nelerdir?*” üçüncü alt problemiyle ilgili bulgular incelenmiştir. Bu alt probleme ilişkin anlatsal (kişi, zaman ve mekân) ve teknik (renk, ışık ve biçim) göstergeler şeklinde sınıflandırılarak elde edilen bulgular alanyazındaki Fagerholm (2009), Strawzell (2013), Burgess (2014), Tokmakçioğlu (2019), Alakbarova (2020), Leonard (2020) ve Abdullah (2021)’in yaptıkları araştırmalarında ortaya koyulan çalışmaların pozitif yönde gelişim gösterdiği ve araştırmada elde edilen bulgularla kısmen benzerlik gösterdiği tespit

edilmiştir. Bu bağlamda fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının yapılmasını desteklemektedir. Fakat Pronina (2015)'nin yaptığı çalışma ile araştırma bulguları benzerlik göstermemektedir.

Araştırmanın “*Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarının göstergebilimsel açıdan analizleri nedir?*” üçüncü alt problemiyle ilgili bulgular incelenmiştir. Bu alt probleme ilişkin bulgular; afişin görüntüsel anlatımı ve genel gösterenleri, afişin anlatısal göstergeleri, afişin teknik göstergeleri, afişin anlam aktarımı, afişin kodlar açısından çözümlenmesi, metnin dizisel ve dizimsel yapısı, afişin söylensel (mitsel) yapısı ve afişin metinlerarasılığı açısından alanyazındaki Deveci (2010), Burgess (2014), Gedik (2017), Erdoğan (2019), Türk (2019) ve Yıldırım (2019) yaptıkları çalışmaların pozitif yönde gelişim gösterdiği ve araştırmada elde edilen bulgularla kısmen benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Fakat Hiler (2021)'in yaptığı çalışma ile araştırma bulguları benzerlik göstermemektedir.

Genel olarak Erden, (2011), Kuyumcu (2011), Sülü (2012) ve Akgül (2019)'ün yaptıkları çalışmalarda bulgular ile araştırmada elde edilen bulguların benzerlik göstermediği tespit edilmiştir.

5.2. Sonuç

5.2.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç

Araştırmanın “*Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarında öğrencilerin çalışma değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?*” birinci alt problemiyle ilgili sonuç şu şekildedir:

Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin tasarım elemanları (renk, çizgi, biçim-şekil, yön ve yazı kullanımı), tasarım ilkeleri (denge, oran-orantı, görsel hiyerarşi, bütünlük, ritim ve vurgu kullanımı) ve görsel iletişim (mesaj, mesaj-görsel uyumu, tasarımda hiyerarşi, görünebilirlik, algılanabilirlik, ifade gücü ve özgünlük) açısından belirlenen fotografik afiş çalışmaları orta-kabul edilebilir ve vektörel afiş çalışmalarını iyi-yeterli seviyelerde tespit edilmiştir. Fotografik ve vektörel afiş çalışmaları ortalama olarak iyi-yeterli seviyede tespit edilmiştir. Genel olarak öğrencilerin konuya uygun bir şekilde çalışmaları ortaya koydukları, fotografik ve vektörel afiş çalışmaları arasında vektörel afiş çalışmaları lehine anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tasarım ilkelerine açısından ortalama puan farkları vektörel

afiş çalışmaları lehine, tasarım ilkeleri açısından ortalama puan farkları vektörel afiş çalışmaları lehine ve görsel iletişim açısından fotografik afiş çalışmaları lehine anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç

Araştırmanın “*Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarında öğrencilerin çalışma değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?*” ikinci alt problemiyle ilgili sonuç şu şekildedir:

Çalışma grubunun yapmış olduğu fotografik ve vektörel afiş çalışmaları arasındaki korelasyon “*iyi seviye*” olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2.3. Üçüncü ve Dördüncü Alt Problemlere İlişkin Sonuç

Araştırmanın “*Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarında anlatsal ve teknik göstergeler nelerdir?*” üçüncü alt problemiyle ilgili sonuç şu şekildedir:

Çalışma grubunun fotografik ve vektörel afiş çalışmalarında anlatsal göstergeler bağlamında kişi ve mekân kullanımı ile teknik göstergeler bağlamında renk, ışık ve biçim kullanımı gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın “*Fotografik ve vektörel tekniklerle yapılan afiş çalışmalarının göstergebilimsel açıdan analizleri nedir?*” dördüncü alt problemiyle ilgili sonuç şu şekildedir:

Poster çalışmalarında kişilerin duygu durumu, anlatsal ve teknik göstergelerle izleyiciye iletilerek genel olarak şiddet ve dramatik olgulara göndermeler yapıldığı görülmüştür. Ayrıca çalışmalarda tipografi kullanılarak vurgular yapılmıştır. Işık, renk ve biçim kullanımlarıyla mesajın iletilmesinde zıtlıklar kullanılarak dengeleme yapılmış, görsel imgeler vasıtasıyla konun sembolize edilmesi, somut ve soyut kodların birleştirilerek aktarılması ile dikkat çekme ve pekiştirme gerçekleştirilmiştir. Bu kullanımlarla çeşitli kültürlere ve izleyiciye kendi zihin dünyasında var olan imgelere gönderme yapılmış ve izleyicinin görsel alımlama yapması sağlanarak anlamlandırma ve empati kurulmasına dönük çalışmalar ortaya koyulmuştur.

Bu bağlamda çalışma grubunun ortaya koyduğu fotografik ve vektörel afiş çalışmalarının afişin görüntüsel anlatımı ve genel gösterenleri, afişin anlatsal göstergeleri, afişin teknik

göstergeleri, afişin anlam aktarımı, afişin kodlar açısından çözümlenmesi, metnin dizisel ve dizimsel yapısı, afişin söylensel (mitsel) yapısı ve afişin metinlerarasılığı açısından ele alındığı ve bu bağlamda çalışmaların olumlu bir şekilde göstergebilimsel perspektifinde çalışmalar gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada genel olarak kadına şiddet konusunu ele alınan öğrenciler, sanatın tasarım elemanları ve ilkeleri ile görsel iletişim bağlamında fotografik ve vektörel çalışmalar gerçekleştirdikleri; anlatısal ve teknik göstergelerde genel olarak kişi açısından kadın, mekân açısından siyah, renk açısından beyaz, siyah, kırmızı, ışık açısından kaynağı belirsiz ışık ve soft ışık, biçim açısından tipografi ve kadın imgesi kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

5.3. Öneriler

1. Görsel sanat türlerinden olan grafik tasarım alanında araştırma sayısı kısıtlıdır. Bu alana dönük daha fazla araştırmalar ve çalışmalar yapılabilir.
2. Yapılan araştırma karma yöntem benimsenerek ön test-son test tek gruplu deneysel desen ile yapılmıştır. Yapılacak araştırmalarda kontrol gruplu deneysel desen kullanılarak grafik tasarım veya diğer görsel sanat alanlar bağlamında araştırmalar ve çalışmalar yapılabilir.
3. Yapılan araştırma Resim-İş Eğitimi lisans 4. sınıf düzeyinde bir çalışma grubu ve 4 hafta ile sınırlıdır. Yapılacak araştırmalarda güzel sanatlar fakülteleri ile eğitim fakültelerinde öğrenim gören çeşitli sanat dallarındaki öğrenciler üzerinde ve farklı zaman aralıklarında araştırmalar yapılabilir.
4. Yapılan araştırmada karma araştırma deseni kullanılmıştır. Yapılacak araştırmalardan karma araştırma deseninin yanında deneysel, nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanılarak farklı sanat dallarına ait dersler, sınıf seviyesi, eğitim ve öğretim kademeleri, kurumlar, kuruluşlar, yaş aralıkları ve zaman dilimleri ile geniş çalışma grupları, örneklemeler ve birden fazla gruplar üzerinde çalışmalar yapılabilir.
5. Yapılan araştırmada çalışma değerlendirme ölçeği ile anlatısal ve teknik göstergeler formu kullanılmıştır. Yapılacak araştırmalarda öğrencilerin ilgi ölçeği, tutum ölçeği, çoktan seçmeli test, akran değerlendirme ölçeği, gözlem formu, öğrenci-öğretmen görüşme formu vs. ile çalışmalar gerçekleştirilebilir.

6. Yapılan araştırmada öğrencilerin uygulama çıktıları odaklı (ürün odaklı) araştırma gerçekleştirilmiştir. Yapılacak araştırmalarda uygulama aşamasının yanına süreç aşaması dahil edilerek çalışmalar gerçekleştirilebilir.
7. Grafik tasarım doğrultusunda fotografik ve vektörel afiş tasarımı üzerine araştırma yapılmıştır. Yapılacak çalışmalarda öğrenme-öğretme metotları kullanılarak sanat ve eğitim açısından yeni çalışmalar yapılabilir.
8. Yapılan araştırmada öğrencilerin çalışmaları ele alınarak değerlendirme yapılmıştır. Yapılacak araştırmalarda öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlara dönük değerlendirmelerini içeren çalışmalar gerçekleştirilebilir.
9. Yapılan araştırmada göstergebilimsel bağlamda somut-soyut ilişkisi ele alınarak çözümleme yapılmış fakat sanat eleştirisi anlamında uygulama yapılmamıştır. Yapılacak araştırmalarda eğitim-öğretim süreçlerinde alan terimlerinin yanında dilsel ve anlam zenginliği ile farklılıklarının pekiştirilmesi ile tasarım açısından somut-soyut ifade etme biçimlerinin farklı yollar kullanılarak yapılabilmesine ve eleştirilebilmesine olanak sağlanabilir.
10. Yapılacak araştırmalarda sanat eğitim almış bireylerin sanat ve tasarım alanlarında ve diğer alanlarla işbirliği yapması önemlidir. Değerlendirme ölçütleri çoklu alan çalışmalarında yeterli sanat eğitimi almış bireylerle belirlenerek güvenilirlik ve geçerlilik analizlerinin yapılması gereklidir. Bu bağlamda sanat ve diğer alanların iş birliğinde pragmatik ve esnek ölçme araçları ortaya çıkarılabilir.
11. Ülkemizde sanat eğitimi açısından tüm eğitim-öğretim kademelerinde zaman ve teknik imkanlarda yetersizlikler görülmektedir. Sanat dallarının eğitimi ve öğretiminde gerekli önem verilerek bireylerin hayal gücünün gelişimin sağlanması, tasarım yönünün geliştirilmesi ve verimli hale getirilmesi mümkün olabilir.
12. Ülke eğitiminde gelişen ve yenilenen teknik, araç ve gereçler anlamında imkanların genişletilerek kullanılması elzemdir. Çünkü bu bireylerin sanat eğitimindeki yaratıcılığına, hayal gücüne, tasarımcılığına vs. şeylere katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Abdullah, W. M. (2021). The culture effects for ethnography and it's role in enriching tourism advertising poster design on social networks. *Journal of Arts & Architecture Research Studies*, 2(4), 194-207.
- Ağsakallı, M. S. (2014). *Sürrealizm akımının afiş tasarımına etkisi ve uygulama örnekleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Aitchison, J. (2006). *Basın ilanı böyle yapılır*. İstanbul: Okyan Us.
- Akçadoğan, I. İ. (2006). *Temel sanat eğitimi ve dijital ortam*. İstanbul: Epsilon.
- Akgül, A. H. (2019). *Hareketli afiş tasarımı illüstrasyon kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Alakbarova, N. (2020). *Azerbaycan'da afiş tasarımının gelişimi. 1920-2000*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Antalya.
- Ambrose, G., & Harris, P. (2010). *Görsel grafik tasarım sözlüğü*. İstanbul: Literatür
- Androcles ile Arslan (1969). *Tiyatro afişleri sergisinden, 1969*. <http://gmk.org.tr/uploads/news/file-14466431891482159356.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Ankara Film Festivali (2019). *Afişler*. <https://filmfestankara.org.tr/afisler> sayfasından erişilmiştir.
- Arı, İ. (2019). *Türkiye'de tasarlanan tiyatro afişlerinin tasarım ilkeleri açısından analizi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Arıkan, A. (2008). *Grafik tasarımda görsel algı*. Konya: Eğitim.
- ArtTablo (t.y). *Drive illüstrasyon afiş tablo 2*. <https://www.arttablo.com/kanvas-tablolar/sinema/drive-illustrasyon-afis-tablo-2/849> sayfasından erişilmiştir.

- ArtTablo (t.y). *First Blood İlk Kan ilustrasyon afiş*. <https://www.arttablo.com/kanvas-tablolar/sinema/first-blood-ilk-kan-illustrasyon-afis/856> sayfasından erişilmiştir.
- Atabey, Z. (2010). Basın ilanı tasarımlarında illüstrasyonlar ve vektörel illüstrasyon tekniğinin uygulanması. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Atak, Ş. İ., (2009). *İlköğretim kurumlarındaki eğitsel afişlere yönelik öğrenci, öğretmen ve uzman görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Atasoy, N. S. (2018). *Afiş tasarımlarında artırılmış gerçeklik uygulamaları*. Sanatta Yeterlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Barnard, M. (2002). *Sanat, tasarım ve görsel kültür*. Ankara: Ütopya.
- Barnicoat, J. (1985), *Posters: A concise history*. New Zealand: Thames and Hudson.
- Bartın Üniversitesi. (2022). *Rubrik nedir?*. olcme.bartın.edu.tr. sayfasından erişilmiştir.
- Batur, E. (2005). Sanat akımları. *Anadolu Sanat Dergisi*, 16, 1-1.
- Bayraklar Dünyası (2023). *Tanıtım afişi*. <http://www.bayraklardunyasi.com/kategori/tanitim-afisleri/> sayfasından erişilmiştir.
- Becer, E. (1999). *İletişim ve grafik tasarım*. İstanbul: Dost.
- Becer, E. (2009). *İletişim ve grafik tasarım*. Ankara: Dost.
- Becer, E. (2015). *İletişim ve grafik tasarım*. Ankara: Dost.
- Bektaş, D. (1992). *Çağdaş grafik tasarımın gelişimi*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Berger, A.A.(1994). Görsel iletişimin öğeleri. *Düşünceler Dergisi*, 1, 1-1.
- Berger, J. (2014). *Görme biçimleri*. İstanbul: Metis.
- bidolubaski (t.y.). *Afiş tasarımı en iyi afiş örnekleri*. <https://www.bidolubaski.com/blog/afis-tasarimi-ve-en-iyi-afis-ornekleri> sayfasından erişilmiştir.
- Bingöl, F. Ö, (2010). *Devlet tiyatrolarında 2003-2007 yılları arasında yapılan afişleri tasarım ve içerik açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Boztaş, E. (2004). *Grafik tasarım eğitiminde bilgisayar destekli paket program olarak afiş*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Burgess, C. (2014). *From the political pipe to devil eyes: a history of the British election poster from 1910-1997*. (Doctoral dissertation, University of Nottingham).
- Bürge, Z. E. (2010). *1923'ten günümüze Türkiye'deki toplumsal ve kültürel değişimlerin afiş tasarımına yansımaları*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Camporselenlogo (t.y.). *Vektörel format*. <https://camporselenlogo.com/tr/20-vektorel-format-nedir>. sayfasından erişilmiştir.
- Caplin, S. & Banks, A. (2003). *The complete guide to digital illustration*. United States: Watson-Guptill.
- Ceylan, İ.G. & Ceylan Bahattin, H.(2015). Afiş tasarımında popüler kültürün yansımaları. *İdil Dergisi*, 4, 1-17.
- Chandler, D. (2021). *Semiotics for beginners*. <http://www.aber.ac.uk/media/Documents/S4B/sem01.html>, sayfasından erişilmiştir.
- Chandler, D.(2011) *Semiotics for beginners*, <http://www.aber.ac.uk/media/Documents>. sayfasından erişilmiştir.
- Chandler, D.(2012). *Semiotics for beginners*, <http://www.aber.ac.uk/media/Documents>. sayfasından erişilmiştir.
- Çağala, C. (2019). *İllüstrasyon nedir? Çeşitleri nelerdir?* <https://www.tech-worm.com/illustrasyon-nedir-cesitleri-nelerdir/>. sayfasından erişilmiştir.
- Çelik, H., Başer Baykal, N. & Kılıç Memur, H. N. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi–Journal of Qualitative Research in Education*, 8(1), 379-406. doi:10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.16m
- Çelikçi, S. (2019). *Uluslararası sosyal içerikli afiş yarışmalarının incelenmesi ve posterland.org uygulama örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya
- Çetin, İ. (2005), *Sanat eğitiminde afiş*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çıtav, N. (2015). *Kültürler arası iletişim ve afişte illüstrasyon kullanımı*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Çiçek, M. (2020). Dilbilim/göstergebilim ayrımında gösterge türleri üzerine. (Ed.: A. Güneş). *İletişim araştırmalarında göstergebilim*. (s. 209-238). Konya: Literatürk Academia.
- Çiğdem, N. Ç. (2006). *Post-modernizmin afiş sanatına etkisi ve uygulama örnekleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Demir, A. E. (2007). *Basın ilanlarında görsel iletişim tasarımı*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Dereoglu, N. (2001). *Anlatım aracı olarak afiş*. İstanbul: Sanat Çevresi.
- Deveci, M. (2010). *Afiş tasarımında göstergelerin kullanımının eğitimsel açıdan yeri ve önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dinçeli, D. (2016). *Türkiye’de afiş sanatının görsel kültürdeki yeri*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Ekonomi Kulubu (t.y). *Kan bağışısı*. <http://ekonomikulubu.org/afis/galeri/kan-bagisi/1353> sayfasından erişilmiştir.
- Elden, M. & Özen, Ö. O. (2015). *Reklamda görsel tasarım*. İstanbul: Say.
- Ellul, J. (1985). *The humiliation of the word*. New York: William B Eerdmans.
- Erdal, G. (2015). *İletişim ve tipografi*. İstanbul: Hayalperest.
- Erdoğan, İ. C. (2019). *Grafik tasarımda kullanılan görsel göstergelerin incelenmesi: İKSV istanbul müzik festivali afiş örnekleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Erhardt, D. & Stiebner Urban, D. (1982). *Signs + Emblems: A collection of international examples*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Erinç, S. M. (2009). *Resmin eleştirisi üzerine*. Ankara: Ütopya.
- Eroğlu, Ö. (2013). *Bir resme nasıl bakmalıyız?*. İstanbul: Tekhne.
- Eroğlu, Ö. (2013). *Plastik sanatlar sözlüğü*. İstanbul: Tekhne.
- Fagerholm, C. (2009). *The use of colour in movie poster design: An analysis of four genres*. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/2708/Fagerholm_Cecilia.pdf sayfasından erişilmiştir.

- Floch, J.M. (2001). *Semiotics, marketing and communication: beneath the signs, the strategies*. New York: Palgrave
- Gaskell, George D. (2000). *Martin E Bauer, qualitative researching with text, image and sound*. London: Sage.
- Gedik, M.B. (2017), *Grafik tasarımı illüstrasyonun afiş tasarımı üzerinden incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gelişim Hachette Alfabetik Genel Kültür Ansiklopedisi. (1983). Cilt:6, İstanbul.
- Gezgin, T. (2007). Sanat-tasarım olgusunun zamansal izdüşümü ve 19. yüzyıl genel karakteri içinde sanat tasarım gerçekliği. *Anadolu Sanat*, 18, 37-51.
- Gönüllü, A. B.(2017). İllüstrasyon (resimleme) sanatını tanımlamak. I. *Uluslararası Felsefe, Eğitim, Sanat ve Bilim Tarihi Sempozyumu, 03 - 07 Mayıs, 2017- Muğla* sf:909-919
- Grafik Tasarım (2019). *Dünden Bugüne Türk grafik tasarım*. <http://www.webmastersitesi.com/grafik-tasarim/892614-dunden-bugune-grafik.htm> sayfasından erişilmiştir.
- Graphicssoft (t.y.). *Bitmap Vector*. http://graphicssoft.about.com/od/aboutgraphics/a/bitmapvector_2.htm. sayfasından erişilmiştir.
- Gray, P. (2015). *Yaratıcı çizim ve illüstrasyon*. İstanbul: Profil.
- Gülerce, E. (2008). *Eğitim içerikli sosyal sorumluluk kampanyalarında grafik tasarım sorunları*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hancı Tokmakcıoğlu, H. (2019). *Afiş tasarımı ürünlerine yönelik göstergebilim ilkelerine dayalı öğrenci görüşleri*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Harris, J. & Withrow, S.(2008). *Vector graphics and illustration*. Singapore: Page One.
- Heskett, J. (2013). *Tasarım*. Ankara: Dost.
- Hiler, E. (2021). *The public poster: An exploration of storytelling in poster design*. Doctoral Dissertation, Rochester Institute of Technology.
- Hjelmslev, L. (1961). *Prolegomena to a theory of language*. Madison: University of Wisconsin.

- Innis, R.E. (1985). *An introductory to anthology*. New York: John Wiley & Sons.
- Işık, D. (2010). *Görsel iletişim aracı olarak afiş tasarımı: 2009 yerel seçimlerinde İzmir Büyükşehir Belediye başkan adayların afiş tasarımlarının göstergibilimsel Çözümlemesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir
- İncearık, M. E. (2012). *Grafik-tasarım rehberi*. İstanbul: Kodlab.
- İpek, İ. (2003). Bilgisayarlar, görsel tasarım ve görsel öğrenme stratejileri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 2(3), 68-76.
- İstanbul Baskı (2023). *Afiş tasarımı*. <https://www.istanbulbaski.net/Blog/tasarim/afis-tasarimi-nasil-olmalı-afis-tasarimlariniz-icin-5-altin-kural> sayfasından erişilmiştir.
- İstock (2023). *Karton paket patates kızartması kutusu*. <https://www.istockphoto.com/tr/vekt%C3%B6r/yazg%C4%B1%C4%B1-yazg%C4%B1-reklam-afi%C5%9F-tasar%C4%B1m%C4%B1-ile-ka%C4%9F%C4%B1t-karton-paket-kutusunda-patates-gm1216112460-354480165> sayfasından erişilmiştir.
- Kaloab (2018). *Bilim şenliği* <https://kaloab.org/haberler/bilimsenligi/> sayfasından erişilmiştir.
- Kaptan, A. Y. (1996). *Afişte İllüstrasyonun yeri ve önemi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Keş, Y. (2001). *Görsel iletişimde illüstrasyonun kullanım alanlarına kuramsal bir yaklaşım*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Ketenci, H. F. & Bilgili, C. (2006). *Görsel iletişim & grafik tasarımı*. İstanbul: Beta.
- Kılıç, L. (2007). *Fotoğrafa başlarken*. Eskişehir: Dost.
- Kınaoğlu, A. (2015). *AFTASARIMI1*. http://ahmetkınaoglu.com.tr/wp-content/uploads/2015/03/030915_1549_AFTASARIMI1.png, sayfasından erişilmiştir.
- Kınaoğlu, A. (2015). *AFTASARIMI3*. http://ahmetkınaoglu.com.tr/wp-content/uploads/2015/03/030915_1549_AFTASARIMI3.jpg sayfasından erişilmiştir.

- Koerner, E. F. G. (1973). *Ferdinand de saussure. origin and development of his linguistic thought in western studies of language. a contribution to the history and theory of linguistics*. Vieweg Braunschweig.
- Kulakoğlu, O. (2019). *Günümüz sinema filmi tanıtım sürecinde üretilen film afiş türleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Güzel Sanatlar Üniversitesi, Ankara
- Kurak Açıcı, F. ve Bal, H. B. (2020). Göstergebilimsel analiz üzerinden tasarımı anlamak: sallanan at üzerine, *Art Sanat*, 13, 293-312.
- Kuyumcu, S. (2011). *Türkiye'de teknolojik gelişmelerin afiş tasarımı etkilere*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Küçükdoğan, B. (2010). <http://3-nokta.blogspot.com/2010/05/bulent-kucukerdogan.html>
- Küçükdoğan, R.(2012). *Grafik tasarım, kültürel göstergeler ve tasarımsal aktarımları: ülke bayrakları*. İstanbul: Beta.
- Lal Design (t.y.). <http://www.laldesign.net/en/eoitime+100+destek+bizden-2.html> sayfasından erişilmiştir.
- Langer, S.K. (1951). *Reflections on art*. Boston: Harvard University.
- Leonard, K. (2020). *Examining and teaching scientific poster design*. University of Wyoming.
- Liu, Y., Zhang, C., & Zhou, L. (2015). Adoption of Chinese ink painting elements in modern poster design inspired by innovation research on physical and chemical reactions. *Current Science*, 2017-2022.
- Matbuu (2017). *Tipografi nedir?* <https://www.matbuu.com/blog/tipografi-nedir.html> sayfasından erişilmiştir.
- Matbuu (2017). *Tipografi nedir? Tipografik tasarım örnekleri*. <https://www.matbuu.com/blog/tipografi-nedir.html> sayfasından erişilmiştir.
- Mercin, L. (2010). 1992'den günümüze yaz olimpiyat oyunları afişlerinin incelenmesi, *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 4, 5-10.
- Mısırlı, İ. (2007). *Genel ve teknik iletişim*. Ankara: Deta.

- Mucha Foundation (2023). *Poster for 'Chocolat Idéal' (1897)*. http://www.muchafoundation.org/gallery/browse-works/object_type/posters/object/42 sayfasından erişilmiştir.
- Muhammet, E. (2004). *Kültür Bakanlığınca yayınlanan tiyatro afiş tasarımı boşluk kavramında renk ilişkilerinin grafiksel yönden incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Muller-Brockman, J. & Brockman, S. (2010). *History of the poster*. Chicago : Phaidon.
- Neville, P. H. (1986). *The Development of a modular poster design*. Thesis, Rochester Institute of Technology, New York.
- Nikbay, S. (2009). *Afiş tasarımı hedef kitlenin algılama durumlarına ilişkin görüşlerin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara
- NKFUCOM (2022). *Kadına şiddete hayır sloganları ve afişleri*. <https://www.nkfu.com/kadina-siddete-hayir-sloganlari-afisleri/> sayfasından erişilmiştir.
- Odabaşı, H. A. (2002). *Grafikte temel tasarım*. İstanbul: Yorum ve Sanat.
- onedio (2023). *Son derece çarpıcı ve yaratıcı 27 reklam afişi*. <https://onedio.com/haber/son-derece-carpici-ve-yaratici-27-reklam-afisi-248682> sayfasından erişilmiştir.
- Öncül, N. (1989). *İllüstrasyon yöntemleri ve çocuk masal kitaplarında biçimsel çözümler, bir masal kitabı örneği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Parsa, A. & Olgundeniz, S.(2016). İletişimde göstergebilim ve anlamlandırma sürecini örneklerle değerlendirme. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 1, 1-15.
- Pazarlamasyon (2023). *En etkileyici sosyal sorumluluk afişleri*. <https://pazarlamasyon.com/en-etkileyici-sosyal-sorumluluk-afisleri/> sayfasından erişilmiştir.
- Pektaş, H. (1988). *Basın ilânlarında grafik tasarımın yeri ve önemi, bir basın ilânı tasarımı*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Pinterest (t.y.). <https://fi.pinterest.com/pin/461267186814269563/> sayfasından erişilmiştir.
- Pinterest (t.y.). <https://tr.pinterest.com/pin/202943526943879877/>

- Pinterest (t.y.). <https://tr.pinterest.com/pin/545850417316337476/>
- Pinterest (t.y.). <https://tr.pinterest.com/pin/763149099329436136/> sayfasından erişilmiştir.
- Pinterest (t.y.). <https://tr.pinterest.com/pin/776378423235099414/> sayfasından erişilmiştir.
- Pngwing (t.y.). png-mwubz. <https://www.pngwing.com/tr/free-png-mwubz> sayfasından erişilmiştir.
- Pronina, I. (2015). *Northern Season” project-fashion poster design*. Thesis, <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/100294/Pronina> sayfasından erişilmiştir.
- Rideal, L. (2015). *Resimler nasıl okunur?* İstanbul: YEM.
- Rifat, M.(1992). *Dilbilim ve göstergebilim terimleri*. İstanbul: Sözce.
- Sakızlı, R. E.(1992). *Sanat Dünyamız Dergisi*, 70, 24.
- Saussure, F.(1983). *Course in general linguistics*. Chicago: Open Court.
- Seylan, A. (2011) *Uluslararası afiş tasarımı yarışmalarında kültürel göstergelerin belirleyiciliği*. IFAS Uluslararası Güzel Sanatlar Sempozyumu, 20-22 Ekim 2011, (s. 43-48), Konya.
- Sivil Toplak (t.y.). *İçerik detay*. <http://www.siviltoprak.com.tr/?ynt=icerikdetay&id=115>. sayfasından erişilmiştir.
- Smith, L.D. (2004). *Semiotics and visual culture: sights, signs and significance*. (shank national art education association. National Art Education Association, 1916 Association Drive, Reston, VA 20191.
- Sönmez, V. & Alacapınar, F. G. (2014). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. (3. Baskı). Ankara: Anı.
- Sözen, M. (2003). *Fotoğrafçılığa giriş*. Ankara: Detay
- SSC Design / Tipografi (t.y). *Coffe exclusive - tipografi afis tasarımı*. <https://sscdesign.weebly.com/tipografi.html> sayfasından erişilmiştir.
- Strawzell, K. B. (2013). *Psychology of poster design: the power of color and other design elements*. Honors Theses, Eastern Kentucky University. https://encompass.eku.edu/honors_theses/116 sayfasından erişilmiştir.

- Sülü, E.Z. (2012). *Afiş tasarımı illüstrasyon ve fotoğraf kullanımının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Sürmeli, K. (2004). *Türkiye’de 7-12 yaş seviyesi masal kitapları illüstrasyonlarına eleştirel bir bakış ve öneriler*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Şentürk, S. & Aşan, Z. (2007). Bulanık mantıkta korelasyon katsayısı: meteorolojik olaylarda bir uygulama. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, XX (1), 149-158.
- Şimşek Yüksek Bilgili, N. (2013). *Afiş tasarımı dikkate alınan kriterlerin algılanmasının analizi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tanrıkulu, M. (2009). *Grafik tasarım ürünlerinden afişin bir propaganda aracı olarak kullanılması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tansuğ, S. (1999). *Resim sanatının tarihi*. İstanbul: Remzi.
- Taş, A. (2020). *2000-2019 yılları arasında düzenlenen uluslararası İstanbul caz festivali afişlerinin grafik tasarım ilkeleri bakımından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. İstanbul.
- Taşkın E. ve Şahin T. Z. (2007). *Reklamcılık*. Ankara: Savaş.
- Taşören, A. T. (2010). *Afiş sanatının 12-15 yaş grubunun sanatsal gelişimine katkıları*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Teker, U. (2002). *Grafik tasarım ve reklam*. İzmir: Dokuz Eylül.
- Teker, U. (2009). *Grafik tasarım ve reklam*. İstanbul: Yorum Sanat.
- Temiz, M. (2013). *Dünden bugüne reklamcılık*. <http://digitalpazarlama.blogspot.com/2013/01/dunden-bugune-reklamclk.html>. sayfasından erişilmiştir.
- Tepecik, A. (2002). *Grafik sanatlar*. Ankara: Detay.
- The Geyik (2022). *Hong Kong’da halkı temizliğe teşvik için hazırlanan yaratıcı reklam afişleri*. <http://www.thegeyik.com/hong-kongda-halki-temizlige-tesvik-icin-hazirlanan-yaratıcı-reklam-afisleri/> sayfasından erişilmiştir.

- The Geyik (t.y.). *İhlap Hulusi Görey afiş çalışmaları*.
<https://i2.wp.com/www.thegeyik.com/wp-content/uploads/2015/10/%C4%B0hap-Hulusi-G%C3%B6rey-eserleri-11.jpg?w=620>, 2019 sayfasından erişilmiştir.
- Time (2023). *Gee.. I wish I were a Man, I'd join the Navy*". <http://time.com/3881351/world-war-i-posters-the-graphic-art-of-propaganda/> sayfasından erişilmiştir.
- Tiyatro Afişleri (2012). *Tiyatro afişi*. <http://tiyatro21.blogspot.com/2012/04/tiyatro-afisleri.html> sayfasından erişilmiştir.
- Topçuoğlu, N. (1996). *Nur Topçuoğlu*. İstanbul: Vadi.
- Trend Hunter (2023). *Collage-inspired clothing*.
<https://www.trendhunter.com/trends/collage-t-shirt-designs-ken-marshalls-amazing-illustrations>, sayfasından erişilmiştir.
- Tuna, S. (1997). *İlkokuma ve yazma öğretiminde illüstrasyondan faydalanma*. Sanatta Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tunalı, İ. (2004). *Tasarım felsefesine giriş*. İstanbul: Yapı.
- Tuncer, E. S. (2020). Göstergebilimin çözümleme modelleri ışığında reklam anlatıları. *Ata İlet. Dergisi*, 20, 73-102.
- Turani, A. (1998). *Sanat terimleri sözlüğü*. İstanbul: Remzi.
- Tuzcu Tıgılı, İ T. (2012). *Film afişleri tasarımında göstergeler: prof. yurdaer altıntaş'ın film afişleri çözümleme örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türkoğlu, N.(2004). Bir anlam yaratma süreci ve ideolojik bir yapı olan reklamların göstergebilim bir yapı olarak çözümlenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(2), 175-190
- Tüzel, G.(1994). Göstergebilim kuramı. *Anna Britannica*, C.14
- Twemlow, A. (2011). *Grafik tasarım ne içindir?* İstanbul: YEM.
- Uçar, T. (2016). *Görsel iletişim ve grafik tasarım*. İstanbul: İnkılâp.
- Uçar, T. F. (2004). *Görsel iletişim ve grafik tasarım*. İstanbul: İnkılâp
- Utoyo, A. W., Aprilia, H. D., Kuntjoro-Jakti, R., & Kurniawan, A. (2021, April). Visual communication design: Poster as an important way to encourage social distance in

- Jakarta when the epidemic 19. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* (Vol. 729, No. 1, p. 012140). IOP.
- Ünalın, H. T. (2001). *Modernizmi hazırlayan sanat hareketlerinin afiş tasarımına etkileri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ünlü, M. M. (2018). *Orta çağ ve rönesans dönemi'nde ortaya çıkan estetik düşüncelerin sanat eğitime yansımaları*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ünlü, M. M. (2019). Güzel Sanatlar Eğitimi Araştırmaları I. (Ed.: B. Avcı Akbel). M.E.B. (Millî Eğitim Bakanlığı) Ders Kitaplarında Grafik Tasarım ve Görsel Tasarım ile İlgili Öğrenci Görüşleri: M.E.B. 9. sınıf tarih ders kitabı örneği. Ankara: Akademisyen.
- Ünlü, M. M. (2022). *Sanat eğitiminde proje temelli öğrenmenin öğrencilerin ilgilerine, başarılarına ve görüşlerine etkisi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ünsal, Y. (1984). *Bilimsel reklam ve pazarlamadaki yeri*. İstanbul: ABC.
- Vardar, B.(1988). *Nükhet güz, başlıca dilbilim terimleri*. İstanbul: ABC.
- Weill, A. (2007). *Grafik tasarım*. İstanbul: Yapı Kredi.
- White, K. S. (2012). *Effective poster design*. Thesis, Utah State University, Undergraduate Honors Capstone Projects.
- Wigan, M. (2012). *Görsel illüstrasyon sözlüğü*. M.E. Uslu (Çev.). İstanbul: Literatür.
- Wikipedia (2023). *Höhle von Altamira*. http://de.wikipedia.org/wiki/H%C3%B6hle_von_Altamira#mediaviewer/Datei:AltamiraBison.jpg sayfasından erişilmiştir.
- Williamson, J. (1978). *Decoding advertisements: Ideology and meaning in advertising*. Marion Boyars; Reissue Edition.
- Yalçın, İ.(2015). *Teknoloji çağının gerekleri çerçevesinde fotoğraf sanatının görsel anlatım ögesi olarak afiş tasarım çalışmalarında kullanılması*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Yalır, R. (2014). *1990-2013 Yılları arasında afiş ve sosyal afişlerin grafik tasarım ve teknolojik açıdan incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Yayla, H. (2014). *Afiş sanatının görsel iletişim sanatlarındaki yeri*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Yıldırım, A. & Şimşek H. (2005). *Nitel araştırma yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, B. (2012). *Ürün tanıtımında popüler kültür ikonlarının grafik tasarım içerisinde kullanılması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yurdakul, İ. (1988). Genel çizgileriyle tasarım. *Sanat Yazıları III*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi.
- Yücel, A. (2008) *Bilgisayar destekli tasarım eğitiminde vektörel çizim programlarının amblem ve logo tasarımı sürecine katkısı*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
38. Grafik Tasarım Sergisi (2019). 38. Grafik Tasarım Sergisi'ne başvuru süreci başladı. <http://gmk.org.tr/events/grafik-urunler-sergisi/38-grafik-tasarim-sergisine-basvuru-sureci-basladi> sayfasından erişilmiştir.
- 50 megs (t.y.). *Afiş*. <http://www.gorselsanatlar.50megs.com/rbilgi/afis.htm> sayfasından erişilmiştir.

EKLER

Ek-1. Çalışma Değerlendirme Ölçeği

ÇALIŞMA DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Öğrenci Adı Soyadı:

Yönerge: Bu çalışma değerlendirme ölçeği, “AFİŞ TASARIMINDA FOTOĞRAFİK YÖNTEM VE VEKTÖREL İLLÜSTRASYON YÖNTEMLERİNİN KULLANIMININ ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ” adlı doktora tez konusunun uygulama aşamasında yer alan öğrencilerin göstermiş olduğu performansı belirlemek ve ortaya koyduğu çalışmayı değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

TASARIM ELEMENLERİ ÖLÇÜTLERİ (KRİTERLER)	ZAYIF-EKSİK 1 Puan	ORTA- KABUL EDİLEBİLİR 2 Puan	İYİ-YETERLİ 3 puan	ÇOK İYİ- MÜKEMMEL 4 puan
1. Renk Kullanımı				
2. Çizgi Kullanımı				
3. Biçim-Şekil Kullanımı				
4. Yön Kullanımı				
5. Yazı Kullanımı				
TOPLAM:				
TASARIM İLKELERİ ÖLÇÜTLERİ (KRİTERLER)	ZAYIF-EKSİK 1 Puan	ORTA- KABUL EDİLEBİLİR 2 Puan	İYİ-YETERLİ 3 puan	ÇOK İYİ- MÜKEMMEL 4 puan
1. Denge Kullanımı				
2. Oran-Orantı Kullanımı				
3. Görsel Hiyerarşi Kullanımı				
4. Bütünlük Kullanımı				
5. Ritim Kullanımı				
6. Vurgu Kullanımı				
TOPLAM:				
GÖRSEL İLETİŞİM ÖLÇÜTLERİ (KRİTERLER)	ZAYIF-EKSİK 1 Puan	ORTA- KABUL EDİLEBİLİR 2 Puan	İYİ-YETERLİ 3 puan	ÇOK İYİ- MÜKEMMEL 4 puan
1. MESAJ				
2. MESAJ-GÖRSEL UYUMU				
3. TASARIMDA HİYERARŞİ				
4. GÖRÜNE BİLİRLİK				
5. ALGILANABİLİRLİK				
6. İFADE GÜCÜ				
7. ÖZGÜNLÜK				
TOPLAM:				

Ek-2. Rubrik Ölçeği

AFİŞ TASARIMLARI İÇİN HAZIRLANAN RUBRİK (DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI)

KRİTERLER	ÇOK YETERSİZ (0)	YETERSİZ (1)	YETERLİ (2)	BAŞARILI (3)
MESAJ	Mesaj yoktur	Mesajda çelişki vardır	Kullanılan mesaj konuya uygundur.	Kullanılan mesaj konuya uygun ve oldukça etkilidir
MESAJ GÖRSEL UYUMU	Mesaj ve görsel uyumu yoktur.	Mesaj ve görsel uyumu kısmen vardır.	Mesaj ve görsel uyumu vardır.	Mesaj ve görsel uyumu çok etkilidir.
TASARIMDA HİYERARŞİ	Tasarımda kullanılan elemanların birbirleri ile uyumu yoktur.	Tasarımda kullanılan elemanların birbirleri ile uyumu kısmen vardır.	Tasarımda kullanılan elemanların birbirleri ile uyumu vardır.	Tasarımda kullanılan elemanların birbirleri ile uyumu en iyi şekilde yansıtılmıştır.
GÖRÜNEBİLİRLİK	Yazı ve imge bütünlüğü yoktur.	Yazı yeterli, imge görünürlüğü azdır. / İmge görünürlüğü yeterli yazı görünürlüğü azdır.	Yazı ve imge bütünlüğü konuya uygundur.	Yazı ve imge bütünlüğü konuyu en iyi şekilde yansıtmaktadır.
ALGILANABİLİRLİK	Tasarım kullanılan elamanlar temel amacı yansıtmamaktadır.	Tasarım kullanılan elamanlar temel amacı kısmen yansıtmaktadır.	Tasarım kullanılan elamanlar temel amacı yansıtmaktadır.	Tasarım kullanılan elamanlar temel amacı en iyi şekilde yansıtmaktadır.
İFADE GÜCÜ	Tasarımda kullanılan görseller ve yazılar konuya ilişkin anlamlı bir şey ifade etmemektedir.	Tasarımda kullanılan görseller ve yazılar konuya ilişkin kısmen anlamlı bir şeyler ifade etmektedir.	Tasarımda kullanılan görseller ve yazılar konuya ilişkin anlamlı bir şeyler ifade etmektedir.	Tasarımda kullanılan görseller ve yazılar konuyu ilişkin en iyi şekilde temsil etmektedir.
YARATICI YAKLAŞIM	Tasarımda yeni bir düşünce yoktur.	Tasarımda yeni bir düşünce kısmen vardır.	Tasarımda yeni bir düşünce vardır.	Tasarımda yeni bir düşünce ve özgünlük vardır.

Ek-3. Anlatısal ve Teknik Göstergeler Formu

	ANLATISAL GÖSTERGELER			TEKNİK GÖSTERGELER		
GÖSTERGE	KİŞİ	ZAMAN	MEKAN	RENK	IŞIK	BİÇİM
GÖSTEREN						
GÖSTERİLEN						

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..